

Dr. Klekner

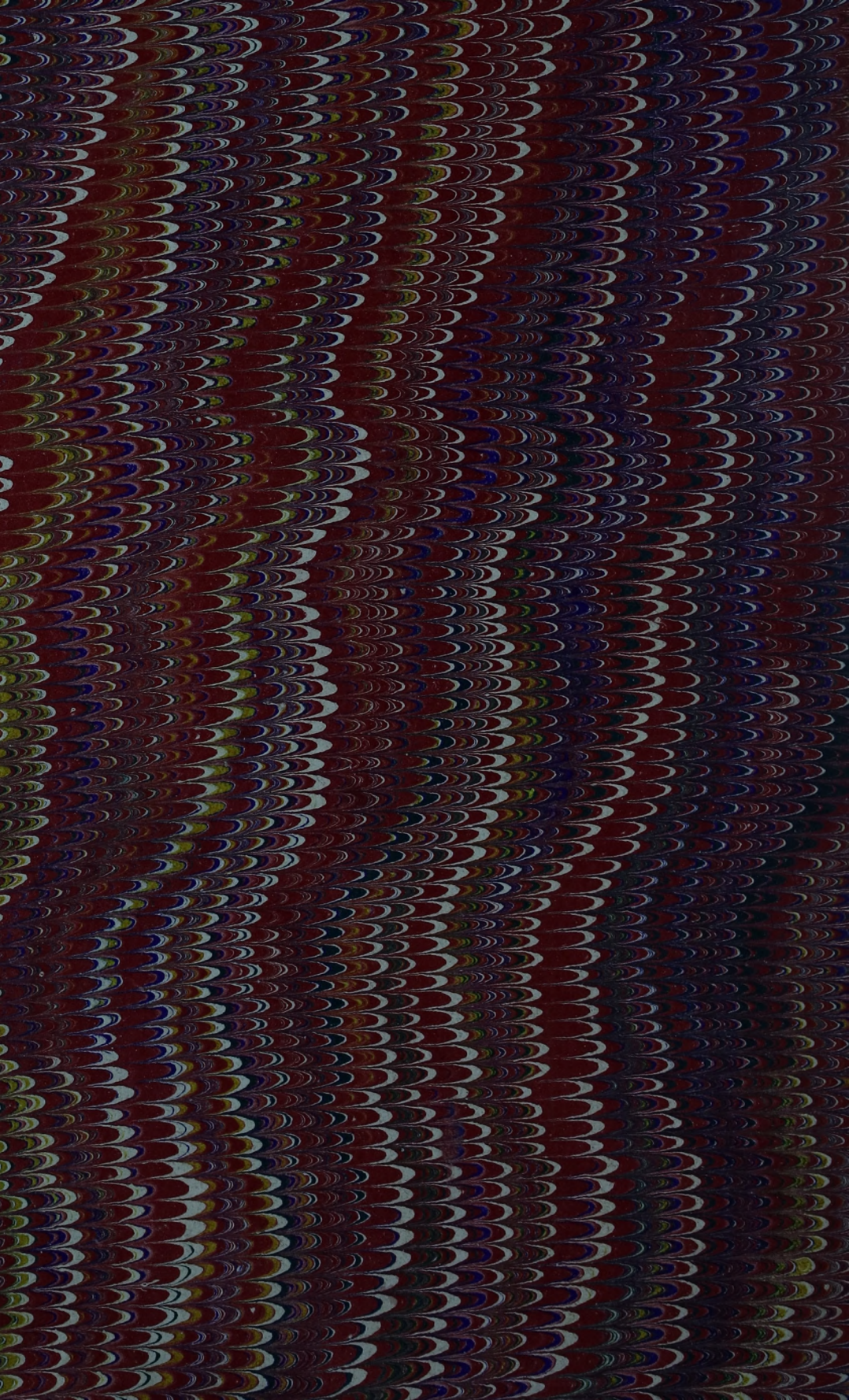
Alajos.

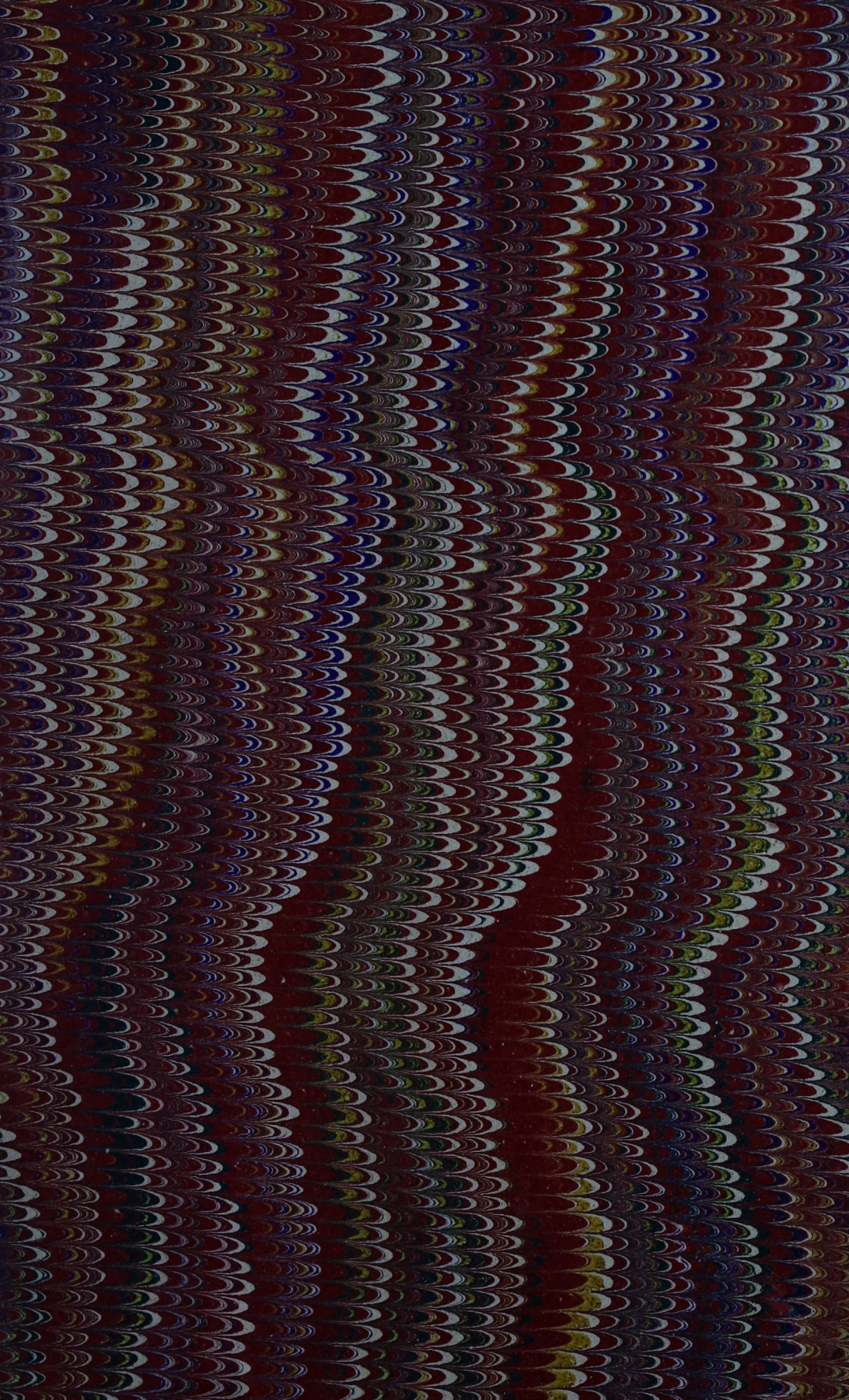
AZ
ERDŐ-
TÖRVÉNY
MAGYARÁ-
ZATA.

DK

284

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

IV/A/2 - Dk:28A

AZ ERDŐTÖRVÉNY

(1879. ÉVI XXXI. T. CZ.)

MAGYARÁZATA.

IRTA

DR. KLEKNER ALAJOS

KASSAI KIR. AKADEMIAI NY. R. JOGTANÁR.

D. k. 81.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1881.

Országos Erdészeti Egyesület
KÖNYVTÁRA

OEE Könyvtár
Áll.Éll. 2018

NAGYMÉLTÓSÁGU

TREFORT ÁGOSTON

ÚR-,

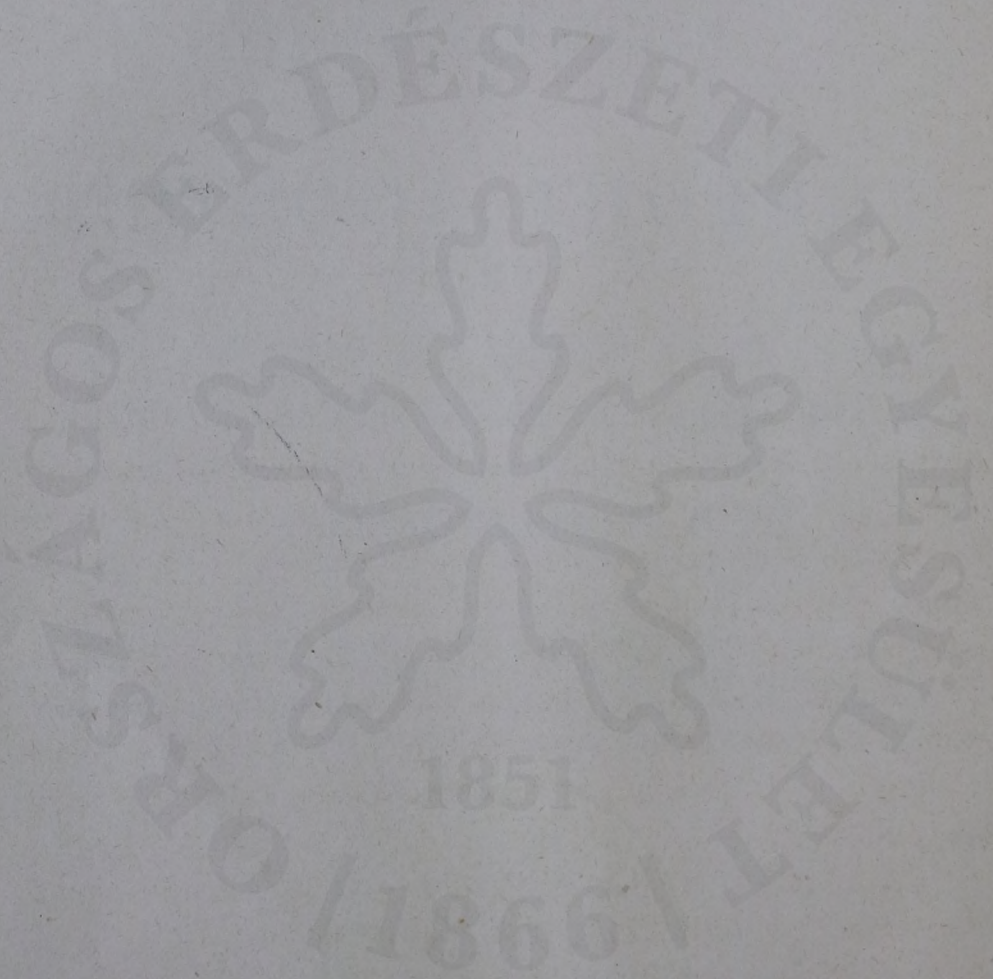
Ő CS. ÉS AP. KIR. FELSÉGE V. B. TITKOS TANÁCSOSA,
M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

Ő EXCELLENTIÁJÁNAK,

KIVÁLTKÉPEN MINT A KINEK AEGISE ALATT (AKKOR ÉPEN A FÖLDMIVELÉS-,
IPAR- S KERESKEDELEMÜGYI MIN. TÁRCZA VEZETÉSÉVEL IS MEG LEVÉN BIZVA)
EZ ERDŐTÖRVÉNY JAVASLATA KÉSZÜLT S AZ ORSZÁGGYÜLÉSNEK BEMUTAT-
TATOTT, — NAGY TISZTELETE ÉS MÉLY HÁLÁJA JELÉÜL

A SZERZŐ.

FRANKLIN TÁRSULAT NYOMDÁJA

ELŐSZÓ.

«... imprimer est excellente chose, et la meilleure qui se puisse faire, car si votre pensée est *bonne*, on en profite; *mauvaise*, on la corrige, et l'on profite encore.»

PAUL-LOUIS COURRIER.

A jelen dolgozat a m. k. földművelés, ipar- s kereskedelmi nagym. Ministeriumnak a «Budapesti Közlöny» 1879. évi november-havi 19. számában megjelent pályázati hirdetménye folytán keletkezett, melyben e hatóság az általa az 1879. évi XXXI. t. cz. (erdőtörvény) értelmezéséhez és végrehajtásához kívánt s a hirdetmény szövegében tüzetesen körülírt *magyarázó utasítás* megírására hívta föl a vállalkozási kedvet.

Egyike tehát azon pályamunkáknak, melyek a nevezett ministeriumnál 1880. évi márczius 1-étől kezdve egész ugyanazon év december hava utolsójáig szakértői bírálat alatt állottak.

A hivatalos «Budapesti Közlöny» 1880. évi folyamának december 31. (300.) számában tétetett ugyanis közzé — az ugyanazon év imént-mondott hónapja 29-kén kelt azon újabb hirdetmény, mely az illetőket s köztök az alúlírtat, mint a pályázók egyikét értesítette, hogy: «Az erdőtörvény népszerű magyarázatát tárgyzó utasítás megírására a «Budapesti Közlöny» mult évi (1879) 267. számában közzétett pályázati hirdetmény alapján beérkezett öt pályamunka közül egyik sem oldván meg *teljesen* azon feladatot, mely a pályá-

zati feltételekben részletesen kijelölve lett, egyik sem találatott alkalmasnak arra, hogy mint az erdőtörvény rendelkezéseinek értelmezésénél és czélszerű végrehajtásánál megfelelő tájékozásul szolgáló segédkönyv, az érdekelt közigazgatási hatóságok, községek, községi előljárók és erdőbirtokosok számára *hivatalos jelleggel felruháza* kiadathassék. Ennélfogva a kitüzött pályadíj, daczára annak, hogy a beérkezett pályamunkák között *egyesek sok értékes anyagot* és *elismerésre méltó gondossággal kidolgozott részleteket tartalmaznak*, a pályázati feltételek értelmében a viszonylag legjobbnak sem volt odaitélhető.»

A figyelmeztetés nyomán: — mikép az érdekelt szerzők munkáikat a tulajdonjog kellő igazolása után, a szóbanforgó ministerium elnöki ügyosztályában visszavehetik, — közbejött akadályok miatt — csak f. évi február havában intézkedhettem, hogy dolgozatom ismét kezeimhez kerüljön.

Ez oka annak, hogy — bár e mű az erdőtörvény életbe léptetését (1880. évi július 1-je) jóval megelőzőleg kész volt — mindamellet azt csak ezuttal juttathatom nyilvánosság elé.

Közzétételére leginkább két indok sürgetett.

Az egyik azon elismerő kedvező nyilatkozat, melyet munkám értékére vonatkozólag *magánúton* utólagosan nyerhetni szerencsés voltam.

Mert *hivatalos adatokat* a szakértői bíráló részleteire nézve — bármennyire iparkodtam is a bírálati előterjesztésből legalább kivonathoz juthatni — szereznem, fájdalom, nem sikerült.

Erre így gondolkodtam: ha már megvan e dolgozat, s értékes anyagot és elismerésre méltó gondossággal kidolgozott részleteket tartalmaz, mindenesetre kár volna az értékes anyagot és a gondosan kidolgozott részleteket, a kézirat félretételével, a feledékenység meddőségének ölébe dobni.

A második indokot pedig a közzétételre azon törekvé-

sem szolgáltatta, hogy — a mint az ezen előszó élére állított jelige is mondja — a jó ügynek részemről is erőmhöz és tehetségemhez képest *jó szolgálatot* tegyek.

Ha t. i. behatoltam a törvény szellemébe s találólag magyaráztam — a mi pedig *még csak életbeléptetendő s egészen új törvényre* nézve vajmi nehéz feladat, miután, mint tudva van, minden írott jognak legjobb magyarázója maga az élet, az élő gyakorlat, * — úgy az egyesnek a mások nézeteivel is találkozó helyes felfogása s fejtegetése az intézkedések értelmezésének csak annál biztosabb alapot kölcsönöz. Ha ellenben néhol netán nem sikerülhetett volna kellőleg feltüntetnem a törvényhozás célzatát — mivelhogy bizonyára nehéz, úgyszólván lehetetlen, mindenben tökéletes emberi művet létesíteni — ha az eltérés csak, mint reménylem, üdvös eszmecserét indítand: akkor is a felébresztett jóakaratu helyreigazítások által ismét csak a jó ügy fog nyerhetni, — annál inkább tisztáztatván t. i. ekkép a különböző felfogásra alkalmat nyújtó egyes törvényes rendelkezések.

Ennek előrebocsátása után, mert legjobban tudom, mily lelkiismeretes buzgósággal jártam el e munkám elkészítésénél, azt hiszem, méltán kérhetem s kérem is a szakértő közönség méltányos megítélését.

Vajha művem megírásával és közzétételével azon nagy czélok elérésére csak némileg is közrehatottam volna, melyek az erdőtörvény megalkotásakor törvényhozásunk szemei előtt lebegtek!

Ebben nyerhetném kifejtett fáradságos működésemmek legszebb, legmaradandóbb jutalmát.

Kassán 1881. április 25-én.

Dr. Klekner Alajos.

* «Consuetudo optima legum interpret.»

BEVEZETÉS.

Erdő alatt az ingatlan vagyon azon részét értjük, mely vagy a természet működése, vagy emberi munka folytán, összefüggő nagyobb kiterjedésben, ugyanazon vagy különböző fajú élő-fákkal borítva található s hasznothajtó kezelésre szolgál.

A hazánkbeli ily különböző fajú élő-fák névszerint: a fenyőfa, bükkfa, tölgyfa, gyertyánfa, szilfa, juharfa stb.

Számos indok hozható föl, melyek igazolják, ha a törvényhozó hatalom a vagyonnak ezen részére kiváló gondoskodását fordítja.

Így köztudomású tény, hogy erdők létezése vagy hiánya befolyást gyakorol az időjárásra s egész vidékek termőképességére vagy terméketlenségére, egészségi viszonyokra stb.

Azon közeg ennélfogva, mely hivatva van arra, hogy az országban kötelező erővel bíró intézkedéseket tegyen, vagyis mindenki által követendő törvényeket alkosson, nem bizhatja teljesen a tulajdonosok és vagyonsbirtokosok szabad tetszésére: hogyan és miképen hasznosítsák, kezeljék erdeiket; hanem szükséges, hogy közjó szempontjából megállapíttassanak s megszabva legyenek azon korlátok, melyeket az erdők művelése, fenntartása, használása körül az illető tulajdonosoknak szemelött tartaniok kelljen; mi ha nem történik, az érintett törvényhozó hatalom (nálunk az országgyűlés Királyunk ő Felségével együtt) egyuttal előre meghatározza azon eszközöket, melyek útján az erdőbirtokosok kényszeríttessenek a hozott szabványok tiszteletbentartására és követésére.

Ezen, szükség esetében kényszereszközökkel is foganatosítható szabványokat egyenként, de együttvéve is, *törvényeknek, törvénynek* nevezzük.

Az 1879. évi magyar törvényhozás is, a hazánk területén levő erdőkre nézve, alkotott ily, az erdőtulajdont s ennek gyakorlatát tüzetesen meghatározó, kötelező, szabványokat.

Ezek összege — *az erdő-törvény.*

Tartalmazza ezt az 1879. évi harminczegyedik törvénycikk.

Szentesítést nyert, azaz ő Felsege által, miután az országgyűlés megállapította, elfogadta, szintén jóváhagyatott, elfogadtatott s királyi aláírásával megerősítettett 1879. évi juniushó 11-én.

A kihirdetés, vagyis az országgyűlés mindkét házában (felsőház és képviselők háza) való közzététel, foganosítottatott 1879. évi junius hó 14-én.

A törvényhozó hatalom maga, az erdő-törvény életbeléptetésére, azaz arra, hogy bizonyos időponttól kezdve az erdők kezelése, mivelése és hasznosítása körül annak szabványai követtessenek és alkalmaztassanak, a kihirdetés napjától (1879. junius 14.) számítandó egy esztendő határozott, — kötelességül tévén a kormányra nézve, hogy ezen egy év alatt, tehát okvetlenül 1880. juniushó 14-éig külön rendelettel szabja meg a napot, melytől fogva a törvény életbeléptettnek legyen tekintendő (E. T.¹ 210. §).²

Arra, hogy a törvényben foglalt intézkedéseknek foganat is szereztessék, vagyis hogy rendelkezései végrehajtassanak, ugyancsak a törvényhozás maga, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi-, továbbá az igazságügyi, pénzügyi, belügyi és közmunka- s közlekedési ministereket bízta meg. (E. T. 213. §.)

Tehát csak az ő Felsege személye körüli, a vallás- s közoktatásügyi és a honvédügyi ministerek nincsenek említve, mint olyanok, kikre egyuttal szintén bízva volna a végrehajtás felőli gondoskodás.

Ezen erdő-törvény következő alkatrészekből áll:

Első cím: Az erdők fenntartásáról.

Második cím: Az erdei kihágásokról.

Harmadik cím: Kopár területek beerdősítéséről.

Negyedik cím: Az erdei termékek szállításáról.

Ötödik cím: Az országos erdei alapról.

Hatodik cím: Zárhatározatok.

Ezen címek egyenként fejezetekre oszlanak. A fejezetek szakaszokból állnak. A fejezetek száma összesen 10-et, a szakaszoké 213-at teszen ki.

¹ Erdő-Törvény.

² A ministerium e rendelete (M. E. 1628. sz.) 1880. évi május 30-án adatott ki. Ebben a törvény életbelépésének időpontjául 1880. évi július 1-e lön kiszabva. (L. Budap. Közl. 1880. évi 123. szám.) V. ö. még a belügyministernek az e törvény hatálybalépte tárgyában 1880. július 6-án 25372. sz. a. kelt körrendeletével is. (L. Budap. Közl. 1880. évfolyam 165. szám.)

A TÖRVÉNY SZÖVEGE ÉS MAGYARÁZATA.

ELSŐ CZÍM.

AZ ERDŐ FENNTARTÁSÁRÓL.

ELSŐ FEJEZET.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

A törvény első czíme az erdők fenntartásáról szól és intézkedik.

Mi értendő erdők fenntartása alatt ?

Erdőfenntartás alatt értjük életbeléptetését, foganatosítását mindazon módoknak és alkalmas eszközöknek, melyek által az ingatlan vagyron erdőnek nevezhető része az elpusztulástól nemcsak megóvatik, hanem egyuttal alkalmassá tétetik arra, hogy rendeltetésének folyvást megfeleljen s céljához illő hasznot-hajtó állapotban talál-tassék s ebben állandóan megőriztessék.

Az első czím törvényünkben, e czélt tartva szem előtt, az első fejezetben, *általános határozatok* felirat alatt, elősorolja mindazt, mit bizonyos erdők föltétlen fenntartása és átlag véve erdőknek impro-ductiv, azaz pusztító, fogyasztása ellen való lehető megoltalmazása végett, hatóságoktól, erdőbirtokosoktól, egyesektől kíván és követel.

Ezen „*Általános határozatok*“ feliratu, első fejezet összesen 16 §-t tartalmaz.

Lássuk e §§-okat egyenként.

I. §.

«Az erdők használatát és kezelését, mások jogainak épentartása mellett, csak a jelen törvényben meghatározott intézkedések korlátozzák.»

Az erdők használatát és kezelését, úgymond a törvény fenti szövege, csak a jelen törvényben meghatározott intézkedések korlátozzák.

Erdőtulajdonosok és erdőbirtokosok a törvény e szavai szerint minden cselekvényökre nézve, melyeket a vagyonukat képező erdő mikép és mi célra való használata végett megteendőknék tartanak; nemkülönben erdeik kezelése szempontjából is csak annyiban vannak tehát megszorítva, mennyiben azt a törvény rendelkezéseiben világosan kifejezve találjuk.

Más szavakkal: minden oly esetben, melyekben és a hol a törvény nem intézkedik, nem parancsol, vagy nem tilt, az erdőtulajdonos vagy birtokos jogának használatára és érvényesítésére nézve — *teljesen szabad*; más által semmiben nem akadályozható; rendelkezéseiben nem háborgatható; utasítások elfogadására, még kevésbbé azok követésére nem szorítható; tehet-vehet, intézkedhetik — szabadon a nélkül, hogy valakinek felelősséggel tartoznék, mert hiszen vagyonának a törvény korlátaiban belül teljes kizárólagos ura.

Ezzel kapcsolatban áll törvényünk azon rendelkezése, — a mint ez a zárhatározatokban mondatik, — melynélfogva az 1807. évi harminczegyedik törvényczikk és az erdélyi részekben fennálló erdészeti szabályok, ezen törvény (1879. 31.) életbeléptével hatályon kívül helyeztetnék, az azokban elrendelt *zárlatok* pedig,* amennyiben magán erdőbirtokosokra vonatkoznak a jelen törvény kihirdetésétől számított egy év óta, tehát 1880. évi juniushó 14-étől kezdve feloldottaknak tekintetnek. (E. T. 211. §.)

A törvény ugyanis 1879. juniushó 14-én hirdettetett volt ki.

De míg egyrészt a törvény a tulajdon szabadságát hirdeti és állapítja meg, másrészt egyuttal másoknak az erdőtulajdon netáni használatára és kezelésére bármikép, t. i. a tulajdonosok vagy jog-

* *Zárlatok* a hatóságoknak intézkedései, melyek által a tulajdonos rendelkezési jogát felfüggesztvén, az erdők kezelését zárgondnokokra (sequestri curator) ruházták.

elődeik, vagy a törvény által nyert *különös jogozatait*, pl. a faizás, haszonélvezet, használat, legeltetés stb. épségben tartandóknak jelenti ki.

Ezt fejezik ki a törvény szövegének e szavai: „*mások jogainak épentartása mellett!*“

A már szerzett jogok tekintetéből a törvényhozás szükségesnek látta még külön is kimondani, hogy a jelen törvénynek nincs szándéka mások szerzett jogainak bolygatását, megrövidítését előidézni.

II. §.

(*Véderdők.*) «Azon erdőkben vagy erdőrészekben, melyek magasabb hegyek kő-görgetegjein, havasok fensíkjain vagy hegytetőkön és gerinczeken, meredek hegyoldalakon és ezek lejtőin, hegyomlások, kő- vagy hó-görgetegek és vízmosságok támadásának és terjedésének megakadályozására szolgálnak, vagy a melyek elpusztulása folytán alantabb fekvő területek termőképessége vagy közlekedési utak biztonsága veszélyeztetnék, vagy szélvészek rombolásának út nyitnának — az irtás és tarvágot tiltatik.

(*Véderdők kijelölése.*) Ezen erdők a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által a szükséges előmunkálatok alapján, a tulajdonos és a közigazgatási bizottság meghallgatásával, lehetőleg a jelen törvény kihirdetése napjától számítandó öt év alatt részletenkint ki fognak jelölni, terjedelmük a helyi viszonyokhoz képest meg fog határozni és köztudomásra hozni s ezen időponttól kezdve teljes adómentességben, vagy a viszonyokhoz képest adókedvezményben részesítendők.»

E szakasz állapítja meg a különben szabaddá tett erdőtulajdon első korlátozását.

Áll e korlátozás abban, hogy bizonyos erdőkben és erdőrészekben az *irtás* és a *tarvágot* tilalmazzatik.

Irtás erdőkre nézve azon huzamosb tevékenység, mely által a fával borított tér erdőbeli minőségétől teljesen megfosztatik olyképen, hogy az újabb beerdősítésig erdő lenni megszűnik, azaz nemcsak minden, azon téren levő élő-fa tönköstől kivágatik, hanem ezeknek még gyökerei is kiásatnak a földből úgy, hogy a terület, pl. vagy szántóföldnek, vagy rétnak vagy más valamely hasonló nemű czélnak megfelelőleg használtathatik.

Ez utóbbi mozzanatban van épen a különbség az irtás és a tarvágot közt.

Irtásnál az erdő teljesen elpusztíttatik.

A **tarvágnál** ellenben, mennyiben tönkök, vagyis a kivágott

fáknak gyökerein felül való csonka maradványai hagyatnak, megvan a lehetőség, hogy a tér újabb emberi szorgalom és nagyobb erő kifejtés nélkül is önmagától még beerdősül, mert a (lombfáknál: tölgy, bükk stb.) a tönkök újabban is ágakat eresztenek s ezek, némi gondozás által, idővel élő-fákká fejlődhetnek ki.

Törvényünk bizonyos erdők- és erdőrészekben legeslegelül e két cselekvényt tiltja meg az erdőbirtokosoknak.

Igen! de e tilalom bizonyos feltételekhez van kötve úgy, hogy az nem abszolút, hanem csak viszonylagos.

E feltételek elseje magának az erdő- vagy erdőrészeknek *természetes* fekvésében, minőségében rejlik.

Másodika pedig a törvény azon világos kijelentésében foglaltatik, hogy csak azon erdők- és erdőrészekre tartandó fenn e tilalom,¹ a melyek, a szükséges előmunkálatok alapján, tehát szakértői megvizsgálás, fölmérés, sajátságaiknak, rendeltetésöknek kitudása útján, az erdők vagy erdőrészek birtokosainak, a törvényhatóság (megye, város) közigazgatási bizottságának meghallgatásával, lehetőleg a jelen törvény kihirdetésének (1879. június 14.) napjától számítandó² 5 év alatt — azoknak részletenként való kijelöltetése által meg fognak határozatni — a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister részéről.

A törvény ezen erdők vagy erdőrészek terjedelmének a helyi viszonyokhoz képest leendő meghatározását, azaz megállapítását is kívánja azon határoknak, melyek az erdőrészeket a használatra és kezelésre szabad erdőbirtoktól elkülöníteni fogják.

Megtörténvén a kijelölés, a terjedelem meghatározása, mindez aztán még közhírré is fog tétetni s ezen időponttól, tehát csak a köztudomásúvá-tétel napjától kezdve, az ily erdők vagy erdőrészek teljes adómentességben, vagy a viszonyokhoz képest adókedvezményben fognak részesíttetni.

Az irtás és tarvágat tilalmát sem mondja ki tehát a törvény minden vizontszolgáltatás nélkül, mert a tilalomban foglalt korlá-

¹ Ugyanegy erdőterületen, előforduló esetekben, lehetnek majd teljesen szabad, és kezelés és használat tekintetéből tilalom alá vetett kiegészítő részek is, ha t. i. a tilalom feltételei az erdőterület csak egy, de nem egyuttal más részére is lesznek alkalmazhatók.

² E határidő a körülményekhez képest meg is hosszabbítható. (V. ö. E. T. 18. §.)

tozásért másrészt a tulajdonosnak egyuttal adókedvezményt is nyújt, vagyis az adó teljes vagy legalább részbeli elengedését igéri.

Magának az erdő- vagy erdőrészeknek természetes fekvése-, minőségéből a törvény szerint a tilalom e feltételei állanak elé:

Az említett kijelölés és terjedelem-meghatározás ugyanis csak oly erdőkre nézve eszközlendő, melyek

- a) magasabb hegyek kö-görgetegjein;
- b) havasok fennsíkjaian;
- c) hegytetőkön és gerinczeken; nemkülönben
- d) meredek hegyoldalokon s azok lejtőin léteznek.

Magasabb hegyek. Az erdő első természeti sajátóságának tehát annak kell lenni, hogy az magasabb hegyeken s ezek kö-görgetegjein fekdjék.

A hegy-magasság a törvényben meghatározva nincsen. Ez az előmunkálatokkal megbízott szakértők belátásától fog függni.

Kö-görgetegek. Itt oly területek értendők, melyek a hegyről az idő és időjárás behatása s a természet működése folytán leomlott s szétmállott kisebb-nagyobb szikla- és kö-darabokkal, azok törmelékével borítvák s mely területekről, ha az azon levő élő-fák teljesen kipusztíttatnak, az a veszély fenyegethet, hogy az ott található szirt-, kötöredékek útjokban erdő által akadályozva nem lévén, könnyen mind tovább és tovább gurulhatnak s nevezetesen erős záporok, tartós esőzések folytán támadt ragadó víz-folyások keletkezésével az alantabb fekvő területek termőképességét, avagy a hegyek lábában elterülő közlekedési eszközök (utak, folyók) biztonságát veszélyessé tehetnék; vagy hogy erdők hián szélvésznek rombolásának útát nyitnátnának.

Havasok fennsíkjai. Havasok azon hegyek, melyek sokszor a legforróbb nyári évszakban is hóval vannak fődve.

Az ily hegyek magaslatain elterülő lapályos területek neveztetnek fennsík- vagy fennsíkoknak.

Mennyiben az ily fennsíkokon levő erdők mindenesetre megakadályozzák az ott leeső hónak a szelek által eszközölhető összeterelését s nevezetesen azt, hogy a hőtömegek a hegyek csúcsaira eröltetve hóomlások, lavinák alakjában a hegyek alatt épült falvakat romlással fenyegecssék: csak méltányolható a törvény gondoskodása, mely által ily fennsíkokon levő erdők irtását vagy az ott eszközlendő tarvágatot, a közjó érdekében, határozottan tilalmazza.

Hasonló szempontok alá vonhatók a *hegytetőkön* és *gerinczeken* vagyis a hegymagaslatok csúcsán és élén elterülő, valamint a *meredek hegyoldalakon* s *ezek lejtőin* található erdők vagy erdőrészek is.

Miután az élő-fák köztapasztalat szerint csak gátjai a különben előfordulható hegyomlásoknak s a meredek hegyoldalakon ellenkező esetben sokszor rohamosan lezuhanó vizeknek : az erdők fenntartása által ily helyeken számos keletkezhető kárnak s hátránynak véte-tik eleje.

III. §.

(*Használati mód megállapítása.*) «A 2. §. alá eső véderdők használati módját — amennyiben az a 17. §-ban említett rendszeres üzemterv által nem volna megállapítva — a birtokosok által előterjesztett javaslat alapján, az erdő-felügyelő és a közigazgatási bizottság meghallgatásával, a földművelés- ipar- és kereskedelmi minister határozza meg.»

Itt a törvény az épen most meghatározott és fejtegetett erdőket s erdőrészeket *véderdőknek* kereszteli, s helyesen, t. i. akár abbeli rendeltetésöket tekintsük, hogy más területek védelméül szolgálnak ; akár azt, hogy a közjó szempontjából azok az erdők és erdőrészek méltán követelik a magánosok érdekeivel szemben eszközendő korlátozó törvénybeli oltalmat. (*Véd-, vagy védett-erdők.*)

Véderdők alatt tehát azon erdők értendők, melyekben mint más területek védelmére szolgáló erdőkben, az előző §. megkívántatóságaihoz képest, az irtás és tarvágot a birtokosoknak tilalmaztatik.

E szakaszban törvényünk mindazonáltal tovább megy, sem-hogy beérné a szóbanforgó véderdőkre nézve az irtás és tarvágot egyszerű eltiltásával.

A korlátozásban, melyet a tulajdonra nézve itt megállapít, — kapcsolatosan az irtás és tarvágot tilalmával s tekintettel azon előnyre is, melyet adó szempontjából nyújt a megszorított tulajdonosnak, — megkívánja, hogy a véderdők használati módjának megállapítása iránt a hatóságoknak befolyásuk legyen.

Annak meghatározását t. i., hogy a véderdőket birtokosaik mi módon használják, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister számára tartja fenn a törvény.

Minthogy azonban itt a közjónak a jelen megszorítás által eszközölt biztosítása után mégis első sorban a tulajdonos érdeke

forog szóban: a törvény neki adja a jogot arra, hogy egyéni viszonyaihoz képest ő tegyen javaslatot az iránt, miképen óhajtja vagyonának véderdőt képező részét használni; annak termékei iránt stb. rendelkezni.

Nem mellőzi a törvény, bár a végeldöntés a nevezett ministert illeti, a szakértő erdőfelügyelőnek (kir. erdőfelügyelő)* s a közigazgatási bizottságnak véleményét sem, mely közegeknek egyenként jogot ad arra, mi másrészt kötelességek is, hogy a mint a véderdő birtokosa, az illető törvényhatóságnál, melynek a közigazgatási bizottság administratív közege, a véderdő mikép való használata iránt a javaslatot beadványozta, a fölött a maguk részéről szintén véleményt mondjanak s a javaslatot annak kíséretében terjeszszék föl a minister elé.

Azon viszonyból, mely a törvény által az alkalmazott kir. erdőfelügyelő s a közigazgatási bizottság között meg van állapítva, következtethető, hogy ily esetben önállóan fogja mind a kir. erdőfelügyelő, mind a közigazgatási bizottság saját nézetét a minister elé terjeszthetni.

Mindenesetre praxis dolga lesz, vajjon a kir. erdőfelügyelő a közigazgatási (al)-bizottság** üléseiben, a mely bizottságnak a kir. erdőfelügyelő véleményező tagja, a szakelőadó előterjesztése folytán jelentse-e ki nézetét, vagy az erdőbirtokos javaslata előzetesen egyúttal neki is kiadassék. E részben czélszerű volna a javaslatnak a 18. §. analogiájára két példányban való beadványozását sürgetni.

A törvény szövegében előforduló azon közbevetett mondat: «mennyiben az — t. i. a használási mód — a 17. §-ban említett rendszeres üzem-terv által nem volna megállapítva» összefüggésben áll törvényünk azon különös korlátozásával, mely névszerint az állam, a törvényhatóságok, a községek stb. erdő-tulajdonára nézve megállapítva van, ha ily véderdők t. i. e birtokosok vagyonához tartoznának.

* Az állami felügyelet gyorsabbá és erélyesebbé tétele végett ugyanis az ország a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister által kerületekre lett osztva s minden ily kerület élén ő Felsőge által kinevezett kir. erdőfelügyelő áll. V. ö. E. T. 28. §. Erdőfelügyelő alatt a jelen esetben ez a kir. erdőfelügyelő értendő.

Jegyzet. Az e területi felosztás iránti ministeri rendeletet tüzetesebben lásd a 28. §. kapcsában.

** E. T. 26. §.

IV. §.

(*Irtás.*) «Az irtás tiltatik oly erdőkben, melyeknek eltávolítása által a futóhomok terjedésének út nyitvatnék, vagy melyeknek talaja másnemű gazdasági művelésre (szántóföld, rét, kert vagy szőlő) állandóan nem alkalmas.

Az ily talajon álló erdők feltétlenül fenntartandók.»

Ismét újabb korlátozás, illetőleg az előbbi korlátozás kiterjesztése, másrészt megszorítása, más természetű erdőterületekre nézve.

Oly erdőterületeknél, melyek futóhomok terjedésének gátul szolgálnak, vagy oly erdőkben, melyeknek talaja másnemű gazdasági, pl. szántóföld, rét, kert vagy szőlő gyanánti művelésre állandóan nem alkalmas, a tulajdonos szintén megszoríttatik.

E megszorítás által csakis az irtás tilalmaztatik s megállapítatik a kényszer, hogy az ily erdőterületek erdőbeli minősége föltétlenül fenntartandó.

A tarvágot itt eltiltva nincsen.

A törvény ez erdők használási módja mibenlétének meghatározása s megállapítása iránt sem tart fenn semmiféle befolyást a kormányközegek számára.

A tulajdonos itt csak annyiban van megszorítva, hogy ha ily fajta erdei vannak, ezeket irtás útján megtorlatlanul el nem enyészetheti.

Ily erdők pedig azok, melyek oly területeken fekszenek, hol 1-ör a fák és cserjék eltávolítása által a futóhomok terjedésének út nyitvatnék; 2-ör hol a talaj a másnemű gazdálkodás állandó életbe léptetését kizárja.

Futóhomok. Ez az ásványországnak azon finom porszerű terméke, mely a szél által könnyen felkavarható s egyik helyről a másikkra átszállítható.

Ily futóhomok található hazánkban az alföldi rónákon.

Hogy e homok fák ültetése által megköthető, köztapasztalati tény. De tudva van az is, mikép a futóhomok terjedése, termő területekre való sodortatása, a talaj termőségére káros behatással van.

A tulajdon e korlátozása tehát ismét csak közjó szempontjából állapított meg.

Hogy ez erdőknek szintén ki fog kelleni jelöletetniök, terjedel-

mökre nézve meghatározatniok, ámbár erről a törvény hallgat, következik annak szükségéből, nehogy az erdőtulajdonosok erdeik használatára nézve a felügyelettel megbízott közegekkel összeütközésbe jöjjenek, vagy zaklatásoknak higyjék önmagukat kiteve.

Úgyszintén ki kell ez erdőkre is terjesztetniök a véderdőkre kimondott kedvezményeknek. Igazolja ezt az irtás tilalmának s így a szabad használat megszorításának kimondása, valamint a fenntartás kényszerének megállapítása, mennyiben a költségek, melyekbe ez kerül, lehet, tetemesek. De a törvény azon intézkedése is hozza magával, miszerint ily területek beerdősítését és erdőül való fenntartását állami közvetítés útján előmozdítandónak mondja ki. (E. T. 177. §.)

V. §.

(*Tarvágat.*) «Ha a 2. §-ban megjelölt véderdőkben tarvágat, vagy a törvény rendeletével ellenkező másnemű vágás, vagy épen irtás — vagy a 4. §. határozatai alá eső futóhomokon álló erdőkben, vagy oly erdőkben, melyeknek talaja másnemű gazdasági művelésre nem alkalmas, irtás eszközöltetik. a kivágott vagy irtott terület legfeljebb hat év alatt beerdősítendő.» (*Újra erdősítés.*)

Míg az előbbi törvényszakaszok az elősorolt erdőterületek iránt inkább csak tiltólag rendelkeznek: itt már tevőleges intézkedéssel találkozunk.

Ki van mondva, hogy ha véderdőkben tarvágat, vagy a törvény rendeletével ellenkező másnemű vágás, vagy épen irtás, vagy futóhomok terjedését gátló, vagy oly erdőterületeken, melyek talaja más gazdasági művelésre nem alkalmas, irtás eszközöltetik: a kivágott vagy irtott terület legfőlebb hat év alatt újra beerdősítendő.

Beerdősítés az a tevékenység, melynek következtében a kivágott vagy kiirtott talajon idővel ismét erdő hozatik létre. Szükséges, mikép az ily terület vagy maggal bevettessék, vagy csemetékkel beültettessék, még pedig a törvényellenes vágat vagy irtás időpontjától számítandó 6 év alatt.*

A törvény rendelkezésével ellenkező másnemű vágás. Mennyiben a véderdőkre nézve a használati mód a hatóság által meg lesz álla-

* Rövidebb határidő is szabható. E. T. 47. §.

pítva, a tulajdonosnak a megállapított gazdasági tervtől önkényüleg eltérnie nem szabad.

E szerint másnemű vágás lesz a különben megengedett vágás is, ha nem a kellő sorrendben, vagy nem azon időben és helyen eszközöltetik, a mikor és a hol tulajdonkép engedve van; minél fogva ez határozottan tilalmaztatik s az ily módon támadt hiányt okvetlenül pótolni kelletik.

Tilalmazva van s pótlendő a túlvágatás is.

VI. §.

(*Tuskó-, gyökér-irtás.*) «A 2. és 4. §§. alá eső erdőkben a tuskó- és gyökér-irtás tilos.»

Tuskó-, gyökér-irtás. E szakaszban a törvény tilalmazza, mikép véderdőkben és futóhomok terjedésének megakadályoztatására szolgáló, vagy oly erdőterületeken, melyek talaja másnemű gazdasági művelésre nem alkalmas, bárki is tuskó- vagy gyökér-irtással foglalkozzék.

Tuskó alatt a tönkök, a levágott vagy letört élő-fáknak a föld fölött kiemelkedő törzs-maradványai értendők, melyek érzekeink alá esnek s melyek kivált egyes fanemeknél (lombfák) még alkalmassak sarj hajtására, mely sarjából idővel kellő ápolás mellett fák növekedhetnek, s melyek főleg homokos területen a futóhomok megkötésére kitűnő szolgálatot tesznek.

Gyökerek a fának a föld színe alatt elterülő részei s ezek elágazásai.

Minthogy a laza föld megszilárdítása által a futóhomok megkötésére a gyökér a legnagyobb mértékben közreműködik, méltán tiltatik, kivált futóhomok terjedését gátló erdőkben, a gyökér-irtás a tulajdonosnak, vagy bárki másnak is.

VII. és VIII. §§.

(*Legeltetés.*) «A 2. §. alá eső véderdőkben és futóhomokon álló erdőkben a legeltetés mindaddig tilos, míg az a fák- és sarjadékok- vagy a talajban kárt okozhat, ez iránt az erdőfelügyelőnek, vagy a tulajdonosnak megkeresésére, de mindenesetre az erdőfelügyelő véleményének meghallgatása után a közigazgatási bizottság határoz.

Azon erdőrészek, melyekre nézve legeltetési tilalom áll fenn, az erdőbirtokos által nyilvános jelekkel látandók el.» (*Nyilvános jelek.*)

(*Alomgyűjtés.*) (8. §.) «A 2. §. alá tartozó véderdőkben és a futóhomokon álló erdőkben almot gyűjteni tilos.»

E két szakasz is tilalmi intézkedés.

Az egyik, a 7. §. a legeltetést tiltja.

Legeltetés házi állatoknak, lovak, szarvasmarha, juhok, szárnyas-állatok stb. erdőbe azon célból való betérése, illetőleg tartása az erdőben, hogy az ott részökre található alkalmas növényzetrel táplálkozzanak.

Állatoknak véderdőkben és futóhomok terjedésének megakadályozására szolgáló erdőrészekben való őrzése, legeltetés végett, mindaddig, míg fákban, sarjadékokban, vagy a talajban kárt okozhatnak, nem engedtetik; mert pl. a fák rügyeit leszakgathatják, a fris hajtásokat, sarjakat letéphetik, vagy a csemetéket megcsonkíthatják, vagy a talajból a bevetett magot kiszedhetik, kitéphetik, kitaposhatják, s ilyenénkép az erdőfejlődést gátolhatják, késleltethetik.

A tilalom e szerint föltételes; továbbá nem vonatkozik oly erdőkre, melyek csak azért rendeltetnek fenntartandóknak, mert talajuk másnemű gazdasági művelésre nem alkalmasos.

Intézkedni egyébiránt e tilalom ügyében, t. i. megállapítani: a tilalom föltételei mikor vannak jelen; meddig tartson a tilalom stb. joga azon törvényhatóság közigazgatási bizottságának, a melyiknek területén az erdő fekszik.

Okot arra mindenkor az erdőfelügyelő,* vagy a tulajdonos megkeresése szolgáltatathat.

Az esetre, ha az erdőfelügyelő indítványozza az intézkedést, a tulajdonos csak értesítendő, meghagyatván neki, hogy a tilalom alá vont erdőrészeket a törvény értelmében oly nyilvános jelekkel (tilalmi táblák) lássa el, melyek a tilalmat észrevehetővé tegyék. Meghallgatása nem kívántatik.

Ellenben, ha maga a tulajdonos kérelmezi a közigazgatási bizottság ez irányban teendő intézkedését, a törvény szerint az erdőfelügyelő előzetesen mindenkor meghallgatandó.

A 8-ik szakasz szintén csak a szóbanforgó erdőkben tilalmazza az *alomgyűjtést*.

* Itt is a kir. erdőfelügyelő értendő.

E tilalom föltétlen.

S mennyiben a fákról lehullott levél, gyümölcs s a talaj növénytermékei is stb., köztudomás szerint erjedési átalakulás folytán termékeny földdé válnak s kivált a homok-föld szilárdabbá-tételét, javítását eszközlik, az erdőfenntartás, a homok-terjedés megakadályoztatása végett a hulladéknak (levelek, galyak stb.) fölszedetése s elhordása méltán tiltatik.

Alom alatt főleg a fának lehullott száraz levelei, lombjai értendőek, melyek némely vidéken szalma hián házi állatok fekhelyének készítésére s trágya szaporítására fordíttatnak. A házi állatok alá szórandó falevél- s egyéb növényzeti anyagokat is *alomnak* nevezik.

IX. §.

(*Tüzelés.*) «Az erdőkben s azok közelében száz méternyi távolságon belül — csak az erdőégek megakadályozására szükséges övrendszabályok megtartása, s idegeneknek még ezen felül, csak az erdészeti személyzet engedélye mellett szabad tüzet rakni; azonban az erdőőrök az általuk őrzött területeken, a favágók a vágásokban, s a kőfejtők a kőbányákban, és a nyájukat legeltető pásztorok főzés és felmelegedés végett, oly veszélytelen helyeken, melyeken az erdőbirtokos a tűzgerjesztést világosan el nem tiltotta, a kellő övrendszabályok megtartása mellett rakhatnak tüzet.

A ki tüzet rak, minden esetben tartozik azt távozása előtt teljesen eloltani.

Különösen száraz időjárás alkalmával az erdőrendészeti hatóság a tüzelést az erdőben egészen eltilthatja.»

Itt a törvény azon veszélyek megelőzése s elhárítása iránt intézkedik, melyek a kellő módon nem őrzött tüzelésből az erdők fenntartására esetleg származhatnak.

Tudva van, hogy kivált fenyvesekben, de másfajta erdőkben is, a száraz növények és ágak, galyak útján a tűz sokszor mily ropant dimensiókat ölthet s mennyire elpusztíthatja nemcsak a már meglévő termékeket, hanem jövőre nézve is, miután a tűz a fák életerejét rontja meg, mily nagy károkat okozhat.

Ez okból nem lehet eléggé nem méltányolni minden gondoskodást, mely e bajoknak útját állani törekszik.

Az erdőfenntartás szempontjából, s tekintettel a nemzeti vagyonosodásra is, lehetőleg megelőzendő a teljesen improductiv, azaz minden oly fogyasztás, mely senkinek semmi hasznot nem hajt.

E czélból a törvény jelen szakaszbeli intézkedése az erdőkben

tüzet rakni csak úgy engedi meg, ha a kellő tekintetek figyelembe vétetnek; ellenesetben tiltja az erdőkben a tűzgerjesztést.

Sőt nemcsak hogy e tekintetek mellőzésével tüzet magukban az erdőkben rakni nem szabad: ki van e tilalom terjesztve az erdők legközelebbi környékére is — 100 méternyi távolság hosszában.

És ámbár a törvény eddig csak bizonyos erdőterületek iránt intézkedik, erdőknek tűz által lehető pusztítását megelőzendő, semmi különbséget nem tesz erdő s erdő közt.

A tüzelési tilalom, illetőleg a tüzelés körül megtartandó tekintetek parancsai tehát mindenkire egyiránt alkalmazandók s mindenki részéről egyformán követendők.

Első, mit a törvény erdők- s azok közelében való tüzelés körül megkíván: az erdőégések megakadályozására szükséges óvrendszabályok megtartása.

Ily óvrendszabályok mindenekelőtt: hogy fákkal sűrűn benőtt helyen, bozótban, hol a tűz a fák törzseit, ágait könnyen megkaphatja, elterjedhet; vagy tőzeggel, sarjjal sűrűn borított téreken, — nemkülönben hogy — nagy tüzet ne rakjunk; továbbá, hogy a tűzrakás helyét lehetőleg víz vagy forrás közelében szemeljük ki; valamint hogy erdőkben könnyen található kövekkel vagy könnyen húzható árkocskákkal különítsük el a terület többi részétől, nehogy különben a talajon éghető termékek közvetítésével a tűz valahogy tovább az erdő fáiba harapózzék; végül hogy a tűz felügyelet nélkül ne hagyassék.

Ez óvrendszabályok követése mindenkire, tehát erdőtulajdonosokra, birtokosokra, erdei felügyeleti személyzetre, munkásokra nézve is, egyformán kötelező.

Idegeneket illetőleg ezen fölül még egyenest megkívántatik, hogy tűz gerjeszthetésére az erdészeti személyzet, tiszt, altiszt, erdő-őr stb. engedélyével bírjanak.

Idegen személyek lehetnek: útasok, fuvarosok stb.

A törvényben felsorolt következő egyedeknek ellenben positiv engedélyre, habár netán idegenek volnának is, nincsen szükségök, u. m. *favágók* a vágásokban, *kőfejtők* a kőbányákban, azaz azon munkások, kik a vágásul kijelölt részekben a fák ledöntésével, feldarabolásával, kikészítésével stb. s kik a földben találtató kőtermékek felszínre-hozatalával foglalkoznak a kőbányákul szolgáló területeken; a nyájukat legeltető *pásztorok*, — ha főzés vagy fölmelegedés

végezt s oly veszélytelen helyeken raknak tüzet, hol a tűzgerjesztést a tulajdonos világosan el nem tiltotta.

Ugyanez áll az erdő-őrökről is az általuk őrzött területekre vonatkozólag.

Ha tehát mindezek, névszerint erdő-őrök, favágók, kőfejtők netán oly helyeken akarnának tüzet rakni, hol a birtokos ezt világosan eltiltotta, ezt csak úgy tehetik, ha erre, bár nem idegenek is, szintén positiv engedélyök van, mennyiben t. i. a birtokos tilalmát kivételesen felfüggesztené.

A törvényszakasz mindezekén túl még egy parancsot foglal magában.

Köteles mindenki, a ki erdőkben s azok közelében tüzet rakott, arra, hogy azt távozása előtt *teljesen* eloltsa.

Végül jogot ad még e szakasz az erdőrendészeti hatóságnak arra, hogy száraz időben az erdőkben való tüzelést egészen is eltilthatja.

Az erdőrendészeti hatóság az illető közigazgatási bizottság, illetőleg albizottsága leszen.

Magától érthető, hogy a kezdeményezési jog a kir. erdőfelügyelőt e részt is megilleti; sőt sürgős esetekben saját felelősségére egyedül is intézkedhetik.

Nemkülönben szabadságukban áll maguknak az erdőtulajdonos- és birtokosoknak is ily tilalom kieszközölhetése.

Egyébiránt ha a tulajdonos önmaga, a hatóság közreműködése nélkül rendelné el s nyilvános jelek által tenné észrevehetővé az ily teljes tilalmat, — tehetné ugyan; a tilalmat megszegő ellen mindazáltal csak annyiban léphetne föl, mennyiben neki ez tette által netán kárt is okozott. Birságnak egyedül csak akkor volna helye, ha a tilalom megszegés egyuttal a törvényben megállapított tilalomnak is áthágását foglalná magában.

X. §.

«A megelőző §. határozatai alá nem esnek a rendszeres üzletből folyó szükéges tüzelések.»

Ebben a törvény a tüzelésből származható veszélyek és károk megelőzése iránt tett intézkedései ellenében önmaga statual kivételt.

Megállapítja, miféle tüzelések azok, melyek az előbbi szakasz rendelkezései alá nem tartoznak; melyekre nézve tehát idegeneknek sem kell az erdészeti személyzet részéről engedélyt eszközölniök; a melyek továbbá a hatóság részéről még annyira száraz időben sem tilthatók el; — ellenkezőleg bármikor, bárhol, természetesen azonban szintén a kellő óvrendszabályok megtartása s felelősség mellett, foganatosíthatók.

Ily tüzeléseknek mondja a törvény a rendszeres üzletből folyó szükséges tüzeléseket.

Rendszeres üzletből folyó szükséges tüzelések. Hogy a tüzelés e kivételes intézkedés alá tartozónak tekintessék: két kellék kívántatik meg.

Először, hogy a tüzelés rendszeres üzletből folyó;
másodszor, hogy szükséges legyen.

Ily rendszeres üzlet lesz például bányászat, kohászat, mész- vagy szénégetés, vagy téglagyártás, vagy gőzfűrészelés stb. berendezése.

Az ez üzlet fenntartása, gyakorlása céljából eszközlött tüzelések, épen mint az üzlet körül foglalkozó munkások tüzelései is, tagadhatatlanul egyszersmind szükségese-, vagyis elkerülhetetlenek- s mellőzhetetleneknek tartandók.

XI. §.

(Tűzoltás.) «A ki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tartozik azt lehetőleg eloltani; ha pedig azt eloltani már nem bírja, vagy ha erdőégetést vesz észre vagy annak tudomására jut, tartozik azt az útjában eső legelső ház lakosainak tudtára adni, ezek pedig tartoznak az erdőégetésről az erdőbirtokost vagy annak háznépét vagy az erdőfelügyelettel megbízott személyzetet haladéknélkül értesíteni, vagy a legközelebbi községi előljáróságnak (lehetőleg a szolgabírónak, mezei rendőr-kapitánynak) bejelenteni.»

Erdőégetések megelőzése és elhárítása végetti intézkedések képezik e szakasznak is tartalmát.

Megkülönböztetendő benne négy eset.

Az elsőt illetőleg ki van mondva s általa mindenki kötelezve arra, hogy ha erdőben, vagy közelében valahol tüzet talál, azt eloltsa.

Ily esetben tehát mindenki köteles odahatni, hogy a minden felügyelet nélkül hagyott tüzet a parázsnak szét-szórása s eltaposása

vagy földdel való behintése, vagy vízzel foganatosított belocsolása útján elenyésztesse. Természetesen, ha mindez még eszközölhető! „Lehetőleg eloltani” — úgymond a törvény. Mennyiben lehetetlen volna, ilyenre kötelezettség nincsen.

A többi három esetre nézve a változó előzmények daczára a törvény parancsa ugyanegy.

Közös köteletségül van t. i. kimondva, hogy mindenki tartozik az útjában eső legelső ház lakosaival tudatni azt, *a)* hogy erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talált, melyet eloltani nem tudott; *b)* hogy erdő-égést vett észre; *c)* hogy erdő-égésnek jutott tudomására.

Az *a)* és *b)* alatti eset egyszerű.

A *c)* alatt érintett azonban csak úgy képzelhető, hogy az *illető* emberekkel találkozott, kik az égésnek már eloltására siettek s a törvény őt kötelezi, hogy az útjában eső legelső ház lakosainak ezt tudokra adja, hogy illetéknépen az erdőbirtokos vagy háznépe, vagy az erdei felügyelettel megbízott személyzet annál biztosabban s minden haladék nélkül értesíttessék az erdő-égésről s így maguk is intézkedhessenek az oltás iránti gondoskodás felől; vagy a legközelebbi község előljáróságának (biró, polgármester, mezei rendőr-kapitány), ha lehet a szolgabirónak, minél bizonyosabban bejelentsék, hogy így más községek is tudomást szerezhessenek az erdő-égésről s segítségre kirendeltethessenek.

Vagy pedig úgyis képzelhető, hogy például találkozunk valami emberrel, ki nekünk, mint lóháton vagy kocsin járóknak, az égést hírül adja s miután mi hamarébb érhetjük az útunkban eső legelső házat, az oltás iránti gyorsabb intézkedhetés végett mi is tartozunk az első ház lakosait a tűzről értesíteni.

Mindezen esetek annál inkább figyelemre méltók, mert a ki az itt kifejezett törvénybeli meghagyások szerint nem cselekszik, veszélyes mulasztás miatt kihágási eljárás alá kerülhet.

A törvény továbbá az elolthatlan tűzről vagy az erdő-égésről ily módon értesített ház lakosait ismét arra kötelezi, hogy ezek, már a körülményekhez képest, magát az erdőbirtokost vagy háznépét, vagy az erdőfelügyelettel megbízott személyzetet, még pedig haladék nélkül, tudósítsák; vagy, már mindenestre ha ezt hamarébb tehetnék, a tüzet, az égést a legközelebbi község előljáróságának vagy a szolgabirónak bejelenteni el ne mulasztászák.

III. §.

«A szolgabíró (mezei rendőrkapitány) illetőleg a községi előjáró, mihelyt valamely erdő-égés tudomására jut, azon község lakosságát, melynek határában az erdő létezik, s a körülményekhez képest, a szomszédos községek lakosságát is, az oltásra kirendeli.

A kirendeltek, a község-előjárókkal együtt, kötelesek az oltáshoz szükséges oltószerekkel u. m. csákánnyal, kapával, baltával stb. tüstént az égés helyére sietni.

(*Tűzoltás-vezetés.*) Az oltás vezetése a helyszínen levő rangban első erdőtisztet, különben a szolgabírót (illetőleg városi kapitányt) s ha ezek közül senki sem volna jelen, azon község előjáróját illeti, melynek határában vagy legközelebbi szomszédságában az erdő-égés van.»

Itt már a hatósági teendők vannak megszabva, melyeket az elolthatatlan tüzről vagy erdő-égésről, kiváltképen erről, értesített községi előjáróságnak (bíró, kapitány, mezei rendőr-kapitány), továbbá a szolgabíráknak tenniük kell.

A községi előjáró, városokban átlag véve a kapitány vagy mezei rendőr-kapitány saját községe lakosait, a szolgabíró mindekelőtt azon községnek, melynek határában az erdő ég, lakosait, ha előjáróik által még kirendelve nem volnának, a körülményekhez képest azonban, ha t. i. szükség volna, mi nagyobb erdő-égéskor csakugyan fenn fog forogni, a szomszédos község lakosait is az oltásra kirendelni tartozik.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány intézkedik a szükséges oltási módok s eszközök iránt.

A kirendeltek az oltáshoz megkivántató eszközökkel, mint a szöveg elősorolja, csákánnyal, kapával, baltával, kosarakkal stb. tartoznak azonnal az égés helyére sietni.

Kötelességek ez maguknak azon községek előjáróinak is, melyek lakosai az oltásra kirendeltettek.

Az oltás vezetése első sorban a hely színén levő rangban első erdőtisztet; ha ilyen nincs, vagy nincs a hely színén, a szolgabírót; vagy törvényhatósági joggal felruházott városi határban a kapitányt; s csak ha ezek közül senki sem volna ott jelen — illeti azon község előjáróját, melynek határában vagy legközelebbi szomszédságában az erdő-égés van.

Így az oltás vezetésében való sorrend is magában a törvény szövegében meg van állapítva.

XIII. §.

«Az oltásvezetőnek, az oltás iránt tett rendelkezéseit, a megjelentek feltétlenül s minden munkabérre vagy jutalomra való igény nélkül teljesíteni tartoznak.

Az oltás bevégzése után az égés helye egy, ha szükségesnek mutatkozik, több napig az e végre kirendelt erdő-őrök, illetve községi lakosok által őrizet alatt tartandó.»

Oltásvezető azon egyén, kit a törvény a tűz leendő elfojtására szükséges teendők megrendelésére és végrehajtására feljogosít.

Fel van pedig e joggal ruházva az égés helyén jelen levő rangban első erdőtiszt (erdőmester vagy erdész); ha erdőtiszt nincsen, akkor törvényhatósági joggal bíró város határában a kapitány, megyékben a szolgabíró az oltásvezető.

Ennek hiában azon község előjárója (rendezett tanácsú városok határában mezei rendőr-kapitány), melynek határában vagy legközelebbi szomszédságában az erdő-égés van.

Mindezen egyedeknek az oltás iránt tett meghagyásait a megjelentek feltétlenül teljesíteni tartoznak; a nélkül tehát, hogy a meghagyások czélszerű- vagy czélszerűtlenségét bonczolgathatnák s ettől tehetnék függővé eljárásukat.

Nem szabad készségeket, illetőleg a meghagyásoknak megfelelő engedelmséget attól sem függővé tenni: vajjon az oltásért valami bért vagy jutalmat fognak-e kapni?!

Ha a tűz elfojtása, az égés megvétele, szerencsésen sikerült, az égés helye őrizet alatt tartandó.

Mennyi ideig tartson ez őrizet, első sorban az oltásvezető fogja meghatározni. Különben ez mindenestre a körülményektől függ.

Kirendelhetők őrizetre mindenekelőtt az erdő-őrök, ha vannak; ellenkező esetben az oltást teljesítő községi lakosok.

Az őrizet egy, vagy a szükséghez képest, nevezetesen ha attól tarthatni, hogy a tűz újra kitörhetne, ha nincs kéznél gyors segély, vagy főleg szeles időben, több napig is tarthat.

Hogy az őrizetre ily módon kirendelt lakosok a részökre ez által bekövetkező munkamulasztásért kártérítést követelhetnek: a dolog természete hozza magával.

XIV. §.

(*Rovarkárok.*) «Az erdőbirtokosok az erdei rovarok pusztításai vagy azok terjedésének megakadályozására nézve, az erdőrendészeti hatóságnak esetenkénti intézkedéseit végrehajtani tartoznak.»

Mint a tűz, a körülményekhez képest ép oly veszélyes lehet erdők fenntartása tekintetéből — az erdőpusztító rovaroknak hely-lyel-közzel nagyobb számban való föllépte.

A törvény e szakasza általános parancsot tartalmaz ezen elemi csapás eltávolítása céljából.

Jogot ad az erdőrendészeti hatóságoknak, hogy ez iránt esetenként czélszerűleg intézkedhessenek; másrészt ismét kötelez minden erdőbirtokost különbség nélkül arra, hogy az erdei rovarok pusztításai, vagy azok terjedésének megakadályoztatására nézve az erdőrendészeti hatóságoktól esetenként hozzájok intézett meghagyásoknak eleget tegyenek.

Erdőrendészeti hatóságok: a közigazgatási bizottság, illetőleg albizottsága s a kir. erdőfelügyelő, ki szükség esetén maga is intézkedhetik. Minden erdőbirtokos köteles tehát az ez oldalról jövő e részbeli parancsot és rendeleteket föltétlenül, t. i. akkor is (egy esetet* kivéve) teljesíteni s végrehajtani, ha netán azok ellen a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister elé felebbezéssel járulnának is.

Ily ártalmas rovarok a furdancs (Borkenkäfer), a zsiszik (Russekäfer), a cserebogár (Maikäfer) s a különböző hernyók stb.

Az intézkedések majd szaporodásuk, terjedésök meggátlására, majd kiirtásukra fognak irányulni.

XV. §.

(*Rovarkárok elleni hatósági intézkedések.*) «A közigazgatási bizottságnak a rovarkárok megakadályozása iránt tett intézkedései ellen, a felebbezés felfüggesztő hatással nem bír s azokat mind a közvetlen érdekelt, mind a szomszédos erdőbirtokosok, haladéktalanul teljesíteni tartoznak.

Ez alól kivételt képez azon eset, ha a közigazgatási bizottság által az erdőnek vagy az erdő egy részének kivágatása rendeltetnék el, mely esetben a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez beadott felebbezés felfüggesztő hatással bír.

* Az erdő-kivágatás esete.

Ha az erdőbirtokosok a közigazgatási bizottság meghagyásának, a kiszabott idő alatt eleget nem tesznek, az intézkedő hatóság a szükséges munkálatokat az erdőfelügyelő által, a késedelmes erdőbirtokos költségére végrehajthatja.

(*Községek tömeges kirendelése.*) Nagyobb veszély esetére a községek tömeges közreműködése, a helyi munkabérek megtérítése mellett hivatalból igénybe vehető.

(*Költségek kivetése.*) Az esetben, ha a rovar-károk megakadályozása céljából nagyobb kiadásokkal járó munkálatok voltak eszközölnödők, mely kiadásoknak azonban az illető megvédett erdőrészek egy évi állami adóját meghaladni nem szabad, — a költségeket az érdekllett erdőtulajdonosok, a megvédett erdőterületek arányában viselik, mi iránt az érdekltetek meghallgatása után, a közigazgatási bizottság határoz. Ezen határozat ellen azonban az érdekltet felek birtokon kívül a földművelés- ipar- s kereskedelemügyi ministeriumhoz felebbezhetnek.»

E szakaszban a törvény az előbbi szakasz intézkedésének ad nagyobb szentesítést, a mennyiben kimondja, hogy az erdei rovarok által okozható károk megakadályoztatása végett tett közigazgatási bizottsági rendeletek és meghagyások ellen közbevetett felebbezés felfüggesztő hatással nem bír. A mi azt jelenti, hogy azokat okvetlenül s mulhatlanul foganatosítani kell úgy, a mint a rendeletek s meghagyások kijelölik és megkívánják.

Tartoznak e rendeleteket végrehajtani nemcsak azon erdőbirtokosok, kiknek erdei a rovarok által közvetlenül már megtámadva vannak; de, mennyiben a megtámadás a szomszédos erdőbirtokosok erdei vagyonát is fenyegeti s a közigazgatási bizottság részéről hozzájuk valami meghagyás érkezik, ezt azok is haladéktalanul teljesíteni tartoznak.

Itt hatalmaztatik föl a közigazgatási bizottság arra, hogy azon esetre, ha az erdőbirtokosok a hozzájuk intézett meghagyásoknak a bizottság részéről kiszabott idő alatt eleget tenni elmulasztanak, az intézkedő hatóság a szükséges munkálatokat a kir. erdőfelügyelő által a késedelmes s vonakodó erdőbirtokos költségére végrehajthatja.

A szükséges munkálatokat. Például az erdőben találtató romlott vagy aszálynak indult fát az erdőből kitakarítani, elégetni vagy legalább kergétől megfosztani; mert az ily romlott fák kérge alatt tenyésznek rendesen a rovarok; vagy tavasztól őszig mindazon helyek közelében, melyeket a fenyűszű megtámadott egyes fákat, úgynevezett «csalfákat» ledönteni s a mennyire lehet szabadabb helyekre vagy vágások széleire kihurczoltatni; minthogy az ily fák hántatlanul maradván, vágásuk pedig a nedvkeringés idejében történvén, a

kéreg alatt levő nedv csakhamar forrásnak indul s a fenyűszúknak keresett búvhelyet nyújt, hová tojásaikat lerakják; vagy a meg nem menthető erdőket árkokkal körülvenni s a feláldozandó részt a többi erdőtesttől nyiladékok által elkülöníteni annyira, hogy a fák koronáinak összefüggése végkép megszakadjon stb. (V. ö. Lázár, Erd. kézikönyv 203. s köv. lapj.)

Ráparancsolva a közigazgatási bizottságra nincs, hogy okvetlenül végrehajtani köteles; de meg van adva a jog, s ez hivatalos kötelessége is, ha szükségét látja, megtenni.

Sőt kiterjed a közigazgatási bizottság hatásköre nemcsak az erdőbirtokosokra, hanem hatalommal bír, mikép, nagyobb veszély esetére, a községek tömeges közreműködését is igénybe vehesse; azaz meghagyást intézhet a szolgabirákhhoz s ezek útján a községi előljárókhoz, hogy például a hernyóknak szedésére, a túlságosan meglepett fáknak, ha más mód nincs, kivágására, miután rögtönösen s gyorsan kell intézkedni, a lakosokat kirendelni siessenek.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban a meghagyás a tanácshoz intézendő.

Az ily esetekben alkalmazott dolgozóknak egyébbiránt munkamulasztás megtérítése czímén a helyi munkabérek arányához képest kárpótlás szolgáltatandó.

A hatóság részéről való végrehajtás költségei kizárólag a vonatkozó s késedelmes erdőbirtokosok által fedezendőek. A munkamulasztásért járó megtérítéshez ellenben mindazon erdőtulajdonosok hozzájárulni tartoznak, kik a tömeges közreműködés útján károsodástól menekültek meg.

Különben a törvény jelen szakasza a felmerülhető költségek iránt is rendelkezik. A költségviselés terhét határozottan az érdekelt erdőbirtokosokra hárítja. Ezek azt a károktól megvédett erdőterületek arányában viselik.

E részben ez érdekelt birtokosok a közigazgatási bizottság által meghallgatandók. A bizottság erre határoz s megállapítja: mely erdőbirtokosok s mennyivel tartoznak a megtérítéshez hozzájárulni. Nem mellőzendő az erdőbirtokosok joga, melynél fogva az erdei rovarok által okozható károk megakadályozására tett erdőrendészeti hatósági intézkedések ellen a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterhez intézett felebbezési hivatkozással élhetnek.

Ennek mindazonáltal felfüggesztő hatása nincsen.

Egy esetben kell csak a végrehajtással a minister által hozandó eldöntésig várni, akkor t. i., ha az erdőrendészeti hatóság az erdőbirtokosoktól az egész erdő, vagy egy része kivágatását követeli.

Felebbezhet az erdőbirtokos a költségeknek az általa aránylagosan megtérítendő része iránt hozott határozat ellen is. Itt is azonban csak birtokon kívül. Azaz a felebbezésnek felfüggesztő hatása itt sincs. Az érdekelt erdőtulajdonosok a rájuk kirótt összeget megfizetni tartoznak; ha nem teszik, az végrehajtásilag vétethetik meg ellenök — a nélkül, hogy az általuk közbevetett felebbezésre, mint őket ez ellen oltalmazóra, utalhatnának.

Hogy egyébként a költségek túlságosak ne lehessenek: a törvény megszabja a legnagyobb összeget, melyen túl az erdőrendészeti hatóság nem mehet. E határ a megvédett erdőrészek egy évi állami adójának mennyisége. Ezt az ily alkalmakkor felmerülhető kiadásoknak, a törvény szerint, meghaladniok nem szabad.

XVI. §.

(*Községi adó.*) «Az 1876. évi V. t.-czikk 33. §-ának azon rendelkezése, hogy az első pont alatt említett közigazgatási költségek kivetésének alapjául a községekhez közigazgatásilag csatolt puszta, illetőleg havasok után fizetett egyenes adóknak csak fele-része vétethetik« — minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestre is alkalmazandó.»

Az e szakaszban az erdőbirtokosoknak nyújtott kedvezmény is olyan, mely arra látszik irányozva lenni, hogy, főleg a véderdő-, de általában véve mindazon erdő-tulajdonosoknak, kiktől a törvény, közjó szempontjából, érdekeik némi megszorítását követeli, ezért vizszontszolgáltatás adassék.

Átlag véve az erdőtulajdon is oly vagyoni alkatrész, melyért a törvény értelmében az államnak adó fizetendő. Mennyiben pedig minden vagyoni alkatrész, az ingatlanok, egyszersmind egy vagy más község, város területéhez tartoznak, miután határában fekszenek, alávetvék azon kötelezettségnek is, mely szerint a község, város, közigazgatási költségeihez az egyenes állami adó arányában valamivel hozzájárulni tartoznak.

Ily *közigazgatási költségek* például az előljáróság, birák, hitesek, körjegyzők, városi tanácsbeli tisztviselők fizetése, közlekedési eszközök jó-karban tartása, iskola-ügy stb.

«Kis és nagy községekben ép úgy, mint rendezett tanácsu városokban — úgymond a törvény — a község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költségek az összes egyenes államadók arányában vettetik ki» (1876. V. t. cz. 33.).

Ez a szakasz az, melyre az erdő-törvény jelen szakaszában hivatkozás tétetik.

És ezek azon költségek, melyek kivetésének alapjául véderdők s általában minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestnél nem az összes egyenes állami adók, hanem ezeknek csak fele-része veendő.

Vagyis a jelen törvényszakasz az 1876. V. t.-cikk 33. §-ának azon rendelkezését, melyet az a községekhez közigazgatásilag csatolt pusztá-, illetőleg havasokra nézve a közigazgatási költségek járuléka iránt megállapít, a rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestekre is kiterjeszti.

Csak az a kérdés, hogy mennyiben rendszeres gazdasági üzemet a törvény csupán csak bizonyos erdőtulajdonosoktól követel, ha olyan egyének, kiknek ez nem kötelességök, erdeikre vonatkozólag szintén rendszeres üzemet készíttetnek s igazolni képesek erdeik a szerint való kezelését és használását, — vajjon igénybe vehetik-e ezek is e kedvezményt, miután a törvény határozottan azt mondja: «minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestre is alkalmazandó».

Nem tartozik-e az ily utóbbi erdőrész is a „*minden* rendszeres gazdasági üzemet szerint kezelt erdőtest“ fogalma körébe? Mindenesetre tartozik! S így a kedvezmény azokra is kiterjesztendő.

MASODIK FEJEZET.

KÜLÖNÖS HATÁROZATOK AZ ÁLLAM, A TÖRVÉNYHATÓSÁGOK, A KÖZSÉGEK, AZ EGYHÁZI TESTÜLETEK ÉS EGYHÁZI SZEMÉLYEK, AZ ALAPÍTVÁNYOK ÉS HITBIZOMÁNYOK ERDEIRŐL.

Míg az előbbi fejezetben kimondva találjuk azon elveket, melyek erdők fenntartása szempontjából minden erdőbirtokos által, bizonyos erdőterületeik s átlag véve erdeik iránt, nemkülönbén mindenkitől követendők: itt azon különös, tisztán csak bizonyos testületek és egyedek erdeit illető intézkedések foglaltatvák, a mely testületek és egyedek erdőbirtokaira erdőkezelés tekintetéből a kormánynak kiváló figyelmet és gondot kell a törvény rendelkezéseihez képest fordítania.

Ily testületek, a mint e fejezet címfelirata is már elősorolja: az állam maga; tehát a jogbátorlét biztosítása s a közczélok, a közös jólét elérése végett fennálló nemzeti egész, mely vagyoni szempontból az egyes physikai személyekéhez hasonló jogképességgel bírván, épen úgy mint a magánosok, vagyonnal s ennek alkatrészei között erdőtulajdonnal is el lehet látva s hazánkban ily erdőtulajdonnak csakugyan alanya is. (Államerdőségek.)

Továbbá a *törvényhatóságok*; azaz azon egyes közönségek (személyek összességei), melyek közügyeik elintézésére önállósággal s ezen belül szabályrendeletek (mindnyájokra kötelező erővel bíró intézkedések) alkotására hatalommal vannak fölruházva: megyei közönségek s törvényhatósági joggal fölruházott városok közönségei.

Községek azon közönségek, melyek egyedül csak saját helyi ügyeik vezetésére vannak jogosítva, önmaguk által választott közegek közvetítésével, a vármegyék felügyelete s ellenőrzése mellett. Ide tartoznak a rendezett tanácsú városok, nagy és kis községek. (Mezővárosok, falvak).

Egyházi testületek, t. i. valláserkölcsei czélokra alakult s ezek elő-

mozdítására, elérésére fennálló egyesületek. Ilyenek egyes hitközségek; vagyonnal bíró szerzetes rendek; káptalanok.

Egyházi személyek. Ezek azon egyedek, kik egyházi hatalommal fölruházva valláserkölcsei hivatalok ellátására rendeltetvék. (Primás, érsekek, püspökök, apátok stb.)

Alapítványok, vagyis köz- vagy egyes, leginkább jótékony célok elérésére hivatott vagyonösszeségek, melyek, mint ilyenek, már hivatásuknál fogva szintén vagyoni jogi képességgel bírnak s így jogviszonyok alanyai lehetnek. (Vallási alap, tanulmányi alap, kórházak stb.).

Hitbizományok. Ezek azon vagyoni összeségek, melyekre nézve együvértartozóságuk s elidegeníthetlenségük a megrendelő által a törvény rendelkezéseinek megtartásával s ő Felsége beleegyezéssel bizonyos föltételek mellett meghatározott, a kijelölt személyeket illetően meg mindenkor azok hasznélvezeti joga. (Primogenitura, majoratus, senioratus, — a szerint, a mint a hasznélvezeti jog az elsőszülöttestet, a megrendelőhöz legközelebb álló rokonnak, vagy mindenkor a nemzetségbeli legkorosabb egyént illeti meg.)

Közbirtokosságok alatt azon személyek értendők, kik bizonyos jogok tekintetéből még közösségben élnek s e jogok tárgyai fölött egészen csak közakarattal rendelkezhetnek s a hasznokban meghatározott kulcs szerint vesznek részt. Saját eszményi része fölött egyébiránt kiki intézkedhet olyképen, hogy netáni elidegenítés esetére utóda lép be azon jogkörbe, melyet előbb az elidegenítő önmaga foglalt el.

E fejezet az ezen itt elősorolt személyeket illető erdőtulajdonra vonatkozó különös intézkedéseket tartalmazza.

XVII. §.

(*Gazdasági üzemtervek.*) «Az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek és egyházi személyek — mint ilyenek — birtokában levő, továbbá a köz- és magán-alapítványok- és hitbizományokhoz tartozó erdők, valamint a közbirtokossági erdők is (ezen elnevezés alatt értetvén az urbéri rendezés alkalmából, mint erdő-illetőség, a volt urbéresek tulajdonába átment erdők is) addig, míg közösen használtatnak, gazdasági rendszeres üzemterv szerint kezelendők.

Ugyanezen szabály áll a bánya-ipar és más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdeire is. Ezen megszorítás azonban nem alkalmazandó az illető társulatok erdeire, melyeket e törvény életbelépte előtt birtokba vettek s azt egy év leforgása előtt igazolni is képesek; ha azonban ezen erdők letaroltatnak, ismét csakis mint erdők kezelendők.

(*Üzemtervek kellékei.*) Ezen gazdasági tervek — tekintettel az erdők terjedelmére, állapotára, az erdőbirtokos szükségleteire és az erdők okszerű jövedelmezésére — akként készítendőek, hogy az erdők jókarbantartása s használatuk tartamossága biztosíttassék, s a fatenyésztésen kívül az erdei melléktermények használata is szabályoztassék.

Az erdőkezelési és erdő-őrzési személyzet létszáma, valamint ott, hol az erdő a volt urbéreseket megillető szolgálommal van terhelve — ezen szolgálomnak — úgy a mint az 1848. évi januárhó 1-én érvényben volt és a mint ma is gyakorlatban van, minősége, terjedelme és értéke, valamint a szolgálmányosok által teljesített vagy teljesítendő vizontszolgálatok minősége, terjedelme és értéke, a gazdasági tervben szintén kimutatandó.

A gazdasági terv készítésénél követendő részletes szabályok külön ministeri utasításban fognak kibocsáttatni.»

Az erdőtörvény az elősorolt jogi személyekre s egyházi férfiakra nézve, ha, mint ilyenek, hivataluknál fogva, ahhoz kötött javadalomkép, bírnak erdőből álló vagyonnal, azon intézkedést lépteti életbe, melynél fogva ezek erdeinek rendszeres üzemterv szerint kell szükségképen kezeltetniök s használtatniok.

Ezen erdőbirtokosokhoz sorolandók még a volt úrbéresek közösen használt erdeikre s a bányaipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok is erdőbeli vagyonukra nézve.

A közbirtokossági erdők fogalma körébe rendeli a törvény t. i. azon erdőterületeket is, melyek az urbéri, vagyis a volt földes urak és volt jobbágyaik közti viszonyok rendezése alkalmából, mint a jobbágyok által az uraiknak tett szolgálatokért járó erdei haszonvételek fejében átengedett illetőség, a volt urbéresek tulajdonába mentek át.

Megjegyzendő egyébiránt, hogy valamint a közbirtokossági erdőkre nézve a rendszeres üzemtervhez kötött kötelezettség különben csakis a közösség fennállása idejéig tart: ugy e kötelezettség a közbirtokossági erdőkkel azonosított urbéresi illetőségre vonatkozólag is azonnal megszűnik, mihelyt a közös használat általuk többé nem gyakoroltatik, mert a terület közöttük osztály alá kerülvén, kiki saját hányadának érzékileg is (pro diviso) föltétlenül birtokosává lön.

Rendszeres üzemterv. Értendő ez alatt azon szakértői munkálat, melyben az erdő állagának (substantia) megfelelőleg előre megállapítjuk, hogy mi módon fogjuk a fennálló erdőket főleg a fáknak kivágatása által olyképen használni, hogy a kihasznált részletek magzás vagy sarjazás útján, csakis a természetnek kizárólagos működése mellett, vagy vetés, ültetés által mesterséges úton is, új, friss erdővel pótolatassanak, azaz megújuljanak.

Hogy e munkálatot szakértői jártassággal bíró egyéneknek kell készíteniök, magától érthető.

E részben nagyban véve csakis három kezelési módot szokás megkülönböztetni, névszerint a szálerdő-, sarjerdő- és a középerdő-kezelési módot.

Szálerdők azon területek, melyeknek fái magból eredtek s mert csakis így kelt erdők érik el tökéletesedésök megfelelő pontját, *szálas* vagy *szálerdőknek* neveztetnek.

Ellenkezőleg, ha az erdő (harasztos lombfák: bükk, tölgy stb.) sarjazási képessége folytán jött létre, úgy azt *sarjadék* vagy *sarjerdőnek* nevezzük.

A megújulás e két fajának kapcsolatából eredt erdő az úgynevezett *középerdő*.

Meg kell e munkálatban állapítani az időtartamot, mely alatt a kihasznált erdőrészek megújulását eszközölni fogjuk. Az erre szükséges, vagy e végre megállapított időköz neveztetik *forda-*, *fordulatnak*, mennyiben bizonyos erdőterületnek a megújulás processusa szerint való beosztásával az utolsó részlet kihasználása után ismét azon terület kihasználására térhetünk vissza, visszafordulhatunk, a melyet legelőször vettünk kezelésünk alapjául.

Szálerdőnél a kihasználást nem lehet előbb végrehajtani, semmint annak fái tökéletes magzó képességeket elérték: másrészt azonban a megújítást sem szabad azon korig halasztani, melyben tökéletes magtermésre többé számítani nem lehet.

A vágást itt őszzsel, mindjárt a lombhullás után kell kezdeni s mindaddig folytatni, míg az időjárás engedi, hogy tavasszal az új fakadás (a nedvkeringés beállta) előtt bevégeztessék.

A fordát itt maga a természet határozza meg, miután megkívánatit, hogy a kihasznált résznek újabb fejlődésére annyi idő engedjessék, mennyi a fáknak teljes magzóképeségök elnyerésére okvetlenül szükséges.

Magától érthető, hogy a szálerdőgazdálkodás csak nagyobb kiterjedésű s így a gazdálkodásnak megfelelően beosztható erdőbirtokokban eszközölhető.

Kisterjedelmű erdőkben ellenben, melyeknek vágások szerinti megújítása a terület kicsinysége miatt ki nem vihető, s melyeknek birtokosai nem annyira a legnagyobb fatermést, mint inkább faszükségletök könnyű fedezhetését tartják szem előtt; valamint oly esetek-

ben, hol másnemű kezelés czélszerűtlen volna, p. o. meredek hegyoldalakon levő erdőkben, mennyiben a vágás által szabadabbá lett termőföldet a nap könnyen kiszáríthatja s az eső lemoshatja; vagy hol az elhomokosodás gátlása végett az erdőt letarolni nem szabad: — az erdőhasználat legrégibb módja, a *szálatló-üzem* alkalmaztathatik.

Ezen kezelésnél a különféle fákat a pillanati szükséglet szerint minden rendszer nélkül az erdő azon részéből veszszük, a hol azok találhatóak s legkönnyebben fölhasználhatók.

Sarjerdőnél, miután a bükk-, tölgy-, szil-, kőris-, jávor- és gyertyánfáknál 40—45; hárs-, égerfáknál 30—35; nyír és kisebb fane-meknél 20—25; cserjéknél 10—15 éves korukig dús és ép hajtásokra számíthatni, a fordát ezekre nézve a mondott években kell megállapítani; sőt inkább rövidebb mint hosszabb időköz választandó.

A vágásnál, mely itt is ősszel és tavasszal eszközzendő, vigyázni kell arra, hogy a tuskó meg ne hasadjon s a kéreg le ne váljék. A vágás terén minden hajtás levágandó, s csak ha vastagabb rudakat akarnánk növelni, lehet 40—50 darabot a legszebb fácskákból a jövő fordára meghagyni.

A középerdő a szál- és sarjerdőnek összeköttetése egy s ugyanazon téren. A zárt sarjerdő — ugynevezett *alfa* — fölött állanak a magról kelt *szál-* vagyis *felfák*, egymástól oly távolságban, hogy az alfától a világosság és légkör szükséges behatását el ne zárják. Alfának oly lombfanemek választandók, melyek a beárnyékolást eltűrik s egyszersmind gyorsan is nőnek, mert minél korosabbak a felfák, annál terepélyesebbek lesznek s a világosságot az alfától annál inkább elzárják, és mert így rövidebb idő alatt, míg a felfák t. i. nagyon terepélyesekké nem lesznek, már tetemes fatermést nyerhetünk. Felfának alkalmasak: a tölgy-, szil-, kőris-, jávorfák, az erdei és a vörös fenyű; kevésbé alkalmasok a bükk-, a hárs- és a gyertyánfák. Alfául használhatók: a bükk-, a jávor-, a gyertyán-, a szil-, a tölgy-, a kőris- és a mogyorófa.

A középerdő fordája úgy állapítandó meg, hogy az alfa 15—20 évi fordájának a felfái mindig többszörösét tegye (30—40 vagy 45—60). Az alfa letarolása alkalmával a legidősebb felfaosztály is levágatik, a fiatalabb felfaosztályokból pedig vagy semmi, vagy csak annyi, mennyi a következő osztály képzésére fölösleges; vagy végre annyi vágatik le, a mennyi használatra szükséges. Az alfa vágása után a felfa vágatik. Oly felfák tuskóit, melyek már ki nem hajtának, ki lehet irtani.

A vágásokban támadt hézagokat, ha magtermő fák vannak azok körül, természetes úton, ellenkezőleg mesterséges úton való vetés által, pótolni kell. Az ültetés mindig jobb. Túlevelű felfáknál rendes szabály a hézagok beültetése. (V. ö. Lázár id. m. 69. s köv. lapj. és Kautz, Nemzetg. kül. tanai 1875. II. köt. 35. §.)

Ily rendszeres üzemterv, vagyis a kezelés és hasznosítás mikéntjének előzetes megállapításához kötött kezelés kötelezettsége ki van terjesztve a bányaipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdeire is.

Bányaipar azon termelési foglalkozás, melynek célja a föld belsejében levő hasznosítható ásványoknak állandó felszínre hozatala. Ily ásványok: arany, ezüst, vas, kőszén stb.

És más iparvállalatok. A termelési tényezőknek: telek, tőke, munka oly egyesítése, hogy általa a termelési célok megvalósítása elérjék, iparvállalatnak nevezetük: téglá-, mészégetés, vasgyártás, üveg-, porcellángyárak stb.

Tudva van, hogy tüzeléssel egybekapcsolva minden ily termelési vállalat nagy mértékben van tüzelési anyag használatára utalva. Vagy a vállalat maga határozottan erdei termékeknek anyagkészletekké való feldolgozása céljából hozatik létre.

Nehogy az ily vállalatok céljaira alakult részvénytársulatok a birtokukban levő erdőkre nézve valóságos rablógazdálkodást űzhesenek: a törvény ezektől is megköveteli, hogy erdeik kezelését rendszeres üzemterv alapjára fektessék.

A birtokosoknak azonban *részvénytársulatoknak* kell lenniök.

Részvénytársulatok előre meghatározott bizonyos számú és egyenértékű (egész vagy hányad [részvételi jegyek]) részvényekből álló alaptőkével alakult oly egyesületek, melyeknél a részvények tulajdonosai (részvényesek), csak részvényeik erejéig felelősek a társulat hitelezőinek. (V. ö. a keresk. törv. 128. §.)

Úgy, hogy a törvény jelen rendelkezése elesik, ha az érintett bányaipar s egyéb vállalatok nem részvény-, hanem más, pl. közkereseti, betéti vagy szövetkezeti társulatok által tartatnának fenn.*

* *Közkereseti társulat* oly egyesület, melynél két vagy több személy kereskedelmi üzletet közös cég alatt korlátlanul s egyetemleges kötelezettség mellett folytat. *Betéti* társulat oly egyesület, hol közös cég alatt folytatott kereskedelmi üzletnél a társak közül egy vagy több (kül) tag csak kikötött vagyona betételével felelős, míg ellenben egy vagy több beltagot korlátlan és

Továbbá a részvénytársulatokra nézve is a rendszeres üzem-tervbeli kötelezettség csak azon erdőket illetőleg alkalmazandó, melyeket az erdő-törvény életbelépte után, tehát 1880. július 1-je óta, szereznek maguknak.

Különbség teendő tehát azon erdők vagy erdőrészek között, melyeket ily vállalatok fenntartására alakult társulatok a törvény életbelépte előtt szereztek s ezt igazolni is képesek s azon erdők között, melyeket a törvény életbeléptetése után szereznek. A rendszeres üzem-terv alapján való kezelésre irányuló megszorítás egyedül csak ez utóbbi erdőkre vonatkozik.

A törvény életbeléptetése előtt szezett erdőkre ellenben csupán azon egy megszorítás alkalmazandó, melynélfogva, ha azok letaroltattak, teljesen kivágattak, daczára ennek, továbbra is erdőkül kezelendők. Minek céljából az erdőbirtokos részvénytársulati vállalatok letarolt erdeiket újból beerdősíteni, bevetni vagy beültetni köteleztetnek.

Megjegyzendő különösen még az is, hogy ha a bányai- vagy más iparvállalatok egyesek által üzetnek, a törvény korlátozását ez egyesek ellen sem lehet érvényesíteni akarni, mert a törvény világosan egyedül részvény-társulatokról szól.

Az idő, mely alatt e részvénytársulatok erdőbirtokaik szerzését, a mikorra nézve, igazolni tartoznak, a törvény életbeléptétől számítandó *egy év.* (1881. július 1-eiglen.)

Egy év leforgása alatt. A törvény a határidő kezdetét, honnét az, t. i. az egy év, számíttassék, nem jelöli ugyan meg: — de következik a dolog természetéből, mennyiben ellenkező esetben a szerzés tényét kellene kiindulásul vennünk, mi el nem fogadható eredményre vezetne, mert megtörténhetnék, hogy ily esetben az év már eddig is régen lejárhathott, ha például a részvénytársulat az erdőt még 1870-ben szerezte.

Intézkedik a törvény a gazdasági üzem-terv mi módon leendő elkészítése iránt is. Ez intézkedése azonban csak általános jellegű, mennyiben csupán csak azt mondja ki, hogy a tervek akként készíthetendők, hogy az erdők jókarbantartása s használatuk tartamossága

egyetemleges felelősség terhel. *Szövetkezet* végül a meg nem határozott tagokból álló azon társulat, mely tagjai hitelének, keresetének vagy gazdálkodásának közös üzlet mellett, illetőleg a kölcsönösség alapján való előmozdítására alakul. (V. ö. Keresk. törv. 64., 125. és 223. §§.)

biztosíttassék s a fatenyésztésen kívül az erdei melléktermékek használata is szabályoztassék.

Jókarban-tartás. Úgy legyen a terv készítve, hogy annak követezése alapján az erdő állandóan oly állapotban legyen, a milyenben az rendes, szakértő házi gazda kezelése mellett találatni szokott; valamint hogy használatuk, tehát tulajdonosaik szükségleteire és az illető vállalat céljaira való fordíttatásuk állandósíttassék s egyuttal a melléktermékek: legelő, alom, makk s egyéb gyümölcs, gyanta stb. gyűjtése is szabályszerűen megállapítva legyen.

Az erdőtörvény, tekintettel arra, hogy az erdők összes terméke fő- és mellékhasznokat biztosít, igen czélszerűen követeli, hogy az üzempterv ne csak a főhasznokra, t. i. a fának nyers vagy átváltoztatott minőségben való nyerésére, de egyuttal terjeszkedjék ki a mellékhasználatokra is.

E mellékhasználatok 1-ör olyanok, melyek a mezőgazdaság előnyére szolgálnak: erdőlegeltetés, alomgyűjtés, erdei takarmány, makkoltatás, a mezőgazdaság az erdőben és a kaszálás; 2-or melyek az erdők melléküzletét képezik: vadászat, gyantanyerés, a terpentinolaj-készítés és a fenyőkorom; a gubacsgyűjtés és a cserkéreg-hántás, a fagyümölcsök, a tőzegvágás és a kőbányák; 3-or melyek értéke igen csekély s melyek csak igen alárendelt minőség- és mennyiségben nyerhetők: így a fakéreg-hántás festékkészítésre, a fák virágai, a gyümölcsök apróbb nemei, a gubók, zuzmók, mohák, páfrányok, állati anyagok, mint: méz, hangyatojás stb. (V. ö. Lázár id. munk. 120., 145. s köv. lapj.)

A főszempont, t. i. az erdők jókarban-tartása s használatuk tartamosságának biztosítása mellett, tekintettel kell lenni e tervek-nél még az erdők terjedelmére, állapotára, (az erdők anyagkészletének lehető kiszámítása itt a fő), az erdőbirtokos szükségleteire, vagyis azon igényekre, melyeknek kielégítését a birtokos erdeitől várja s föltételezi és végül az erdők okszerű jövedelmezésére, azaz hogy tulajdonosaiknak hasznot-e, és mennyi hasznot hajtanak.

Különben a gazdasági terv készítésénél követendő részletes szabályokat a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister feladata külön utasításban közzétenni.*

* A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister e feladatnak megfelelt 1880. aug. 2-án 23274. sz. a. kelt rendeletével, mely e cím alatt:

Még egy fontos körülmény van, mely a jelen szakasz szövegében figyelmünket magára vonja. A törvény követelménye t. i., hogy a készítendő gazdasági tervben átlag véve az erdőkezelési és erdő-őrzési személyzet létszáma (erdőmester, fő- vagy al-erdészek, famester, erdő-őr, kerülő) is kitétések; valamint hogy ott, hol az erdő a volt urbéreseket [azaz volt jobbágyokat, kik földjeik, telkeik használatáért földes uraiknak bizonyos munkában, továbbá pénzben és kilenczedben álló szolgálatokat tenni tartoztak, de melyek alól őket az 1847/8-ik évi törvényhozás fölmentette, a magán földesurak kármentesítését a nemzeti közbecsület védpaizsa alá helyezvén (1847/8. IX. törv. cz. 1. §.)] megillető szolgálommal van terhelve, ezen szolgálomnak úgy a mint ez az 1848. évi január 1-én, még az 1847/8. évi s az urbéri tartozásokat örökösen megszüntető törvény szentesítése előtt,* érvényben volt s a mint még ma is gyakorlatban van, minősége, terjedelme és értéke is mind, mind, tüzetesen kimutatandó.

Szolgálom, vagyis a tulajdont korlátozó azon jogozat, melynél fogva az erdőtulajdonos megengedni s tűrni tartozik, hogy volt jobbágyai az uraság, vagy közbirtokosság erdeiben épületre, tüzelésre való fát, száraz ágakat, almot gyűjthessenek, makkoltathassanak, legeltethessenek stb. saját szükségletök kielégítésére. Mind oly jogozatok, melyeknek épségben-tartását a törvénynek mindjárt első szakaszában már hangsúlyozva találtuk.

Minderre nézve a jobbágyi viszonyok szabályozását tartalmazó s a kölcsönös szolgálmányokat megállapító törvényes intézkedések s még ezenfelül főleg a gyakorlat szolgálthatják a kellő felvilágosítást.

XVIII. §.

«Az előző §-ban megjelölt erdőbirtokosok tartoznak a gazdasági tervet ezen törvény kihirdetése napjától számítandó öt év alatt önköltségükön elkészíttetni; ha azonban annak végleges kidolgozása előtt, új felmérés vagy hosszabb időt igénylő egyéb munkálatok válnának szükségessé, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister, a közigazgatási bizottság, az esetben pedig, ha az erdő több törvényhatóság területére terjedne ki, az illető bizottságok meghallgatása után, annak elkészítésére három éven túl nem terjedhető időhaladékot engedélyezhet, az időközben alkalmazandó kezelési szabályokat azonban a közigazgatási bizottság, illetőleg bizottságok meghallgatása után, rendeleti uton megállapítja.

Törvényhatóságok és községek erdeire nézve, a földművelés-

„Utasítás az erdőgazdasági üzemtervek készítéséhez“ a „Rendeletek tára“ (hiv. kiad.), 1880. évi folyamában található.

* A szentesítés történt Pozsonyban 1848. ápril 11-én.

ipar- és kereskedelmi minister, az illető közigazgatási bizottság, meghallgatása után, a gazdasági terv elkészítésére öt évnél rövidebb határidőt is szabhat.

(*Üzemterv elkészítésének határideje.*) A gazdasági terv, ha az erdő egy törvényhatóság területére terjed ki — az illető közigazgatási bizottságnak — ha pedig több törvényhatóság területére terjedne ki, közvetlenül a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak két példányban bemutatandó. — Utóbbi esetben a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister a terveket sorrendben leküldi mindazon törvényhatóságoknak, melyeknek területére az erdő kiterjed.

A közigazgatási bizottság a hozzá közvetlenül betérjesztett vagy a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister által, a törvényhatóság útján leküldött terveket, a kir. erdőfelügyelő meghallgatása után és saját véleményének kíséretében, — a mennyiben azok az állam tulajdonát képező, valamint a közvetlen állami kezelés alatt álló egyéb erdők gazdaságára vonatkoznak, — az illető kezelő ministerhez, a mennyiben pedig a 17. §-ban megnevezett többi erdőbirtokos által bemutatott gazdasági tervek, — a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez terjeszti fel.

A közigazgatási bizottság által az illető ministerhez felterjesztett gazdasági tervek, ennek részéről a közigazgatási bizottság véleményének kíséretében — a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez átteendőek.

A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister az illető kezelő minister által hozzá áttett gazdasági tervek felett, az illető kezelő ministerrel egyetértőleg, — a közigazgatási bizottság részéről közvetlenül felterjesztett gazdasági tervek felett pedig önállóan határoz, és szükség esetében ezek módosítását, vagy egészen új gazdasági tervnek készítését is rendelheti el.»

E szakaszban mindenekelőtt a határidő van megszabva, mely alatt az előbbi szakasz által elősorolt személyek az erdőbirtokaik tekintetéből megkivántató rendszeres gazdasági üzemtervet elkészíttetni tartoznak.

Ezekre e kötelezettség teljesítésének ezen határideje már folyamatban van.

Az időpont ugyanis, melytől kezdve nekik el kell készíttetniök a gazdasági üzemtervet a törvény kihirdetése napja = 1879. jun. 14.

Ellenben azon időpont, melyig azzal el kell készülniök, azaz a követelt rendszeres üzemtervnek létre kell hozatnia, a fenti időponttól számítandó 5-ik évnek teljes leforgása = 1884. június 14.

A kötelezettség betöltésére szabott e határidő mindazonáltal nem oly természetű, hogy meghosszabbítását eszközölni nem lehetne; mert ha a terv végleges kidolgozása előtt a területek újabb mérnöki felvétele, vagy hosszabb időt igénylő újabb munkálatok (pl. az újabb fölvételek folytán szükségessé vált újabb térképek készítése; időközben örökösödés, vagy élők közti szerzés útján nagyobbodott, vagy

kisebbsé vált erdőterületek újabb felosztása; netáni kiszámítások, összegegyeztetések stb.) válnának szükségessé: a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter még további időhaladékot engedhet.

Ez azonban a törvényben meghatározott időn túl csak 3 év lehet. Az engedett időhaladéknak e 3 évet felülmúlnia semmi szín alatt nem szabad. Elkerülhetetlenül szükséges tehát, hogy az üzemterv legkésőbb 1887. június 14-éig elkészüljön s benyújtassék, nehogy a törvényben a mulasztás esetére kiszabott pénzbüntetéseknek kitegyük magunkat.

A miniszter tartozik az időhaladék engedélyezése előtt a halasztást kérő erdőbirtokos illetékes erdészeti hatóságát, t. i. azon közigazgatási bizottságot, melynek az illető erdőterület hatáskörébe esik, ha pedig az több törvényhatóság határára terjedne ki, valamennyi törvényhatóság közigazgatási bizottságának külön-külön véleményét meghallgatni.

A terv-készítésnek, mint minden erre megkívántató előzetes munkának költségeit, a bármi okból felmerülhető kiadásokat, mind, mind, maguk az erdőtulajdonosok, illetőleg birtokosok viselik.

Ha netáni időhaladék csakugyan adatnék, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszternek van fenntartva ilyenkor, addig is, míg a terv végleg elkészül, az időközben mindenesetre követendő ideiglenes kezelést és művelést megszabni s erről az erdőbirtokost rendeleti úton kiértesíteni.

Rendeleti úton: azaz hatalmában áll a miniszternek az erdőbirtokosra egyszerűen ráparancsolni, hogy azt és ezt így és így akarja. Ily rendelet kibocsátása előtt azonban szintén tartozik, mint a rendszeres üzemterv végmegállapítása előtt, az illető közigazgatási bizottságok véleményét meghallgatni.

A kir. erdőfelügyelő meghallgatásának szüksége a törvényben érintve ugyan nincs, de figyelembe véve, hogy ehhez hasonló intézkedéseknél* ez szükséges és hogy a kir. erdőfelügyelő a közigazgatási bizottságoknak úgyszólván erdőtanácsosa, az albizottságoknak véleményező tagja (26. §.): e dolog körül minden kétségen túl okvetetlenül ő is latba vetheti meggyőződését.

Ugyan-e törvényszakasz, második bekezdésében az itt szóbanforgó személyekre nézve két kategóriát állít föl. Az erdőbirtokosokat két osztályra különíti el.

* A 210. § esetén ennek véleménye is meghallgatandó.

Az egyik osztályban maradnak: az állam, egyházi testületek s egyházi személyek; továbbá a köz- és magán-alapítványok, közbirtokosságok és iparvállalati részvénytársulatok.

Ezekre nézve a minister nincs feljogosítva a törvényben megszabott öt esztendőnél rövidebb határidőt állapítani meg arra, hogy ezek a megkívántató üzemtervvel elkészüljenek.

Ellenben a törvényhatóságokra (megyék s törvényhatósági joggal ellátott városok), valamint a községek erdeire vonatkozólag is, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister a törvényes határidőnél rövidebbet is határozhat.

Különben a minister itt is meg van annyiban kötve, hogy tartozik előzetesen meghallgatni az illető közigazgatási bizottság nézetét; követésére azonban nincsen kötelezve. Felelőségénél fogva szabadon intézkedhetik.

A törvényszakasz harmadik bekezdése azon módozatot állapítja meg, mely az erdőbirtokosok részéről a rendszeres üzemterv benyújtása körül követendő.

E mód abban áll, hogy ha az erdő csak azon egy törvényhatóság területére terjed ki, akkor az üzemterv, mindenkor két példányban, ezen törvényhatóság közigazgatási bizottságánál nyújtandó be.

Ha ellenben a kérdéses erdő több törvényhatóság határában fekszik, az üzemtervet egyenesen a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministeriumhoz adjuk be.

Mit tesz a közigazgatási bizottság a hozzá benyújtott tervekkel?

Mindenesetre első sorban véleményét fogja kifejezni fölöttök s miután — itt határozottan a közigazgatási bizottság van a kir. erdőfelügyelő meghallgatására utalva, — a kir. felügyelő nézetét meghallgatta, a benyújtott üzemtervet, a szerint, a mint azon erdők, melyek gazdasági üzeméről szó van, vagy határozottan állami tulajdont képeznek,* vagy legalább közvetlen állami kezelés alatt vannak (a

* Következő kincstári s koronai uradalmakban, melyek a pénzügminister kezelése alatt állnak, fordulnak elő erdőségek: Hradek, Likava, Ungvár, Tokaj, Mindszent, Pécska, Tót-Várad, Ménes, Nagy-Várad, Apatin, Baracska, Palánka, N.-Beeskerek, Szőreg, Rékás, Denta, Lippa, Lugos, Facsét. Koronai uradalmakban: Ó-Buda, Visegrád, Gödöllő, Diós-Győr, Zaránd, Kővár. Erdélyben: Kolos, Torda, Deés, Déva és Krakkó. (Konek, Statist. 5. kiad. 682. l. 6. jegyz.)

Jegyzet. Ezen úgynevezett államerdők, gazdasági ügyeinek intézése az 1881. évi államkötségvetésről szóló törvény alapján 1881. jan. 1-jétől fogva a földm., ipar- és keresk. minist. ügyköréhez tartozik. (L. a földm., ipar- és keresk. min. 1881. jan. 1-én 1. sz. a. kiad. rend. a Budap. Közl. 1881. 3. sz.)

kath. vallási s a tanulmányi alapokhoz tartozó erdők) egyenest a kezelő pénz-, (1. a 37. lapon levő jegyzetet), vagy vall. s közoktatásügyi ministerhez; ellenkező esetben, ha t. i. az állami javakon s állami kezelés alatt álló * közalapítványokon kívül, más birtokok, t. i. a 17. §-ban felsorolt személyek birtokai, — közvetlenül a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez tartozik felterjeszteni.

Ellenkezőleg, ha a kérdéses erdők több törvényhatóság területéhez tartozók s így az üzemtervek közvetlenül a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez nyújtattak be, a minister sorban leküldi a terveket az illető törvényhatóságoknak a végből, hogy azok fölött a kir. erdőfelügyelők véleményének meghallgatása mellett véleményt mondjanak.

Sorrendben leküldi. E kitétel úgy értendő, hogy a minister a terveket először az egyikhez küldi le s miután ez véleménye elkészültével a véleményt az illető ministerhez fölterjesztette, a terveket a minister tovább a másik törvényhatósághoz küldi le.

A bizottságok a ministertől érkezett tervek iránti véleményök felterjesztése körül is a szerint tartoznak eljárni, a mint az erdők vagy államiak és állami kezelés alatt állók, vagy a többi itt szóbanforgó személyek birtokai.

Eszerint vagy egyenest a kezelő ministerhez, vagy közvetlenül a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez fogják a véleményezés végett leküldött terveket újra fölterjeszteni.

A ministerek teendője is a véleményes jelentés kíséretében felküldött tervek iránt különböző.

A közigazgatási bizottság részéről közvetlenül a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez terjesztett tervek fölött, ha a vélemények mind együtt vannak, a minister *önállóan* határoz.

Határozata a terveket jóváhagyó, vagy azokat kifogásoló lehet.

Ez utóbbi esetben a minister a tervek módosítását, t. i. a jelölt irányban leendő átalakításukat; vagy egészen új üzemtervek készítését is rendelheti el. **

Vegyük szemügyre: mi történik akkor, ha a tervek nem egye-

* Vallási alaphoz tartozó uradalmak: Czegléd, Csolnok, Maróth, Maria-
Nostra, Sajó-Lád stb. Tanulmányi alap: Szegszárd, Boroszló, Vörösberény s
egyéb uradalmak. (Konek, Egyházjog 2-ik kiad. 91. §.)

** Különösen ily esetekben válhatik időhaladék-engedélyezése szükségessé.

nest a földművelés-, ipar- s kereskedelmi, hanem a kezelő szakministerhez terjesztettek föl!

Az illető szakminister tartozik a hozzáérkezett terveket a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez a tervekre vonatkozó véleménynyel együtt áttenni; mire ezen minister azok iránt az illető ministerrel egyetértve határoz s mint imént láttuk jóváhagyólag, vagy módosítólag intézkednek, avagy egészen új tervek készítését rendelhetik el.

A földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister határozata, fogantatás végett, a mint a beterjesztés történt, ugyanazon úton közöltetik az erdőtulajdonosokkal, kik, ha az erdő több törvényhatóság területére terjed ki, mindegyiknél a jóváhagyott gazdasági tervekre * nézve egy példányt letenni tartoznak.

XIX. §.

(*Üzemterv mellőzése.*) «Gazdasági terv készítése a jelen fejezet határozatai alá eső erdők közül csak azon erdőknél mellőzhető, a melyek rendes gazdálkodásra nem alkalmasak, mi felett az illető erdőbirtokos bejelentése folytán, a közigazgatási bizottság és felelőse útján a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister határoz.»

E szakaszban meg van állapítva, hogy a jelen fejezet címében s első §-ában elősorolt személyek erdőbirtokaira nézve is mellőzhetik egyébiránt a rendszeres üzemterv.

A törvény átlag véve csak annyit mond: «Mellőzhető a terv minden oly erdőnél, mely rendes kezelésre nem alkalmas».

Minden egyes esetben tehát külön döntendő el: vajjon lehet-e helye rendes gazdálkodásnak, vagy nem?

Ez eldöntés első sorban a közigazgatási bizottság részére van a törvényben fenntartva. Az erdőbirtokos ennél fogva tartozik annál ez iránt jelentést tenni, vagyis a bizottság tudomására juttatni, hogy erdőbirtokának van-e egy-, vagy más oly része, melyet rendes gazdasági üzemre alkalmasnak nem tart.

A közigazgatási bizottság erre határoz.

* Nem a gazdasági tervek egyik jóváhagyott példányát, mert ebből az következne, hogy a hány törvényhatóság területére a birtok terjed, annyi példányban nyújtandó be a terv s azok mindegyikére az eredeti jóváhagyási *clausula* rávezetendő. Már pedig a törvény a benyújtást egyenest két példányban kívánja. (L. a 25. §-t.)

Ha a birtokos a határozattal meg nem elégszik, felelbezheti az ügyet a földművelés-, ipar- s keresk. minister elé.

XX. §.

«A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által megállapított gazdasági tervtől önkényszerűen eltérni nem szabad; ha azonban a megváltoztatást fontos okok kívánják, az iránt a birtokos a közigazgatási bizottság útján, mely véleményét ehhez csatolja, az illető ministerhez folyamodhatik, esetleg az által a módosításra köteleztethetik is.»

Itt szigorúan el van tiltva az erdőkezelésre nézve egyszer már megállapított, jóváhagyott, tervtől, *különös engedély vagy rendelet nélkül*, eltérni.

A törvény tehát csak az *egyszerű, önkényes*, eltérést tilalmazza. Nem követel a megszabott tervnek mintegy örökérvényt, mit józanul nem is kívánhatni; mert a természet erői működéséhez képest állhatnak elő oly kisebb-nagyobb körülmények, melyek az üzem megváltoztatását épen a törvény által hangsúlyozott jókarban-tartás s az erdők használatának tartamossága szempontjából mellőzhetetlenné tehetik.

Ily esetben, a megváltoztatást sürgető fontos okok tüzetes előterjesztése alapján a ministertől az eltérhetési engedély kérelmezhető.

A kérvényt a közigazgatási bizottsághoz nyújtjuk be.

Az eldöntés a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministert illeti, kihez a kérvény véleményes jelentés kíséretében terjesztendő fel. Sőt a közigazgatási bizottság, vagy kir. erdőfelügyelő ily értelmű jelentése alapján — a tulajdonos kérelmezése nélkül is — elrendelhetik az üzemterv megváltoztatása.

Fontos okok lehetnek p. o. erdőkben vízáradások, hegyomlások, szelek, vagy tűzvész által előidézett oly pusztítások, melyek a megállapított terv keresztülvitelét s az a szerinti gazdálkodást egyelőre teljesen kizárják.

XXI. §.

(*Erdőtisztek.*) «A 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok, a gazdasági terv szerinti erdőkezelés biztosítása végett, kötelesek szakértő erdőtiszteket tartani, s azokat a közigazgatási bizottságnak, — a mennyiben a m. kir. kormány által neveztetnének ki — tudomás-vétel, — egyébként pedig ezen állásukban való hivatalos

megerősítés végett bejelenteni és ha ezen erdőtisztok a megkívánt képességgel bírnak, megerősítésök meg nem tagadható.

A közigazgatási bizottság beleegyezésével, közös erdőtiszt tartására, több erdőbirtokos is egyesülhet.»

Az e fejezet címében s első §-ában elősorolt erdőbirtokosokra nézve a jelen szakaszban foglalt intézkedés a rájuk szabott kötelesek közül mindenesetre a legterhelőbbet, bár más részt a legüdvösebbet, tartalmazza.

Követeli tőlök, hogy a rendszeres üzemterv biztosítása, vagyis a végett, hogy az erdőkezelés és használat a tervnek szellemében eszközöltessék, — szakértő erdőtisztokat tartsanak.

Szakértő alatt az erdészeti ágakban jártas s jártasságukat közhitelességű okmányokkal (vizsgálati bizonyítványok) igazolni képes egyéneket értünk. Minősítvényöket, vagyis a kellékeket, melyektől alkalmazhatóságuk függ, a törvény az alább előforduló 36. §-ban tüzetesen elősorolja.

Ha e tisztokat nem a kormány nevezi ki, akkor az illető alkalmazó erdőbirtokosok kötelesek azokat az illetékes közigazgatási bizottságnak, a birtokosoktól nyert hivatalbeli állásukban való megerősítés végett, bejelenteni.

A közigazgatási bizottság a megerősítést meg nem tagadhatja, csak úgy, ha az alkalmazott erdőtisztok a maguk részéről a törvény által részökre megszabott minősítvényt igazolni nem tudnák.

Ellenkezőleg, ha a kinevezést a kormány eszközli, erről a közigazgatási bizottságnak a jelentés, csak az alkalmaztatásnak tudomásul vétele végett, szükséges.

A bejelentést ilyenkor vagy maguk az alkalmazottaknak, vagy az alkalmazó, illetőleg a kinevezést eszközölő, hivatalos közegeknek fog teljesíteni kelleni.

Az erdőbirtokosokra rótt e teher némi enyhítéseül szabja, illetőleg engedi, meg a törvény azt, hogy több erdőbirtokos közös erdőtiszt tartására egyesülhessen.

Ehhez mindazonáltal az illető* közigazgatási bizottság beleegyezése szükséges.

* Illető vagy illetékes mindig az, melynek törvényhatósága területéhez az erdőbirtok tartozik.

XXII. §.

(*Erdő-örök.*) «A 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok, az erdők megőrzése végett elegendő számú erdő-örököt is kötelesek tartani.

(*Erdőkezelés és erdő-örzés egyesítése.*) Csekélyebb terjedelmű vagy kisebb értékű erdőknél a közigazgatási bizottság megengedheti, hogy az erdőkezelés az erdő-örzéssel ugyanazon személyben vagy személyekben egyesíttessék, továbbá, hogy közös erdő-ör tartására több erdőbirtokos egyesülhessen.»

Nemcsak erdőtisztek, hanem egyuttal erdőörök tartására is kötelezi a törvény az államot, a törvényhatóságokat, egyházi testületeket és személyeket, a magán- és közalapítványok kezelőit, a közbirtokosságokat, a bányaipar s más iparvállalatok czéljaira alakult részvénytársulatokat.

Ily örököt az elősorolt erdőbirtokosok elegendő számban tartoznak alkalmazni; — oly számban, melyet az erdő megőrzése megkíván.

E szám meghatározása is a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterre van bízva, a mennyiben a gazdasági rendszeres üzemtervben úgy a tiszték, mint az erdőörök létszáma kiteendő (17. §.)

Az erdőörök minősítvényét alább a 37. §. értelmezésénél fogjuk tüzetesebben megvilágítani.

Oly erdőknél, melyek a törvény szavai szerint csekélyebb terjedelműek, vagy kisebb értékűek, a közigazgatási bizottság engedélyére, az erdőkezelés az erdőörzéssel ugyanazon egy személy-, vagy személyekben egyesíthető.

Ez eset leginkább elő fog fordulni az elősorolt erdőbirtokosok oly erdőire nézve, melyeknél a 19. §. értelmében a rendszeres üzemterv szerinti kezelés mellőzhető; ámbár, mennyiben az egyesítés föltétele gyanánt nem e körülmény, hanem az erdők terjedelmének csekélyebb volta, vagy kisebb értékök, van kimondva, előfordulhat rendszeres üzemterv szerinti kezelés alá vetett erdőknél is, melyekre nézve az erdőbirtokosok kötelezettségeinek némi megkönnyítéseül megengedtetik, hogy a kezelés az erdőörzéssel egy személyben, vagy ugyanazon személyekben annál inkább egyesíttethessék, mert a törvény kihirdetésétől számítandó 10 év múlva — 1889. jun. 14. — után erdőör gyanánt is bizonyos, meghatározott minősítvénynyel bíró egyének fognak csak a 17. §-ban említett erdőbirtokosok által alkalmaztathatni.

Az, hogy erdőtisztekre bizassék az erdőőrzés, ritkábban ; inkább az fog sűrűbben előfordulni, hogy a kezelés, t. i. az üzemterv keresztülvitele, bíztatik a gyakorlati életben különben csak erdőőri minőségben alkalmazott egyedekre.

Egyébként több erdőbirtokos közös erdőőr tartására is egyesülhet.

Ez is azonban csak a közigazgatási bizottság engedélye folytán történhetik.

XXIII. §.

(*Erdőkezelő és erdő-őrző személyzet hivatalbóli alkalmazása.*) «Ha az állam tulajdonát képező vagy közvetlen állami kezelés alatt álló erdők kezelésénél a szükséges számú kezelő és őrző személyzet kellő időben való alkalmazása elmulasztatnék, a közigazgatási bizottság a földművelés- ipar- és kereskedelmi miniszternek jelentést tesz, ki az illető szakminiszteriumot a szükséges orvoslás megtételére felhívja ; ha pedig a 17. §-ban megnevezett többi erdőbirtokosok erdeinél merül fel ez eset, akkor a közigazgatási bizottság azokat határidő kitézése mellett felhívja, hogy a kellő személyzet alkalmazását, az 50. §-ban kiszabott bírság terhe alatt teljesítsék, a mennyiben pedig községi erdők forognának szóban, a közigazgatási bizottság az illető birtokosok költségére esz-közli a kinevezést.

Ha pedig a törvényhatóság mulasztaná el a törvényhatósági tulajdont képező erdőben az okszerű kezelésre megkívántató számban alkalmazni az erdőszemélyzetet, ez esetben az illető kir. szakközeg vagy a főispán felterjesztése folytán, azt neki a földművelés-, ipar és kereskedelmi miniszter rendeli el.»

E szakasz az előbbi két szakasznak, t. i. a 21. és 22-iknek tüzetesb szentesítését foglalja magában.

Megállapítja a közigazgatási bizottság azon teendőjét, melyet követni tartozik az esetre, ha az itt szóban levő erdők tekintetéből a szükséges számú kezelő- és őrzési személyzet kellő időben alkalmaztatni mulasztatnék ; vagy nem a megkívántató számban nyernének egyedek egy vagy más esetben kellő alkalmaztatást.

A törvény itt ugyan világosan csakis a kellő időben való nem-alkalmazást emeli ki, hogy mindazáltal a másik eset, t. i., ha a megkívántató létszám szempontjából történik eltérés, szintén ide tartozik, kitűnik azon összefüggésből, melyben e szakasz az 50-ik §-szal van, hol a törvény az e részben tapasztalható hiányok elhárításáról, illetőleg pénzbüntetéssel való sujtásáról, intézkedik.

A teendő, melyet a törvény a közigazgatási bizottságra szab, az, hogy, mennyiben államtulajdont képező, vagy közvetlenül állami

kezelés alatt levő erdőnél fordul elő az erdőtiszti és erdőőrzési személyzet kellő időben való alkalmaztatásának mulasztása, a közigazgatási bizottság tartozik ezt a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter tudomására juttatni.

E miniszter aztán majd a szak-minisztert, kinek az erdő ressort-jába tartozik, fogja felhívni a megkívántató orvoslás teljesítésére.

Ha ellenben nem-állami vagy nem állami kezelés alatt levő, hanem a többi, a törvény által e különös intézkedések körébe vont, erdőkre nézve fordulna elő ezen baj, — a törvényhatóságok és községek kivételével, — akkor a közigazgatási bizottság ez erdőbirtokosokat az 50. §-ban megszabott birság terhe alatt felhívja, hogy a bizottság kijelölte határidőben a személyzetet, még pedig a kellő számban alkalmazzák, vagy okvetlenül kiegészítsék.

Továbbá még egy harmadik és negyedik eset is jöhet e szakasz-nál szóba.

Ha t. i. az erdők határozottan községek, akkor a közigazgatási bizottság az illető mulasztó község számára, ennek költségére, maga eszközli az erdőtisztek vagy erdőőrök kinevezését.

Végül intézkedik a törvény azon esetről, ha ily mulasztás maga a törvényhatóság részéről követtetének el.

Ha t. i. megye, törvényhatósági joggal bíró város a mulasztó erdőtulajdonos: a törvény az okszerű kezelés által megkívántató számú erdőtisztek és erdőőrök alkalmaztatása iránti intézkedést a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterre ruházza, kinek a kir. szakközeg vagy a főispán fölterjesztésére, kötelessége a törvényhatóságra rendelet útján ráparancsolni, hogy a kellő számú személyzetet okvetlenül alkalmazza.

A kir. szakközeg, vagy a főispán, kötelezvék ez irányban a miniszternek fölterjesztést tenni.

Királyi szakközeg. E kitétel az egész törvényben csak e helyütt fordul elő. Más nem lehet értenünk alatta, mint a kir. erdőfelügyelőt. Igaz ugyan, hogy a közigazgatási bizottságban annak tagjai közül is lesz szakelőadó: minthogy azonban ez is a törvényhatóság által választott egyének sorából fog kikerülni, ez s az itt szóban forgó kir. szakközeg egy és ugyanaz nem lehet.

XXIV. §.

«Magán-személyeknek a 17. §-ban említett erdőbirtokosokkal osztatlan tulajdonát képező erdeikben e törvény intézkedései a magán-személyekre is kötelezők.»

Törvényünk e szakasza az e fejezetben foglalt rendelkezéseket kiterjeszti azon egyedekre, kiknek erdőtulajdonuk különben szabad volna, — ha a 17. §. által előszámított személyekkel osztatlan tulajdonul nem bírnának erdőket.

Ilyenkor ez egyedek, *magán-személyek*, a gazdasági rendszeres üzemterv készíttetéséhez s pontos megtartásához, szakértő erdőtiszték és erdőörök alkalmazásához, ezeknek megerősítés végett való bejelentéséhez stb. ép úgy kötvék, mint a törvényhatóságok, községek, közbirtokosságok stb.

Nekik is gondoskodniok kell tehát, hogy ily osztatlan erdőikre nézve mindaz megtörténjék, a mit a törvény a 17. §-beli erdőbirtokosoktól követel; névszerint, hogy a rendszeres üzemterv a törvény-szabta időben elkészíttessék, benyújtassék; az annak biztosabb keresztülvitele végett megkivántató szakértő erdőtiszték és az őrzés céljából szükséges kellő számú erdőörök kellő időben alkalmaztassanak.

A kiterjesztés gyakorlati volta leginkább azon fog megfordulni, hogy mulasztás esetére az ily egyed, *magán-személy*, is erdőrendészeti áthágást elkövetőnek tekintendő s e miatt büntethető leszen.

Osztatlan erdőtulajdon. Megkivántatik, mikép az ily egyed, *magán-személy*, s a kérdéses jogalanyok között az erdőre nézve közöség álljon fenn.

HARMADIK FEJEZET.

AZ ERDŐRENDESZETI HATÓSÁGOKRÓL ÉS KÖZEGEKRŐL.

Erdőrendészet annyi, mint törvényes tekintély és hatalom kezelése, melylyel az erdei viszonyok szempontjából szükséges törvényes rend megállapíttatni s fenntartatni czéloztatik.

Erdőrendészeti hatóságok * alatt azon testületeket és hivatalokat értjük, melyeknek a törvény jogot ad arra, hogy, a részökre abban foglalt intézkedések és utasítások értelmében, az erdőtörvény rendeleteinek megtartása és végrehajtása fölött örködjenek s oly esetekben, midőn ennek ellenkezőjét tapasztalják, az illetőket a törvénytörvényes szabta úton s a törvény egyes szakaszaiban kijelölt eszközök által arra szorítsák.

Minthogy pedig e jogot nem saját érdekekben, hanem a közjólét előmozdítása végett birják, teendőik rájuk nézve egyúttal mind megannyi kötelességet is képeznek.

Hogy hatóság alatt a törvény leginkább testületeket ért, kitűnik azon megkülönböztetésből, melynél fogva a hatóságok mellett közegekről is szól.

Közegek főképen azon hivatalos egyedek, kik a nekik kijelölt törvényes hatáskörben a törvény tekintélyének fenntartására s tevékenységöknek, e cél elérhetése és biztosítása végett, az előírt módon való kifejtésére hivatvák.

XXV. §.

(*Elsőfoku erdőrendészeti hatóság.*) «Az elsőfoku erdőrendészeti hatóságot a közigazgatási bizottság gyakorolja s ennél fogva:
1. Örködik a felett, hogy az erdők kezelésénél, a törvény határozatai és az ezekből folyó ministeri rendeletek, szorosán megtartassanak és a törvény szerint hozzá utasított gazdasági tervek

* Röviden: azon testületek és physikai személyek, a kikre a fenti tekintély s hatalom bízva van.

(3. és 17. §§.) szorosan követtessenek. — Ez utóbbi czélből a közigazgatási bizottság a hozzá benyújtott gazdasági tervek egyik jóváhagyott példányát magánál megtartja ;

ha az illető erdőbirtok több törvényhatóság területén fekszik, mindegyik érdekelt törvényhatóságnál a gazdasági terv egy jóváhagyott példánya teendő le ;

2. a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által kiadott rendeleteket és utasításokat végrehajtja ;

3. a törvény által hozzá utasított esetekben rendeleteket és utasításokat bocsát ki, melyeket tudomásvétel végett, a szomszéd törvényhatóságokkal is közöl, és a tudomására jutott törvényellenes cselekményeket, az illető kir. erdőfelügyelő véleményének meghallgatása után, azonnal betiltja ; halasztást nem tűrő esetekben azonban, a kir. erdőfelügyelő véleményének meghallgatása előtt is intézkedhetik, erről a kir. erdőfelügyelőt egyidejűleg értesítvén ;

4. a közigazgatási bizottság esketi fel az erdőtiszteket és öröködik a felett, hogy az alkalmazott tiszti és altiszti személyzet a 36. és 37. §§-okban körülírt kellékekkel bírjon, egyszersmind pontos névjegyzéket vezet a törvényhatóság területén alkalmazott, összes felesketett erdőtiszték- és erdő-örökről ;

5. intézkedik az erdő-égés támadásának vagy terjedésének, valamint az erdei rovarok pusztításainak megakadályozása iránt ;

6. a felügyelete alatt álló erdők állapotáról a törvényhatóságnak évenként jelentést tesz ;

7. teljesíti mindazt, a mit a jelen törvény különösen hatáskörébe utal.»

Itt világosan meg van állapítva, melyik lesz tehát azon testület, mely első sorban gyakorolja az erdők tekintetéből való felügyeletet és mely az erdőtörvény rendeleteinek egyes concret esetekben fogamatot szerezzen.

Ez a törvényhatóságok kebelében fennálló közigazgatási bizottság.

A törvény e testületet az épen érintett okból *elsőfokú hatóságnak* nevezi és hatáskörét nagyjából hét pontban körvonalozza.

Nem kell azonban gondolnunk, mintha az itt felsoroltakban a közigazgatási bizottságok minden erdőrendészeti hivatalos teendője ki volna merítve.

Hisz maga a törvény a 7-ik pontban mondja : «teljesíti (már t. i. a közigazgatási bizottság) mindazt, a mit a jelen törvény különösen hatáskörébe utal.» *

Az első pontban jelezve van a közigazgatási bizottságnak a törvény határozatainak megtartása fölötti *örökdedési hivatása*. E részben a bizottságot nagyban fogja támogatni a kir. erdőfelügyelői intéz-

* Lásd különösen az erdei termékek szállítása körül megszabott teendőit. E. T. IV. czím.

mény, miután a kir. felügyelőnek van kötelességévé téve, hogy a felügyeletére bízott erdőket időről-időre megtekintse s azok állapotról a ministernek — a *közigazgatási bizottság* útján jelentést tegyen. De különben is ő lesz hivatva a közigazgatási bizottságnak az egyes esetekben teendő intézkedések iránt javaslatokat tenni s ilyenek végrehajtására a közigazgatási bizottságot figyelmeztetni.

Egyébként a közigazgatási bizottságra ruházott ez örököségi hatalom szükségszerű folyományául tekintendő a jogozat is, melynél fogva esetről-esetre egyenest saját kebeléből küldhessen ki tagokat, kik által bizonyos ügyekre nézve magának a kellő adatokat megszerztesse. — A netáni költségek fedezése iránt majd intézkedni fog kelleni s meghatározandó lesz: oly esetekben, hol a költségekkel az erdőbirtokosok vagy mások joggal nem terhelhetők, vajjon a kiadások a törvényhatósági pénztár rovására essenek-, avagy ennek az országos erdészeti alap részéről megtéríttessenek-e?!*

Hogy áthágások esetén ily költségek a törvényellenességet elkövetők által viseltessenek: csak jogszerű s a dolog természete hozza magával.

Épen e felügyeleti, illetőleg örököségi jogból ered a törvény azon határozott meghagyása, hogy a jóváhagyott gazdasági üzemterv egyik példánya a közigazgatási bizottság részéről visszatartandó.

Ez helyes — midőn az erdő csak egy törvényhatóság területére terjed ki.

Igen! de mi történjék, ha az erdőterületnek több törvényhatóság területére való kiterjedése esetén a gazdasági üzemterv a ministeriumnál nyújtatott be — két példányban?

A törvény azt mondja: «ha az illető erdőbirtok több törvényhatóság területén fekszik, mindegyik érdekelt törvényhatóságnál a gazdasági üzemterv egy jóváhagyott példánya teendő le.»

Ebből következően itt is maguknak az erdőbirtokosoknak van kötelességökül téve, hogy gondoskodjanak, miszerint jóváhagyatván a gazdasági terv, arra nézve egy példány a közigazgatási bizottsághoz jusson.

Másoltatásról s hitelesítésről — úgy látszik — maguknak az

* Az orsz. erdei alap rendeltetéséről szóló szabályzat szerint ily költségek határozottan ezen alap által viselendők. (V. ö. a földm., ipar- és keresk. ministeriumnak 1880. nov. 29-én 36,776. sz. a. kelt rendeletével. Budapest. Közl. 1880. évi 285. szám.)

erdőbirtokosoknak fog gondoskodni kelleni. Költségkevesbítés szempontjából czélszerű volna a példányok hitelesítésével magát a bizottságot, vagy a kir. erdőfelügyelőt megbízni; esetleg a hitelesítésnél különben használandó bélyegek mellőzését kimondani; — vagy egyszerűen megállapítani — mint ez a törvény hallgatásából tán joggal következtethető is, — hogy a másolatoknak nem kell hitelesítve lenniök.

A második pont a közigazgatási bizottságot minden, felsőbb helyről érkezett intézkedések végrehajtójának nyilatkoztatja; vagyis a közigazgatási bizottság fogja a közvetítést a minister és az erdőbirtokosok között foganatosítani s a ministeri egyes rendeleteket életbeléptetni.

A harmadik pont a közigazgatási bizottságot erdőügyekben autonomiával ruhazza fel. Joga van saját intézkedéseit e körben a szomszéd törvényhatóságokkal is közölni.

Eszközölheti-e direct úton a közlést, vagy pedig vajjon csak a törvényhatóság közvetítésével fognak-e majd ez intézkedései a szomszéd törvényhatóságokkal közöltetni — ez vita tárgya lehet.

Abból, hogy a törvény itt nem distinguál, sőt hogy erdei elsőfoku bíróságokat egymásra nézve közvetlen érintkezéssel ruház föl (126. §.), lehetne tán a mellett szólani, hogy a közig. bizottságok, mint erdőrendészeti hatóságok, egymással kölcsönösen s közvetlenül érintkezhessenek; — míg másrészt az a körülmény, hogy a közig. bizottság a törvényhatóságnak csak egyik organuma s hogy a törvény világosan a *szomszéd törvényhatóságokkal*, nem pedig a közigazg. bizottságokkal, rendeli közlendőknek a bizottsági rendeleteket és utasításokat, inkább azt látszik követelni, hogy a közlés a törvényhatóság nevében történjék.

Minden kétség elhárítása végett az: vajjon a 9103. sz. min. rendelet,* mely a jelen törvényes intézkedésnél sokkal régibb keletű — érvénynyel bír-e itt is, mindenesetre eldöntendő leszen.

A negyedik pont az erdőtisztek megesketésének ügyét s a tör-

* 1877. évi márcz. 6-án kelt belügyministeri rendelet: «Képviselőházhoz való kérvényezési és a *társhatóságokkal való levelezési* jog oly jog, melyet csak politikai testület gyakorolhat, a közig. bizottságok pedig csak adminisztratív hatóságok lévén, azokat ezen jog gyakorlása törvény szerint nem illeti meg.» -- Ha a törvény a direct érintkezéstről világosan szólna, könnyű lenne dönteni, miután a törvény mindenesetre a legfőbb tekintély.

vényhatóság területén alkalmazott összes felesketett erdőtisztek és erdőőrök nyilvántartását szintén a közigazgatási bizottságra ruházza.

Az ötödik pont két kiváló mozzanat, — t. i. az erdőégések támadásának vagy terjedésének, — valamint az erdei rovarok pusztításának megakadályozása érdekében, a közigazgatási bizottságot látja el, mint fennebb láttuk, tüzetesebben részletezett, csaknem teljesen korlátlan hatáskörrel.

A hatodik pont a közigazgatási bizottság évi jelentési kötelezettségét állapítja meg, a törvényhatósággal (megyei vagy városi közön-séggel) szemben.

Végül a hetedik leginkább azon számos esetre reflectál, melyekben a közigazgatási bizottságnak a felsőbb hatósággal, névszerint, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerrel szemközt, véleményezési joga s egyszersmind kötelezettsége is van; nemkülönben azon esetekre is, melyekben bizonyos teendők teljesítésére (p. o. újabb beerdősítés) határidőket szabni¹; áthágásokra vonatkozó eljárások pótlását, kiegészítését² megrendelni; ily ügyekben határozni³; hivatalos közegek ellen felmerült panaszokat⁴ elintézni stb. van hivatva.

XXVI. §.

(*Albizottság választása.*) «A közigazgatási bizottság a jelen törvényben meghatározott teendői végrehajtására saját kebeléből egy külön háromtagu bizottságot választ, melynek ülésében az erdőfelügyelő is, mint véleményező tag, részt vesz. Ezen albizottság működéséről, a közigazgatási bizottságnak rendes üléseiben jelentést tesz.

A belügyminister a törvényhatóságnak indokolt felterjesztése folytán megengedheti, hogy az a jelen törvény értelmében a közigazgatási bizottság megbízott tagjai által végzendő ügyek elintézésére, a közigazgatási bizottságon kívül álló, de erdészeti ügyekben jártas tagokat is választhasson. (*Szakértő kültagok.*)

Ezen tagok azonban a közigazgatási bizottság üléseiben, csak az erdészeti ügyek tárgyalásában és a 120. §-ban megjelölt esetben — a másodfoku bíraskodásban vesznek részt, mely ügyekben szavazati joggal bírnak.»

A törvény itt intézkedik az iránt, hogy a közigazgatási bizottság, mint mégis nagyobb számú tagokból álló testület, mely üléseit havonként rendszeren csak egyszer tartja s melynek közigazgatási,

¹ 17. §. 47. §.

² 67. §.

³ 67. §. 206. §.

⁴ 163. §.

fegyelmi s felelvteli teendői már így is számosak, — a törvényben reáruházott, sokszor sürgős, teendőit lehetőleg oly szervezet által végezhesse, a melyet akkor, a midn arra szükség van, rövid idő alatt s minden nehézség nélkül mozgásba, működésbe hozhatunk.

E szervezet a közigazgatási bizottság albizottsága lesz, mely fölhatalmaztatását amattól nyrendi.

Tagjainak számát maga a törvény háromban állapítja meg.

A tagokat a közigazgatási bizottság saját kebeléből önmaga választja.

E háromtagu albizottságnak a kir. erdőfelügyelő is tagja annyiban, hogy annak üléseiben, mint véleményező, részt vesz.

A törvény egyenest azt mondja: *részt vesz*. Ebből szükségképen következik, hogy az albizottság üléseire a kir. erdőfelügyelő is mindenha meghivandó.

Hogy mit, mennyiben s mikép végez ez albizottság, arról a közigazg. bizottságnak rendes üléseiben jelentést tenni tartozik.

Az albizottság rendesen a közig. bizottság tagjaiból állítandó egybe.

A törvény azonban kivételt is enged. Folyamodhatik a törvényhatóság a belügyministerhez s a belügyministernek joga van megengedni s felhatalmazni magát a törvényhatóságot, hogy az albizottságra ruházandó ügyek elintézésére e bizottságba a közigazgatási bizottságon kívül álló tagokat is választhasson.

Ezeknek erdészeti ügyekben jártassággal kell birniok. Némileg magának a közig. bizottságnak tagjaivá is lesznek, minthogy a törvény, erdészeti ügyeknek a közig. bizottság üléseiben leendő tárgyalását illetőleg, ezeket is az ülésben való részvételre és szavazásra jogosítja fel.

E tagok az albizottságnak, mihelyt a törvényhatóság őket megválasztotta, de jure tagjai. Továbbá valahányszor a közig. bizottság üléseiben erdészeti ügyek fognak forogni szőnyegen, mindannyiszor az ülésekre e tagok is meghivandók. Mi, miután az albizottság havonként jelentést tenni köteles, a rendes ülésekre vonatkozólag havonként egyszer mindenestre foganatosítandó lesz.

Ezen felül még az ilyen, a közig. bizottságon kívül álló, de erdészeti ügyekben jártas egyedeknek a törvény azon minőséget tulajdonítja, hogy az erdei kihágások másodfoku elbírálására alakítandó társas bíróságnak szintén tagjaivá lehetnek. (120. §.)

XXVII. §.

(*Másodfoku erdőrendészeti hatóság.*) «A másodfoku s egyzersmind a legfőbb erdőrendészeti hatóságot, az egész országra nézve, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister gyakorolja, ki a szükséges szabályrendeleteket és utasításokat ezen törvény alapján adja ki.»

Hatóság a törvény e szakaszában már egészen más értelemben van véve, mint a czímfeliratnál láttuk.

El szó itt azonosítva van a hatáskörrel, hatalommal, melyre nézve megállapíttatik, mikép erdőrendészeti ügyekben azt másodfokulag, azaz a közigazg. bizottságokon felül, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister gyakorolja.

A ki erdőrendészeti ügyekben ennél fogva a közig. bizottság által tett intézkedésekkel nem lesz megelégedve, e ministerhez fordulhat, ki az egész országra nézve azon hivatalos organum, a mely az erdőügyi legfőbb hatalom és tekintély letéteményese.

Neki van kötelességül téve, hogy netáni szabályrendeleteit, melyek kibocsátását erdőügyekre nézve szükségesnek, czélszerűnek látandja; valamint hogy a netán a törvény és e szabályrendeletei végrehajtására megkívántató utasításokat az erdőtörvény alapján adja ki.

XXVIII. §.

(*Erdőfelügyelők.*) «Az összes erdők felett gyakorlandó felügyelet céljából a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister az országot, az erdőterületekhez képest, kerületekre osztja fel s mindenik erdőkerület élén, egy, ő Felsege által a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister előterjesztésére kinevezendő kir. erdőfelügyelő áll, a szükséges személyzettel ellátva.»

Épen mert a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister az egész országra nézve a legfőbb erdészeti hatalom letéteményese s mert neki kell a törvény alapján kibocsátani a szükséges szabályrendeleteket és utasításokat: hogy legyen, ki a ministernek egyes concret esetekben szabályrendeletek és utasítások kibocsátására az adatokat és anyagot szolgáltatassa; legyen, ki erdők körül az érintett szabályrendeletek és utasítások által mindenkor feltételezett alapos tájékozást körülményesen megadhassa: — ép ezért az egész ország

a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister által, az erdőterületekhez képest meghatározandó, kerületekre fog osztatni.¹

A kerületek mindegyikének élére egy, ő Felsége által, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister előterjesztésére kinevezendő kir. erdőfelügyelő fog, a szükséges segédszeméllyel ellátva, állítatni. (A kinevezések 1880 folytán megtörténtek.)

(Ad normam : kir. adófelügyelő. Különbség mégis lesz, mert míg adóügyekben a kir. adófelügyelő a közig. bizottságnak nemcsak véleményező, de egyuttal szavazati képességgel bíró tagja, a kir. erdőfelügyelő csak véleményező tagja lesz. Egyébiránt a dolog veleje itt is a kir. erdőfelügyelőnek adott felelősségi jogozatban áll.) (V. ö. a 33 és a 68. §§-okkal.)

XXIX. §.

(*Erdőfelügyelők minősítvénye.*) «Királyi erdőfelügyelő csak oly magyar honpolgár lehet, ki elméleti szakképzettségét valamely erdészeti akadémia teljes bevégezéséről, valamint belföldön tett erdészeti államvizsgálatról szóló bizonyítványok által igazolja s legalább nyolcz évig erdészeti, még pedig részben gyakorlati erdei szolgálatban van.»

Ki lehet kir. erdőfelügyelő ?

E kérdésre a választ a jelen törvényszakasz adja meg.

Legelső kellék, melyet a kir. erdőfelügyelőtől a törvény megkíván, hogy magyar *honpolgár*² legyen.

Másodszor megkívántatik, hogy elméleti szakképzettségét valamely erdészeti akadémiaán szerzett s akadémiai tanfolyam teljes bevégezéséről szóló bizonyítvánnyal igazolja.

¹ A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister a törvény ez intézkedésének 1880. július havában 18,563. sz. a. rendeletében tett eleget. E rendelet szerint honunk összesen XIV kerületre van felosztva. A kerületek ezek: 1. *Budapesti*, 2. *Pozsonyi*, 3. *Beszterczebányai*, 4. *Kassai*, 5. *Debreczeni*, 6. *Szatmári*, 7. *Kolozsvári*, 8. *Marosvásárhelyi*, 9. *Brassói*, 10. *Szebeni*, 11. *Temesvári*, 12. *Szegedi*, 13. *Pécsi* és 14. *Szombathelyi* kerület. Az ezen kerületekbe beosztott törvényhatóságok iránt lásd a fenti rendeletet. (*Rendeletek Tára* 1880. évfolyam 389. s köv. l.)

² Az 1879. évi 50. törv. czikknek (a magyar állami polgárság megszerzéséről és elvesztéséről) 2-ik §-a szerint: «A magyar állami polgárság csak a következő módon szerzettetik meg: 1. leszármazás, 2. törvényesítés, 3. házasság, 4. honosítás által.» 6. §. «Honosítás által megszerzi a magyar állami polgárságot azon külföldi, ki a 11. §-ban megnevezett hatóságok egyikétől (m. kir. belügyminister; horvát-szlavon bán) honosítási okiratot vagy a 17. §. értelmében ő Felségetől honosítási oklevelet nyer s a magyar állampolgári esküt vagy fogadalmat leteszi.»

Hazánkban ily erdészeti akadémia csak egy van: *Selmeczen*.

E részt nem kívántatik, hogy az akadémia, melyen az illető elméleti ismereteit szerezte, szintén belföldi legyen. Lehet iskolázni a külföldön is.

A harmadik kellék azonban, hogy t. i. ugyancsak elméleti szak-képzettségét az *illető* — erdészeti államvizsgálatról szóló bizonyítvány nyal is igazolja, már szoros hazai határainkhoz van kötve, miután a törvény kimondja, hogy e bizonyítvány *belföldön* tett erdészeti államvizsgálatról szóljon.

Belföld alatt szoros magyarázat szerint csakis a magyar birodalom, a lajtántúli tartományoknak is kirekesztésével, értendő.

A kir. erdőfelügyelőtől megkövetelt negyedik kellék, hogy gyakorlati képzettséget is igazoljon. Ezt teheti az által, ha képes kimutatni, mikép nyolcz évig *erdészeti*, még pedig részben *gyakorlati erdei* szolgálatban állott.

Gyakorlati erdei szolgálat igazolása. Kimutatása annak, hogy az illető nyolcz éven át legalább részben oly állásban volt, hol elméleti ismereteit, burocratikus rendelkezéseken túl, tényleges erdőkezelés, művelés stb. által öntapasztalat útján is gyarapította.

XXX. §.

(*Erdőfelügyelők feladata.*) «A királyi erdőfelügyelő örökös a felett, hogy kerületében a jelen törvény határozatai s a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek, valamint a közigazgatási bizottságnak rendeletei pontosan végrehajtsanak.

Tartozik különösen meggyőződést szerezni arról, vajjon a megállapított gazdasági tervek mindenben megtartatnak-e?»

A törvénybe vagy hatósági rendeletbe ütköző erdőkezelést az illetékes közigazgatási bizottságnak azonnal bejelenti.»

E szakasz örökös tekintetéből a kir. erdőfelügyelőket a közigazgatási bizottságokkal egyenlő színvonalra helyezi. Meghagyja a kir. erdőfelügyelőnek, hogy kerületében a jelen törvény határozatai s a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter rendeletei pontos végrehajtását ellenőrizze.

Teendője egyébként nemcsak ebből áll.

Őre ő egyszersmind annak is, ha vajjon a közigazgatási bizottság rendeletei szintén pontosan végrehajthatnak-e?

A közigazgatási bizottság erdőügyekben kibocsátott rendeletei, meghagyásai, utasításai megtartásának s követésének, a közig. bizott-

ság mellett, szintén öre tehát, mennyiben fel kell ügyelnie arra, ha kellő érvényre juttatnak-e mind e rendelkezések.

Egyenes köteletségévé teszi a törvény: *meggyőződést* szerezni arról, hogy a megállapított, jóváhagyott üzemtervek mindenben követtetnek-e?

Hogyan fogja ezt tehetni? Csak úgy, ha az üzemterveknek a közigazgatási bizottság, illetőleg a törvényhatóságnál letett példánya mindenben s mindenkor rendelkezésére állandó s ha, helylyel-közzel, mire a törvény kötelezi is, de még a magán-erdőbirtokosokra is rájók róva a köteletség: megengedni s tűrni, hogy az erdőfelügyelő erdeikben bármikor megjelenhessen, — ha, mondjuk, helylyel-közzel a hely színén meg-megjelen s mindent szemügyre vévén a tapasztaltakat az üzemtervek jóváhagyott irányelveivel egybeveti.

Jusson továbbá neki bár mi módon értésére, hogy valahol törvény-, vagy ministeri, közigazgatási bizottsági rendeletekbe avagy utasításokba ütköző erdőkezelés gyakoroltatik: erről jelentést tenni első sorban az illetékes közigazgatási bizottságnál tartozik, még pedig azonnal.

Illetékes közigazg. bizottság pedig, mint tudjuk, az, melynek törvényhatósága területén a törvény- vagy rendelet-ellenes kezelés üzetik.

XXXI. §.

(Az erdőfelügyelő részéről teendő közvetlen intézkedés.)

«Ha a kir. erdőfelügyelő az erdőbirtokosok részéről, oly világosan törvénybe ütköző erdőkezelést tapasztal, mely a hatóság haladék nélküli beavatkozását teszi szükségessé, a törvénybe ütköző cselekményt ideiglenesen saját felelősségére betiltani köteles, miről a közigazgatási bizottságot értesíti.

(Rendőri közegek közreműködése.) Ily betiltás végrehajtásához úgy a törvényhatósági, mint községi rendőri közegek, az erdőfelügyelő felhívására, rögtön közreműködni tartoznak.»

A kir. erdőfelügyelőnek e szakasz rendkívüli felhatalmazást ad.

Míg egészben véve ugyancsak örököségi hatásköre van, de nem egyszersmind intézkedési hatalma is, mint magának a közigazgatási bizottságnak: *rendkívülieg*, ott t. i., hol olyan, világosan törvénybe ütköző erdőkezelést tapasztal, mely a hatóság haladék nélküli beavatkozását teszi szükségessé, a törvénybe ütköző cselekményt ideiglenesen saját felelősségére nemcsak hogy betilthatja, de sőt betiltani köteles.

Ily rendkívüli esetekben a kir. erdőfelügyelő egyelőre és annyiban, hogy a törvénybe ütköző kezelés abbahagyását rendeli, határozottan a közigazgatási bizottság helyére lép s annak veszi át szerepét. (V. ö. 25. §. 3. p.)

De épen mert itt tulajdonkép a közigazgatási bizottság egyik fontos teendőjét intézi: kötelességévé is van egyszersmind téve, hogy ily rendkívüli rendelkezéseiről a közigazgatási bizottságot egyidejűleg értesítse.

Hogy pedig a kir. erdőfelügyelő rendelkezése e részben pusztán szó ne maradjon — épen mint a közig. bizottságnak, — mind a törvényhatóság, mind a községek rendőri közegei (kapitány, mezei rendőri kapitány, hajdúk, pandúrok, hitesek) a megkívántató közreműködést a kir. erdőfelügyelő egyszerű felhívására, tehát szóbeli megkeresésére is, rögtön szolgáltatni tartoznak.

XXXII. §.

(Véleményadás és javaslattétel.) «A kir. erdőfelügyelő, a közigazgatási bizottság felhívására, erdőügyekben véleményt s javaslatot ad. Úgyszintén ha a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozó intézkedések szüksége forog fenn, felhívás nélkül is tartozik erre a közigazgatási bizottságot figyelmeztetni.»

E szakasz írja körül tulajdonkép a kir. erdőfelügyelőnek a közig. bizottság iránti állását.

Ki van itt mondva, hogy a kir. erdőfelügyelő a közigazgatási bizottságnak mintegy erdőügyi-tanácsosa, kinek kötelessége annyiszor, mennyiszor a közigazg. bizottság fölhívja, a kérdéses erdőügyekre nézve javaslatot tenni.

Sőt oly teendőkre vonatkozólag, melyek iránt az intézkedés világosan a közig. bizottság hatáskörébe tartozik, minden felhívás nélkül is, ily intézkedések szükségére a közig. bizottságot figyelmeztetni köteles. P. o. száraz időben az erdőkben a tüzelés volna teljesen eltiltandó; vagy rovarpusztítások megakadályozására óvrendszabályok kibocsátása szükségeltetnék; vagy az erdőtiszti s erdőőri személyzet kiegészítése iránt intézkedni kellene stb.

Mindezekre a hatóságot önmagától figyelmeztetni s intézkedésre sürgetni a kir. erdőfelügyelő hivatalos teendője.

XXXIII. §.

(*A közigazgatási bizottság és erdőfelügyelő összeütközése.*)

«Ha a közigazgatási bizottság a kir. erdőfelügyelő előterjesztésére, a szükséges intézkedéseket megtenni késik, vagy oly erdőrendészeti intézkedéseket tenne, melyeket a kir. erdőfelügyelő törvénybe ütközőknek vél, vagy a melyeket a helyes erdőgazdászati érdekeivel összeegyeztethetőknek nem tart, ez esetekben tartozik a kir. erdőfelügyelő, a főispán útján, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez indokolt felterjesztést tenni.»

Itt az erdőfelügyelőnek, mint kir. szakközegnek, a felügyelet lényegéből folyó azon hivatását látjuk körvonalozva, mely részéről azon esetre töltendő be, ha előterjesztésére a közig. bizottság a teendő intézkedések megtételével késni találna; avagy ha oly rendelkezéseket tenne, melyeket a kir. erdőfelügyelő a törvénybe vagy fennálló ministeri rendeletekbe ütközőnek volna kénytelen nyilvánítani. P. o. tiltott erdőirtás esetére az újra beerdősítésre 6 éven túl terjedő határidőt szabna. (47. §.)

Sürgős esetekben a szükséges intézkedéseket a fennebbiek értelmében *saját felelősségére* maga a kir. erdőfelügyelő is megtehetné, értesítve róla a közigazgatási bizottságot: a dolog sorrendje ily esetknél mégis, ha a kir. erdőfelügyelő már előbb, t. i. a közig. bizottság elé tett előterjesztés előtt nem rendelkezett, inkább azt követeli, hogy a közig. bizottság ellen ne is rendelkezék, hanem tegyen a minister, mint a legfőbb erdőrendészeti hatalom letéteményese, elé indokolt fölterjesztést.

Ennek a ministerhez juttatása közvetlenül nem történhetik. A főispánnak kell a törvény szerint a fölterjesztést foganatosítania.

Ily fölterjesztés a kir. erdőfelügyelő kötelessége akkor is, ha a közig. bizottság intézkedései nem ütköznenek ugyan egyenest a törvénybe, vagy ministeri rendeletekbe s utasításokba, de ő azokat a helyes erdőgazdaság követelményeivel megegyeztetni nem tudná, — ha természetes a bizottság makacsul ragaszkodnék a hozott határozatok végrehajtásához.

Ilyen, a helyes erdőgazdaság érdekével össze nem egyeztethető intézkedés volna p. o. ha új beerdősítés megrendelése esetére a bizottság beleegyeznék, hogy a beültetés oly fanemmel történjék, amely a kir. erdőfelügyelő nézete szerint a talaj minőségének s a helyi viszonyoknak meg nem felelő; vagy ha a közigazg. bizottság megen-

gedné, hogy az erdőkezelés és erdőőrzés oly esetekben is egyesített-hessék, hol ez különben az erdőgazdaság hátrányára szolgálna stb.

XXXIV. §.

(*Kerületek beutazása.*) «A kir. erdőfelügyelő köteles kerületét évenként legalább egyszer beutazni s magának az erdők állapotáról meggyőződést szerezni, és ekként szerzett tapasztalatait, — véleménye kíséretében — a közigazgatási bizottság útján, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek felterjeszteni.»

Ministeri rendeletbe és utasításba ütköző volna a közig. bizottság eljárása pl. ha a hozott határozatok végrehajtása körére vonatkozó ügyrendet meg nem tartaná (162. §.), vagy az érték- és árszabályzatot nem a min. utasítás értelmében állapítaná meg stb. (85. §.)

Fennebb láttuk, hogy az összes erdők fölött gyakorlandó felügyelet céljából az ország kerületekre van felosztva, s hogy e kerületek mindegyike élén kir. erdőfelügyelő áll.

A jelen szakasz a kir. erdőfelügyelőnek, már elősorolt teendőin túl, melyek főleg a törvényellenes kezelés- s intézkedések megakadályozására s másrészt a törvények, ministeri rendeletek s utasítások, valamint a közig. bizottság rendelkezései pontos végrehajtásának ellenőrzésére vonatkoznak, még *különösen* is kötelességévé teszi azon, a fennebbiekből egyébként önmagától érthető teendőt, hogy kerületét *évenként legalább egyszer* beutazza s magának az erdők állapotáról személyes meggyőződést szerezzen.

Hányszor utazza be kerületét? Ezt a törvény magára a kir. erdőfelügyelőre bizza. Sokat határoznak e részben mindenesetre a kerületi viszonyok. A maximum iránt tehát a törvény nem nyilatkozik: a minimumot ellenben határozottan megszabja, mondván, hogy évenként legalább egyszer kerülete minden erdejében megforduljon s a kerületbeli erdők mivoltáról önszemlélet útján szerezzen magának tudomást.

Ily alkalmakkor nyert tapasztalatait tartozik összegyűjteni, följegyezni s mindent egy egészszé állítván össze, jelentés alakjában a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter elé fölterjeszteni.

Köteles a tapasztaltak fölött önálló nézetét is kifejtteni, mert a törvény a teft tapasztalatok fölterjesztését a kir. erdőfelügyelő véleményével kísérten követeli.

A közeg pedig, vagyis a közvetítő, ki által a fölterjesztésnek esz-

közöltetnie kell, — a közigazgatási bizottság. Ide tartozik tehát a kir. erdőfelügyelő véleményes jelentését leendő fölterjesztés végett benyújtani.

Ha megtörténnék, hogy a kerület több törvényhatóság területére terjedne ki (mint valóban ki is terjed), magától érthető, mikép a kir. erdőfelügyelő tapasztalatainak csak azon részét tartozhatik egy-egy közigazg. bizottság útján fölterjeszteni, a mely rész épen az illető bizottság törvényhatósága területén találtató erdőkre vonatkozik.

Több törvényhatóság területére kinevezett egy kir. erdőfelügyelőnek az illető közig. bizottságok lehetővé tenni tartoznak, hogy a körülményekhez képest maga, vagy helyettese, a kiküldött albizottság üléseiben időről időre külön külön részt is vehessen. Avagy a kormánynak kell gondoskodnia, hogy mindegyik közig. bizottság számára legyen a kir. erdőfelügyelőnek kijelölt képviselője.

XXXV. §.

(Erdők megvizsgálása.) »Minden erdőbirtokos köteles megengedni, hogy a kir. erdőfelügyelő vagy annak helyettese, erdejét bármikor bejárja, hogy magának az erdők állapotáról meggyőződést szerezzen.»

A kir. erdőfelügyelő ellenőrzése alatt első sorban ugyan leginkább a véd- és azon erdők állanak, melyekre nézve a törvény rendszeres üzemterv szerinti kezelést szab elő.

De hogy az egész ország összes erdei állapotáról időről időre a kormánynak mégis világos áttekintés nyújtathassék: a törvény jelen szakasza körvonalozza a viszonyt is, melyben a magán-erdőbirtokosok is a kir. erdőfelügyelő irányában állani fognak.

E viszony a magán-erdőbirtokos részéről határozottan negatív, minthogy csupán csak abbanhagyni tartozik, mit különben mással szemben érvényesíthetne: t. i. hogy a kir. erdőfelügyelő előtt erdejét elzárja.

Túrnni tartozik tehát, hogy a kir. erdőfelügyelő, vagy helyettese erdejét bármikor bejárja, magának az erdő állapotáról meggyőződést szerzendő.

Helyettesek mindenekelőtt a kir. erdőfelügyelő segédszemélyzetének tagjai lesznek. De lehetséges az is, hogy mint jelenleg a közig. bizottságok azon tagjai részére, kik mint államtisztviselők vesz-

nek részt működésében, ha akadályoztatva vannak, az illető minister helyettest rendel: ép úgy, kivált ha több közíg. bizottságban kellend majd egynek egynek működnie, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister szakértő helyettest rendelhet a kir. erdőfelügyelő számára.

A törvény magára a kir. erdőfelügyelőre ruhásván a felügyelői hivatalt, nem engedhető meg, mikép netáni helyetteséről minden irányban a kir. erdőfelügyelő önmaga gondoskodjék.

XXXVI. §.

(*Erdőtisztek minősítvénye.*) «Erdőtiszt a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok erdeiben csak oly egyén lehet, a ki:

a) feddhetlen életű;

b) az erdőakadémiai tanfolyamot teljesen és sikerrel bevégezte s az erdészeti államvizsgát belföldön letette.

(*Régebben alkalmazott erdőtisztok.*) A jelen törvény hatálybaléptét megelőzőleg alkalmazásba lépett erdőtisztok azonban ezen minőségükben a jelen §. b) pontjában megszabott elméleti képesség igazolása nélkül is meghagyhatók; azonban előléptetésben csak a b) pontban említett erdészeti államvizsga letétele után részesülhetnek.»

Mint láttuk a törvény az államot, törvényhatóságokat, községeket, alapítványokat, közbirtokosokat, hitbizományokat és a bányáipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatokat erdőtisztok tartására kötelezi.

Érintettük a törvény azon rendeletét is, melynél fogva ily tulajdonosok erdeiben erdőtisztokül csakis szakértő individuumok lehetnek. Sőt utaltunk arra, mikép a törvény ezen egyedek minősítvényét tüzetesebben megállapítja.

E szakasz tartalmazza az idevonatkozó kellékek meghatározását, előrebocsátván, mikép az érintett erdőtulajdonosok erdeiben erdőtiszt csakis ily minősítvényű személy lehet.

A kellékek következők: megkivántatik a) hogy *feddhetetlen* életű legyen. Rovott előéletű, vagy fenytő eljárás alatt álló, vagy iszákos, vagy máskép megbízhatlan egyedek tehát, az elősorolt tulajdonosok erdeikben erdőtisztokül nem alkalmaztathatnak. A felügyeletet ez iránt a közíg. bizottság gyakorolja. De kétséget nem szenved, hogy figyelmeket a kir. erdőfelügyelők ez irányban is kiterjeszthetik; sőt ezt tenni hivatalbeli teendőjük.

Megkivántatik b) hogy az erdészeti akadémiai tanfolyamot tel-

jesen és eredménnyel, jó sikerrel (azaz úgy, hogy tett előmenetelét közhitelességű bizonyítvánnyal igazolhassa) teljesen bevégezte; valamint hogy az erdészeti államvizsgálatot *belföldön* letette legyen.

Elméletileg tehát az erdőtisztektől is ugyanaz kívántatik meg, mi a kir. erdőfelügyelőktől.

Másrészt azonban a honpolgári minőség itt megemlítve nincsen; úgyszintén a nyolcz évi erdészeti szolgálat sem sürgettetik.

Mindazonáltal, hogy ezek az illető egyednek csak annál nagyobb előnyei, (v. ö. a XLV. §. jegyzetével) — kétséget nem szenved.

Azokra vonatkozólag, kik a törvény életbelépte előtt már ily alkalmazásban voltak, az elméleti képzettséget a törvény mellőzhetőnek tartja oly módon, hogy nem kívántatik tőlök elméleti képzettségök igazolása vagy utólagos vizsgatétel s nem engedtetik, hogy állásukból ez alapon — ha t. i. e kellék hiányzik — kizavartathassanak: előléptetésben mindazáltal, — ezt a törvény egyenest kimondja, — csak az esetben fognak részesíttethetni, ha az erdészeti államvizsgát *belföldön* leteszik.

Ellenben hogy az, a ki ellen feddhetetlenség hiánya miatt kifogás támasztathatik, bár különben szakképzettsége igazolva volna is, állásából elmozdítható: épen azon specificus intézkedés folytán, mely által a törvény az elméleti képzettség hiányát a feddhetlenség kellékének hallgatólag ugyan, de ép ez által feltétlenül való fenntartásával szembe helyezteti, lehet, sőt kell is következtetnünk.

Az elmozdításnak annak módja s rendje szerint kell történni. E részben a szolgálati szerződés, és a viszonyok, körülmények döntenek.

Előmenetel alatt a tisztségről főtisztségre, vagy csekélyebb fizetésből nagyobb fizetési fokra való emeltetés értendő.

XXXVII. §.

(*Erdő-örök minősítvénye.*) «Erdő-ör, ki egyuttal a vadászatra való felügyeletet is gyakorolhatja, csak oly egyén lehet, a ki:

- a) feddhetlen életű;
- b) életének 24-ik évét betöltötte;

c) a 17. §-ban megnevezett birtokosok erdeiben, e törvény kihirdetésétől számított tíz év letelte után, kizárólag csak oly egyének lesznek alkalmazhatók, kik a fenn elősorolt kellékeken felül, bizonyítvánnyal képesek igazolni: hogy az erdő-óri szakvizsgát a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minster által, a belügyminis-terrel egyetértőleg, kiadandó utasítás szerint jó sikerrel kiállották.»

E szakaszban a törvény részletezi az erdőöröknél megkivánt minősítvényt.

Első kellék itt is : *a feddhetetlen élet.*

Másodszor megkivántatik, hogy az illető huszonegyedik életévét betöltötte legyen. Követeltetik tehát a *teljeskorúság.*

Azok, kik e két kellekkel bírnak, ha már erdőőri állásban vannak, abban nem háboríthatók. Sőt 1889. jun. 14-éig, a törvény 17. §-ban felsorolt erdőbirtokosok erdeinél, egészen újból alkalmazhatók. Ellenben, ha ez az idő már lejárt lesz, azon túl ez érintett birtokosok által (a többieket ez intézkedés nem illeti) már kizárólag oly egyének lesznek erdőörökkül alkalmazhatók, kik bizonyítvánnyal igazolni képesek, hogy az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel kiállták.

A szakvizsga iránt is utasítást kell a törvény értelmében a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministernek a belügyministerrel egyetértőleg kibocsátani.*

XXXVIII. §.

(*Erdőtisztek és erdő-örök eskütétele.*) «A 17. §-ban megnevezett birtokosok erdeiben az erdőfelügyelettel megbízott egyének és pedig az erdőtisztek — a közigazgatási bizottság, az erdő-örök pedig a szolgabíró (rendezett tanácsu városokban a mezei rendőrkapitány, fővárosban a főkapitány) előtt a következő esküt tartoznak tenni:

(*Eskümintá.*) «Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gondviselésem alá bizott erdőre, a vadállományra és szóval mindenre, a mi az erdőhöz tartozik, szorgalommal és feltétlen hűséggel felvigyázok, és azt bárminő kártól lehetőleg megvédem; — hogy azokat, kik az erdőt vagy bármi ahhoz tartozót, valamiképen károsítani megkísérlenék vagy tetteleg károsítanák, személyválogatás nélkül, a törvény értelmében megzálogolom és lelkiismeretem szerint késedelem nélkül feljelentem és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem fogok; az erdő-örizetet vagy szolgálatomat előljárom tudta és beleegyezése avagy mellőzhetlen szükség nélkül el nem hagyom; mindarról, a mi gondviselésem alá bizatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segéljen!»

A 17. §-ban meg nem nevezett erdőbirtokosoknak is szabadságukban áll, erdőtiszteiket és erdő-öreiket hatóságilag feleltetni, ezekre nézve azonban az erdőbirtokos a közigazgatási bizottság előtt kimutatni tartozik, hogy ők: a 36. §. a) illetőleg a 37. §. a) és b) pontjaiban kijelölt kellekkel bírnak.»

* A kormány e részben is már intézkedett. 1880. augusztus 6-án 25,347. sz. a. adta ugyanis ki a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister (a m. kir. belügyministerrel egyetértőleg) „*Utasítás*“-át «az erdő-örök szakvizsgálója ügyében.» (L. a Budapest. Közl. 1880. évi folyama 228. számát.)

A törvény ezen intézkedése értelmében mindazon erdőbirtokosoknak, kikre a törvényben ki van mondva a kötelezettség, hogy erdeiket rendszeres üzemterv szerint kezelni tartoznak, erdőtisztjeik és erdőőrök egyszersmind hivatalos eskütételre is köteleztetnek.

Ezen eskü, mint az esküminta szövege is mutatja — *igéreti eskü*.

A közigazgatási hivatalos szervek pedig, melyeknél az erdőtisztek és erdőőrök az esküt tenni tartoznak: az erdőtisztekre nézve maga a közigazgatási bizottság, mely a tisztek alkalmaztatásáról, ha a kormány nevezte ki, csak tudomásvétel, minden más esetben a tisztek megerősítése s megesketése végett tudósítandó; — az erdőőrökre vonatkozólag pedig megyékben a szolgabíró, rendezett tanácsu városoknál a mezei rendőri kapitány, törvényhatósági joggal bíró városoknál a főkapitány.

Hogy az erdőőröket is tartoznak az erdőbirtokosok bejelenteni: ez oly világosan, mint az erdőtisztekre nézve, a törvényben ugyan kimondva nincsen; mennyiben mindazáltal az erdőőrök is eskü letételére szintén kötelezvék, s e szempontból a főkapitány, mezei rendőri kapitány, a járási szolgabíró elé utalvák, a dolog természete hozza magával, hogy az alkalmazást adó erdőbirtokosok a mondott hivatalos közegeket az erdőőrök alkalmaztatásáról értesítsék.

Mindenesetre biztosabb, mint ha az erdőőröknek hagyatik meg, hogy eskütételre jelentkezzenek.

E közigazgatási hivatalos szervek gondoskodnak azután az eskületelési határidő kiszabásáról s arról, hogy az erdőtisztek és erdőőrök az alkalmazó erdőbirtokosok közvetítésével értesíttessenek az iránt, mikor tartozzanak eskületelésre jelentkezni.

Magának az eskünek négy főbb alkatrészét különböztethetni meg.

Az első alkatrészben az erdőtisztek- és erdőőrökre bízott erdőbirtokrész lelkiismeretes megőrzéséről és bárminemű kártól, tehát oly eseményeknek bekövetkezhetése ellen, való megvédéséről van szó, melyek az erdőre, a vadállományra és minden egyébre nézve, mi az erdőhöz tartozik, p. o. tilalmi táblák, ásványok, kerítések, utak, hidak stb. azok értékében, számában, állapotában csökkenést, fogyatkozást okozhatnak. A szorgalommal s feltetlen hűséggel egybekapcsolt örökösödést és a kártól való megoltalmazást az esküt-tevők Istenre való hivatkozással erősítve ígérik.

A második rész vonatkozik arra, hogy az erdőben kárt tenni

akarókat vagy tetteleg kárt-tevőket minden személyválogatás nélkül megzálogolják, azaz kárban érve őket, tőlök az okozott kár megtérítése céljából oly tárgyakat fognak követelni és át-, illetőleg el-venni, melyek egyrészt a kárnak az illető által történt elkövetéséről tanuskodnak, másrészt pedig alkalmasak s lehetőleg elegendők is arra, hogy eladás útján, ha ki nem váltatnak, a kárnak megtérítésére fordíthatassanak.

Ily zálogtárgyak eladatása a törvény szelleme értelmében mindenesetre szintén közigazgatási s nem bírósági úton fog eszközöltetni.

A zálogoláson túl kiterjed e kötelezettség a kárt-tevőknek lelkiismeretes följelentésére is.

A följelentés első sorban az erdőbirtokos-, vagy annak megbízottjánál teendő, annál inkább, mert netáni erdei kihágás miatti büntető eljárásnak rendszerint csak a sértett fél panaszára van helye. (82. §.)

Ezeket túl időről időre mi teendőjök van még a felesketett erdőöröknek, épen az esküvel ígért e bejelentésre nézve, alább látandjuk. (41. §.)

A harmadik rész kapcsolatos a második részszel s ép ennek ellenkezőjére irányul. Míg amott t. i. a följelentést személyválogatás nélkül foganatosítani ígéri, itt fogadja, hogy ártatlanra, kiről tehát tudja, hogy törvényellenest nem cselekedett, semmit ráfogni nem fog.

Az eskü e része a boszúállásból vagy gyűlölködésből, haragból származható alaptalan vádaskodások megakadályozására irányul.

Végül az eskü negyedik és utolsó része a folytonos szolgálatbanmaradást és azon kötelességet hangsúlyozza, melynélfogva az illető minderről, mi reá bizatik, bármely időben számolni késznek ígérkezik.

A szolgálatot tehát és az erdőörizetet az erdőtisztnek s erdőöröknek előljáróik tudta és beleegyezése, vagy mellőzhetlen szükség nélkül elhagyni nem szabad.

Mellőzhetlen szükség. Miben áll e szükség: azt csak esetről esetre lehet az egyéni viszonyok tekintetbevételével elbírálni. Mindenesetre oly körülmények lehetnek csak, melyeknek nem hódolva az erdőtiszt vagy erdőör nagyobb rosztat hozhat magára vagy övéire, mint a mely származhatnék a szolgálat, vagy erdőörizet tudton kívül való elhagyásából.

Ki legyen ily s ehhez hasonló esetekben illetékes eljárni s dönteni? — Erről a törvényben szó nincsen. De tagadhatlan az, hogy, miután itt első sorban az erdőtulajdonosok érdekelvők, egyes concret esetekre nézve a szolgálati viszony lesz majd iránytadó.

A számadási kötelezettség fogalma hozza magával, hogy erdőtiszt vagy erdőőr alkalmaztatásánál czélszerű, lehetőleg leltár mellett adni át nekik mindent, a mi az erdőhöz és szolgálati körükhöz tartozik.

A felesketésből származó kedvezményeket, névszerint: hogy a felesketett erdőörök erdei kihágások esetén rendőri közegekül működhetnek, mi részökre biztosítja a rendőri közegeket megillető biztonságot és oltalmat és tekintélyt; másodsor, hogy kihágási naplót vezethetnek stb., — a törvény nem akarja csak azon erdőbirtokosokra szorítani, kikre a rendszeres üzemterv melletti erdőkezelés előszabva van; ellenkezőleg kiterjeszti azt a *magán-erdőbirtokosokra* is, értvén ezek alatt azokat, kik erdőtulajdonuk fölött teljes szabadsággal rendelkezhetnek.

Ezek erdőtisztjeire s erdőőreire nézve is egyébiránt a felesketés hivatalosan eszközrendő s az tőlök meg nem tagadható, mihelyt kimutatják, hogy erdőtisztjeik s őreik feddhetetlen életűek s az utóbbiak még teljeskoruak is.

Ezeknél a törvény a szakképzettséget nem kívánja meg.

XXXIX. §.

(*Eskübizonylat.*) «Az eskü letételéről rovatos bizonyítvány állíttatik ki, melyben világosan kiteendő, hogy az eskü-letételre bocsátott a 36. és 37. §§-okban az a) b) c) pontok alatt foglalt kötelek közül, melyeknek felel meg.»

Mind a közigazgatási bizottság, mind a szolgabírák s a többi hivatalos egyedek, kik eskü kivételére jogosítvák, tartoznak az eskü-letételre nézve rovatos bizonyítványt állítani ki.*

E bizonyítványban világosan kiteendő, hogy az erdőtisztekre és erdőörökre szabott kötelek közül melyeknek felel meg az eskü-letételre bocsátott.

* V. ö. a földművelés-, ipar- és keresk. min. 1880. okt. 8. 30.686. sz. a. kelt rendeletével az erdőtisztek és erdő-örök hatósági felesketése tárgyában. (Rend. Tára.)

A törvényben nincs kimondva, hogy a bizonyítvány szempontjából egyszersmind rovatos bizonyítványkönyv is vezetendő a bizottság és a hivatalos közegek részéről: a dolog természete mindazonáltal azt hozza magával, hogy az eskületételről s a bizonyítvány kiállításáról a közig. bizottságnál s az illetékes hivatalos személyeknél jegyzőkönyvbeli ügyiratok maradjanak, honnét a bizonyítvány netáni elvesztése esetén a hiány pótolható legyen.

Ha erdőtiszt vagy erdőőr helyet cserél, egy erdőbirtokostól például más erdőbirtokoshoz menne át: mennyiben az esküforma határozottan a gondviselésére bízott erdőterületre stb. vonatkozik, szükséges, hogy újbóli alkalmaztatás esetére a felesketés is ismételtessék.

XI. §.

«A hatóságilag felesketett erdőtisztek és erdő-örök, szolgálatainkban közbiztonsági közegeknek tekintendők és mint ilyenek lőfegyvert is viselhetnek. Ezen fegyverük vadászat-jegy-adómentes.»

A felesketésből származó kedvezmények elseje itt van kimondva.

Mindazon erdőtisztek s erdőörök, kik felesketve vannak, szolgálatainkban közbiztonsági közegeknek tekintendők. Felhívásuknak tehát ellenszegülni annyi, mint hivatalos egyedekkel szembeszállni, mi törvényeink szerint büntetendő cselekményt képez.

Közbiztonsági közegek. Oly egyedek, kik a személy- és vagyonbátorlét megőrzésére tartoznak kifejtteni szolgálataikat.

Hogy azonban e kedvezmény megillessen: szolgálataink körében kell eljárniok s intézkedéseiknek, felhívásuknak erre vonatkozniok.

Mint ilyeneknek a törvény nekik a lőfegyver viselését engedélyezi.

A lőfegyver vadászatjegyadómentes; azaz ez egyének részére a közigazgatási tisztviselőnél (alispán, polgármester)¹ sem vadászati jegyet váltani,² sem az ily fegyverért adót fizetni nem kell.³

XII. §.

(*Erdei naplók vezetése.*) «Az állami erdők és a 17. §-ban megnevezett többi erdőbirtokosok felesketett erdő-őrei kötelesek, a

¹ 1875. XXI. törv. cz. 2. §.

² 1875. XXI. törv. cz. 12. §.

³ 1875. XXI. törv. cz. 24. §.

mennyiben a 37. §. c) pontjában kitűzött feltételeknek megfelelnek, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által meghatározandó minta szerint, erdei rovatos naplót vezetni, melybe a felügyeletükre bízott erdőterületen elkövetett minden erdei kihágást bejegyeznek, akár önmaguk közvetlenül jöttek azoknak tudomására, akár mások közleménye által.

(*Erdei napló kellékei.*) Erdei naplónak magában kell foglalnia lehetőleg a tettesek nevét, polgári állását és lakhelyét, a tett elkövetésére vonatkozó bizonyítékokat s a kártétel megjelölését.

Az erdő-örök a naplót önmaguk tartoznak írni és aláírni.

A bejegyzéseken változtatni vagy azokat kitörölni, vagy kivakarni nem szabad. Minden pótlás vagy helyreigazítás a kelet kitételével külön bejegyzendő.

Mindazon eseteknek, melyekben az erdőbirtokos vagy ennek megbizottja és a kár okozója vagy szavatos (84. §.) között kiegyezés jött létre, vagy melyeket a községi bíró el nem intézett, ezen napló alapján szerkesztett kimutatása, minden hónap 1. és 16-ik napján az illető szolgabíróhoz (rendezett tanácsu városokban a mezei rendőr-kapitányhoz, a fővárosban a kerületi előljárósághoz) beküldendő.)

A felesketett erdőörök kötelesek rendszeres erdei rovatos naplót vezetni.

Szükségkép ilyenek pedig az állami, törvényhatósági, községi, köz- és magánalapítványi, hitbizományi, közbirtokossági erdők s bányaipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdeinek őrei.

E kötelezettség azonban egész terjedelmében csak 1889. jun. 14-én léphet teljes mértékben életbe, minthogy az elősorolt erdőbirtokosok csak ez időtől kezdve kötelesek oly egyedeket alkalmaztatni, kik az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letették, kiktől tehát elvárható, hogy képzettségöknél fogva a törvény ebbeli követelményének megfelelni képesek lesznek.

Az erdőörök e szakbeli minősítvénye főfeltétele az erdei rovatos napló vezetésének.

Ha netán valahol időközben is már ily szakértők volnának különben alkalmaztatva, mi sem fogja gátolni, hogy azoktól e kötelesség teljesítése már időközben is, t. i. 1889 junius 14-ike előtt követeltet-hessék.

E rovatos erdei napló mintáját a földművelés-, ipar- s keresk. minister határozza meg.*

A napló-vezetők tartoznak a naplóba a felügyeletükre bízott

* Lásd a földm., ipar- és keresk. minister 1880. évi aug. 17-én 24,931. sz. a. kiadott utasítását az erdei kihágások feljegyzésére szolgáló erdei rovatos napló vezetése és kezelése tárgyában. (Rend. Tára.)

erdőterületen elkövetett minden erdei kihágást (lopás, károsítás s egyéb veszélyes cselekmények s mulasztások ; nem egyuttal az erdei törvényekkel ellenkező s csupán csak erdőrendészet-ellenes cselekményeket, úgynevezett erdőrendészeti áthágásokat is) bejegyezni, akár önmaguk közvetlenül jöttek legyen annak tudomására ; akár azokról mások által értesítettének.

Továbbá a törvény általában véve csak annyit mond, hogy a naplónak magában kell foglalnia lehetőleg a tettesek nevét, polgári állását, névszerint foglalkozására nézve : ki és mi ; lakhelyét, vagyis azon terület megnevezését, a hol a kihágás tényét elkövető állandóan megtelepedve van ; valamint a tett elkövetésére vonatkozó bizonyítékokat ; a tanuk nevét, kik a kártételt elkövetni látták ; kiknek az elkövető azt maga elmondta ; úgyszintén a kártétel megjelölését : vajjon lopás, erdei kártétel vagy veszélyes cselekmény (tűzgerjesztés) vagy mulasztás-e (abbanhagyása az égésről való értesítésnek) az elkövetett cselekmény.

Mindezeket a naplóba bejegyezni maguk az erdőörök tartoznak ; nekik kell a naplót úgy írni-, valamint alá-írniok.

A mit egyszer a naplóba bejegyeztek : azon változtatni ; a naplóban kitérőket vagy vakarásokat tenni átlag véve nem szabad. Ha mégis valamit pótolni ; új adatokkal kiegészíteni ; vagy valamit helyreigazítani kellene s így a bejegyzés módosítása volna szükséges : úgy az, azon föltétel mellett, hogy mindenkor külön rovatba jegyeztetik be és mindenkor a kelet kitételével, — meg van engedve.

Mi célja ezen naplónak ?

Az, hogy a belőle időről-időre : névszerint minden két hétben, készített kimutatások, mindazon ügyekre nézve, melyek iránt az erdőbirtokos vagy megbizottja és a kár okozója, vagy a között, ki helyette a kárért felelős (gyermekéért atyjok ; gyámoltakért gyámjaik ; cseledekért gazdáik stb.) kiegyezés nem jött létre ; vagy a községi bíró által el nem intéztettek, az erdei kihágások megtorlására hivatott bírósági közegeknek tudomására jussanak. (117. §.)

A törvény itt a hivatalos eljárás alá tartozó kihágási esetekről nem szól : mindazonáltal, épen mert vannak kihágások, melyek iránt a megtorlási eljárás hivatalból indítandó meg, — kiemelnünk szükséges, miszerint ezek tekintetéből még, ha irántok kiegyezés jött volna is létre az erdőbirtokos s a sérelmet elkövető között, a kimutató útján való bejelentés mellőzhetetlenül meg lesz teendő.

A kimutatás minden hó 1-ső és 16-ik napján szolgáltatandó be az illető szolgabíróhoz, mezei rendőri, városokban fő-kapitányhoz,* Budapesten a fővárosi kerületek illető előljáróságához.

XLII. §.

(*Erdei naplók magánerdőknél.*) «A magánbirtokosok szintén jogosítva vannak felesketett erdőtiszteik vagy erdő-őreik által kihágási naplót vezettetni; az ez utóbbiak által vezetett napló azonban csak az esetben egyenértékű a 41. §-ban meghatározott naplóval, ha ezen erdő-őrök eskü-letételi bizonyítványuk szerint, a 37. §. c) pontjában kijelölt kelléknek megfeleltek.

Az ily erdőbirtokosok azonban tartoznak a kihágási napló vezetésével megbízott erdőtisztet vagy erdő-őrt, a felügyelete alá tartozó erdőterület megjelölésével, a közigazgatási bizottságnak bejelenteni.»

Bizonyos erdőbirtokosokat a törvény kötelez — ellenben a magán-erdőbirtokosoknak csak jogot ad arra, hogy alkalmazott s *alkalmatos* erdőőreik által rovatos erdei naplót vezetessenek.

Ha magánbirtokos e jogával élni akar, akkor, hogy az erdő őrei által vezetett napló egyenértékű legyen azon erdei naplóval, melyet állami, törvényhatósági, községi stb. erdőőrök vezetni tartoznak, megkívántatik, hogy a magán-erdőbirtokosok erdőőrei is szakvizsgát jó sikerrel kiállott, továbbá felesketett egyének legyenek; és hogy a magán-birtokosok azon erdőtisztjeiket és erdőőreiket, kik által a naplót vezettetni óhajtják, a felügyeletök, őrizetök alá helyezett erdőterület megjelölésével együtt a közigazgatási bizottságnak bejelenteni el ne mulasztászák.

Az erdőtisztekre nézve, miután mint tiszték különben is már nagyobb qualificatióval bírnak, csak a felesketés és a bejelentés kívántatik meg. Szakvizsgát igazolni ezek, kihágási napló vezethetése czéljából, nem kötelesek. (V. ö. E. T. 36. §.)

XLIII. §.

(*Erdőszemélyzet szolgálatbóli kilépése.*) «Ha valamely felesketett erdőtiszt vagy erdő-őr a szolgálatból kilép, az erdőbirtokos erről a közigazgatási bizottságot, illetőleg a szolgabíró, mezei rendőrkapitányt, kerületi előljáróságot, tizenöt nap alatt értesíteni tartozik.»

* A tanács által megbízott tisztviselőhöz is.

A törvény valamint kötelezi az erdőbirtokosokat, hogy erdő-tisztek és erdőőrök alkalmaztatását tudomásvétel, megerősítés, de főleg felesketés végett a közigazgatási bizottságnál, illetőleg szolgabírónál, városi, mezei rendőri kapitánynál bejelentsék: ép úgy megköveteli tőlök azt is, hogy ha felesketett erdőtiszt vagy erdőőr a szolgálatból kilépett, az illető hivatalos hatóságnak és személyeknek ezt is tudokra adják.

Itt a törvény ezen és a 38. §-a között azon igen lényeges eltérés van, hogy míg a fővárosra nézve is az eskületétel a főkapitány körébe van utalva, a kilépést, természetesen az erdőőrökre nézve, nem a főkapitány, hanem a kerületi előljáróságnál kell bejelenteni. Ennek ratiója nézetem szerint ott keresendő, hogy a kimutatás is az erdei rovatos naplóból a kerületi előljáróság, nem pedig a főkapitány elé tartozik.

Erre a magán-erdőbirtokosok is kötelezvék felesketett erdőtisztjeik s őreik tekintetéből.

A bejelentési idő a szolgálatból való kilépés utáni tizenöt nap tartama.

XLIV. §.

«Az erdőtisztek az erdőbirtokosok erdeire nézve, kiknél szolgálatban állanak, a hatóságok által szakértőkül nem alkalmazhatók.»

E szakasz különben önmagától érthető elvet fejez ki; t. i. azon erdőtisztek, kik valamely erdőbirtokos szolgálatában állanak, mivel-hogy ezekkel szorosabb és alárendeltségi viszonyban vannak s így legalább is *elfogultak* lehetnek, saját szolgálatadóik erdeire nézve szakértőkül, tehát oly egyedekül, kiknek bizonyos esetben további hatósági intézkedés alapjául szolgálendő nézetet, véleményt kell mondaniok s netán javaslatot tenniök, — a hatóság által ki nem rendelhetők.

XLV. §.

(*Erdőszemélyzet egyenruhája és külső jelvénye.*) «A felesketett erdőtisztek, midőn szolgálatban vannak, egyenruhát, az erdőőrök pedig a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által megállapítandó, könnyen felismerhető jelvényt kötelesek viselni.»

A törvény e szakasza a felesketett akár állami, törvényhatósági, községi erdőtiszteket és öröket stb., akár magán-erdőbirtokosok tisztjeit és öreit, ha felesketvük, (l. a jegyz.) szolgálatban való eljárásuk idejére: amazokat egyenruha, az öröket könnyen felismerhető jelvény viselésére kötelezi.

Egyenruha: vagyis oly öltözet, melyből ki-ki első tekintetre tudhassa, hogy, a ki viseli, erdei tiszti szolgálatban áll.

Jelvény: azaz oly valami, vagy a fővegre, vagy a ruhára, főleg a mellre illesztett csillag, vagy monogramm, karkötő is lehet stb., mely szintén kinek-kinek első pillanatra útbaigazításul szolgálhat az illető erdőőri minőségére nézve.

E jelvény megállapítása s viselése módjának meghatározása a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterre van ruházva.*

Az egyenruha mivoltának megállapítása ellenben az illető erdőbirtokosok szabad tetszésétől, hanemha az erdőtiszték választásától s ízlésétől függ.

E részben egyébiránt a gyakorlat már úgy is határozott, elfogadván ily erdőtishti egyenruhául a szürke színű szövetből készült s zöld hajtókával ellátott öltözékeket.

* E feladatnak nevezett miniszter megfelelő megállapította e jelvényt, mely fémből készült magyar czímer, e felirattal: „Erdő-őr“. Az első szükségletnek megfelelő mennyiség e jelvényekből elkészülvén, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter 1881. évi februárhó 9-én 2293. sz. a. kelt hirdetményében intézkedik, hogy e jelvények az erdőbirtokosok részéről felesketett erdő-őreik számára a kir. adóhivataloknál megszereztesse.

Jegyzet. A földmív., ipar- és keresk. miniszter 1881. márczius 15-én 39108/1880. sz. a. kelt rendelete az erdőtiszték- és erdő-öröknek felesketését csak az esetre engedi, ha magyar honpolgárok.

NEGYEDIK FEJEZET.

AZ ERDŐBIRTOKOSOK ÁLTAL SAJÁT ERDEIKBEN ELKÖVETETT ERDŐRENDESZETI ÁTHÁGÁSOKRÓL.

Erdőrendészeti áthágásoknak nevezi a törvény azon mulasztásokat és cselekményeket, melyeket valaki a sajátját képező erdőterületre nézve ezen törvény egyenes meghagyásaival, vagy tilalmával szemközt végbevisz.

A törvény úgy a mulasztásokat, azaz valaminek, mit a törvény parancsol, abbanhagyását, vagy nem kellő időben és kellő módon való teljesítését, valamint a törvény rendeleteibe ütköző cselekményeket, e fejezet szakaszai értelmében, büntetéssel sújtani rendeli.

Jellemző tulajdonsága ezen áthágásoknak * főképen az, hogy ilyeneket csakis erdőbirtokosok és tulajdon erdeikre nézve követhetnek el. Idegenek erdőrendészeti áthágások miatt eljárás alá nem vonhatók, mert még az esetre is, ha az illető áthágási cselekményt idegen viszi véghez — az erdőtulajdonos engedélye folytán — úgy tekintendő, mintha az erdőtulajdonos önmaga követte volna el. (55. §.)

XLVI. és XLVII. §.

«Az ezen törvény fentebbi intézkedései ellen, az erdőbirtokosok által elkövetett cselekmények és mulasztások mint erdőrendészeti áthágások, a következő §§. szerint büntetendőek.»

(47. §.) (*Irtás.*) «A ki erdőt irt, a 2. alá tartozó területeken, vagy a mely erdők eltávolításával a futóhomok terjedésének út nyittatik, holdanként 100—400 forintig; oly területeken pedig, melyeknek talaja másnemű gazdasági művelésre (szántóföld, rét, kert vagy szőlő) állandóan nem alkalmas, holdanként 50—300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

* Ezekhez sorolja a törvény a vizenvaló szállítás körül elkövethető mulasztási eseteket és cselekményeket is.

(*Tarvágat.*) Ha a 2. §. alá eső véderdő-területeken tiltott tarvágat eszközöltetett, holdanként 50—300 frtig terjedhető pénz-büntetés szabandó ki.

(*Ujra-erdősítés.*) Azonkívül az erdőrendészeti hatóság a felsorolt esetekben a kivágott vagy elpusztított területeknek újra-erdősítését rendeli el, s annak foganatosítására határidőt szab, mely azonban hat éven túl nem haladhat. A beerdősítési munkálatok a legközelebbi alkalmas időszakban azonnal megkezdendők s folytatandók mindaddig, míg a beerdősítés megtörténte, az erdőfelügyelő által igazoltatik.» (*Ujra-erdősítés végrehajtása.*)

Erdőrendészeti áthágás mindenekelőtt az irtás a véderdőkül nyilvánított s ilyenek gyanánt köztudomásra hozott területeken ; vagy oly erdőkben, hol az erdőnek eltávolítása által a futóhomok terjedésének út nyittatik ; avagy hol a talaj másnemű gazdasági művelésre nem való.

A büntetés ily esetekben holdanként 100 frttól 400 frtig, *nevezetesen* ha véderdőkre vagy futóhomok terjedésének akadályúl szolgáló területekre nézve követtetik el ; — ellenben holdanként 50 frttól 300 frtig terjedhető pénzbírság, akkor t. i. ha oly erdőterületen irtunk, a mely másnemű gazdasági művelésre nem alkalmas.

E szakasz tehát csak a büntetés minimumát és maximumát szabja meg.

A büntetés 50 illetőleg 100 frtnál holdanként kevesebb nem ; — de 300 illetőleg 400 frtnál nagyobb sem lehet.

Ha a véderdőkben csupán csak tarvágat eszközöltetett ; áthágás ez is, mely azonban az irtásban álló áthágásnál enyhébben büntettetik ; épen úgy, mint ha másnemű gazdasági művelésre nem alkalmas talaju területen irtás eszközöltetett volna. A minimum 50, a maximum 300 frt egy holdtól.

Ezenkívül az erdőrendészeti hatóság, tehát az illetékes közig. bizottság, a kivágott, vagy elpusztított erdő területének új beerdősítését rendeli s annak foganatosítására a törvény 6 éven túl nem terjedhető határidőt szab engedélyezhetőnek.

A beerdősítési munkálatok azonnal a legközelebbi alkalmas időszak beálltával megkezdendők s mindaddig folytatandók, míg a beerdősítés ténynyé nem válik.

Ennek igazolása a kir. erdőfelügyelő részéről leszen eszközendő ; azaz a kir. erdőfelügyelő jelentésileg fogja a tényt a közig. bizottság előtt constatálni.

A kir. erdőfelügyelőnek van tehát kötelességévé téve, hogy a

közigazgatási bizottság által erdőrendészeti áthágás folytán elrendelt beerdősítés esetére — a hely színére kimenvén — meggyőződést szerezzen magának arról, hogy a közigazgatási bizottság meghagyásának mindenben valósággal elég tétetett-e?

E jelentésében egyuttal figyelmeztetheti is az erdőrendészeti hatóságot a beerdősített terület iránt szükségesnek látszó további intézkedések megtételére.

Beerdősítési munkálatok. Ide tartoznak a talaj megmunkálása; a magvak gyűjtése; az elvetés; betakarás; faiskolák állítása; a csemeték megválasztása; szállítása s ültetés előtti gondozása; a csemeték megnyesése; dűgványozás, homlítás. (V. ö. Lázár id. munk. 97 s köv. lapj.)

Megjegyezzük, hogy tarvágat eszközlése futóhomok terjedésének útjában álló és oly területeken, hol a talaj másnemű művelési ágra nem való, — erdőrendészeti áthágást nem képez. *A tarvágat tehát egyedül csak véderdőkben tilalmazzatik.*

XLVIII. §.

«Ha az erdőbirtokos a kivágott vagy kiirtott erdőnek, az 5. §-ban rendelt beerdősítését célzó munkálatokat egész terjedelmükben teljesíteni elmulasztotta, holdankint és évenként 10—100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.»

Ime mindjárt az első eset, a hol mulasztás által követtetik el erdőrendészeti áthágás!

Ha t. i. az erdőbirtokos a kivágott, vagy kiirtott erdőnél az érintett beerdősítést célzó munkálatok teljesítését meg nem kezdené, vagy nem folytatná, a meghagyás végrehajtását tehát abban hagyná: holdanként és évenként 10 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtathatják.

Évenként. A törvény ugyanis a beerdősítési munkálatok megkezdését a legközelebbi kedvező időszak beálltára tűzi ki. Ennek elmulasztása erdőszeti áthágás. S a mit egy évben az erdőbirtokos így elmulaszt, azért azon évre nézve, és holdszámra véve az erdőterületet, a mondott bírsággal büntetendő.

Mint tudjuk, a közig. bizottság 6 évet szabhat az egészben való beerdősítés foganatosítására. Szabhat kevesebbet is, — a szükséghez képest. Minthogy így évről-évre bizonyos terület lesz munkába veendő, a bírság megállapítása s kiszabása nehézségekbe ütközni nem fog.

Kiváló figyelmet érdemel a törvény azon kijelentése: *a munkálatok teljesítésének egész terjedelmökben való mulasztása.* Ez úgy érten-
dő, hogy a bírságnak csak akkor van helye, ha a beerdősítésre nézve bizonyos évben egyáltalában semmi nem történik, bár arra az idő-
járás és a körülmények kedvezők voltak is.

Minden nehézség elhárítása végett nagyon czélszerű lesz, a beerdősítés megrendelésekor, az évenként teljesítendő munkálatokat is, a területtel együtt, melyre nézve azok teljesítendő, az erdőtulaj-
donosok részére kiszabni.

XLIX. §.

(*Üzemterv benyújtásának elmulasztása.*) «Ha az egyházi személyek, egyházi testületek, köz- és magánalapítványok, hitbizo-
mányi birtokosok, törvényhatóságok, községek, közbirtokosságok és a 17. §-ban említett testületek és részvénytársulatok a gazda-
sági tervet a törvényes időben, az illető törvényhatóságnál, esetleg (18. §.) a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnál — mely utóbbi esetben az átadásról szóló elismervényt kell az illető ható-
ságnál beadni — bemutatni önhibájuk miatt elmulasztják, 500 hold-
dat meg nem haladó erdőknél 100—200 frtig, azontúl pedig 300—
1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Ezen büntetés minden újabb félévi mulasztás után ismét-
lendő.»

Ilyetén erdőrendészeti áthágás továbbá, ha azon erdőbirtokosok, kikre a rendszeres üzemtervhez kötött erdőkezelés szüksége megállá-
pítva van, az üzemtervet a törvényes határidőben, 1884. jun. 14-éig, az illetékes közig. bizottságnál, ha az erdő csak egy törvényhatóság területére terjed ki, — ellenkezőleg, ha több törvényhatóság területén fekszik, a földmívelés-, ipar- s kereskedelmi ministernél be nem nyújtják.

Utóbbi esetben az üzemtervnek a ministernél történt átadásáról való elismervényt kell a közig. bizottságnak, és pedig valamennyinek, a mint azok az erdőknek törvényhatóságaik területére való kiterje-
dése által érdekelvők, bemutatni.

A határidő itt, mint tudjuk s imént is érintők, a törvény kihir-
detésétől számított öt év; (kihird. 1879. jun. 14-én).

Törvényhatósági, községi erdőkre nézve ellenben ministeri ren-
deletnél fogva öt évnél rövidebb is lehet.

Ha már ez a határidő, szabta legyen azt a törvény, vagy bár ministeri rendelet, lejár s a terv beadva nincs, sem haladékért való

kérelem elő nem terjesztetett: a törvényben ez esetre megszabott pénzbírság föltétele beállott.

A jelen esetbeli áthágás is tehát olyan, melyet mulasztás által követhetni el.

A határidő lejártán kívül a bírság alkalmazhatásának föltétele még az is, hogy a mulasztást az erdőbirtokos *önhibája* által tette legyen.

Minélfogva ha az illetők igazolni képesek, miért nem tehettek eleget a törvény rendeletének, p. o. az elkészített tervek, vagy az arra szolgáló adatokat tűzvész pusztította volna el, bár ilyenkor a haladéért való folyamodás esete áll elő, — bírsággal nem büntethetők.

A büntetés, *az államot kivéve*, minden, gazdasági üzemtervszerű kezelésre szorított erdőbirtokosra ki van terjesztve. Az államra azért nincs, mert fel nem tételezhető, hogy az állam és a kormány a törvény megtartásában kellő példával ne menjen előre. Bár másrészt vagyoni szempontból az állam is csak ép oly jogképes alany, mint a természetes személy. S ha az országos erdei alapra reflectálunk s szem előtt tartjuk, mikép az állam anyag tisztviselője ellen regressussal bír: a bírságnak az államra leendett kiterjesztését is indokoltnak kell vala találnunk.

A bírság mennyiségét itt első sorban az erdőbirtok kiterjedése határozza meg.

Ha az erdőterület 500 holdat meg nem halad, a bírság 100 frttól 300 frtig; azon túl bármily kiterjedésű erdőknél 300 frttól 1000 frtig van megállapítva.

A bírság a jogi személyeken okvetlenül megvehető; bár másrészt magától érthető, hogy a jogi személyek ez esetben a mulasztást elkövetett képviselőik ellen regressussal élhetnek.

Súlyosítja e büntetést az is, hogy ki van a törvényben mondva, mikép a bírság minden újabb félévi mulasztás esetén szintén ismétlendő.

L. §.

(*Erdőszemélyzet alkalmazásának elmulasztása.*) «Ha a 17. §-ban megjelölt erdőbirtokosok nem alkalmazzák a megállapított üzemterv szerint szükséges számú kezelő és őrző személyzetet, a közigazgatási bizottság által felhívandók, hogy azt a meghagyás kézhezvételétől számítandó három hónap alatt eszközöljék, s ha

ezen idő alatt a meghagyásnak eleget nem tesznek, 500 holdat meg nem haladó erdőknél 100–300 frtig, 500 holdat meghaladóknál 300–1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendőek s egyúttal a 23. §-ban foglalt intézkedések foganatosítandók.»

Hasonlóképen mulasztás által követték el erdőrendészeti áthágás akkor, ha az üzemtervben megállapított szükséges számú kezelő és erdő-őrző személyzetet nem alkalmazzák azon erdőbirtokosok, kik arra kötelezvék: állam, törvényhatóságok, községek, köz- és magánalapítványok, egyházi testületek, egyházi személyek, hitbizományok, közbirtokosok, bányaipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok.

Itt a törvény már magát az államot sem veszi ki. Másrészt mindazáltal láttuk, mikép gondoskodik a törvényhozás, hogy az állam, törvényhatóságok, községek ily alapon birság alá ne kerülhessenek. (L. a 23. §-t.)

A birság alkalmaztatása előtt azonban a többi erdőbirtokosokra nézve is szükséges, hogy a közigazgatási bizottság által előzetesen felhívassanak arra, hogy a kellő számú erdőtiszteket s erdő-öröket a meghagyás vételétől számított három hó alatt eszközöljék, s csak ha e meghagyás ellen is mulasztást követnének el, akkor lesz a törvényben szabott birság alkalmaztatásának helye.

A birság épen akkora, mint az üzemterv bemutatásának elmulasztásáé: t. i. 500 holdat meg nem haladó erdőbirtoknál 100 frttől 300 frtig; 500 holdon felüli birtoknál 300 frttől 1000 frtig.

Itt a törvény már gondoskodik arról is, hogy állami törvényhatóságok s községek egyszernél több mulasztást el ne követhessenek. Ezt fejezi ki a törvény azon záradéka s „*egyúttal a 23. §-ban foglalt intézkedések foganatosítandók*“.

E szakasznál tehát különbséget kell tennünk az erdőbirtokosok között.

Fölhívás, három hónap kitűzése s birságot csak oly erdőbirtokok tekintetéből szükséges, melyek nem-államiak, vagy nem állanak állami kezelés alatt; vagy nem törvényhatóságok- és községekéi; mennyiben ezeknél az első mulasztás alkalmával a 23. §. értelmében vannak hivatva részben a *közig.bizottságok*, részben a *főispánok*, eljárni.

Más módon e két §. értelme, t. i. a 23. és 50-iké, egymással ki nem egyeztethető, ha csak még amazt a nem kellő időben, emezt pedig a nem kellő számban való alkalmaztatás esetére nem szorítjuk.

II. §.

(*Tuskó-, gyökér-irtás, legeltetés és alomgyűjtés iránti rendszabályok megszegése.*) «A tuskó- és gyökér-irtásról, a legeltetésről, alomgyűjtésről és a felesketett erdőtiszték és erdő-örök szolgálati kilépéséről szóló 6., 7., 8. és 43. §§. áthágásai 5—25 frtig, ismétlés esetében 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetnek.»

A tuskó- és gyökérirtás véderdőkben s oly erdőterületeken, hol az erdő futóhomok megkötésére szolgál, vagy a talaj másnemű gazdasági ág üzésére nem alkalmas; a legeltetés és az alomgyűjtés ugyanazonképp véderdőkben és futóhomok terjedésének megakadályozására szolgáló erdőterületeken oly positiv cselekmények, melyek hasonlóképpen erdőrendészeti áthágást képeznek, ha maguk az erdőbirtokosok részéről vitetnek véghez.

Megjegyzendő, hogy a legeltetés s az alomgyűjtés ily cselekmény lenni oly erdőterületek tekintetéből megszűnik, melyek csak azért tartandók fel erdőkül, mivelhogy talajuk másnemű gazdálkodásra nem való.

A törvény e §-a a jelzett cselekményeket 5 frttól 25 forintig terjedhető pénzbírsággal terheli, mely összeg ismétlés esetére 100 frtig emelkedhetik.

Ugyanezen büntetés alá esik azon mulasztási áthágás is, melyet az erdőbirtokos a felesketett erdőtiszték vagy erdőörök körül elkövethet az által, hogy ezeknek szolgálatból való kilépését a közig. bizottságnak, illetőleg a szolgabirónak, mezei rendőri kapitánynak, vagy a fővárosban a kerületi elöljáróságnak. a kilépést követő 15 nap alatt be nem jelenti.

III. §.

(*Üzemterv ellenére eszközölt túlvágatás.*) «A 17. §-ban elősorolt erdőbirtokosoknál, a megállapított gazdasági terv ellenére eszközölt netaláni túlvágatás esetében, az erdőbirtokos pénzbüntetéssel büntetendő, mely a megállapított mennyiségen túl vágott fatöbblet értékének egy negyed részénél kisebb és egész értékénél nagyobb nem lehet; ezenkívül pedig az erdő állagában, a túlhasználat által okozott hiányt, a közigazgatási bizottság által megszabandó idő alatt, az évi vágatási terület megszorítása, esetleg a vágatásnak bizonyos időre való teljes beszüntetésével is — helyreépítolni tartozik.»

Ha azon erdőbirtokosok, kiknek erdeik a törvény különös intézkedése alá tartoznak, névszerint az állam, úgy saját erdei, mint a közvetlen állami kezelés alatt álló erdők tekintetéből; továbbá a törvényhatóságok, községek, egyházi testületek, egyházi személyek, hitbizományok, közbirtokosok, bányaiipar s más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok, — a készített s ministeri jóváhagyással is ellátott üzemterv ellenére eszközöltetnének netán túlvágatást, ez esetben is az erdőbirtokos pénzbüntetéssel büntetendő.

A törvény itt ismét s már egyáltalában nem tesz különbséget állam, törvényhatóságok s a többi idetartozó jogi s physikai személyek közt.

Az a kérdés merülhet tehát fel ismét: vajjon, föltéve, hogy állami tulajdont képező, vagy állami kezelés alatt levő erdőkre nézve követtetik el ezen erdőrendészeti áthágás, — birságolandó-e az állam is?

Mennyiben a törvény kivételt nem tesz, azt kell mondanunk: igen; birságolandó salvo jure regressus az ellen, ki a túlvágatást az üzemterv daczára végrehajtatta.

Annál inkább birságolandók a többi személyek mind.

Túlvágatás. Ez alatt határozottan az üzemtervre nézve elkövetett azon eltérés értendő, melynek célja az üzemtervhez képest az erdőből nyerhető famennyiségnél bizonyos időben több terméknek való kiválasztása.

A pénzbüntetés a megállapított mennyiségen túl vágott fatöbblet értékének egy negyed részénél kisebb s egész értékénél nagyobb nem lehet.

Itt is tehát csak a viszonylagos minimum és maximum van megszabva. Az alkalmazandó pénzbírság összege csak concret esetekben külön-külön lesz megállapítható.

Túlvágatás esetére egyébként a törvény nem éri be a bírság kiszabásával. Elrendeli azt is, hogy a túlhasználat által az erdő állagában okozott hiány a közigi. bizottság által megszabandó idő alatt a következő évi vágatási területek megszorításával, esetleg a vágatásoknak bizonyos időre való teljes beszüntetésével is helyreépíthető; p. o. egy év alatt annyi fát vágatott az erdőbirtokos, mennyit rendes gazdálkodás mellett csak három év alatt nyerhetett volna, a vágatás a következő két évre teljesen el is tiltható.

LIII. §.

(*Üzemtervtől való egyéb eltérés.*) «A 17. §-ban elősorolt erdőbirtokosoknál, a megállapított gazdasági tervtől való minden meg nem engedett eltérés — a mennyiben arra nézve a fentebbi §§. nem intézkednek, 25—500 frtig s ismétlés esetén 1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.»

E szakasznál ismét egész általánosságban beszél a törvény.

Itt ismét minden különbség nélkül egybefoglalja a 17. §-ban érintett erdőbirtokosokat mind.

Kimondja a szöveg, hogy a megállapított rendszeres üzemtervtől való minden eltérés, a mennyiben arról a fennebbi §§-ok nem intézkednek, szintén áthágás, s mint ilyen büntetendő.*

Mennyiben arról a fennebbi §§-ok nem intézkednek. Tudjuk, mikép az eltérés, illetőleg a terv megváltoztatása kérhető, sőt ez az erdőbirtokosra nézve kötelezővé is tehető. (20. §.) Erre utal ezen megszorítás.

Álljon különben az az *eltérés* bármiben: p. o. a turnusoknak másképen való beosztásában, vagy nem azon sorrendben eszközölt megkezdésében, mint a hogy megállapítva van, az erdőrendészeti áthágást képez s 25 frttól 500 frtig terjedhető pénzbírsággal fog büntettetni, mely összeg ismétlés esetén egész 1000 frtig fokozható.

LIV. §.

(*Erdőbirtokos felelőssége.*) «Az erdőrendészeti áthágásoknál a bírság és költségekre nézve, az erdőbirtokos felelős, a vele együtt lakó házastárs, a vele házi közösségben élő gyermekei, erdő- vagy gazdatiszteiért, s a gyámok és gondnokok, gyámoltjaik- és gondnokoltjaikért.

Ha azonban az erdőbirtokos, illetőleg gyám vagy gondnok kimutatja, miszerint az áthágás tudta nélkül történt, s azt megakadályozni felügyeleti kötelességének szigorú gyakorlata mellett sem volt képes — ez esetben felelőssége megszűnik.

Az erdőbirtokosnak az újra-beerdősítésre nézve a 47. és 48. §§-ban megállapított kötelezettsége ez esetben is fennmarad.»

* Ha a törvény szövege világosan mondaná «a mennyiben arra nézve a fennebbi §§. külön (már t. i. büntetés tekintetéből) nem intézkednek», úgy és akkor határozottan csak az áthágásról szóló előbbi szakaszokra kellene figyelemmel lenni; így azonban az alábbi reflexió is igazoltnak látszik.

Itt a felelősség van sanctionálva oly esetekre nézve, midőn az erdőrendészeti áthágást egyének követik el, kik mások felügyeletére bízzák, vagy ilyenekül tekinthetők.

Terheli pedig e felelősség az erdőbirtokosokat s a gyámok- és gondnokokat oly értelemben, hogy a birság és költségek általok fizetendőek, bár az áthágást nem ők követték vala el.

Névszerint: az erdőbirtokos felelős vele együtt lakó házas-társáért s a vele házi közösségben élő gyermekekért, valamint erdő- és gazda-tiszteierért.

Az erdőbirtokossal együtt nem lakó házas-társ tehát, ha tőle, bár csak tényleg, elválva élő férje erdejében követné el az erdőrendészeti intézkedésekkel ellenkező cselekményt, p. o. véderdőkben és a futóhomokon álló erdőterületeken almot gyűjtene, már ezért a férjet, vagy viszont a nő erdőbirtokára nézve, a férj ilyenmű cselekményeért a nőt sujtani nem lehetne.

Épen így, ha vele, t. i. az erdőbirtokossal házi közösségben nem élő gyermekei által követtetnék el ily, az erdőbirtokosnak eltiltott, cselekmény.

Házi közösség. Ennek fogalmához szükséges, hogy a gyermekek, még atyai hatalom alatt állva, a szülőkkel egy tűzhely körül lakjanak.

Erdő- vagy gazda-tiszteierért szintén felelős az erdőbirtokos. Itt azonban mindenestre fennmarad részére a visszatérítési jogozat, ha az erdő- vagy gazda-tisztek nem az úr engedélye folytán jártak el, s habár tán a felügyeleti kötelességnek szigorú gyakorlata mellett az erdőbirtokos- a cselekménynek, vagy mulasztásnak elejét vehette volna is.

Gyám azon egyén, ki más valakinek, olyannak, ügyei vitelére, hatósági felügyelet mellett, kirendelve van, a ki arra korbéli minőségénél fogva önmaga nem alkalmas, szülői, kiváltképen pedig atyja, már nincsenek.

A mennyiben a gyámot netán mulasztás terheli, terheli a felelősség is a nélkül, hogy gyámoltja ellen visszatérítéssel fordulnia lehetne.

A gondnokra nézve is így áll az eset.

Gondnokok azok, kik szintén hatósági felügyelet s ellenőrzés mellett olyanok ügyeit viszik, kik nem korbéli minőségöknél, hanem más valamely oknál fogva, maguk nem képesek ügyeik vitelére, p. o. örültek, pazarlók stb.

Ha a gyámokat és gondnokokat semmi hiba nem terheli, azaz, mennyiben — s e részben az erdőbirtokosra nézve is ez áll — kimutathatják, miszerint az áthágás tudtokon kívül történt s azt megakadályozni felügyeleti kötelességök szigorú gyakorlata mellett sem voltak képesek, őket a maguk saját vagyonára nézve a birság és a költségek miatt felelősekké tenni nem lehet, a mint ezt a törvény világosan ki is mondja, megállapítván, mikép ez esetben felelősségök megszűnik.

A törvény intentiója szerint ez esetben erdőrendészeti áthágásról többé szó sincsen. Mindamellett a jelen törvényszakasz utolsó bekezdése az erdőbirtokosnak az újra beerdősítésre nézve, az erdőrendészeti hatóság által a törvény értelmében megállapított kötelezettségét, bár felelőssége a birság és költségek tekintetéből megszűnik, mint ez esetben is fennmaradót, még különösen is hangsúlyozni szükségesnek találja.

LV. §.

«Azon erdőbirtokos, a ki erdejében másnak oly cselekvényt enged meg, mely a fentebbiek szerint erdőrendészeti áthágást képez, ha az valóban elkövetett, úgy büntetendő, mint ha azt ő maga követte volna el.»

E szakasz értelmében másnak saját erdőbirtokunkban elkövetett cselekménye is erdőrendészeti áthágásnak van minősítve, s úgy tekintetik, mintha maga az erdőbirtokos követte volna el, mihelyt ily cselekmény végbevitelére * *permissive* befolyt, azaz ha arra egyenes kijelentéssel, vagy hallgatósággal beleegyezéssel engedélyt adott.

A büntetés nem az elkövetőt, hanem a megengedő erdőbirtokost terheli.

Az elkövető minden beszámítás alól menekül, mennyiben a tilalom megszegéseért elégtétel csakis az erdőbirtokoson vétetik.

LVI. §.

(*Eljárási költségek behajtása.*) «Az erdőrendészeti áthágás miatt elítélt, az eljárási költségekben is elmarasztalendő.

Felmentő ítélet esetében az eljárási költségeket az erdei alap (208. §.) viseli.»

* Jól megjegyzendő, hogy a büntetésnek csak úgy van helye, ha a cselekvény valóban végrehajtatott. Maga az engedélyadás még nem képez áthágást.

Az erdőrendészeti áthágás miatti eljárás költségeiben is, p. o. szakértői, tanúdíjak stb., az elítélt marasztalendő el. Ha mindazonáltal el nem ítéltetik, ellenkezőleg fölmentetik a vád alól: úgy a költségeket az országos erdei alap viseli.

A gyakorlat mindenesetre itt is az lesz, hogy a törvényhatóság pénztára előlegezni fogja az erdei alap részéről leendő megtérítés reményében.

Erdei alap azon érték, melynek, mint tőkének, jövedelmei országos erdei célokra fognak fordíttatni s mely az erdőrendészeti áthágások- és erdei kihágásokra szabott pénzbírságok egy részéből fog lassan-lassan képeztetni.

LVII. §.

«A kiszabott pénzbüntetés az elmarasztalt hagyatékát csak akkor terheli, ha az ítélet annak életében jogerejűvé vált. Egyéb erdőrendészeti intézkedések foganatosítását vagy befejezését az erdőbirtokos halála nem akadályozza.»

E szakaszban azon igen fontos elv van kifejezve, miszerint maga a pénzbüntetés az erőtulajdonos hagyatékát (a halála esetére hátrahagyott vagyonszösszességet) csak akkor terheli, ha az ítélet a tulajdonosnak még életében jogerejűvé, azaz rá nézve kötelezővé, ellene már foganatosíthatóvá vált.

Ellenesetben a pénzbírság az örökösök ellen nem érvényesíthető.

Képzhetni ugyanis esetet, melyben, míg az elsőfokú ítélet a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministeriumnál van, a vádlott, ki az elsőfokú határozatot felebbezi, meghal.

Habár a minister ellene döntené is el az ügyet, a pénzbírság ilyen esetben többé hagyatékából meg nem vehető.

De csakis a pénzbírság!

Minden egyéb intézkedések hatása, a többi közt a megítélt költségek megtérítésének kötelezettsége is, átszáll az örökösökre, kik annak eleget tenni tartoznak. Úgyszintén a netáni túlvágatás miatti megszorításra, a beerdősítési meghagyásokra stb. a vádlott erdőbirtokos halálának semmi befolyása sincsen.

Jelentékeny kérdés: vajjon ily esetekre vonatkozólag a másodfokú ítélet kézbesítésének, vagy az ítélet hozatalának határídeje legyen-e döntő?

Azon elv szerint, hogy a kedvező intézkedések inkább tágítandók: a kézbesítés ideje veendő kiindulási pontul.

LVIII. §.

(*Büntethetőség és pénzbüntetés elévülése.*) «Az erdőrendészeti áthágások büntethetősége, — ha az ezen törvény által megállapított pénzbüntetés legmagasb összege 100 frtot meg nem halad — az áthágás elkövetésének napjától számítva egy év alatt, más esetekben két év alatt, a kiszabott pénzbüntetés pedig a határozat jogerőre emelkedésétől számított három év alatt elévül.

Ha azonban az áthágás oly természetű, melynél fogva a jelen törvény 47. és 48. §§. értelmében az erdőbirtokos az újra-beerdősítésre vagy valamely átalakításra köteleztetik, akkor ennek megállapítása végett, az eljárás az elévülési idő eltelte után is megindítandó.»

E szakasz az erdőtvényben foglalt s megállapított büntethetőség s birságbeli s egyéb igények elévüléséről szól.

Elévülés alatt értendő a büntetés iránti eljárás megindíthatásának s a pénzbirságbeli s egyéb igények érvényesíthetésének veszendőbe menetele annak folytán, mert azon idő óta, a mikor az áthágás elkövetett *egy*, illetőleg *két* év alatt a megtorlásra való eljárásra semmi lépés az erdőrendészeti hatóság részéről nem tétetett. Az eljárás megindításának joga ez esetben elenyészik.

A kiszabott pénzbirságbeli igény érvényesíthetése pedig erejét veszti, azaz végrehajtás útján többé be nem szedhető, ha az ítélet jogerőre emelkedésétől, vagyis azon időtől számítva, a midőn a hozott határozat már sehová nem felebbezhető, három év teljesen elmúlik.

Itt is szükséges lesz megállapítani a határozathozatal, vagy a másodfoku ítélet kézbesítésétől, vagy végül a birság lefizetésére szabott határidő beálltától kezdődjék-e ez az elévülés?!

Elsőfoku ítéletnél a dolog természete szerint az elévülés azon határidő lefolyta után kezdődhetik, * a mely a kézbesítés megtörténtével adva van a felebbezésre, mivelhogy a kiszabott 15 nap** leforgásával, ha felebbezés nem adatik be, az elsőfoku ítélet jogerőre emelkedett.

Egy, vagy két év.

* Mert számba veendő itt is az ítéletbeli kötelezettség teljesítésének ideje (dies veniens).

** L. az E. T. 68. §-át.

E különbségre az alkalmazandó büntetés nagysága nyújtja az alapot.

Ha az áthágás esetén a törvény által szabott pénzbüntetés legmagasb összege 100 frtot meg nem halad, a büntethetőség egy év; minden többi esetben két év alatt évül el.

Míthogy a törvény egyik célja bizonyos esetekben az erdőket feltétlenül fenntartani: e szakasz utolsó bekezdése intézkedik az iránt, mi történjék, ha az áthágás oly természetű, hogy annak következtében újra leendő beerdősítés rendeltethetik a közigazgatási bizottság részéről.

Ily esetben, bár az eljárás a büntethetőség iránt már elenyészett is, meg van engedve, hogy az áthágást elkövetett erdőbirtokos ellen az új beerdősítésre, vagy valamely átalakításra leendő köteleztetés megállapítása céljából az eljárás az elévülési határidőn túl is bármikor megindíthatassék.

E részben elévülésnek helye nincs.

LIX. §.

«Az elévülés megszakad az illető áthágásra nézve, a kiszabott határidőn belül, az illetékes hatóságnál bárki által tett írásbeli vagy jegyzőkönyvbe foglalt bejelentés által.»

Megszakítás, t. i. az elévülés megszakítása alatt oly esemény bekövetkezte értendő, a mely esemény a törvény rendeletéből a netán már lefolyt elévülési időszakot, ha az még egészen le nem járt, be nem telt, teljesen hatálytalanná teszi.

Ily esemény gyanánt pedig a törvény az illetékes hatóságnál, tehát annál, a mely az eljárás megindíthatására s a büntetés kiszabására az adott esetben hivatva van, bárki által tett írásbeli, vagy szóbeli bejelentést nyilvánít, ha az utóbbi a hatóság részéről jegyzőkönyvbe foglaltatik.

Ha ennélfogva ily bejelentés például az egy évi elévülésnél az év utolsó napját megelőzőleg, vagy bár egészen az utolsó napon eszközölnének is, az elévülés be nem következhetik. A lejárt idő semmi hatással nem bír.

Nem kívántatik, hogy hivatalos közeg tegye; elég, hogy megtéssék, bárki teszi is különben ezen bejelentést.

LX. §.

(*Erdőrendészeti áthágás által másnak okozott kár.*) «Erdőrendészeti áthágások által másoknak okozott károk megtérítése polgári eljárás útján érvényesítendő.»

Itt a törvény oly esetekre vonatkozólag állapít meg követendő elvet, melyekben az erdőrendészeti áthágás által másoknak is kár okoztathatik, p. o. a futóhomokon levő erdő kiirtása által másnak földje megrongáltatik.

Ily esetekben nem lehet az erdőrendészeti hatóság feladata annak megítélésébe bocsátkozni: mennyiben áll és való ez állítás, s hogy ez alapon a károsult minő kártérítést nyerjen.

Az erdőrendészeti hatóság egyedül az áthágás tényálladékát állapítja meg, s kiszabja a törvény értelmében alkalmaztatandó büntetést.

A másoknak okozott károk megtérítésére irányuló igények, a törvény e szakasza szerint, a polgári perútra, azaz a rendes bíróság elé tartoznak, a mint azt a perrendtartás kiszabja.

Az erdőrendészeti hatóságok e kártérítési kérdésekbe bele nem avatkozhatnak.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A HATÓSÁGOKRÓL, AZ ILLETÉKESSÉGRŐL ÉS AZ ELJÁRÁSRÓL AZ ERDŐBIRTOKOSOK ÁLTAL SAJÁT ERDEIKBEN ELKÖVETETT ERDŐ-RENDÉSZETI ÁTHÁGÁSOKRA NÉZVE.

A jelen fejezet kijelöli s egyes intézkedéseiben meghatározza, melyek lesznek azon hivatalos testületek és közegek, a melyeknek joguk s köteleességek van erdőrendészeti áthágási ügyekben az áthágás megbüntetésére irányuló eljárást megindítani, megtartani; a büntetést kiszabni s annak végrehajtását elrendelni.

Itt a törvény a *hatóság* szót maguknak az érintett eljárási s büntetési hatalom letéteményeseinek megjelölésére használja.

Nemkülönben megállapítja a jelen fejezet a mozzanatot is, melynek folytán egyes előforduló esetekben világosan tudható, hogy az országban levő több egyenlő hatóság közül, melyik legyen hát tulajdonképen az, a melyet az eljárás joga és kötelessége a szőnyegen forgó egyes concret esetre vonatkozólag valóban megillet; vagyis, mennyiben az e mozzanat által a hatóságoknak adott sajátság nyelvünkön *illetékességnek* neveztetik: rendelkezik e fejezet a hatóságoknak az erdőrendészeti áthágások elbírálása körüli illetékességéről.

Végül megállapítva találjuk itt azon hatósági cselekvényeket, melyeket az erdőrendészeti áthágási ügy elbírálása kezdettől fogva egész az ítélet hozataláig megkíván.

E cselekvények összege műnyelven : *eljárás*.

LXI. §.

(*Hatóságok.*) «A jelen törvényben elősorolt erdőrendészeti áthágásokra nézve elsőfoku hatóság azon közigazgatási bizottság, melynek területén azok elkövették, másodfoku hatóság a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium.»

Mindjárt e szakasz nevezi meg a hatóságokat s megállapítja azok illetékességét is.

Hatóságokul felállítva a közigazgatási bizottságokat s a földmívelés-, ipar- s kereskedelmi ministeriumot találjuk.

Ezeknek a hatóságoknak köteleességek erdőrendészeti áthágási ügyekben eljárni.

A törvény e rendelkezéséből következik, hogy erdőrendészeti áthágás esetében csak két forum, két hatóság, leendő: egyik alsóbb = *elsőfoku*; a másik a magasabban álló = *másodfoku hatóság*.

Az elsőfoku hatóság által hozott határozat ellen az érdekelteknek jogukban állandó hivatkozhatni a földmívelés-, ipar- s kereskedelmi ministerre, a végből, hogy ő az ügyben, a tényállás és a körülmények alapján, ha felelősségünket indokoltnak találja, újabb, jobb határozatot hozzon.

Ha a bizonyos, fennforgó esetben már a földmívelés-, ipar- s kereskedelmi minister is döntött, további lépéseknek nincs helyük; a határozat kötelezővé* válik; azaz az erdőrendészeti áthágás miatt elmarasztalt, elítélt fél a rá kirótt pénzbírságbeli büntetést vagy kifizeti, vagy kiteszi magát annak, hogy az ellene kényszer útján behajtassék.

Ugyane szakasz mondja ki az egyes előforduló esetekre nézve az illetékességet is.

Illetékes azon közigazgatási bizottság, melynek törvényhatósága területén az erdő fekszik, hol az erdőrendészeti áthágás elkövettetett.

Az illetékességet tehát az áthágás elkövetésének helye, illetőleg az erdőterület adja meg. Ez mutat mintegy rá, hogy a közig. bizottságok közül csak melyik járjon, csak melyik járhat el az egyes felmerült áthágási esetben.

LXII. §.

(*Erdőrendészeti áthágások bejelentése.*) «A IV. fejezetben elősorolt erdőrendészeti áthágások miatt, az eljárás hivatalból megindítandó.

A községi előljárók és a községi egyéb hivatalos közegek, továbbá az erdőtisztek és erdő-őrök, mezei rendőri és közbiztonsági közegek, végre a csószók és pásztorok, a tudomásukra jutott erdőrendészeti áthágásokat megyékben a községi előljáróság-, illetőleg a szolgabirónál, törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsú városokban a kapitánynál, vagy a tanács által e részben megbízott tisztviselőnél, végül Budapesten az illető kerületi előljáróságnál bejelenteni kötelesek.»

* Jogerejűvé.

Az eljárás erdőrendészeti áthágási esetekben *hivatalbeli*; azaz a hatóságnak, az elsőfokunak t. i., nem kell, sőt nem szabad bevárnia, hogy valaki, mint közönséges polgári ügyekben, erdei kihágási esetekben is, mint panaszos, fellépjen, keresetet indítson, — az eljárás megindítása céljából; ellenkezőleg kötelessége, mihelyt az erdőrendészeti áthágásról értesült, az eljárást azonnal folyamatba tenni.

Ha tehát a bizottsági tagok bármelyike mint ilyen értesülne is valamely elkövetett áthágásról, nézetem az, mikép hivatalos kötelessége volna értesülését a közsig. bizottság elé vinni s ekként az eljárást megindítani. Ez azonban még sem képezhet oly mulasztást, melyért a bizottsági tagok felelősségre lennének vonhatók, mint azok, kiknek a törvény a följelentést határozott kötelességökké teszi.

Különben gondoskodik e szakasz módokról, melyek által a közsig. bizottságok az áthágások tudomására jussanak.

Egyenes kötelességévé teszi ugyanis a községi előljáróknak (bírák, hitesek) és a községi többi hivatalos közegeknek (jegyzők), továbbá az erdőtisztek- és erdő-őröknek, mezei rendőri és közbiztonsági közegeknek (kerülők, poroszlók, hajdúk, pandúrok), végre a csőszöknek és pásztoroknak (kik akár a mezők, akár nyáj őrzésével vannak a község által megbízva), hogy a tudomásukra jutott erdőrendészeti áthágásokat első sorban a községek előljáróságának; a községi bíró maga is — a szolgabírónak, városokban a mezei rendőri, a főkapitánynak, vagy a tanács által e részben megbízott más tisztviselőnek, Budapesten a kerületi előljáróságnak * jelentsék be.

Ez a törvénynek mindenesetre igen üdvös intézkedése; csak az a baj, hogy sok esetben az elősorolt egyének közül egynek-egynek aligha tán fogalma lesz a netán elkövetett áthágásról, mint ily cselekményről.

Véderdők, futóhomokon levő erdő-területek iránt, mennyiben ezek köztudomásra fognak hozatni mint ilyenek s így hihetőleg publicaltatni fog az azok tekintetéből megállapított tarvágati, irtási vagy egyéb tilalom, e fogalom még feltehető; de más, rendszeres üzemtervszerű kezelésre utalt erdőknél az áthágás faja, természete, nehezebben lesz az elősorolt közegekkel megismertethető.

* «A főváros több közigazgatási kerületre osztatik fel stb. Minden kerület élére egy *előljáró* s mellé segédül a szükségnek megfelelő számú esküdt választandó. Az előljáró s az esküdtek együtt véve alkotják a kerületi előljáróságot.» 1872. évi 36. t. cz. 82. §-a.

Törvényhatósági joggal felruházott s rendezett tanácsu városokban a tanácsnak a törvény jogot ad ily följelentések elfogadására a kapitányon kívül más tisztviselőt is megbízni, p. o. oly városokban, hol erdőmesterek, erdészek vagy erdészeti hivatalok vannak, a tanács ily közegekül ezeket jelölheti s bízhatja meg a további szükséges teendőkkal.

LXIII. §.

(*Erdőrendészeti áthágások tárgyalása.*) «Ezen hatósági közegek a történt feljelentésről az illető erdőfelügyelőt azonnal értesítik, kinek kötelessége a feljelentés alaposágáról előzetes meggyőződést szerezni, s a mennyiben a feljelentés alaptalannak nem mutatkozik, az eljárás megindítását indítványozni. Ennek folytán a tényálladéknak szükség esetén a hely színén való felvételére és megállapítására három héten túl nem terjedhető tárgyalási határnap tüzetik ki, melyre úgy a kir. erdőfelügyelő, valamint az érdekelt felek, az esetleg szükséges szakértőkkel és tanukkal együtt meghívandók.»

Ezen hatósági közegek : tehát bíró, illetőleg szolgabíró, városi kapitány, vagy a tanács által ezzel megbízott egyéb tisztviselő, Budapestben a kerületi előljáró, tartoznak a nálok eszközölt följelentésről *azonnal* értesíteni — a kir. erdőfelügyelőt.

Világos, hogy ha az illető alárendelt közegek a bejelentést néán egyenest a kir. erdőfelügyelőnél tennék, az így is elfogadandó s nem lenne czélszerű, vagy e hivatalos állással megférő eljárás ezen egyéneket el- s közvetlenül előljáróságuk elé utasítani.

A kir. erdőfelügyelő tartozik a feljelentés alaposágáról előzetesen is meggyőződést szerezni magának.

Mindenesetre ez volna a helyes eljárás akkor is, ha közvetlenül a közíg. bizottság értesülne valamely áthágásról. Meg kellene bízni a kir. erdőfelügyelőt, hogy előbb puhatolja ki : miben áll e dolog.

Mennyiben a kir. erdőfelügyelő a följelentést alaposnak találja, tartozik az eljárás megindítását indítványozni.

S íme! itt az első lépés, melylyel az eljárás folyamatba tétetik. Az indítvány a közíg. bizottság, illetőleg albizottsága előtt teendő. Ez hozza az első határozatot.

Ha szükséges ; ha az áthágás nem köztudomásu tény ; de még ez utóbbi esetben is : a tényálladék vagyis, az áthágásra vonatkozó összes körülmények együttes tisztába hozatalára s kitudására : ki s hogyan követte el az áthágás tényét, a hely színére —, ellenesetben a

bizottság székhelyére tárgyalás rendeltetik s erre három héten túl nem terjedhető határidő tűzetik ki.

Ennek megtartására a közig. bizottság a körülményekhez képest, az illető község előljáróját, a szolgabíró, mezei rendőri vagy főkapitányt, Budapesten a kerül. előljárót kiküldi s erre egyuttal meghívja a kir. erdőfelügyelőt, valamint az érdekelt feleket, az erdőbirtokost védelme előadása céljából s az esetleg netán szükséges szakértőket s a tény iránt felvilágosítást nyújtható tanukat is.

A kir. erdőfelügyelőnek lesz tehát hivatása, mennyiben a feljelentés alaposága iránti előzetes meggyőződés szerzésénél a tanukat is már kitudhatta: ez iránt is a közigazg. bizottságnak tájékoztatást, informatiót, nyújtani.

LXIV. §.

«A felek a tárgyalásnál magukat meghatalmazottak által is képviseltethetik. A meghatalmazás érvényéhez két tanu aláírása szükséges.

Azon körülmény, hogy a megidézett felek a tárgyalásra meg nem jelentek, a tárgyalás megtartását nem akadályozhatja.»

Felek alatt a törvény szerint az erdőrendészeti áthágást elkövető, vagy az ilyennek más által való elkövetéseért felelős erdőbirtokos a tettel együtt értendő.

A feljelentő egyén megidéztetése, mivelhogy az eljárás hivatalbóli, legfőlebb is csak mint tanué kívántathatik meg; kivált az erdőtisztek- és erdő-öröké, kiknek vallomásaik, ha felesketvék, nemkülönben a felesketett csőszök- és pásztorokéi, ha egymagukban volnának is, az áthágás tényére és elkövetőjére nézve oly terhelő bizonyítéknak veendő, hogy annak megerőtlenítése mindenesetre már a vádlott feladata; mire ha nem képes, ez egy tanu vallomásával is a tér; beigazoltnak tekintendő.

A vádlottak egyébiránt más által is képviseltethetik magukat.

A megbízó okirat érvényéhez elegendő, ha két tanu által előttemezve van.

Ha kellőleg ki van mutatva s a megidéztetési ívek által igazolva, hogy a felek a tárgyalási határidőről kellőleg értesítettek, ha bár meg nem jelenének is, e körülmény a tárgyalás megtartását nem akadályozhatja meg.

Igen akkor, ha a megidéztetés igazolva nincsen.

LXV. §.

(*Jegyzőkönyv felvétele.*) «A tárgyalásról, — mely alatt a kir. erdőfelügyelő a meghívott egyénekhez tárgyszerű kérdéseket intézhet, — a tényálladékokat, valamint az előadások lényegét világosan kitüntető jegyzőkönyv veendő fel, mely a jelenvoltak által aláírandó.»

A tárgyalás menetéről rövid jegyzőkönyvet rendel a törvény fölvenni.

Ebbe a tényálladékokat, valamint a felek előadásainak lényegét okvetlenül bele kell foglalni.

Az előadások mindenekelőtt az erdőbirtokos felhozott védelméből, a tettes nyilatkozataiból s a kir. erdőfelügyelő által, mire jogosítva van, a meghívott egyénekhez intézett tárgyszerű kérdésekre adott válaszokból s felvilágosításokból fog állni.

Tényálladék. Ez nem más, mint az erdőbirtokos személyében való találkozása mindazon kellékeknek, melyek egy vagy más erdőrendészeti áthágás fogalmához az erdőtörvény által szükségképen megkívántatnak.

A jegyzőkönyvet a jelenlevők mind aláírni tartoznak. Ha valamelyik írni nem tudna, itt is az a gyakorlat követendő, hogy előtte a jegyzőkönyv tartalma felolvasandó s ennek megjegyzése mellett nevének odairásával, ő maga legalább keze keresztvonása megtételére fölhívandó.

Ki vezesse a jegyzőkönyvet? Erről a törvény e szakaszában szó nincs. Az 124. §. analogiájából kiindulva azt kell mondanunk, mikép e teendő a tárgyalást vezető illető előljáróság egy vagy más alkalmas tagja által lesz végzendő; különösen községekben, ha ilyen tag nincsen, a körjegyző, vagy helyettese; avagy egy, e célra az előljáróság által meghívott alkalmas községi lakos (1877. XXII. 5. §.).

LXVI. §.

«Ezen jegyzőkönyvet az arra vonatkozó iratokkal, esetleg felvételekkel és rajzokkal, a jelen törvény 62. §-ában megnevezett hatósági közegek, legkésőbb nyolcz nap alatt tüzetes jelentés kíséretében, közvetlenül az illető közigazgatási bizottság elé terjeszteni kötelesek.»

E szakasznak intézkedése, kapcsolatosan a 63. §. tartalmával, azon föltevésre jogosít, hogy a közig. bizottságnak nem kell (bár ezt

azért mindenesetre tehetni fogja) a tárgyalás megtartására saját kebeléből küldeni ki tagot.

Bízhatja ezt, mint megérintettük, a közsegi bíró-, szolgabíróra, mezei rendőri-, városi főkapitányra, vagy a városi tanács által erre megbízott tisztviselőre, Budapesten a kerületi előljáróságokra.

Az esetben, ha a tárgyalás ezekre bízott, ezeknek kötelességök a tárgyalási jegyzőkönyvet az arra vonatkozó minden irattal, fölvételekkel és rajzokkal, melyek az áthágás iránt ennek netán szabatosabb föltüntetése céljából készítették, legkésőbb nyolcz nap alatt tüzetes jelentés kíséretében közvetlenül a kiküldő közig. bizottság elé terjeszteni.

Nehogy a tárgyalást vezető közegek az illetők meghivatása iránt a tárgyalás napján tájékoztatlanok legyenek, de a jegyzőkönyv kellő felszerelhetése végett is, czélszerű lesz az illetőknek a meghivatást a tárgyalásra kiküldött közeg közvetítése útján kézbesíttetni.

LXVII. §.

(*Elsőfoku határozat.*) «A közigazgatási bizottság, a menyiben az ügyet kiderítettnek találja, első fokban határozatot hoz, s azt a kir. erdőfelügyelővel is közli, ellenkező esetben a tárgyalást kiegészíteti s annak eszközlésére megfelelő határnapot tűz.»

Erre a közig. bizottság, illetőleg albizottsága, ha az ügyet teljesen földerítettnek találja, legközelebbi, vagy egyenest e végre tartandó ülésében *elsőfokulag* határozatot hoz.

Ellenesetben, ha t. i. egy, vagy más körülmény még további fölvilágosítást kívánna, a tárgyalás kiegészítését rendelheti el; mire nézve újabb tárgyalási határnapot tűz s a tárgyalás megtartása iránt intézkedik.

Természetesen ezen újabb határidőnek sem szabad az előszabott háromheti időt túlhaladnia.

A határozatról a kir. erdőfelügyelőt is értesíteni tartozik.

LXVIII. §.

(*Elsőfoku határozat felebbezése.*) «A közigazgatási bizottság határozata, annak az illetők által való kézhez vételétől számítandó tizenöt nap alatt, úgy az érdekeltek, valamint a kir. erdőfelügyelő által a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez felebbezhető, kinek határozata végérvényes. A főispán és szakelőadónak az

1876. évi VI. törvényczikk 22. §-án alapuló felebbezési joga ez esetre is kiterjesztetik.)»

Itt van megállapítva az elsőfoku határozat ellen beadható felebbezés lehetősége, a határidő s az egyedek, kik illetén felebbezéssel élhetnek.

Felebbezhetési, vagyis a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterhez való hivatkozási joguk van *első sorban* maguknak az érdekelt feleknek.

Másodszor megilleti a jog a kir. erdőfelügyelőt is, kivel tehát — mint érintők — a határozatok mindenkor közlendők.

De harmadszor a közig. bizottság üléseiben elnöklő főispánnak is jog van adva a felebbezhetésre; úgyszintén azon szakelőadónak, ki az erdei áthágási ügyben a közig. bizottság előtt referál.

A felek- s a kir. erdőfelügyelőnek e felebbezési joguk érvényesítésére a határozat vételétől számítandó 15 nap van engedve, mely idő elmulta, ha az alatt a felebbezés nem érvényesítették, arra elévítő befolyást gyakorol.

A szakelőadó s a főispán felebbezésöket azonnal a határozathozatalkor kijelenteni tartoznak.*

* «A közigazgatási ágaknak a bizottságban levő képviselői bírnak — azon joggal, hogy ha a határozatot törvénytelennek, vagy az általuk képviselt közig. ág szempontjából sérelmesnek, vagy károsnak tartják, az ellen felebbezésöket azonnal bejelentsek. Az ily felebbezés 24 óra alatt az illető miniszterhez felterjesztendő. Hasonló jog illeti meg a főispánt is.

Ha a határozat iránt a miniszter 14 nap alatt nem nyilatkozik, vagy azt helybenhagyja, feltétlenül és újabb gyűlés bevéárása nélkül végrehajtandó.» (1876-ik VI. törv. cz. 22. §-a.)

MÁSODIK CZÍM.

AZ ERDEI KIHÁGÁSOKRÓL.

ELSŐ FEJEZET.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

Ezen úgynevezett általános határozatokban, melyeknek az a természetök, hogy oly elveket állítanak föl, a melyek egyes esetekben az erdei kihágások bármely fajára alkalmazandók, a törvény megállapítja, mint ezt alább egyenként látandjuk, az erdei kihágás, erdei vétség és erdei büntett fogalmát; megállapítja azon érzeki rosztat, mely egy vagy más erdei kihágási esetben az elkövetőre megtorlásul kiszabandó; valamint a módot, mely által az, ellene érvényesítendő; megszabja a körülményeket, melyek összetalálkozása megkívántatik, hogy a kihágásoknak ebbeli minőségét elenyésztessek; meghatározza a különbséget, mely erdőrendészeti áthágások és kihágások közt eljárásra nézve fennforog; kimondja bizonyos egyéneknek másokért való felelősségét; intézkedik, az erdei kihágások által másoknak okozott károk tekintetéből, a dolog értékének s a károk megtérítési összegének megállapítása végett életbeléptetendő módról; nemkülönben az erdei kihágások büntethetőségének és a kiszabott büntetés érvényesítésének elévülés útján való megszűnéséről.

LXIX. §.

(*Erdei kihágások meghatározása.*) «A jelen törvény második cím II. fejezetének A) és B) pontja alatt meghatározott lopások és másnak erdejében elkövetett károsítások erdei kihágást képeznek, ha:

a) lopás esetében, a lopott dolog értéke a külön megtérítendő kár beszámítása nélkül;

b) károsítás esetében pedig az okozott kár összege 30 írtot nem halad túl.

A cselekmény e minősége nem változik az által, hogy a jelen szakaszban meghatározott érték vagy kár összege a tettes elítélte-
tése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik.»

Erdei kihágásnak mondja a törvény másnak erdejében elköve-
tett mindazon lopásokat és károsításokat, melyek az alábbi §§-okban
tüzetesebben körülírva vannak.

Erdei kihágás ennél fogva csak oly külső akaratnyilvánítás lehet,
mely az erdőtörvényben határozottan ilyenül qualificálva és bünte-
téssel fenytve jelenkezik.

Ide tartozik első sorban a *lopás*: azaz idegen erdei termékek-
nek, dolgoknak, eltulajdonítani-akarás szándékával való alattomos
elvitele, a tulajdonos vagy erdőbirtokos tudtán s beleegyezésén kívül.

Másodsor említendők a kártételek. Ezek értékcsökkentések,
rongálások, melyeket bárki más erdejében bármi czélból elkövet.

Hogy azonban az ily cselekmények mind valóban erdei kihágá-
soknak tekintethessenek szükséges:

- a) hogy *lopás* esetében a lopott dolog értéke,
- b) *károsításoknál* az okozott kár összege 30 firtot túl ne haladjon.

Mint hogy az érték többféle, kérdés támasztható az iránt: minő
értéket kelljen itten érteni?

Mindenesetre azon értéket, mely a lopott, megkárosított dologra
nézve mint általános *piaczi ár*, a kereslet és kínálat közti viszony
útján időről-időre megállapíttatik. Különbén épen ez érték meghatá-
rozása végett a közigazgatási bizottságok feladata árszabályzatokat
alkotni s közrebocsátani.

Lopásnál a kihágás fennforgására szabott értékbeli kellék meg-
állapítására nézve a törvény egyenest csak a lopott dolog árát, nem
pedig egyuttal a lopás folytán netán okozott egyébnemű megkárosítás
összegét, p. o. az elkövetett lopáskor erdei csemetékben vagy ültet-
vényekben okozott kárát is, kívánja számba vétetni.

Származzék már aztán az a 30 frtnyi összeg a tettesnek akár
csak egy ténye-, akár elítéltetése* előtt elkövetett több ilyen cselek-
ményéből, ez a kihágás fennforgására nézve közönyös, úgy, hogy pl.
két ízben elkövetett lopásnál, ha az első lopási esetben a lopott dolog

* Oly cselekmények, melyekért a tettes már elítéltetett, melyek tehát
már megtorlás alá vétettek, habár az illető büntetését talán még nem is állta
volna ki, újabb kihágási eset felmerültekor, az összeg megállapítását tekintve,
figyelembe nem vétethetnek.

értéke 8—12 frt, a másodszer lopott tárgyé ismét 10 vagy 15 forint; egyenlően erdei kihágással fogunk szemben-állani.

Teljesen így vagyunk a törvény szerint a károsítások eseteivel is. Mindegy t. i. a károsítás akár egy, akár több cselekményből származott legyen, csak összege a 30 frtot túl ne haladja.

LXX. §.

«A közös erdőben, a közbirtokos által elkövetett lopás vagy károsítás, ha ez által más közbirtokos joga megsértetik, az előbbi szakaszban meghatározott föltételek alatt szintén erdei kihágást képez.»

A törvény e szakasza az erdei cselekmények közül azokat, melyeket közbirtokossági erdőben, mely fogalom alá a volt úrbéresek is, az általuk az úrbéri rendezés alkalmából nyert erdei illeték tekintetéből, tartoznak, mindaddig, amíg ez illetékek közösen (azaz osztatlanul) kezeltetik, a közbirtokosok egyike vagy másika elkövet, — ha azon cselekmény által más közbirtokos joga megsértetik, hasonlóképen erdei kihágássá minősíti s ugyanazon eljárás alá esőnek rendeli, a mely a törvényben, úgy általában mint különösen, az erdei kihágásra nézve megszabva van.

Vegyük p. o., hogy a közbirtokosok egyike a közbirtokosság tudtán kívül az erdőből épület-fát vitet el, bár az a fa-illetőség számára tán kijárna, de mennyiben közbirtokossági határozat nélkül cselekszik, sérti birtokos-társai jogát s erdei kihágást, nevezetesen szintén lopást követ el; annál inkább, ha a közös fatermékből többet veszen és vitet el, mint mennyi öt hányadára nézve illeti.

Épen így áll a dolog a károsítás kérdésével is.

A főkellék, mely az ily közbirtokossági cselekményeknél ezeket kihágássokká minősíti s majd lopás-, majd károsítássá teszi, az, ha általok más közbirtokos joga megsértetik.

A kellék pedig mindenesetre fenn fog forogni, mihelyt a tettes pl. a faizás végett levágott, de még fel nem osztott termékből a netán reá esendő illetőségen túl hordat el fát a közös erdőből; vagy a már megtörtént felosztás után a másik illetőségét az által, hogy abból egy-két darabot eltulajdonítási szándékkal elvesz, megrövidíti; avagy ha például közlegeltetés esetére netán nagyobb számú marhát tereltetne a közös erdőbe, mint a hogy rá kiszabva van, vagy saját marháját a közbirtokossági tilosba hajtaná stb.

LXXI. és LXXII. §§.

(71. §.) (*Veszélyes cselekmények és mulasztások.*) «A jelen törvény második czime II. fejezetének C) pontja alatt meghatározott veszélyes cselekmények és mulasztások — tekintet nélkül a veszély nagyságára; s a mennyiben a különös határozatokban az ellenkező nem rendeltetik — az esetben is erdei kihágást képeznek, ha nem idegen erdőben követtetnek el.

(72. §.) Mulasztás által, csupán azon esetekben követtetik el erdei kihágás, melyekre vonatkozólag ez — a törvény intézkedésében kimondatik.»

Az erdei kihágások közé tartoznak a lopási és károsítási eseteken túl még oly veszélyes cselekmények és mulasztások is, melyekből esetleg tetemesebb erdőkárok is keletkezhetnének.

Cselekmények : az emberi akaratnak minden olyatén külső nyilvánulásai, melyeknek a körülményekhez képest ily tetemesebb károk járhatnak nyomában.

Mulasztások ellenben : épen mellőzése, vagy abban hagyása akaratunk kinyilvánításának oly célra, melyre a törvény azt tőlünk határozottan megköveteli.

E veszélyes cselekményekről és mulasztásokról az erdőtörvény jelen második czimének C) alatti része intézkedik tüzetesebben.

Itt, a jelen szakaszban, ezekre nézve csak az van általában kimondva, miszerint azok még az esetben is erdei kihágást képeznek s ilyenekül büntetendők, ha valaki azokat saját erdejében követné is el.

Míg tehát saját erdeinkben lopást és károsítási kihágást épen nem követhetünk el, a kihágások harmadik fajtát, veszélyes cselekmények és mulasztások által igenis elkövethetjük.

Ekként erdőbirtokosok és tulajdonosok nemcsak erdőrendészeti áthágások, hanem egyszersmind kihágások miatt is kerülhetnek hatósági eljárás alá : míg ellenben idegenek pusztán csak kihágások, de nem egyszersmind erdőrendészeti áthágásokért is fenyítettethetnek, mennyiben ez utóbbiakat idegenek el nem követhetik.

Tehtet nélkül a veszély nagyságára s a mennyiben a különös határozatokban az ellenkező nem rendeltetik. — E záradék mellett terjeszti ki a törvény e szakasza veszélyes cselekményekben és mulasztásokban álló kihágásokról szóló intézkedéseit az erdőtulajdonosokra is saját erdőbirtokuk tekintetéből.

Legyen az ily cselekményekből vagy mulasztásokból eredhető veszély kisebb vagy nagyobb, az mindegy ; ha a törvény azok alól a

különös határozatokban * a tulajdonosokat s erdőbirtokosokat ki nem veszi, azok elkövetése útján ki-ki saját erdőterületén is kihágást visz véghez.

Más szóval a törvény e megszorítása úgy értelmezendő, hogy ily veszélyes cselekmények és mulasztások által a tulajdonos kihágást csak annyiban követhet el, mennyiben a veszélyes cselekmények és mulasztások fogalma azoknak maguk az erdőbirtokosok által lehető elkövetését ki nem rekeszti.

Így a 109. §-ban foglalt kihágásokat valóban a tulajdonosok maguk is elkövethetik; nemkülönben a 112. § alapján szintén kérdőre vonathatók; ellenben a törvényben jelzett többi mulasztásokat és veszélyes cselekményeket ők maguk saját érdeikre nézve el nem követhetik.

Mulasztás által egyébiránt a törvény ez intézkedése szerint csak oly esetekben követtethetik el erdei kihágás, a melyekre nézve a törvény egyenesen parancsol valamit s kimondja, hogy a parancsot mellőző kihágást visz véghez.

Ennélfogva a hol a törvény valakinek valamit egyenesen nem parancsol s az illető, daczára hogy ez által tán nagyobb szerencsétlenségek elejét vehetné, — nem intézkedik; eszközökről a szerencsétlenség elhárítására nem gondoskodik; másokat, kik gondoskodhatnának, nem értesít stb.: — ő a törvény egyenes parancsa hiában jogi mulasztással nem vádolható s kihágás miatt nem büntethető.

LXXIII. §.

(Vétségek, illetőleg büntettek.) «Ha a lopott dolog értéke, vagy okozott kár összege 30 frtot felül halad, a cselekmény, a büntetőtörvénykönyv értelmében vétséget, illetőleg büntettet képez. Több külön erdei lopásnak, az érték szerinti minősítésénél, a büntetőtörvényeknek rendelkezései tartandók meg.»

Hogy valamely lopás, vagy károsítás csak erdei kihágást képezzen, megkívántatik, mikép a dolog lopáskor való értéke, vagy a károsítás összege 30 forintot túl ne haladjon.

Mihelyt tehát az erdei törvényben húzott ezen határ — érték, vagy összeg tekintetéből — felül van mulva, az erdei kihágás fogalma

* Ily ellenkező valami azonban a különös határozatokban sehol nem rendeltetik.

a cselekményre többé nem alkalmazható s az egyenesen a büntető törvény intézkedései alá esik s azok értelmében vétséggé, de sőt büntetté válik.

Vétség pedig avagy büntett ahhoz képest leszen a mint az érték, vagy kár-összeg 30 frton alul marad, vagy 50 frton túl megyen.

A büntető-törvény 334. §. szerint a lopás *büntettet* képez, ha a dolog lopáskori értéke nagyobb 50 forintnál; 30 forinttól 50 forintig terjedő értéknél *vétség*.

Több külön erdei lopásra nézve az érték szerinti minősítésnél, azon kérdés iránt: vajjon a több külön erdei lopás kihágást, avagy vétséget, vagy büntettet képez-e? az erdei törvény a büntető törvény rendelkezéseire utasít.

A büntető törvény pedig e részben következőleg intézkedik: «Annak meghatározása végett, vajjon büntett- vagy vétséget képez-e a lopás: mindazon dolog értéke egybefoglalandó, melyeket ugyanazon tettes bár több külön lopás alkalmával ellopott, vagy ellopni megkiserlett; vagy melyeknek ellopásában részes volt.» (B. t. 336. §.)

Több külön erdei lopásnál tehát a tettes a mondottakhoz képest majd kihágás, majd vétség, majd büntett miatt lesz kérdőre vonandó s majd erdei kihágási, — majd fenyítő-ügyi eljárás alá veendő.

LXXIV. §.

«Büntettet képez az erdei lopás, habár a lopott dolog értéke 30 frtot nem halad túl, ha erre vonatkozólag, valamelyike azon körülményeknek forog fenn, melyeknél fogva a lopás, tekintet nélkül a lopott dolog értékére, a büntető-törvények szerint büntettnek állapíttatik meg.

A büntető-törvénynek, a fegyverviselésre vonatkozó megállapítása, erdei lopást illetőleg, csakis lőfegyverre értendő.

A visszaesésnek a büntető-törvénykönyv 338. §-ában meghatározott hatálya, erdei lopásra nézve megszűnik, ha az utolsó elkövetését megelőző büntetés kiállása óta három év már eltelt.»

Az erdei lopás egyenesen büntettnek van minősítve a jelen szakasz által akkor, és pedig a lopott dolog értékére való minden tekintet nélkül, azaz akár haladja túl az 50 frtot, akár nem, ha a lopásra vonatkozólag valamelyike forog fenn azon körülményeknek, melyeknél fogva a lopás a büntető törvények által ilyenkor egyenest büntettnek nyilváníttatik.

E körülmények a büntető törvények 336. szakaszának pontjai szerint következők:

«ha a lopás épületben, bekerített helyen követtetik el, hová a tolvaj betérés, vagy bemászás által jutott; vagy lopás czéljából a zár, vagy a megőrzésre szolgáló egyéb készüllet feltöretett (3. pont);

ha az épület, vagy bekerített hely felnyitására hamis, vagy ellopott kulcs használtatott (4. p.);

ha a lopás csata, tűzvész, vagy vízarádás, vagy más közveszély színhelyén, vagy közelében követtetik el (5. p.);

ha a lopás elkövetésére tolvajszövetség két vagy több tagja működik közre (6. p.);

ha a lopást (a tolvaj) szolgálatban álló oly személy ellen, kinek szolgálatában áll, vagy annak házához tartozó személyen követi el (7. p.);

ha a lopás a tolvajjal házközösségben, vagy közös háztartásban élő személy ellen követtetik el (8. p.);

ha a lopást közhivatalnok közhivatalnoki jellegének felhasználásával követi el (9. p.);

ha a tolvaj, vagy ha többen volnának ezek egyike a lopás elkövetése végett közhivatalnok jellegét vagy hatósági megbízást színel» (10. p.).

Ugyancsak a büntető törvénykönyv 337. §. értelmében tekintet nélkül a lopott dolog értékére *büntett* miatt büntetendő még a tolvaj, ha a lopás elkövetésekor fegyvert viselt, habár azt sem nem használta, sem nem mutatta. Ugyanazon büntetés éri azon tetteseket és részeseket is, a kik e körülményről a cselekmény megkezdése előtt tudomással bírtak.

A fegyverviselés által való minősítésnél azonban, hogy a lopás t. i., tekintet nélkül az értékre, egyenesen büntettnek vétessék, az *erdőtörvény* azon megszorítást foglalja magában, miszerint fegyver alatt itt határozottan csakis *lőfegyver*, tehát puska, pisztoly, forgópisztoly értendő.

Minthogy végül a büntető-törvény 338. §. szerint a lopást, tekintet nélkül a lopott dolog értékére, szintén büntettnek minősíti az is, ha a lopást olyan egyén követi el, a ki rablás, zsarolás, lopás, sikasztás, vagy orgazdaság miatt már két ízben meg volt büntetve: megjegyzendő, hogy általában e körülmény az erdei lopásokra is hasonló minősítő hatást gyakorlónak tekintendő.

Ez a bűnbe való visszaesésnek súlyosító következménye.

Az erdőtörvény jelen szakasza azonban ennek minősítő hatá-

lyát, de csak az *erdei lopásra* nézve, megszorítja olyképen, hogy ha az utóbbi erdei lopásért való büntetés kiállása óta az újabban szőnyegre került erdei lopás elkövetéseig három év már lejárt, az illető tehát ezen idő alatt magát feddhetlenül viselte, minden erdei lopástól ment, úgy neki a visszaesés; az, hogy újabban lopott, súlyosító körülményül be nem számítatik s ha az érték vagy egyéb körülmény a lopást mássá nem qualificálja, csak mint erdei kihágást elkövető leszen megbüntethető.

LXXV—LXXIX. §§.

(75. §.) (*Büntetések: pénzbüntetés.*) «Erdei kihágás miatt pénzbüntetés, s mindenik kihágásért, valamint a kihágást elkövetett mindenik személyre nézve, külön tételben állapítandó meg.»

(76. §.) (*Elzárás.*) «A pénzbüntetés behajthatlansága esetében elzárás alkalmazandó; ez okból a büntetés megállapításánál, egyuttal az e helyett alkalmazandó elzárás tartama is megállapítandó.»

(77. §.) (*Elzárás tartama.*) «A pénzbüntetésnek elzárásra való átváltoztatásánál következő szabályok követendők:

Három forintot fölül nem muló pénzbüntetés helyett egy napi elzárás; azon fölül pedig minden további 1 frttól 3 frtig terjedő összeg helyett szintén egy napi elzárás számítandó.»

(78. §.) (*Elzárás-büntetés maximuma.*) «Tíz napnál hosszabb ideig terjedő elzárás, erdei kihágás miatt, nem állapítandó meg.»

(79. §.) «A károsultat illető megtérítés vagy kártalanítás helyett, elzárásnak nincs helye.»

Azon érzéki ros, melylyel a törvény az erdei kihágási eseteket sujtani rendeli, vagyonbeli, vagyis *pénzbírság*, mely mindenik kihágásért külön, de azon személyekre nézve is, kik által a kihágás elkövetett, szintén külön állapítandó meg.

Mindenik kihágásért. Ez úgy értendő, hogy, ha p. o. a kihágás fogalmához megkívánt összeg, t. i. a 30 frnyi érték s ennél nem több, nem egy, hanem két, vagy három kisebb kihágási esetből állna elő: akkor a kihágásra szabandó pénzbüntetés, vagyis bírság, mindenik kihágási esetért külön állapítandó meg. Valamint azon egyének tekintetéből is, kik netán részesek voltak a kihágás elkövetésében; azaz, ha hárman, vagy négyen követték volna el a kihágást, lopást vagy károsítást: a pénzbüntetés, melyet a törvény a kihágásra megszabott, mindenik egyénre külön-külön úgy lesz megállapítandó, mintha eljárás alatt mindegyik egymaga állana; azaz a bírság annyiszor veendő meg rajtok a hányan a kihágást végbevitték vala.

Előfordulhat azon eset, hogy a vagyonbeli büntetés, a bírság, a tettes ellenében nem érvényesíthető, mennyiben elegendő vagyona

nincsen: ilyenkor a bírságnak szabadságbeli büntetésre való átala-
kítása következik be.

Az elzárás megállapítása iránt pedig a törvény akként rendel-
kezik, hogy meghagyja, miszerint a bírság kiszabásánál egyuttal az
ítéletben az is mondassék ki, hogy annak behajthatlansága esetére az
elzárás mennyi ideig tartson.

A kihágás fölötti bíraskodással megbízott bírósági közegek pedig
a bírságnak elzárásra leendő átváltoztatása tekintetéből ezen szabá-
lyokat tartoznak szem előtt tartani:

Minden pénzösszegnek, mely három forintot felül nem halad,
behajthatlansága esetére a szabadságbeli büntetés tartama egy napra
szabandó.

De ha a kiszabott pénzbüntetés három forintot meghalad, akkor
egy napnál hosszabb idő alkalmazandó. P. o. ha csak egy forinttal
több is három forintnál, akkor, egész további három forintig, ismét
egy nap s úgy tovább.

A 78. § a szabadságbeli büntetés legnagyobb tartamát szabja
ki, kimondván, hogy erdei kihágások miatt 10 napnál hosszabb időt
a pénzbírság behajthatlansága esetére megállapítani nem lehet.

És ez összefüggésben áll a törvény azon intézkedésével, mely
szerint a tilos cselekmény, lopás vagy károsítás, csak addig képezhet
erdei kihágást, míg a lopott tárgy értéke vagy a kárösszeg a 30 frtot
felül nem mulja. 30 ugyanis osztva 10-zel: épen a 3-at adja hánya-
dosul, melyet a törvény egyértékűnek vesz egy napi fogsággal.

A 79. § is általános intézkedést foglal magában, mely egyenest
megtiltja, hogy az esetre, ha a tettes a kihágása által netán okozott
kárt az erdőtulajdonosnak vagy birtokosnak megtéríteni vagyontalan-
sága miatt nem képes, ezért elzáratással bűnhődjék.

Pénzbírság a törvény megszegéseért szabatik ki a tettesre s ha
azt lefizetni nem képes, máskép büntetendő. A kártérítés ellenben
kötelezettség, melynek ha valaki megfelelni nem tud, azért egyáltalá-
ban nem sujtathatik s így ez esetre elzárásnak hely nem is adható.

LXXX. §.

(*Kísérlet, részesség, szándék, gondatlanság.*) «A lopás kísér-
lete is büntetendő.

Az erdei kihágások egyéb eseteiben a kísérletet illetőleg, a
kihágásokra nézve fennálló szabályok alkalmazandók.

A részesség, továbbá a szándék és gondatlanság, valamint a büntetést kizáró vagy enyhítő körülmények tekintetében, — a mennyiben a jelen törvény kivételt nem állapít meg, — a rendőri kihágásokra vonatkozó szabályok rendelkezései, az erdei kihágások eseteiben is alkalmazandók.»

Erdőtörvényünk e szakasza értelmében a lopás akkor is büntetendő, ha csupán csak megkísérletett.

Kísérlet itt akaratumk olyatén nyilvánítása, mely által a lopásra nemcsak előkészülünk, p. o. a fa levágására fejszét szerzünk; annak leendő elszállítása czéljából szekeret fogadunk; hanem, ha a lopás végrehajtását már meg is kezdjük, p. o. a fát már le is vágtuk, de közbejött véletlen által megriasztatván, a dolgot még el nem szállítottuk, el nem rejtettük, fel nem használhattuk, el nem idegeníthettük.

Már azon büntető-jogi elvnel fogva, mikép a kísérlet mindig enyhébben büntetendő, mint a befejezett cselekmény maga, következik, hogy erdei kihágási esetekben is a kiszabandó pénzbírság, vagy az e helyett alkalmazandó elzárás a kísérletnél mérsékelendő lesz.

E szakaszban átlag véve kiterjeszti a törvény a kihágásokra vonatkozólag fennálló szabályokat az erdei kihágások egyéb eseteiben előfordulható kísérletekre.

Kihágások jobbára mind oly természetű törvényszegések, hogy azok, épen mert belőlök könnyen igen nagy jogsértések fejlődhetnek, mindenki által kerülendők s könnyen felismerhetők, miután csak közönséges józan gondolkodást teteleznék föl. Mennyiben mégis bizonyos foglalkozásokra vonatkoznának, az ily foglalkozásu emberek azokat már állásuknál fogva szintén ismerni és kerülni kötelesek. Innét az következik, hogy ki-ki azoknak elkövetésétől tartózkodni vagy már magukban véve, vagy egyszersmind állása folytán is, nemcsak olyképen köteles, hogy azokat teljesen ne foganatosítsa; hanem óvakodnia kell az akaratumk minden olyatén kinyilvánításától is, a mely folytatva szükségképen egy vagy más kihágás teljes tényálladékat hozhatná létre.

Ilyképen a kihágási kísérlet oly cselekvény foganatosítása, mely szükségkép a kihágás teljes elkövetéséhez vezet, ha a kihágás befejezettsége valami idegen akadály vagy véletlen folytán abban nem marad.

E felfogás lehet csak irányadó az erdei kihágási kísérletekre vonatkozólag is.

Jól megjegyzendő azonban, hogy az ily cselekvények, mint ne-

táni kísérletek, csak az esetre büntethetők, ha egyenes parancs vagy tilalom ellenére követtetnek el, — mennyiben azonban belőlök semmiféle jogsérelem, sem kisebb sem nagyobb nem keletkezett, ha magukban véve oly érintett megszegést nem képeznek, büntetés alá jogosan nem is vonhatók.

P. o. Ki idegen létére erdőben a tűz-gerjesztésre megkívántató minden előkészületet megtesz, száraz galyat gyűjt, felhalmozza s épen midőn alágyujtani készül — az őr által meglepetik, oly cselekvényeket foganatosított mindenestre, melyek a tűzgerjesztés kihágására nézve méltán kísérletnek tekinthetők, büntethető azonban ha egyébiránt kárt nem tett csak annyiban lehet, mennyiben megszegte a törvény tilalmát s azon rendeletét, melynél fogva neki az erdőfelügyeleti személyzettől a tűzgerjesztésre engedélyt kérnie kellett volna.

A legtöbb kihágásnak az a sajátsága, hogy kísérlet útján elkövetni nem is lehet, mert leggyakrabban gondatlanságból erednek; mert a kísérletek már maguk másnemű kihágást képeznek s mert rendszerint egyetlenegy tény által vitetnek végbe. P. o. a törvény azon rendeletével szemben, hogy ki-ki az erdőben talált tüzet eloltani tartozik, kísérletnek helye csakugyan nincsen. Vagy pl. a lopás kísérlete mindenestre a károsítási kihágás tényálladékát foglalja magában s lopási kísérletté épen csak a tettes szándéka kvalificálja.

Fontos kérdés e szakasz szempontjából még az is: hová tartozzanak, melyik hatóság elé, az ily kihágási kísérletek. A törvény ez iránt nem rendelkezik. A nehézséget csak az a körülmény könnyíti, hogy ugyanazon hatóságok, melyek a rendőri kihágások elbírálására hivatvák, vannak az erdők tekintetéből elkövethető törvényszegési esetek ellen való eljárásra is fölhatalmazva.

Az erdőtörvény ugyane szakbeli intézkedésénél fogva a kihágást elkövető tettes nem egyedül maga, hanem a részese is: tehát mindenki, a ki parancs, rábeszélés, tanács, utasítás, dicséret (fölbajtó) stb. által a kihágást szándékosan előidézi; vagy annak elkövetéséhez a kellő eszközök előállítására; a netán fennforgó akadályok elhárítása útján előmozdítólag hozzájárul (segéd), vagy a kihágást elkövetőnek menekülésre segédkezet nyújt (pártoló) szintén büntetendő; a mint azt rendőri kihágásokra vonatkozó szabályaink is rendelik.

És ugyancsak a rendőri kihágási szabályok hasonlatosságából kell az erdei kihágásoknál is a szándék és gondatlanság, valamint a büntetést kizáró vagy enyhítő körülmények tekintetéből eljárni.

E részben pedig mindenekelőtt a szándékot illetőleg az áll: hogy a szándék legfőlegb is csak nehezítő körülménynek vehető, mivelhogy a tilalom ellenére elkövetett cselekmény; vagy az egyenes parancs daczára történt mulasztás, mennyiben a rendőri szabályok rendelkezései által kihágásul jelentettek ki, már kihágást képeznek, habár sem a cselekmény, sem a mulasztás gonosz szándék sugallata nem volt; sem pedig azokból kár, vagy hátrány nem származott is.

Hasonlóképen a rendőri intézkedések értelmében súlyosító körülményeknek veendőik: a büntetendő cselekménynek hosszabb időn át tartó folytatása; a visszaesés; a cselekményből vagy mulasztásból eredő veszély nagysága; az az által okozott kár; a viszony, mely a tettest ahhoz fűzi, ki ellen a kihágás elkövettetett; ha a cselekmény elkövetéséhez hosszabb idő, vagy nagyobb előkészület, kivántatott meg; ha a tettes a kihágás elkövetésénél a főszerepet játsza; ha a fenyítő vizsgálat menetét költött körülmények által eredménytelenné tenni törekszik stb.

Ellenben enyhítő körülmények: fiatalabb (ifjú-)kor; előbbi feddhetetlen élet; ha a tettes mások által elcsábított; ha elfoglaltságból cselekedett; ha, midőn módjában állott volna — tettéből nagyobb hasznot húzni, vagy általa nagyobb kárt okozni, ezt nem tette; ha az okozott kárt jóvátenni törekedett; valamint — hogy oly körülményeket adott elő, melyek földérintése által fenyegető kárt vagy teljesen elhárított, vagy mindenesetre csökkentett stb.

A mennyiben a jelen törvény kivételt nem állapít meg. Ily kivételt foglal magában a 81. §, mely büntetést kizáró körülményt tartalmaz; továbbá a 85. §, mely mindenekelőtt oly egyéneket tesz felelősekké, kikre a részesség fogalma ki nem terjed.

LXXXI. §.

(Utasok által elkövetett kihágások.) «Ha valakit útközben akár az erdőben, akár annak közelében, oly baj ért, mely miatt kénytelen volt erdei kihágást elkövetni, de ezt az erdőfelügyelettel megbízott személynek azonnal, vagy a legközelebbi község-előljárónak 24 óra alatt följelenti, úgy ezen cselekmény nem büntetetik mint kihágás.

Az okozott kár, vagy az eltulajdonított dolog értéke azonban ez esetben is megtérítendő.»

Az előbbi szakaszban láttuk, hogy a (rendőri) kihágásokra vonatkozó szabályok rendelkezései erdei kihágások eseteiben is alkal-

mazandók — részesség, szándék és gondatlanság, valamint, a büntetést-kizáró, vagy enyhítő körülmények tekintetében, mennyiben a jelen törvény kivételt nem állapít meg.

Íme ily kivétellel állunk mindjárt a jelen szakasznál szemben.

Itt oly körülmény jeleztetik, mely bizonyos feltételek megtartása mellett a különben elkövetett erdei kihágásnak ezen minőségét teljesen megszünteti s minden büntetéstől a tettetést fölmenti.

Ha valakit útközben akár erdőben, akár annak közelében oly baj ér, mely miatt kénytelen erdei kihágást elkövetni, p. o. szekerének rúdja vagy tengelye eltörik, s hogy tovább mehessen, kénytelen rúdnak vagy csusztatónak való fát kivágni az idegen erdőből s elvinni (lopás), mihelyt (s ez főfeltétel, mely mellett az erdei kihágás megszűnik büntethető lenni) erről az erdőfelügyelettel megbízott személyt azonnal, vagy a legközelebbi község előljáróját 24 óra alatt értesíti, a mint a törvény mondja, ha esetét *följelteti*, cselekménye nem büntetik mint kihágás.

Itt a törvény a hozzáadás által „*mint kihágás*“ többet mond, mint kell, mert nemcsak mint kihágás, de egyáltalában nem büntetetik.

Czélszerű a törvény azon intézkedése, hogy nem köti a tettetést csak az erdőfelügyelettel megbízott személy előtti följelentéshez, hanem, tekintettel az útasokra, megengedi, hogy tettöket a legközelebbi község előljáróságánál is bejelenthessék.

De ámbár az ily körülmények között történő cselekményt nem bünteti is a törvény, az okozott kár vagy az eltulajdonított dolog értéke mindenesetre megtérítendő az erdőbirtokos javára.

LXXXII. §.

(*Indítványtétel.*) «Erdei kihágás miatt, a büntető eljárásnak, csak a sértett fél panaszára van helye.

A 109. és 110. §§-ban, valamint a 116. §-ban meghatározott kihágások miatt azonban az eljárás hivatalból indítandó meg.»

E szakasz foglalja magában az erdőrendészeti áthágások és az erdei kihágások között, az azok megfenyítésére vonatkozó eljárás szempontjából, való főkülönbséget.

Míg az erdőrendészeti áthágások mindig hivatalból rendeltetnek megtoroltatni, a kihágásokról a törvény egyenest kimondja, hogy a büntető eljárásnak itt csakis a sértett fél panaszára van helye.

Ha tehát a sértett fél panaszt nem emel, az eljárás hivatalból rendszerint meg nem indítható.

Sértett fél azon erdőbirtokos, ki ellen a kihágás elkövettetik.

Vannak különben kivételek is. Ide tartoznak főleg a veszélyes cselekmények és mulasztások, melyeknek következménye a körülményekhez képest tetemesb kár s erdőpusztítás, erdei kihágások bizonyos irányban való előmozdítása lehet, minélfogva az ily cselekmények s mulasztások által elkövetett kihágások megfenyítését a törvény, habár a sértett fél panaszt nem emelne is, azaz hivatalból, foganatosítani rendeli.

E veszélyes cselekményekről s mulasztásokról alább a 109., 110. és 116. §§-oknál fogunk szólni.

LXXXIII. §.

(*Több erdei kihágás büntetése.*) «Ha valaki több erdei kihágást követett el, melyek miatt még meg nem büntettetett, a pénzbüntetés mindenik erdei kihágásért külön állapítandó meg.

A pénzbüntetés helyett alkalmazandó elzárás azonban a 78. §-ban meghatározott tartamot ez esetben sem haladhatja felül.»

Erdőtörvényünk e szakasza a fennebbi 75. szakasszal kapcsolatos. Ugyanazon elv ismételtetik, mely amott ki lön már mondva.

Egyuttal határozottabb szentesítést ad egyszersmind a 78. § rendelkezésének is, mennyiben itt újabban is hangsúlyozza, hogy a pénzbüntetés helyett alkalmazandó elzárás 10 napnál hosszabb időre soha és semmikép sem terjedhet.

LXXXIV. §.

(*A tettessel együtt felelős személyek.*) «A családtagok, a gyámság és gondnokság alatt álló egyének, a cselédek, az iparos tanoncok és segédek és a gyári munkások által elkövetett erdei kihágások eseteiben az értéknek, a kárnak és a költségeknek megtérítésére nézve a családfők, a gyámok és gondnokok, a gazdák s illetőleg az iparosok és gyárosok is felelősséggel tartoznak azon esetben, ha a kötelességszerű felügyeleti jog gyakorlását elmulasztották. Ezen esetben utóbb-nevezettek az érték-, kár- és költségek megtérítésében a tettessel együtt, mindazonáltal visszkereseti joguk épségben tartása mellett, elmarasztalandók; de ellenük a végrehajtás csak azon esetben foganatosítható, ha annak a tettes elleni foganatosítása, ez utóbbinak vagyontalansága következtében, részben vagy egészben eredménytelen maradt.

Ugyanazon szabály szerint felelősek az erdei termékeknek az erdőben feldolgozására, vagy az erdőből elszállítására jogosítottak

megbízottjaikért és munkásaikért, a mennyiben ezek az erdei kihágást megbízatásuk körében követték el.»

A jelen szakasz lopásnál a dolog értékének, ennél s más erdei kihágásoknál az okozott kárösszegnek s minden kihágásnál egyenlően az eljárási költségeknek megtérítésére nézve oly személyeknek is felelősségét állapítja meg, kik a tettel közelebbi összeköttetésben állanak ugyan, de a tett elkövetésében részeseknek nem nyilváníthatók.

E felelősségek mindazáltal nem föltétlen. Azon megkiváncsósághoz van kötve, hogy a tettesek fölötti *kötelességszerű* felügyeleti jogot gyakorolni elmulasztották legyen.

Míg tehát e felelősség egyrészt nem föltétlen, úgy másrészt az erdei kihágásokra törvényileg szabott bírságra sem terjed ki. Csupán az erdőtulajdonost illető kártérítésre s az eljárás okozta költségekre vonatkozik.

A személyek, kikre a felelősség kimondva van: a családfők (atya, anya, nagyatya) hatalmuk alatt levő gyermekeikre, unokáikra nézve; gyámok és gondnokok gyámolt- és gondnokoltjaik tekintetéből; a gazdák a cselédekre; az iparosok és gyárosok az iparos tanoncokra és segédekre, valamint a gyári munkásokra vonatkozólag az ezek által elkövetett erdei kihágások folytán.

Szükséges, hogy mind e személyek a kötelességszerű felügyeleti jogot gyakorolni elmulasztották legyen.

Azért, ha valaki kimutathatja, hogy felügyelet dolgában őt semminemű mulasztás nem terheli: sem a családfőket, sem gyámok-s gondnokokat, sem a gazdákat és iparosokat, sem végtére a gyárosokat az okozott kár s felmerült költségek megtérítésében elmarasztalni nem lehet.

Kötelességszerű felügyeleti jog. Mindezen elősorolt személyek figyelemmel kísérni tartoznak a velök szorosabb összeköttetésben álló egyének eljárását, foglalkozását, életmódjukat. S így ha kisülne, teszem föl, hogy valamely iparosnál a tanoncok félnapokig is elmaradoznának; a segédek egész éjjelekre távoznának, a nélkül, hogy kérdőre vonatnának; hogy többszöri elmaradás után is igazolásra szorítottatnának stb., s ily tanoncok részéről időközben erdei kihágások követetnének el: azon iparos, kinél a tanoncz elhelyezve van s kinél kellő foglalkoztatás helyett idejét csavargással töltheti, mindenesetre méltán fog terheltethetni a felügyeleti jog gyakorlata elmulasztásának

vádjával, mely esetben a felelősség rá nézve megállapítva van, mert gondatlansága által mintegy kedvező alkalmat szolgáltatott tanonczának arra, hogy módjában volt elkövetni erdei kihágást.

A felelősség ily mulasztás esetén a tettetést és a fölötté felügyeleti joggal ellátott egyént illetőleg egyetemleges; azaz az értékért, kárösszegért, költségekéért, egyik is másik is, egymásért egészben elmarasztalandók.

Mindazonáltal az ítélet a családfők, gyámok, gondnokok, gazdák, iparosok s gyárosok ellen csak *in subsidium*, azaz azon esetre hajtandó végre, ha annak a tettes elleni foganatosítása az utóbbinak vagyontalansága miatt részben vagy egészben eredménytelen maradt, vagyis ellene sem a kárt, sem a költségeket megvenni nem lehet.

Az egyetemlegesség tehát csak az elmarasztalásra, de nem egyszerűs mind a végrehajtásra is vonatkozik.

E szabályt rendeli a törvény alkalmazandónak azokra is, kik erdei termékeknek erdőben való feldolgozására, vagy erdőből leendő elszállítására jogosítványt, ha netáni megbízottjaik és munkásaik és pedig megbízatásuk körében erdei kihágást követnének el. (P. o. fűrészmalomok tulajdonosai vagy azok, kik a szállító fuvarosokat fogadják.)

Megbízatásuk körében. Ez olyképp értendő, hogy a megbízók és munkaadók csak úgy felelősek, ha a kihágást a megbízottak s munkások azon teendőikre vonatkozólag követik el, melyre megbízatásuknál fogva fölhatalmazták; p. o. szénégető munkások a szénégetés; cserhaját szállító fuvarosok a szállítás érdekében; mert ha a szénégetők egyike, midőn munkáját végezve az erdőből hazafelé jő, vagy a fuvaros útközben a netán kedvező alkalmat fölhasználva lopást követ el: itt már a munkaadó felelős lenni megszűnik, miután e tette nem esik megbízatása körébe.

LXXXV. §.

(*Érték- és árszabályzatok.*) «Az eltulajdonított dolog értékének és a kártérítési összegnek, valamint a hajtópénznek megállapíthatása végett, mindenik közigazgatási bizottság saját területe számára, a kir. erdőfelügyelőkkel egyetértve, egy — s ha a vidék különböző részein e tekintetben jelentékeny különbsétek mutatkoznak, több érték- és árszabályzatot állapít meg, s azt a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek jóváhagyás végett felterjeszti, s jóváhagyás után közhiré teszi.

Ezen szabályzat három évről három évre — vagy az időközben

beállott jelentékenyebb árváltozások esetében korábban is újból állapíttatik meg.

Ha egymással összefüggő erdőterületek több törvényhatóság területén fekszenek, a szabályt az érdekelt közigazgatási bizottságok és erdőfelügyelők közösen állapítják meg.

Az érték- és árszabályzat készítésénél követendő elv és eljárás, ministeri utasítás által határoztatik meg.»

Itt az erdőtörvény igen fontos gyakorlati követelmény kielégítése iránt gondoskodik.

Oly jegyzék megállapítását rendeli meg, melynek alapján, a sokkal hosszadalmasabb és költségesebb szakértői becsú mellőzésével, minden egyes esetben könnyen kipuhatható legyen a kihágás által sértett félnek a sértő ellenében támasztható összes követelése.

Üdvös szolgálatot tesz a törvény ez úton az erdei kihágási ügyekben bíraskodásra hivatott hatósági közegeknek is, mennyiben a kártérítési összeg megszabására biztos támpontokat nyújt az egyes kihágási esetek tekintetéből.

Mindegyik közigazg. bizottságnak feladata az érintett gyakorlati szükséglet kielégítése végett saját területe számára egy, az eltulajdonított dolog értékének és a kártérítési összegnek, valamint a hajtópénznek (netán kárban talált marhák beteretése esetén) megállapíthatására szolgáló *érték- és árszabályzatot* (tarifa) állítani föl, s azt a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister jóváhagyása után törvényhatósága területén közhirré tétetni.

Ha a közig. bizottság törvényhatóságának területe e részben a vidékek különbözőségéhez képest jelentékeny eltéréseket mutatna: ezeknek megfelelőleg több ily szabályzatra lesz szükség. A közig. bizottság ez okból erre a tarifa felállításakor figyelemmel legyen, s ha szükséges két-három, sőt több ily szabályzatot is készítsen.

Nemkülönben figyelmeznie kell, ha időközben jelentékenyebb változások állanak be.

Miért is e tarifa átlag véve három évről három évre; időközben beállt árváltozások esetén pedig korábban is újból állapítandó meg.

Az esetre, ha egymással összefüggő erdőterületek több törvényhatóság területén fekszenek: ez árszabályzatot akkor az érdekelt közig. bizottságok és erdőfelügyelők közösen hivatvák megállapítani.

A törvény e részben a közigazg. bizottságnak a kir. erdőfelügyelővel való egyetértő eljárását követeli.

Azt különben, hogy ezen érték- és árszabályzat készítésénél az

illető közig. bizottságok s erdőfelügyelők minő elveket kövessenek s minő eljárás útján állapítsák meg azt: külön ministeri utasítás határozza meg.*

LXXXVI—LXXXIX. §§.

(86. §.) (*Erdei kihágások elévülése.*) «Az erdei kihágások büntethetősége a kihágás elkövetésének napjától számított két év alatt évül el.»

(87. §.) «Az elévülés szünetelésére és ismétli megkezdésére nézve a büntető törvények rendelkezései alkalmazandók.»

(88. §.) (*Erdei kihágások büntetésének elévülése.*) «Az erdei kihágás miatt megállapított büntetés végrehajthatása megszűnik, az ítéletnek jogerőre emelkedésétől számított 3 év elteltével.

Ezen elévülés mindazonáltal, az ítélet végrehajtására irányzott és az elítélt ellen intézett hatósági cselekmény által félbeszakítottatik, azonban a félbeszakító cselekmény elrendelésének, illetőleg foganatosításának napján újra kezdetét veszi.»

(89. §.) (*Kártérítési kötelezettség elévülése.*) «Az ítéletben megállapított megtérítés, vagy kártalanítás elévülésére nézve, erdei kihágás esetében is, a polgári törvények rendelkezései követendők.»

E szakaszok az erdei kihágások büntethetősége- s a kiszabott büntetés-, valamint az ítéletileg megállapított kártérítésnek elévüléséről s ennek módozatairól rendelkeznek.

E szerint, ha a kihágás az elkövetés napjától számított két év alatt annak megbüntetésére irányuló eljárás alá nem vétetik, a két év teljes letelte után többé a miatt panasz, illetőleg vád nem emelhető olyképen, hogy ennek következménye pénzbírságbeli elmarasztalás, tehát büntetés, lehetne.

A törvény nem tesz különbséget: vajjon a kihágás oly természetű volt-e, hogy csak a sértett fél panasza folytán, vagy olyan, hogy már hivatalos uton is megtorlandó lett volna.

Mindkét esetben elenyészik a kihágás miatti kereseti, illetőleg eljárási jog.

Ez az elévülés föltételezi azonban, hogy a tettes a történt elkövetés napjától kezdve sem ezen, sem másnemű erdei kihágás miatt két éven át az erdei kihágási bíróság részéről eljárás alá ne vonatott legyen; továbbá, hogy az eljárás megindítása vagy folytatása** valamely

* Lásd a földmív., ipar- s keresk. minist. 1880. aug. 13-án 24,432. sz. alatt kiadott utasítását az erdei kihágási bíróságok által használandó *érték- és árszabályzatok* kidolgozásánál követendő eljárás tárgyában. (Rend. Tára.)

** A már megkezdett eljárás is elévülhet, ha az utolsó bírósági actustól kezdve a megszabott időn át a vádlott ellen mi sem történik.

előzetes kérdésnek * hatósági elítélésétől ne függjön, mely esetben ez előzetes kérdésnek jogerejű elintézéséig az elévülés nyugszik; vagyis ha ily kérdés elintézése fél vagy háromnegyed esztendőt venne igénybe, úgy ez az idő a tettesnek elévülés szempontjából javára nem esik; ellenkezőleg csakis annak az előzetes ügynek befejezésétől veheti kezdetét; vagy, ha már folyamatban volna, csakis a befejezés időpontjától kezdve kezd újra folyni az elévülésre szabott időszakasz. (A bünt. törv. k. 109. §.)

Az erdei kihágás miatt megállapított büntetés pedig, ha az ítéletnek jogerőre emelkedésétől számítva három év már eltelt, ez időn túl többé végre nem hajtható. És ez esetben az ítélet jogerejűsége elsőfoku határozatnál a felebbezési határidő lejártától, másodfoku ítéletnél azon naptól kezdve számíttatik, melyen az elmarasztaló ítélet hozatott. **

Ezen elévülés mindazonáltal az ítélet végrehajtására irányzott s az elítélt ellen intézett bírósági cselekmény által félbeszakíttatik; azaz az addig lefolyt elévülési idő hatálya elvesz; azonban a félbeszakító cselekmény (végrehajtási végzés) elrendelésének, illetőleg, ha foganatosíttatni megkísértetett, a félbeszakított foganatosításnak napjától fogva újra kezdetét veszi. Az utóbbi esetben mindazáltal ismét három évnek kell a félbeszakító cselekmény, illetőleg foganatosítása napjától kezdve újra lefolyni, hogy az ítélet végrehajtása elévítettessék.

Mennyiben azonban az ítélet nem csupán bírságról s a költségekről, hanem egyuttal a sértett fél javára magállapított kártérítésről, vagy kártalanításról is szól: ennek elévülése tekintetéből a polgári törvények rendelkezései követendők, vagyis ez az igény maga a megítélt kártérítésre 32 év alatt fog csak elévülhetni.

* Ily előzetes kérdés lehetne pl. — mennyiben kihágás rendszerint csak idegen erdőre nézve követhetetik el — az erdő iránti tulajdonjog kérdése, ha a vádlott a tulajdoni jogra hivatkoznék, mely iránt az állítólag sértett féllel perben áll.

** Az ítélet kézbesítése, a teljesítésre bíróilag szabott határidő itt — alárendeltebb minőségű momentumok.

MÁSODIK FEJEZET.

KÜLÖNÖS HATÁROZATOK.

E felirat alatt részletesen intézkedik a törvény mindazon tilos cselekményekről és mulasztásokról, melyeket az általános részben erdei kihágások gyanánt megállapított: névszerint a *lopásról*, az erdei *kártételről* és a *veszélyes cselekményekről* és *mulasztásokról*; nemkülönben *ezek büntetéséről* is.

A) A LOPÁSRÓL.

Xc. §.

(*Lopás büntetései.*) «A ki valamely erdőben létező élőfát, vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop (69. §.), az ellopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egy negyed részét tartozik megtéríteni; ezenfelül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.»

A jelen szakasz az erdei lopás tárgyához képest annak két külön fajtát állítja föl s megszabja az ezen két fajra alkalmazandó egyenlő büntetést.

E két faj: 1-ör, midőn valaki erdőben létező *élő fát* lop, akár úgy, hogy azt előbb levágja; akár hogy gyökerestől kiássza.

2-or, midőn valaki az erdőben lévő már *levágott* fát lop, melynek azonban eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fának kell lennie. Ha már eladásra fel van dolgozva, pl. tüzelő fává felfűrészelve, hasábolva, ölbe rakva; vagy felhasználásra van feldolgozva, teszem azt ágaitól, héjától megtisztítva, lefaragva: úgy a lopás s annak büntetése, szorosán véve, nem tartozik e szakasz körébe.

A büntetés e két esetben az, hogy a tettes 1-ör tartozik a lopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egy negyed részét megfizetni; 2-or ugyanennyit tevő pénzbírságban marasztaltatik el.

Mint hogy a törvény az eladásra vagy felhasználásra már feldol-

gozott fáról a jelen fejezetben sehol sem intézkedik, úgy látszik, az olyan fán elkövetett lopást annálkevésbé akarja az erdei kihágások sorába számíttatni, mert itt már nemcsak az erdőgazdaság, hanem általában véve a közbiztonság ellen elkövetett merényletről is van szó; s az erdőtörvény az általa a kihágásokra szabott pénzbírságot az ily bűnös tettek megtorlására elegendőknek nem látja.

XCI. §.

«A lopott fa értékét és kártérítésül ezen értékkel egyenlő összeget tartozik megfizetni, ezenfelül pedig e két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő az, a ki az erdőben:

a) a szórtan fenntartott hagyoncztot, fölfát, vagy magfát, avagy tíz évesnél fiatalabb csemetét lop;

b) ritkás erdőből több, vagy zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát lop, hogy ez által hézag támad;

c) a termőföld megkötésére védeszközzül szolgáló, vagy sarjzás végett meghagyott tuskót kiás és ellop, avagy habár nem az ezen pontban megjelölt czélok valamelyikére szolgáló tuskót lop el, de az annak ellopása végett kiásott gödröt nem tölti be.»

Itt az erdei kihágást képező lopásnak a törvény ugyancsak a tárgyra, de egyuttal a lopással egybekötött más körülményekre nézve is megállapított további fajairól intézkedik.

Így különös intézkedés tárgyává teszi 1-ször azon lopást, melyet valaki elkövet, midőn vágatás alkalmával szórtan fenntartott *hagyonczot, fölfát, vagy magfát, vagy tíz évesnél fiatalabb csemetét* ellop.

Hagyonczoknak neveztetnek főleg a sarjerdő üzemnél, melynél a vágterén található minden hajtás rendszerint levágatik, vastagabb rudak növelése végett, a legszebb hajtásokból a jövő fordára fenntartott élőfa-egyedek.

Fölfa elnevezés alatt kivált a középerdő-üzemnél előforduló azon *szálfák* értendők, melyek magról nevelve több forda korát érik el, míg tökéletes kifejlődésre jutnak s rendszerint arra rendeltetvék, hogy levágatás után sarjzás által járuljanak az erdőtenyészet eszközléséhez. Ha a végett tartatnak fenn egyes szálakban, (szál-erdőknél), hogy maghullatás által újabb felfáknak adjanak létet — *mag-* vagy *magló-*fáknak is hivatnak.

Különben *magfa* minden egyes szál, melyet tulajdonosa magtermesztés czéljából tart fenn s ápoltat.

A ki tehát erdőből ily tárgyakat; másodszer pedig ritkás erdőből, hol t. i. a fák jókora távolban állanak egymástól, vagy zárt erdő-

ből, tehát oly erdő-területről, hol az egyes fák (szál-erdőknél) egy a mást soron követik, úgy hogy terebélyeik érintkeznek, annyi egymás mellett álló fát lop, hogy az által hézag, vagyis többé már egyáltalában nem pótolható úr támad; valamint a ki a termő-föld megkötésére (meredek hegyoldalokon p.) védezközüül szolgáló vagy sarjazás végett meghagyott tuskót kiás és ellop; avagy ha átlag véve tuskót lop ugyan, de olyképen, hogy az annak ellophatása végett kiásott gödröt nem tölti be, a lopott fa értékét s kártérítésül ezen értékkel egyenlő összeget tartozik fizetni; azon felül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel megfenyítettetni rendeltetik.

XVII. §.

«A ki valamely élőfa ágait, galyait letöri vagy levágja és ellopja (illetőleg jogtalanul eltulajdonítja), ezen tárgy értékét s kártérítésül az érték felét tartozik megtéríteni s egyszersmind a két összeggel egyenlő pénzbüntetésre ítélendő.

A ki pedig valamely élőfáról annak kergét lehasítja és ellopja, a fa és kéreg értékét tartozik megtéríteni s ezenfelül azon értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.»

E szakasznál is az erdei lopások újabb fajaival találkozunk

Ily lopást követ el nevezetesen az, ki valamely élő-fa ágait, galyjait letöri, vagy levágja s elviszi.

Megkivántatik tehát, hogy ne csak letörje vagy vágja, hanem azt el is lopja, illetőleg jogtalanul elsajátítsa.

Ellopja: azaz a tulajdonos beleegyezésén kívül azon szándékkal vigye el, hogy azt eltulajdonítsa, maga javára fordítsa, fölhasználja.

Jogtalanul eltulajdonítsa: mert ha neki arra igénye van, hahár ezen igénye valóságosnak csak általa tartott tényen gyökerezik is, cselekménye lopás lenni megszűnik, mert jóhiszeműsége a lopás fogalmát szükségképen kizárja. Pl. valaki erdőtulajdonosnak adva ki magát előtte, arra neki adás-vevési szerződésben jogot ad, holott később kisül, mikép az erdőtulajdonos csak színlelt volt.

A lopás további faja még ugyane szakasz szerint az eset is, midőn valaki valamely élő-fáról annak kergét lehasítja és elviszi.

Törvényünk a lopás mind e két fajára külön büntetést szab. Névszerint az élő-fa ágait, galyjait letörő vagy levágó s ellopó tolvajra kimondja, mikép az ellopott tárgy értékét s kártérítésül ezen érték felét megtéríteni s azon felül e két összeggel egyenlő pénzbírságot fizetni tartozik.

A bíróság tehát e büntetést köteles kiszabni az ilyen tolvajra. Ellenben a ki az élő-fáról annak csak kergét hasítja le és lopja el, az megtérítésül a *fa* és *kéreg* értékét s ezen felül az ezen értékkel egyenlő pénzösszeget köteles birságul fizetni.

Az utóbbi büntetés tehát első pillanatra annyival enyhébbnek látszik, mennyivel itt csupán a *fa* és *kéreg* értékét, az előbbi esetben ellenben a lopott tárgy értékén felül még ez érték felét tartozik fizetni. Igen! csakhogy a kéreg-lehasítás esetén a kergétől megfosztott *egész* *fa* értékét fizeti.

XIII. §.

«A ki valamely elszáradt, vagy az elemek által letört fát, ágat, galyat, vagy tuskót lop el (illetőleg eltulajdonít), ezen tárgy értékét egyszeresen tartozik megtéríteni s ezen értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetetik.»

Hasonlóan a tárgy egyszerű értékét megtéríteni s ezen értékkel egyenlő pénzbírságot fizetni tartozik az, a ki valamely elszáradt (kiholt) vagy az elemek által (szélvész, villám) letört fát, ágat, galyat, vagy (szintén elszáradt, vagy kimosott) tuskót lop el.

Itt megkivántatik, hogy a *fa* elszáradt, tehát életétől és további fejlődésétől ez által megfosztott, vagy hogy a vihartól letört, gyökere-restől kitépett legyen.

De nemcsak a fára, hanem ágaira, galyjaira, magára a tuskóra is megkivántatik ugyanez.

XIV. §.

«A ki valamely nem-élőfa kergét hántja le s ellopja, vagy már lehántott fakérget lop, a fakéreg értékét megtéríteni tartozik s egyszersmind ezen értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetetik.

A ki száraz vagy zöld faleveleket vagy mohot lop, a lopott tárgy értékét s kártérítésül ugyanannyit fizetni tartozik, ezenfelül pedig ez értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.»

A törvény fennebb oly esetről intézkedett, melyben valaki élő-fáról lehántott kérget lop, miután a lehántást e célra maga eszközli.

Itt ezen esettel szemben nem-élőfa kergének lehántása s ellopása van érintve s büntetéssel sújtva.

Nem-élőfa: tehát pl. már levágott vagy a természet elemei által

letört vagy elszáradt fa, mert mind e fajok a nem-élőfa fogalma körébe tartoznak.

Továbbá érintve van még az az eset is, melyben valaki már lehántott fakérget, lehántott héjat lop el, melyet tulajdonosa vagy más bárki hasított le a fáról s hagyott az erdőben.

Az erdei lopás e fajait a törvény a fakéreg értékének megtérítésével s egyszersmind ezen értékkel egyenlő pénzbírsággal büntetni rendeli.

Ellenben azt, a ki száraz, vagy zöld faleveleket lop, tehát péld. őszszel, midőn a fák már lehullatták leveleiket vagy tavasszal és nyárban, midőn a levelek még teljes zöldjökben vannak, ezekre nézve lopást követ el, vagy *mohot*, tehát akár a fákon, akár az erdő talaján tenyésző, e név alatt ismeretes növényzetet lop el: a tárgy értékének s kártérítésül ugyanannyinak, ezen felül pedig ez értékkel egyenlő pénzbüntetésnek fizetésére ítélandó.

XCV. §.

«A ki gubacsot, tölgy, fenyő vagy más erdei magot vagy erdei gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, agyagot, tőzeget, meszet, gyephantot, fagyökeret, füvet vagy egyéb erdei terméket lop (eltulajdonít), annak értékének megtérítésén felül az értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntettetik.

Ha pedig tettes az erdei magot, gubacsot vagy gyümölcsöt leverte vagy leszaggatta, a fennebbi pontban meghatározott fizetéseken felül kártérítésül az értékkel egyenlő összeget is tartozik fizetni.»

E szakaszban a különböző erdei termékek vannak, de csak *példaképen* és nem úgy felhozva, mintha ez által az erdei termékek egész sora kimerítve s a lopásnak, hogy erdei lopás legyen, csakis az említettek egyikére vagy másikára kellene szükségképen vonatkoznia.

Következtetni lehet, sőt kell ezt e törvényszakasz azon szavaiból: „*vagy egyéb erdei terméket*“. Ilyen a törvényben nem említett termék, vagyis oly tárgy melyet, élő-fákon találhatni, a fagyöngy* is, vagy a tapló stb.

A törvény szövege kiváltképp ezen termékeket említi: *gubacs*; ez alatt értendő a tölgyfa leveleinek a gubóbogár szúrása folytán támadt azon kinövése, melynek hasznát venni a festésnél szokás; *tölgymag*

* Különben ez a fák betegsége. L. Lázár id. m. 19. l.

azaz a köznyelven úgynevezett *makk*, mely a tölgynek gyümölcse, mely maga hizlalásra, héja pedig cserzésre * használtatik; a bükkfának gyümölcse a *bükkmag*, melyből jó olajat verhetni, sőt lisztet is készíthetni belőle; *fenyőmag*, azaz a merev pikkelyekből álló csap, mely a fenyőfák gyümölesét képezi s mely csap az egyes pikkelyek alatt tartalmazza a magot; vagy más erdei mag, vagy gyümölcs pl. dió vagy mogyoró, afonya, szeder, málna, eper stb. — úgy hogy a törvény e szakasza is a vidék különböző erdőtermékeihez képest különböző magvakra vagy gyümölcsökre leszen alkalmazandó.

Gomba = a fák tövében, a talajon, vagy magukon a fák törzsein s ágain termő ilyenmű husos, leves növényzet.

Korhadék = a fa rostjainak átalakulása folytán képződött anyag, melyet minden nagyobb erő nélkül könnyen szétválaszthatni, vagy szétmorzsolhatni.

Földek = az erdőtalaj alkatrészei.

Agyag = azon földnem, melynek sajátása, hogy a vizet magába szívja s az által sima s nyúlós lesz; melegben összehúzódik; tűzben megkeményedik stb.

Tőzeg = fűvel borított (gyepes) oly földnem, mely lassanként földi olajjal megtelven s megszáradván tüzelésre használtatik.

Mész? Itt magában véve nem tudni, vajjon a törvény mészkövet vagy pedig már égetett meszet ért-e. Szükséges, mennyiben erdőbeli termékekről van szó, nemcsak a netán égetett meszet, hanem magát (az égetésre alkalmas) mészkövet is idetartozónak tekinteni.**

Gyephant = a földnek fűvel, mohhal borított s annak gyökerei által összefüggő állapotban levő egyes kisebb, nagyobb darabjai.

Fagyökér = a fának azon része, melyen leginkább szívják a földből a tápanyagot s melyek a fát a földdel, hová rendszerint mélyen elágaznak, kapcsolják egybe.

Fü = minden, az erdőben termő s részint állatok táplálékául, részint gyógyszerekül fölhasználható növények.

A ki ezen s ezekhez hasonló tárgyakra nézve követ el lopást, az ellopott tárgy értékének megtérítésén felül ezen értékkel egyenlő nagyságú pénzbüntetéssel sújtandó.

* Nyersbőr tisztításra.

** Annál inkább, mert a 107. §. ily köveknek pusztán csak ásásáról intézkedik.

Súlyosító körülménynek vétetni rendeli a törvény, ha az erdei magot, gubacsot, gyümölcsöt stb. maga a tettes veri vagy szakgatja le. Ez esetben az értéken s az értékkel egyenlő pénzbírságon felül kártérítésül még az értékkel egyenlő összeget is tartozik a tettes fizetni.

XCVI. §.

«A ki fanedvet (gyanta, terpetin, nyir- és jávor-lé) lop, a lopott tárgy értékét megtéríteni s kártérítésül azzal egyenlő összeget tartozik fizetni s azonfelül a két összeggel egyenlő pénzbüntetésre ítélendő.»

Némely fának nedve különböző célokra használtathatik s ennélfogva keresetté leszen.

A jelen törvény-szakasz különösen a fanedv oltalmazására irányul.

Ki általában véve fanedvet (a törvényszakasz szövege példaképen ismét megemlíti a gyantát, terpetint, nyir- és jávorfalevet) lop, a lopott tárgy értékét megtéríteni s kártérítésül azzal egyenlő összeget fizetni tartozik és ezenfelül még a két összeggel egyenlő pénzbüntetésre ítélendő. Ha tehát a lopott tárgy pl. 2 frtot tenne úgy $2 \times 2 + 4 = 8$ frtban s a költségekben lenne a tettes elmarasztalendő.

Gyanta név alatt különösen az erdei fenyő kiszivárgott nedve szokott előfordulni, mely megszáradva tömör, kemény alakot nyer. Az erdei fenyő fája különösen gazdag e részben. Nyerése végett mély bevágásokat tesznek törzsébe s azokon vezetik le a nedvet a fa tövébe helyezett edénybe, honnan kiszedtetvén terpetin-olaj, * hegedűgyanta, szurok, készítésére fordítják.

Tavaszzsal a *nyirfa* is, ha megfuratik, kellemes ízű s, mint mondják, gyógyerővel is bíró nedvességet nyújt.

A jávor- (juhar) fa nedve pedig néhol, így Amerikában, cukorfőzésre használtatik.

* Die Weisstanne hat im jüngeren und mittleren Alter unter der noch glatten Rinde, Harzbeulen, welche reinen Terpentin enthalten, der durch Öffnen der Beulen und Auffangen des ausfliessenden Saftes in untergehaltene Gefässe gewonnen wird... etc. Grabener: Forstwirtschaftslehre. 3. Auflage, pag. 368.

XCVII. §.

(*Orgazdaság. Bűnpártolás.*) «Az orgazdaság és bűnpártolás, a mennyiben erdei kihágást képező cselekményből származó do-logra, illetőleg ily kihágás tettesére vonatkozólag követetik el, 5 frttól 25 frt-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Orgazdák és bűnpártolók az értéket, a kárt és a költségeket, a tettesekkel egyetemlegesen megfizetni tartoznak.»

Ezen törvényszakasz a lopásokból származó tárgyak elrejtésére és fölhasználtságuk közvetítésére stb. szolgáló azon cselekményekről intézkedik, melyek *orgazdaság* és *bűnpártolás* elnevezés alatt szoktak előfordulni a büntető törvénykönyvekben.

Orgazdaság különösen azon tilos cselekmény, melynél fogva valaki a tolvajjal kötött előleges megállapodásban kijelenti, hogy bizonyos nyeresém mellett, az ellopott tárgyak elrejtésére, azok eladásának közvetítésére vállalkozik s ez ígérését teljesíti is.

Ha ellenben ily előzetes megállapodás nincsen, de mindamellett később, a lopás elkövetése után, a tolvajnak valaki, rendszerint szintén nyeresém reményében, de a nélkül is, a tárgyak elrejtésére, vagy a bűnjelenségek (nyomok, jelek) eltitkolására, vagy a törvény kijátszására, a tolvaj menekülésére segédkezet nyújt, ez által bűnpártolást követ el.

E két cselekmény erdei lopásokra vonatkozólag 5 forinttól 25 forintig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatni rendeltetik.

Azonkívül mind az orgazdákra, mind a bűnpártolókra ki van mondva, hogy ők erdei tolvajlásoknál a tolvaj által megtérítendő értéket, kártérítést s költségeket egyetemlegesen * tartozzanak fizetni.

A tolvajra szabandó birságra ez egyetemlegesség ki nem terjed. Ezért egyedül a tolvaj felelős. De másrészt, láttuk, az orgazdákra s bűnpártolókra külön birságot szab ki a törvény.

XCVIII. §.

«Ha a visszaesés az orgazdára nézve forog fenn, ennek cselekménye, tekintet nélkül az erdei kihágásban bűnös tolvajra, a büntetőtörvények rendelkezései szerint minősítendő.

Erdei kihágásokra vonatkozó orgazdaság esetében, a visszaesés hatálya 3 év alatt szűnik meg.»

* «Egy mindnyájáért s valamennyien egyért.»

Visszaesés — büntetéssel sújtott cselekményeknél — oly tényt képez, melyet valaki elkövet az által, hogy tettéért egyszer már büntetve levén, daczára ennek azt újabban ismét elköveti, végrehajtja (szorosabb értelmű visszaesés, ha ugyanazon tettet követi el; ellenben ha más tilos tettet cselekszik, tágasb értelmű visszaesés).

Orgazdaságnál tehát a visszaesés egyszeri orgazdaságért már kiállott büntetés után újabb orgazdaság elkövetése.

Az erdőtörvény e szakasza rendeletéből, ha visszaesés orgazdára nézve forog fenn, annak cselekménye, tekintet nélkül az erdei kihágásban bűnös tolvajra a büntető törvények szerint minősítendő.

Azaz az orgazdaság mindenkor büntetett fog képezni, ha azt olyan egyén követi el, ki rablás, zsarolás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság miatt már két ízben büntetve volt (Bünt. törv. 371. §.)

Megkiváncsátik tehát, hogy súlyosabb büntényekért az illető már két ízben büntetve volt legyen.

Ellenkezőleg ha csak egy ízben lett volna büntetve, az orgazdaságot elkövetett egyén e tette, erdei lopásnál ismét csak erdei kihágás gyanánt lesz sújtandó.

Azonban a visszaesés érintett hatálya erdei kihágásokra nézve csak három évig tart; mi úgy értendő, hogy, ha t. i. az utolsó, a fennforgó orgazdasági cselekményt megelőző, e tettet a tettes a büntetést három év előtt már kiállotta, tekintettel az időre, midőn az újabb bírósági eljárásra okot szolgáltató tettet elköveti, e tette mint visszaesés számításba nem vétethetik.

XCIX. §.

(*Kísérlet.*) «A fennebbi fejezetben meghatározott cselekmények kísérlete is büntetendő.

A kísérlet büntetésénél a büntető törvények erre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók.

Ha az eltulajdonítani szándékolt dolognak a büntetés kimérésénél alapul szolgáló értéke nem határozható meg, a kísérlet 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.»

A törvény az ezen előadott fejezetben foglalt tolvajlasi cselekmények kísérleteit is büntetni rendeli, a mint ezt már a 80. §-ban is kimondja.

Kísérlet pedig lesz a tettes vagy a tettesek akaratának minden oly kijelentése, mely közvetlenül a tolvajlás elkövetésére irányul ugyan, czélt azonban teljesen nem ér, mert idegen akadály, vagy

véletlen, közbejötté miatt a tárgyak eltulajdoníthatása megghusítatott.

A kísérlet büntetését illetőleg a büntető törvény erre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók; azaz a szerint, a mint a megkísérlett lopás, ha teljesen célzott ér, kihágásra, vétségre vagy büntetettre vezet vala: a kísérlet is vagy kihágásul, vagy vétségül, vagy büntettül leszen tárgyalandó (Bünt. törv. 65. §.).

Továbbá, mennyiben a büntető törvény azt rendeli, hogy a kísérlet enyhébben büntetendő mint a végbevitt büntett vagy vétség: ezen elvnek itt is alkalmaztatnia kell (Bünt. törv. 66. §.).

Kihágásnál szabad lesz tehát a bíróságnak a törvényben a teljes kihágásra kiszabott büntetésnél alább is szállnia.

Végül ugyancsak a bünt. törvények értelmében a kísérlet nem büntetendő: 1-ször ha a tettes maga, vagy a megbízott, büntette vagy vétsége végbevételétől önként elállott; 2-or ha a büntett, vagy vétség tényálladékból származó eredményt, mielőtt cselekménye fölfedeztetett volna, önként elhárította (Bünt. törv. 67. §.).

A mennyiben pedig a büntetés kimérésénél erdei kihágásokra nézve, mint tudjuk, az érték veendő alapul: az esetre, ha ez netán nem volna meghatározható, a törvény a kísérletet 10 forintig terjedhető pénzbírsággal rendeli büntetni.

B) AZ ERDEI KÁRTÉTELEKRŐL.

C. §.

(Legeltetési kihágás.) «A ki oly erdőben, melyben a legeltetésre nincs joga, szándékosan vagy gondatlanságból legeltet, az okozott kár és esetleg a hajtópénz megtérítésén felül, pénzbüntetéssel a következő mértékben büntetendő:

1.	1 darab szarvasmarháért	50 kr.
2.	« « kecskéért	50 «
3.	« « ló, öszvér vagy szamárért	40 «
4.	« « juhért	15 «
5.	« « sertésért makkoltatás idején	30 «
6.	« « sertésért makkoltatási időn kívül	10 «
7.	« « szopós csikóért	5 »
8.	« « lúdért	2 «
9.	egyéb baromfiért darabonként	1 «

Ha a legeltetés 15 éven aluli vagy tilalom alatt álló erdőben, vagy pedig véderdőkben, avagy futóhomokban álló erdőkben történik, a fentebbi 1—7. alatt felszámított pénzbüntetés mindenik darab állatért kétszeresen veendő.

Ha pedig a legeltetés, hat éven aluli, mesterséges ültetvények, vagy erdei vetések közt, avagy faiskolában történt, a pénzbüntetés háromszoros összegben szabandó ki.»

Az erdei kártételek sorában a törvény első helyen említi a jogellenes legeltetést.

Erre nézve nem tesz különbséget, vajjon szándékosan etetés végett terelte-e a tettes az erdőbe az állatot; vagy vajjon, csak, — nem gondolva velök elegendé, — azok természeti ösztönüket követve mentek oly helyre, hol a legeltetés jogtalan.

A tettes az okozott kárnak és esetleg a hajtópénznek, vagyis a díjknak, melyek annak részére szabvák meg, ki a tilosból az ott talált marhákat behajtja, megtérítésén felül pénzbüntetéssel is büntetendő. Darabonként külön van az állatok különböző fajaira nézve a törvényben e pénzbüntetés megszabva.

Súlyosító körülménynek veendő s azért a megállapított büntetés is minden darab állatért, melyek 1—7-ig menő sorszámok alatt jelölve, kétszeresen számítandó föl, ha a legeltetés oly erdőben, mely

még nem 15 éves; vagy oly helyen, mely legeltetési titalom alatt áll (7. §.); vagy véderdőkben (2. §.) vagy futóhomokon álló erdőterületeken történik.

Ha pedig a legeltetés ültetvényekben, melyek mesterségesek s 6-ik életévöket még be nem töltötték; vagy erdei vetések közt; vagy faiskolában fordul elő: akkor a pénzbüntetés háromszorosra szabandó: azaz minden darab szarvasmarhánál ilyenkor az okozott kár megtérítésén s a hajtópénz fizetésén túl, 1 frt 50 krban lesz a szándékos, vagy gondatlan, tettes elmarasztalandó.

Ültetvények = a földtalajba mesterségesen elhelyezett oly csemeték, plánták, melyeknek rendeltetésök, hogy kifejlödvén idővel erdőt képezzenek.

Erdei vetések = oly területek, melyek csemeték nyérése végett kellő műveltetés után valamely famaggal vannak bevetve, akár a mag már kikelt, akár még fejlődésnek nem indult legyen.

Faiskolák = oly területek, melyeknek állandó céljok. beültetésre alkalmas facsemetéknek termelése és ápolása.

A hajtópénz mennyisége iránt a közigi. bizottságok intézkednek az általuk felállítandó érték- és árszabályzat keretén belül.

Cl. §.

«Az előző §. határozatai az esetben is alkalmazandók, ha a legeltetésre jogosított ebbeli jogosultságát, a legeltetés helyére, idejére vagy a legeltetett állatok fajára avagy azok számára nézve túllépte.»

Az előbbi szakasz intézkedik azon esetről, midőn legeltetés olyan részéről történik, kinek arra joga nincs.

Lehet azonban, hogy valakinek legeltetésre * joga van, pl. mert e végre az erdő egy részét bérben bírja. Ha az ilyen a legeltetés helyére, mert tán a neki kijelölt hátárokon túl megy; vagy idejére, mert azon idő után legeltet már, melyig joga terjedt: például meg volna engedve Szent-György napjáig s ő legeltet május közepéig; vagy végül a legelő állatok fajára, avagy ezek számára nézve szándékosan eltérést enged meg magának; vagy hogy ilyen eltérés gondatlanságból következik be: szintén erdei kártételt, kihágást követ el.

* Átlag véve, — mert mennyiben helyre, időre nézve stb. túlterjeszkedik, erre szoros értelemben jogosítótnak nem tartható.

A legelő állatok fajára, vagy ezek számára nézve túllépés akképen történhetik, hogy kinek pl. juhokra vonatkozólag van megengedve a legeltetés, azok közé kecskéket is bocsát a legelőre; vagy számukat illetőleg oly módon, hogy kinek pl. 15 darab szarvasmarhára szól engedélye, tizenöt helyett 30 darabot legeltet stb.

Mi az előbbi szakasznál a büntetésről mondvá volt, itt is alkalmazandó. A tettes tartozik a kár s esetleg a hajtópénz megtérítésén túl, a körülményekhez képest, a közlött jegyzék alapján meghatározandó, egyszeres, kétszeres, sőt háromszoros bírságot fizetni.

III. §.

«Legeltetési kihágás esetében, a kártérítési összeg a 100. §-ban megszabott pénzbüntetés felénél, s ha az említett § 1—7. pontja alatt felsorolt állatokkal 15 éven aluli vagy laza talaju erdőben, vagy nedves időjárásakor történik, vagy ha a kárt tevő egy napnál tovább legeltetett, annak teljes összegénél kevesebb nem lehet.»

E szakaszban a legeltetési kihágás eseténél követelhető kártérítés minimal-összege van megszabva.

Legeltetési kihágás alapján ugyanis megtérítendő kárpótlás összege a 100-ik §-ban kiszabott pénzbüntetésnek felénél kisebb nem lehet.

Ez úgy értendő, hogy, ha pl. egy darab szarvasmarhával követtetett el a kihágás, mennyiben egy darab szarvasmarha után bírságul 50 kr. van rendszerinti büntetésül megszabva: kártérítéskép ennek felénél, tehát 25 kr-nál kisebb összeg meg nem ítéltető.

Sőt, ha a legeltetési kihágás a 100. §-ban elősorolt négylábu állatok által 15 éven aluli, vagy laza talaju erdőben, vagy nedves időjárásakor történik; vagy ha a kárt tevő egy napnál tovább legeltetett, akkor kártérítésül a kiszabandó bírság egész összegénél kevesebbet ítélni nem szabad.

Ha tehát a kihágás egy darab szarvas marha által követtetik el s a körülményeknek, a mint azokat a törvény elősorolja, egyike, vagy másika előfordul: a törvényben kiszabott pénzbüntetéssel a kárpótlási összegnek egyezőleg kell megítéltetnie; névszerint, mennyiben 15 éven aluli erdőkben való legeltetéskor a bírság egy forint, a kártérítésnek is ilyenkor egy forintnak kell lennie.

15 éven aluli erdőkben: mert itt a fák rendszerint még annyira

nincsenek megerősödve, hogy az 1—7-ig elősorolt legelő állatok azokban nagyobb károsítást ne okozhatnának.

Laza talaju erdőben, vagy nedves időjárásakor : mert ily talaju erdőkben, hol t. i. a föld igen porhanyó, valamint nedves időjárásakor is a legelő állatok a gyengébb növényeket kiszakgathatják.

CIII. §.

«A 100. §-ban meghatározott büntetés felére szállítható le, ha valaki az azon §-ban megjelölt valamely állatot, másnak erdejébe legeltetési szándék nélkül ugyan, de jogtalanul behajt, vagy a felügyeletére bízott állatot másnak erdejébe gondatlanságból bemenni engedi.

Ha mindazonáltal valamely állat, csakis az erdőbe való menekülés által óvathatott meg a fenyegető közvetlen veszélytől: ez esetben büntetésnek nincs helye; az okozott kár azonban ez esetben is megtérítendő.»

Az erdőtörvény nemcsak a legeltetést, hanem büntetni rendeli már azon cselekményt is, mely által valaki másnak erdejébe a nélkül, hogy erre joga volna, szarvasmarhát, lovat, öszvért, szamarat, kecskét, disznót stb. behajt; akár felügyeletére bízzák ez állatok, akár nem.

Úgyszintén azon gondatlanságot is, melynek folytán a valaki felügyeletére bízott állatok másnak erdejébe bemennek.

A fő ez utóbbi esetben azon mozzanat, hogy az állatok felügyeletére bízva legyenek és hogy az illetőt gondatlanság terhelje; pl. történjék az állatok részéről az erdőbe való bemenetel annak miatta, mert az illető a helyett, hogy vigyázott volna, aludt stb.

E két esetben a büntetés, mely a jogtalan legeltetésre szabva van, *felényire* szállítandó le s a tettesre ez rovandó reá birságul.

Ha ellenben az idegen erdőbe való behajtás mintegy végszükség esetében történék, pl. roppant égi háború, zivatar, árvíz, tűzvész stb. alkalmából, a midőn az állatot csakis az erdőbe való behajtás által lehetne a bizonyos veszélytől megmenteni: az érintett büntetésnek ugyan nincs helye; az okozott károk mindazonáltal ily esetben is megtérítendőek.

E kárpótlásra nézve azon elv már nem lesz alkalmazandó, miszerint az — az ezen mentő, illetőleg büntetést kizáró körülmény nélkül megszabandó pénzbüntetésnek felénél kisebb nem lehet. Itt az okozott s kimutatható károk döntenek s ha a megszabandó büntetés-

nek feléig sem rugnának, az erdőbirtokos a feléig való kiegészítést nem kívánhatja.

CIV. §.

(*Hajtópénzek.*) «Jogtalan legeltetés vagy valamely állatnak idegen erdőbe való jogtalan behajtása esetében, a kártérítésen és a pénzbüntetésen felül, az állatok után hajtópénz is fizetendő.

A hajtópénz nagyságát, mindenik állatnemre nézve, a köz-igazgatási bizottság a 85. §. értelmében határozza meg.

A szárnyas állatokat behajthatlanság esetében jogukban áll az erdő-őrizzettel megbízott egyéneknek lelőni, mely esetben a lelőtt állatok a hely színén hagyandók s az állat tulajdonosa által elvihetőek.»

Hajtópénzről már a 100-ik §-ban tétetett említés.

Itt ujabban is ki van mondva, hogy jogtalan legeltetés, vagy valamely állatnak idegen erdőbe való jogtalan behajtása esetén a kártérítésen és a pénzbüntetésen felül az állatok után még hajtópénz is fizetendő.

Hajtópénz alatt értjük azon illetéket, mely az idegen erdőben jogtalanul találtató valamely állatnak onnét való ki-, illetőleg vagy az erdőtulajdonos vagy a község házához való behajtásáért jár. Nem elég ugyanis az állatokat az erdőből, hol jogtalanul vannak, csakis kihajtani; szükséges azokat egyuttal felügyelet alá is helyezni, azaz behajtani.

Mennyi legyen, már t. i. mily nagy, a hajtópénz, erről a törvény (mint ezt az 1840. IX. t. cz. tevő, a 9. §.) nem intézkedik. Ruházza e teendőt a közigazg. bizottságra, melynek, mint fennebb, a 85. §-nál, láttuk, joga s kötelessége az erdei károk könnyebb megtérítése végett időről időre bizonyos árszabályzatot készíteni s azt jóváhagyás után közhírré tétetni. Ez árszabályzatban fog kelleni a bizottágnak a hajtópénzt is az állatok fajaira nézve különbözőképen meghatározni.

Szárnyas állatoknál: ludak-, kacsáknál, a behajtás sokszor csaknem lehetetlen,* mennyiben őszszel, mint tudva van, még a ludak is (szelid ludak) repülni szoktak. Ilyenkor, de csak is ilyenkor tehát, t. i. behajthatlanság esetén, a törvény e szakasza jogot ad, és csak az erdő-őrizzettel megbízott egyéneknek, másoknak nem, az erdőtu-

* Ennek kimutatása egyes esetekben absolute nem eszközölhető. Ezért attól, a ki behajtás helyett lelővi, nem is kívánható. Ellenkezőleg az állatok tulajdonosának lesz feladata, ha állítja, a behajthatóságot igazolni.

tulajdonos, vagy erdőbirtokosok kivételével mégis, kikre e jog okvetlenül szintén kiterjesztendő, — a szárnyas állatok lelőhetésére.

A szárnyas állatok tulajdonosa tulajdoni jogát ez által nem veszti; szabadságában van a hely színén hagyandó állatot onnét elvinni.

Magától értendő, hogy az okozott kár egyébiránt ez esetben is megtérítendő (hajtópénz nem jár) s az állatok tulajdonosa még a kiszabott pénzbírságban is elmarasztalendő.

CV. §.

(*Károsítások.*) «A ki élőfát le- vagy be-vágás, megfúrás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel vagy tovább szakítása, vagy bármi más módon megrongál, az okozott kár megtérítésén fölül 15 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig az élőfa galyát, vagy ágát letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja, az egész élőfa értékének egy tizedrészétől annak egész értékéig terjedhető kártérítést tartozik fizetni, s azonfölül 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.»

Itt elő vannak adva azon cselekmények, melyek által idegen erdőben károk okozhatók.

Ily cselekmények: élőfának le- vagy be-vágás, megfúrás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, gyökerek feltakarása, gyanta-nyilások fel- vagy tovább-szakítása vagy bármi más módon való megrongálása.

A törvény itt is a felhozott cselekményeket csak inkább példaképpen s nem azért sorolja elő, mintha a megrongálásnak, hogy erdei kihágást képezzen, csakis e módok egyike vagy másika által kellene elkövettetnie.*

Czéljok e cselekményeknek különböző lehet; legtöbb esetben az, hogy a fa netáni kiszáradása előmozdítottassék oly körülmények között, midőn a tettesnek az erdőben pl. száraz fára nézve faizási joga van. Egyébiránt a törvény az indokot, a czélt számba nem veszi; lehet az gonosz szándék, meggondolatlanság, pajzánság stb.

A cselekmények nagyobb része oly világos, hogy bővebb körülírásra nem szorul. Így a le- vagy be-vágás, megfúrás, lehámozás, fűré-

* Ily kihágás volna a fa-gyökereinek oly szerrel való áztatása is, mely a fa halálát okozná.

szelés, gyökerek föltakarása, gyanta-nyilások föl- vagy tovább-szakítása oly érthetően jelezvék, hogy közelebről fölvilágosítani csakugyan nem kell.

Ellenben *rovatozás* alatt a fának a törzs hosszában lenyuló csíkok által való megkárosítása értendő; *gyűrűzés* és *jelzés* oly műveletek, melyek elsejénél a fa törzse köröskörül gyűrű alakban terjedő, a másodiknál pedig bizonyos jeleket, pl. valaki nevének kezdő betűit vagy egész nevét, czímert kifejező, vágásokkal láttatik el.

Gyanta-nyilások alatt oly bevágások értendők, melyekkel az erdőbirtokos, vagy tulajdonos, vagy a gyanta nyeresére joggal bíró a fát már ellátta. E nyilások felszakítása, mennyiben már betapasztattak volna, valamint tovább-szakítása is, mint a fák rongálása, tilalmaztatik.

E cselekményeket a törvény az okozott kár megtérítésén túl 15 forintig terjedhető pénzbírsággal rendeli büntetni. A 15 forint maximum, melyen alul a bíróság mehet, de melyen felül mennie nem szabad.

A ki pedig az erdőtulajdonosnak nem az érintett módok egyike vagy másika, hanem az által okoz kárt, hogy az élőfának galyát vagy ágát letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon meg rongálja, pl. rügyeit, leveleit mind lepusztítja: az olyanra a törvény az egész élőfa értékének egy tizedrészétől annak egész értékéig terjedhető kártérítést s ezen felül 10 forintig menő pénzbüntetést rendel.

Ágak alatt a fatörzsből közvetlenül kinyuló karok; *galyak* alatt pedig a karoknak kisebb nagyobb kinövései, ágbogai, melyeken közvetlenül a levelek székelnek, értendők.

A kárpótlási összeg minimuma az egész élőfa értékének egy tized része. Ha tehát a fa pl. 5 forintot ért volna, akkor a megtérítés $0.5 = 50$ krajczárt tenne ki minimum gyanánt s ez emelkedhetik egészen a teljes 5 forintig. A megtérítés ezen túl nem mehet, valamint a kiszabandó pénzbírság sem mulhatja a törvényes 10 forintot felül. Ily esetben ez a pénzbírság legmagasb összege.

CVI. §.

«A levágott fáknak vagy más erdei termékeknek, a kerítésnek, ároknak, medernek, partnak, töltésnek, hidnak, átmetszetnek, útnak, ergettyűnek vagy csusztatónak, vízfogónak, vagy a fauszta-
tásra szolgáló más eszközöknek, továbbá tilalmi táblának, jelző vagy útmutató póznának, a távolsági vagy bármely más az erdő-művelés

vagy használat céljából alkalmazott jelnek, vagy műveknek megrongálása, úgyszintén a szénégetésre összehordott vagy ölbe rakott fák szétbontása, ötven krajczártól, huszonöt forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az okozott kár mindenik esetben megtérítendő.»

E szakaszban a törvény, részben ismét csak példaképen, másrészt eléggé kimerítőleg, intézkedik.

Kimondja, hogy az itt érintett tárgyaknak bármily módon való rongálása, azaz értékcsökkentése, vagy céljokra vonatkozó alkalmas voltuknak megváltoztatása, átalakítása szintén erdei kártételi kihágást képezvén, az, mint ilyen, 50 krajczártól 25 forintig menő pénzbírsággal büntetendő.

50 krajczár a minimum; 25 forint a maximum. A bírósági közegeknek ezen két összegben belül szabad kezök van a körülményekhez mérten; de alul vagy felül nem mehetnek.

A tárgyak, melyek megrongálása ellen itt intézkedés van téve, a következők: *levágott fa*; minden *egyéb erdei termék*, azaz a mit az erdő önmagától, vagy emberi ipar közrehatása mellett létrehoz: pl. erdei gyümölcs, ültetvények; *kerítés*, akár köfal, akár sövényzet; *árok*; *meder* = víz lefolyására szolgáló készülék; *part*; *töltés* = víz-, vagy marhahajrás ellen mesterségesen emelt földhányás; *híd*; *átmetszet* = víz elhárítására vagy egyéb célból készített kisebb csatorna; *út*; *ergettyü*, vagy *csusztató*, azaz azon, rendszerint szintén mesterségesen készített lejtőség, melyen fatörzsek vagy fahasábok bizonyos magasságról megközelíthetetlen helyről máshova juttatni szoktak; *vízfogó*, mesterségesen készített mű, * melynek célja a patakon, vagy folyóban lefolyó víznek megakasztása, gyűjtése; *fa usztatásra szolgáló eszközök*, vagyis oly művek és szerek, melyek fának vizen való szállításánál használni szoktak: pl. usztatavak gátjai, gereblyék — az usztatott fák megakasztására stb.; *tilalmi táblák*, oszlopokra vagy élőfákra aggatott oly jelek, melyek vagy a rájuk vezetett felírás, vagy rajz által kinek-kinek tudtul adják, hogy, bizonyos erdőrész vagy vadászhat, vagy legeltetés stb. szempontjából olyan, hogy e cselekményeket ottan foganatosítani nem szabad; *jelző* vagy *utmutató póznák*, azon a földbe tűzött rudak, melyek erdőfelméréseknél, erdővágatásoknál támpontokul, tájékoztatóul, útbaigazításul, útkra nézve irányjelzőül szolgálnak; *távolsági* vagy bármely más, az erdőmívelés

* *Torlaszoknak* is neveztetnek. L. Lázár i. m. 134. l.

vagy használat czéljából alkalmazott *jel* vagy *mű*: pl. a jelek, melyek által a felfákul meghagyandó törzsek fölismerhetőkké tétetnek a favágók előtt, vagy kártékony madarak elriasztására föllállított vázak; szóval oly látható külsőségek, melyek részint bizonyos távolságok feltüntetésére, részint arra valók, hogy, mint mondók, a vágások végett a munkások előtt mintegy kézzelfoghatólag mutassák, melyek a fák, melyeket kivágniok s melyek azok, melyeket ellenkezőleg, mint magfákat érintetlenül hagyni utasítva vannak.

A fennérintett büntetés alá esik mindenki, a ki ezen tárgyak rongálását eszközli, vagy megváltoztatásukat okozza.

Végül ide tartozik még azon kár is, melyet valaki okoz az által, ha a már ölbe rakott, továbbá a szénégetés kedvéért összehordott fát szétbontja, szétszórja.

A büntetésen túl a törvény a minden egyes esetben okozott s kimutatható kárt is megtéríttetni rendeli.

CVII. §.

«A ki másnak erdejében jogtalanul földet, érczet, kőszenet, követ, gyepet vagy egyéb talaj-alkatrészeket ás, vagy az erdőbe követ, vagy más a talajra nézve kártékony anyagot hord, a kár és az odahordott anyag elhordása által okozott költség megtérítésén felül 50 krajczártól 10 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő.»

A törvény e szakaszában tiltva van másnak erdejében jogtalanul eszközlött minden oly ásás, melylyel valaki *földet* (agyag-, mész-, kovaföldet), *érczet* (arany, ezüst, vas, réz), *kőszenet* (tüzelésre használható ásvány, égeny), *követ* * (bármiféle legyen, gránit, bazalt stb.) *gyepet* vagy egyéb *talaj-alkatrészeket* választ el az erdő-talajtól. **

Továbbá tiltva van idegen erdőbe követ, vagy más a talajra nézve kártékony anyagot hordani.

Az anyagnak károsítónak kell lennie okvetlenül; mert ha valaki pl. a talaj javítására alkalmas tárgyakat hordana, ámbár a tulajdonos ettől is eltilthatná, büntetés alá eső cselekményt mindazonáltal még sem követne el.

Az itt tilalmazott cselekményeket, melyek fogalmához nem kívántatik, hogy a kiásott tárgyak el is vitessenek, mikor is a cselek-

* Erről mint mész-(kő)lopásról lásd a 95. §-t.

** Elhordatásuk nem kívántatik meg ezen kihágás fogalmához.

mény lopássá minősül, — a törvény, 50 krajczártól 10 forintig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandónak rendeli.

Együttal kötelezi a tettetést a kárt s az oda hordott anyag elszállítatásáért járó költséget is megtéríteni.

Ha valaki nem kártékony, hanem a talaj javítására hasznos anyagot hordana a tulajdonos beleegyezésén kívül idegen erdőbe, bár cselekménye, mint jeleztük, büntetendő nem volna, de mindamellett tőle is lehet az odahordott anyag elhordatását, illetőleg ez elhordatás költségei megtérítését követelni.

CVIII. §.

«A ki idegen erdőben faizási vagy alomhordási vagy egyéb természedésre engedélylyel bír, de a fát, galyat, almot vagy egyéb erdei terméket, nem a meghatározott mennyiségben, időben, vagy nem azon erdőrészből viszi, melyből annak vételére jogosítva van, ötven krajczártól tíz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetéssel büntetendő az is, a ki az alomgyűjtésnél, vagy galyszedésnél vasgereblyét vagy vágó eszközt használ, vagy pedig az őt illető faizási vagy erdőtermék-szedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruházza, vagy másnak érdekében gyakorolja, vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja; egyáltalán, ha megjelölt jogának határain túllép.»

Az e szakaszban tiltott cselekményeket ismét csak olyanok követhetik el, kiknek az idegen erdőre nézve faizási vagy alomhordási, avagy természedési jogosultságok van, vagyis a kik engedélylyel bírnak a tüzelés, vagy akár építkezés végett az erdőből fát gyűjteni, azt onnét elszállítatni; avagy lehullott faleveleket s más a földön elterülő növényi alkatrészeket onnét elvitetni; vagy ott egyéb erdei terméket szedhetni (pl. málnát, mogyorót stb.).

Elkövethetni e kihágást olyképen, hogy faizási jogunknál fogva a fát, galyát, vagy alomhordási engedély folytán az almot, vagy ha jogunk arra irányul, egyéb erdei terméket nem a meghatározott mennyiségben, tehát mindenesetre többet mint megengedve van (kevesebbet szedve senki jogát nem sértjük), nem a kiszabott időben (pl. ha nappal helyett éjjel gyakorolnók jogunkat) vagy nem azon erdőrészből viszzük, melyre engedélyünk s jogosultságunk szól.

E kihágás büntetése szintén 50 krajczártól 10 forintig terjedhető pénzbírság.

Továbbá elkövethető ez erdei kihágás az által is, hogy a jogozat

az alomgyűjtésnél, vagy galyszedésnél nem a megengedett fölszedési eszköz által gyakoroltatik; hanem ha pl. fagreblye helyett vasból készült gereblyével, vagy vágó eszközzel (fejszével, vas-horoggal), járunk el; a minket illető jogot gyakorlat végett másra ruházzuk; vagy magunk ugyan, de más érdekében érvényesítjük; pl. ha, miután már saját marháimat alommal elláttam, még azon felül másnak javára is almot gyűjteni megyek; vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket a helyett, hogy szükségleteinkre magunk elhasználnók, áruba bocsátjuk.

Van itt végül még egy általános szabály, mely e részben is az egyes esetek minősítését a bírósági közegekre ruházza, t. i. hogy a jogosított mindannyiszor erdei kihágást követ el, valahányszor megjelölt jogának határain túlmegy. Mind ez esetben ugyanis már jogtalanságot követ el, mit megállapítani minden egyes esetben a bíróságok hivatvák.

A büntetés mindez esetekre vonatkozólag mindenkor 50 krajczártól 10 forintig terjedhető pénzbírság.

C) A VESZÉLYES CSELEKMÉNYEKRŐL ÉS MULASZTASOKRÓL.

CIX. §.

(Tűzelés.) «Két forinttól húsz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntettedik:

1. a ki a 9. §. határozmányainak megsértésével, az erdőben vagy annak közelében tüzet gerjeszt;

2. a ki az általa vagy hozzájárulásával avagy jelenlétében gerjesztett tüzet kellő felügyelet nélkül hagyja, vagy a tűzveszélynek kikerülésére szükséges, és a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedéseket elmulasztja;

3. a ki a jelen törvény 11. §-ának eleget tenni elmulasztja;

4. a ki erdő-égés esetében annak oltására kötelezve lévén, ezen kötelezettségének, alapos ok nélkül nem tesz eleget, vagy az oltást vezető hatósági közeg rendelkezését, alapos ok nélkül nem teljesíti.» (Erdő-égésnek oltása.)

Tudjuk, hogy erdőben s azok közelében száz méternyi távolságon belül tüzet rakni — csak erdőégések megakadályozására célzó óvrendszabályok megtartása s idegeneknek még ezen felül csak az erdészeti személyzet engedélye mellett szabad.

A ki a tűzgerjesztés körül megtartandó emez óvrendszabályokat mellőzi; — továbbá

Idegen, ha a tűzrakásnál az erdészeti személyzet engedélye nélkül jár el, habár különben a kellő óvrendszabályokat szemelőtt tartaná is: erdei kihágást követ el.

Hasonlóképen erdei kihágásban bűnös az, a ki az általa erdőben vagy a körül gerjesztett tüzet a szükséges felügyelet nélkül hagyja; nemkülönb az is, a ki, ámbár a tüzet önmaga nem gerjesztette, de az hozzájárulásával* más által gerjesztetett; vagy ha bár a gerjesztéshez egyáltalában hozzá sem járult is, de annál jelen volt s így tudnia kellett, hogy az erdőben tűz van s e tűznek felügyelet alá rendeléséről még sem intézkedett; vagy, nehogy tűzveszély kelet-

* Pl. fát hordott a tűzhöz.

kezzék, az ennek elkerülésére szükséges s a létezett viszonyokhoz képest eszközölhető intézkedéseket megtenni elmulasztotta.

A tűzveszélynek elkerülésére szükséges és a létezett viszonyok között eszközölhetővé vált intézkedéseket elmulasztja, — mondja a törvény.

Ha tehát valaki előtt, bár hozzájárulása nélkül erdőben tűz gerjesztetik, kötelessége neki is odaműködni, hogy a tűzveszély a kellő óvrendszabályok alkalmazása mellett megelőztessék.

Kötelessége továbbá, ha közelben víz van, a gerjesztett tűz eloltását eszközölni; vagy a tüzet földnek arra szorása által megvenni, mielőtt távoznék.

Ugyanezen erdei kihágást követi el az is, a ki az erdőben, vagy annak közelében elhagyottan talált tüzet el nem oltja; vagy, ha eloltani már nem bírja, avagy erdőégést vesz észre, vagy ilyennek tudomására jut, azt az útjában eső legelső ház lakosainak tudtul nem adja; valamint ezek is elkövetik, mihelyt a tudtukra esett erdőégést az erdőbirtokosnak vagy háza népének, vagy az erdőfelügyelettel megbízott személyzet valamely tagjának, vagy végül a legközelebbi községi elöljáróságnak (vagy szolgabírónak) be nem jelentik.

E kihágásban bűnös az is, a ki erdőégés esetén oltásra kötelezve lévén, — kötelesek pedig a kirendelt község lakosai mind, — e kötelezettségnek alapos ok nélkül eleget nem teszen.

Alapos ok nélkül. Alapos ok lehet vagy betegség, vagy előrehaladt kor, vagy asszonyokra nézve kisebb gyermekek ellátása, kiket honn felügyelet nélkül nem hagyhatni.

Nemkülönbben bűnösök e kihágásban azok is, kik az oltást vezető egyének (a hely színén jelenlévő rangban első erdőtiszt, szolgabíró, városi kapitány; esetleg, ha ezek egyike sincs jelen, azon község elöljárója, melynek határában, vagy közelében az erdőégés van) rendelkezéseit szintén alapos ok nélkül nem teljesítik.

Alapos ok lehet kapott sérülés; vagy oltó-eszközeinek, ha hamarjában másokkal ki nem cserélhetők, kapójának, csákányának megromlása, míg helyre nem hozza stb.

A büntetés az imént elősorolt erdei kihágások ellen két forinttól husz forintig terjedhető pénzbírság.

CX. §.

«Azon közigazgatási hivatalnok, ide számítva a községi előjárót is, a ki erdő-égés esetében, a hivatalánál fogva őt illető intézkedések körül, kötelességét megszegi, szintén az előbbi §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő.

Megyei közigazgatási hivatalnok ellen, ily vád esetében, az elsőfoku bíróságot a legközelebbi erdei kihágási bíróságok közül, a másodfoku erdei kihágási bíróság biróküldés által határozza meg.

E büntetés mindazonáltal nem zárja ki, a közigazgatási tisztviselő s községi előjárónak a törvényhatóságok és községek rendezéséről szóló törvényczikkekben megállapított felelősségét.»

E szakasz tekintetéből első kérdés: kik azok a közigazgatási hivatalnokok s mi kötelességök van erdőégés esetén?

Közigazgatási hivatalnokok alatt itt a törvényhatóságok szolgálatában álló megyei vagy városi tisztviselők: névszerint szolgabírák, rendőr-kapitányok értendők. A törvény maga ezekhez sorolja a községek előjáróit is.

Ezeknek kötelességök mikelyt valami erdőégés tudomásukra jut az illető község s a körülményekhez képest a szomszéd községek lakosait is azonnal kirendelni az erdőégés színhelyére.

A melyik e községek közül az erdőégés esetén őt hivatalánál fogva illető kötelességét mulasztja, megszegi, szintén mint erdei kihágásban bűnös két forinttól husz forintig terjedhető bírsággal büntettetni rendeltetik.

E büntetés mindazonáltal, a törvény világosan mondja, nem zárja ki a közigazgatási tisztviselőknek s községi előjáróknak a törvényhatóságok s községek rendezéséről szóló törvényczikkekben megállapított felelősségét.

Azaz, a mennyiben a közig. tisztviselőnek mulasztása e törvény értelmében is kötelesség megszegését foglalná magában, ennek alapján is úgy fegyelmi eljárásnak, mint a netán okozott károk megtérítésében való marasztalásnak lesz helye.

A törvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. évi 42. törv. czikk ide vonatkozó szakaszai: «A tisztviselő mindazon kárért, melyet hivatalos eljárásában akár cselekvése, akár mulasztása által szándékosan vagy vétkes gondatlanságból az államnak, a törvényhatóságnak, községeknek, vagy egyeseknek jogtalanul és illetéktelenül okozott — ha a kár szabályszerű jogorvoslattal elhárítható nem volt — teljes kárterítéssel tartozik». (73. §.) Továbbá: «Ha a tisztviselő, a segéd-

és kezelőszemélyzet valamelyik tagja megsérti, vagy hanyagul teljesíti a törvény vagy szabályrendelet által megszabott kötelességét, de tette nem foglal magában a büntető törvények által tiltott cselekményt: tisztí kerestetnek van helye.» (77.§.)(V. ö. az 1871. XVIII. törv. czikk 87. és 91. §§-aival, melyek hasonértelmű intézkedéseket tartalmaznak.)

Köztisztviselő ellen erdő-égés folytán felmerülő ily vád esetén a bíróságot a törvény csak *megyei* közigazgatási hivatalnokra nézve határozza meg. Többiben a törvény nem provideál! Mi történjék ennél fogva akkor, ha ily mulasztást törv. hatósági joggal felruházott város tisztviselője követne el? mennyiben mégis előfordulhatna, mikép a hely színén levő intézkedés sora őt illelhetné.

Ez esetre a törvény analogiájánál fogva azt kell mondanunk, hogy az eljáró bíró ily városi tisztviselő ellen a rendes erdei kihágási bíróság leend, föltéve, hogy a bírói hatóságot nem épen a vádlott gyakorolja. Ez utóbbi esetben, miután a törvény úgy is a tanácsra ruházza annak, ki gyakorolja e bírói hatóságot, meghatározását, más mód nincs, mint hogy a másodfoku erdei kihágási bíróság, a mindenestre ennél beadandó panasz alapján a tanácsot, intézkedésre hívja fel. Az ily esetre kiküldött tisztviselő bírói tisztére nézve a törvény értelmében megesketedendő lesz.

Megyékben, minthogy számosabbak az erdei kihágási bíróságok, úgyszintén Budapesten is, az elsőfoku bíróságot közíg. hivatalnok ellen ily panasz esetén a másodfoku erdei bíróság van hivatva a legközelebbi erdei kihágási bíróságok közül bíróküldés által meghatározni.

Ez involválja tehát magában, mikép ily panasz első sorban szükségké az illető másodfoku erdei kihágási bírósághoz leszen benyújtandó.

CXI. §.

(*Veszélyes cselekmények.*) «A ki valamely erdőbe jogtalanul vagy engedély nélkül, vagy az engedélyezett helyen kívül ergetyűt (csusztatót) készít; meszet vagy szenet éget, szurkot, hamuzsirt vagy kátrányt főz, kormot készít, fűrész- vagy egyéb gödröt ás; farakodó vagy dolgozó helyet, vagy műhelyet felállít; épület-, szerszám- vagy egyéb használatra szánt fát farag, vagy más hasonló munkát teljesít, öt forinttól húsz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, és a fenn elősorolt cselekmények által esetleg okozott kárt, szakértői becsú alapján megtéríteni köteles.

Ily esetben, ha az erdőbirtokos kívánja, az ezen czélokra netán felállított építmények és művek, a kihágást elkövetőnek

vagy annak költségén, a ki ezért magánjogi felelőséggel tartozik — elhordandók s az előbbi állapot visszaállítandó.»

Itt ismét több oly cselekmény van elősorolva, melyek elkövetése által, mennyiben azokat más érdekében s jogtalanul vagy engedély nélkül teszszük, erdei kártételi kihágásban leszünk bűnösökké.

Mindenekelőtt jogunknak kell tehát lenni vagy legalább engedélyvel kell bírunk, hogy az itt szóbanforgó cselekmények fogantatása által kihágást ne kövessünk el.

Jog az engedélytől abban különbözik, hogy amott akár kényszeríthetjük az erdőbirtokost, hogy cselekményeiket tűrje; emitt ellenben azt csakis mintegy szivesség folytán s addig fogantatósíthatjuk míg e szivesség tart. A jog mindenesetre bizonyos ügyleten alapulván, hosszabb ideig tart, állandóbb; míg az engedély rendszerint csak egy esetre, vagy az esetek bizonyos kimért számára vonatkozik csak. A fő ismertető jele az engedélynek mindazáltal mindig csak az maradhat, hogy inkább szivességbeli tény.*

Ily cselekmény 1-ször ergettyűnek vagy csusztatónak (a fának könnyebb szállítása végetti) készítése;

2-or mész- vagy szénégetés;

3-or szurok-, hamuzsír- vagy kátrány-főzés;

4-or koromkészítés;

5-ör fűrés- vagy egyéb gödör ásása;

6-or farakodó vagy dolgozó-hely vagy műhely felállítása;

7-er épület-, szerszám-fa vagy egyéb használatra szánt fa faragása;

8-or más *hasonló* munka teljesítése.

Mészégetés alatt azon művelet értendő, mely által a mészke tüzelés segélyével alkalmassá tétetik arra, hogy vízben feloldathassék. E művelet eredménye az úgynevezett oltatlan mész.

Szénégetés azon művelet, mely által a fa lehetőleg légmentesen izzó állapotba hozatván, szénné alakíttatik át.

Szurok alatt azon anyag értendő, mely részben s leginkább tűlevelűfák nedvéből, részben a földben találtató enyvszerű részekből főzés által nyeretik.

* A hatóságoktól bizonyos cselekmények elkövethetésére nyert felhatalmaztatás — szintén *engedély*.

*Kátrány** sűrű, nyúlós, feketeszínű anyag, mely a fák nedveinek hevítés által való kiválasztása és fölfogása útján vagy önállólag vagy szénítés mellett, mint melléküzleti eredmény, nyeretik. E czelra is a tülevelű fák legalkalmasabbak.

Hamuzsir azon maradék, mely a fahamunak forró vízzel való elegyítése (lúgozás) folytán a lúgnak elpárologtatása s a maradéknak nyílt kemenczékben való ízzítása után nyeretik.

Korom a fák, főkép fenyő-fajták elégetett galyainak felfogott füstje.

Fűrész-gödör azon a földben ásott mélyedés, mely szükséges, hogy a fatörzsek minél alantabb választathassanak el gyökereiktől fűrész segélyével.

Farakodó- vagy dolgozó-hely a területnek arra alkalmassá tett része, hogy levágott s felhasgatott fa ott összehalmoztathassék s onnét szállíttassék; vagy ott dolgoztassék fel. *Műhely* = feldolgozás eszközlésére szolgáló helyiség, hol a dolgozó munkások teendőiket végezzék.

Épület-, szerszám- vagy egyéb használatra szánt fa faragása = kikészítése a fa törzsének arra, hogy épületeknél (gerendák, szarufák) használtathassanak; vagy az alkalmatos fának szerszámokká (járom, szórólapát, gereblye, fakanalak stb.) vagy egyéb használatra (keréktalp, küllök stb.) való átalakítása.

A törvényhozás itt csak példakép sorolja elő mindez eseteket, mennyiben végül még azon hozzáadással él: „s hasonló munka teljesítése”.

Ide tartozik tehát minden cselekmény másnak erdejében, ha azok egy vagy más oly foglalkozásban, vagy előkészületekben állanak, melyekre az illetőnek, hely- vagy időre, vagy terjedelemre nézve, joga vagy engedélye nincs.

Ezen erdőkihágási esetek büntetése öt forinttól husz forintig terjedhető pénzbírság.

Egyuttal köteles az illető, a tettes vagy megbízója, a cselekménye által esetleg okozott kárt szakértői becslés alapján megtéríteni.

Joga van ennél fogva az erdőbirtokosnak a kárt ahhoz értő

* Das Theer ist ein Destillationsproduct des Holzes — mondja Gräber. L. Forstwirtschaftslehre. 3. verbess. Aufl. Wien, 1866. 219. l.

egyének által, vagy hatósági úton fölvetetni, megbecsültetni s igényét ezen alapra fektetni.

Úgyszintén kötelezi a törvény a tettest, vagy ki ezért magánjogilag, *megbízás, parancsolás* folytán felelős, hogy a fennjelzett célokra netán felállított építményeket és műveket a hely színéről eltávolíttassa.

Ez azonban csak az erdőbirtokos kívánatára történjek. Különben a tettesnek, illetőleg megbízójának, elvihetési joga mindenestre van.

Az eltávolítási s az előbbi állapotba visszahelyezés költségei szintén a kihágást elkövetőnek vagy annak terhére esnek, ki a tettesért magánjogilag felelősséggel tartozik: atyai hatalom alatt levő családtagért a családfő; cselédért gazdája; meghatalmazottért a megbízó; munkásért a munka-adó; kivált mennyiben a tett — utasítás kifolyása volna.

CXII. §.

(Veszélyes cselekmény vagy mulasztás folytán származott erdő-égés.) «Ha a 109. §. 1., 2., 3. alatt meghatározott cselekmény vagy mulasztás folytán, gondatlanságból tűzkár származott: a cselekmény vagy mulasztás vétséget képez s a büntetőtörvények rendelkezései szerint lesz büntetendő.

Ugyanezen szabály alkalmazandó az esetben is, ha a tűzvész a mész- vagy szénéégetés, a szurok- vagy kátrányfőzés avagy a koromkészítés vagy hamunyerés végett gerjesztett tűzből gondatlanság folytán származott, úgyszintén ha a tűz, az égés következtében nyerendő hamu jogtalan eltulajdonításának céljából gerjesztett, habár tűzvész nem származott.»

A törvény az erdőben s annak közelében való gondatlan tüzelést vagy a tűzgerjesztésre vonatkozólag előszabott teendők elmulasztását bünteti tekintet nélkül arra, származott-e a tüzelés folytán tűzveszély es kár vagy nem.

A jelen szakasz ellenben már egyenesen azon esetet tartja szemelőtt, midőn — az óvrendszabályok kellő meg nem tartása, vagy a miatt, hogy az, kinek hozzájárulásával avagy jelenlétében tűz gerjesztetett, a tüzet kellő felügyelet nélkül hagyja; vagy a tűzveszélynek kikerülésére szükséges s a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedéseket elmulasztja; vagy végre a miatt, mert az erdőben talált tüzet el nem oltja, mennyiben pedig ezt tenni képes nem volna, erről, valamint a tudomására esett erdő-égésről az útjá-

ban eső legközelebbi ház lakóit nem tudósítja, — tűzkár származik.

A cselekmény, vagy mulasztás ilyenkor határozottan vétséget képez; azaz megszűnik pusztán kihágás lenni s mint vétség a büntető törvények rendelkezései alá esik.

A bünt. törv. ide vonatkozó rendelkezése így szól «A ki a 422. és 423. §§-okban megjelölt valamely tárgyat * gondatlanságból gyűjt fel: a tűzvész-okozás vétségét követi el és *egy évig terjedhető fogházzal és ezer forintig terjedhető pénzbírsággal . . .* ha pedig ez által valakinek halálát okozta, *öt évig terjedhető fogházzal büntetendő.*» (Bünt. törv. k. 425. §.)

A jelen szakasznak második bekezdése kiterjeszti a fenti rendelkezést 1-szor azon esetre, ha a tűzvész a mész- vagy szénégetés a szurok-, vagy kátrányfőzés avagy koromkészítés vagy hamunyerés végett gerjesztett tűzből gondatlanság folytán származik.

2-szor. Ha a tűz az égés következtében nyerendő hamu jogtalan eltulajdonítása céljából gerjesztetett, habár tűzveszély nem származott is.

Vagyis e két eset is, mint vétség, a büntető törvények értelmében büntetendő; a második pont alatt érintett cselekmény különösen akkor is, ha tűzvész nem támadt ugyan, de a tűzgerjesztés indoka és egyenes célja a nyerendő hamu jogtalan eltulajdonítása volt.

CXIII. §.

(*Erdőben engedély nélküli járáskelés.*) «A ki az erdőben engedély nélkül kocsival tilos úton jár vagy habár azon erdőségben makkoltatásra vagy legeltetésre jogosított is, marhát tilos úton hajt; a ki engedély nélkül új utat tör vagy hat évesnél fiatalabb utánnövények közt jár, ötven krajczártól húsz forintig terjedhető büntetéssel büntetendő.»

E szakaszban négy esetet hülönböztethetünk meg.

1-ör. A szekérrel való járás esetét oly úton, a melyet használni tiltva van s az illetőnek a használatra engedély adva nincs.

2-or. Marhának szintén tilos úton való hajtása még oly egyén részéről is, kinek az erdőben makkoltatásra vagy legeltetésre különben joga van.

* E tárgyak közé tartozik az erdő is

Makkoltatás = sertéseknek erdőben való őrzése makkon leendő meghizlalásuk kedvéért.

3-or. Új útnak törése a nélkül, hogy erre engedélyvel bírnánk.

4-er. Utánnövészek közt (vágásokban) való járás, ha az utánnövészek hat évesnél fiatalabbak.

Utánnövészek = azon csemeték, melyek a levágott fák meghagyott tuskóiból való sarjazás vagy lehullott magvak kikelésé folytán támadnak.

A büntetés az itt elősorolt esetekre ötven krajczártól husz forintig terjedhető pénzbírság.

CXIV. §.

«A ki idegen erdőben a nélkül, hogy ahhoz jogosultsága volna, a közúton kívül találta, ha ottani jelenléte közbiztonsági vagy az erdőtulajdon biztonsága szempontjából aggályosnak tűnik fel, az erdész-személyzet tagjai által, az erdőből kiutasítható és ha fejsze, fűrész, vagy az erdőtermék szedésére alkalmas más eszköz vagy fegyver volna birtokában, az tőle elveendő; azonban az illető által elvett tárgy 14 nap alatt, további intézkedés végett, a legközelebbi közigazgatási hatóságnak jelentés mellett átadandó.

A mennyiben tettes az erdőben tartózkodásra, illetőleg fegyverviselésre jogosultságát a hatóság előtt sem tudná igazolni, az által a fenn-nevezett s nála talált tárgyak elkobzandók.

Ha az erdőből kiutasított személy, a meghagyásnak nem tesz eleget, öt forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ha pedig ellenszegül, cselekménye közhatósági közeg elleni erőszak büntetést képezi s a büntető törvények rendelkezései szerint lesz büntetendő.»

E szakasz tulajdonképen szintén két kihágási esetről intézkedik.

Sujtja 1-ör az engedetlenséget, melyet valaki, ki jogtalanul valamely erdőben találta, az erdő elhagyására hozzá intézett meghagyás ellenében tanusít.

A büntetés itt pénzbírság, mely egész öt forintig terjedhet.

2-or. Sujtja az ellenszegülést, melyet az a ki jogtalanul erdőben találta, a kiutasító erdészeti személyzet tagja iránt elkövet, ha ezek tőle a nála levő fejszét, fűrész, vagy az erdőtermékek szedésére alkalmas más eszközt, vagy (bármilyenmű) fegyvert elvenni akarnak.

Ez ellenszegülést a törvény közhatósági közeg ellen való erőszak büntetnének bélyegzi s a büntető törvények rendelkezései szerint rendeli büntetni.

A fenytő törvény, ha többen és tetteges erőszak alkalmazása vagy veszélyes fenyegetés által követik el e büntetett, ezt öt évig ter-

jedhető börtönnel; nemkülönben akkor is, habár csak egyedül követtetik is el, de fegyveresen; ellenkezőleg három évig terjedhető börtönnel rendeltetik a hatósági közeg elleni erőszak büntette bűntendőnek. (Bünt. törv. 168. §.)

Az erdőtörvény egy helyütt (74. §. az erdei lopást illetőleg) a fegyver alatt csakis lőfegyvert kíván értetni.

Miután itt ellenszegülésről van szó, erre pedig bármiféle fegyver szolgálatot tehet s miután a törvény külön nem distinguál : e megszorításnak itt hely nem adandó.

Hatósági közegek = rendőri személyzet, ide számítva a csöszöket és erdő-, folyam- és gátöröket, a vadászati felügyelőket, a mennyiben a törvény által rendelt föltételek mellett alkalmaztattak.

Az erdőtörvény szerint ide tartozik : az erdészeti felügyelő személyzet, szintén mennyiben a törvény által rendelt föltételek mellett alkalmazvák s szolgálatban egyenruhát viselnek, vagy az előirt jelvényt hordozzák.

E szakasznak többi intézkedései ezen erdei kihágás egyéb közelebbi körülményeit határozzák meg.

Megkívántatik nevezetesen, hogy az illetőnek az erdőben való tartózkodásra jogosultsága ne legyen ; hogy az erdőben a közúton (a mindenki által járható úton) kívül találtassék ; hogy ottani jelenléte közbiztonsági (pl. személy- és vagyon-bátorlét gyanús egyéneknél), vagy az erdei tulajdon biztonsága szempontjából aggályosnak tünjek föl (p. o. mert méltán tartani lehet attól, hogy az erdőből valami erdőterméket tulajdoníthat el stb.).

A törvény rendeli, hogy az ilyenektől elvett tárgyak tizennégy nap alatt további intézkedés végett a legközelebbi közigazg. hatóságnak (községi előljáróság, mezei rendőri kapitányság, szolgabíró) jelentés mellett átadandók.

E hatósági közegeknek joguk van az illetőtől az erdőben való tartózkodásra, illetőleg fegyverviselésre (lőfegyverre) * vonatkozó jogosultsága kimutatását követelni s mennyiben azt a hatósági közeg előtt sem igazolhatná, akkor a fegyver (puska), valamint fejsze, fűrész, vagy erdei termékek szedésére alkalmas eszköz, mennyiben az tőle még el nem vétetett volna s a még nála talált egyéb tárgyak elkobzandók.

* Vadászati engedély.

A törvény az így elkobzott tárgyak további sorsa iránt a 208. §-ban rendelkezik. Tény az, hogy azok első sorban a netán okozott károk megtérítésére biztosítékul fognak szolgálni; többire nézve pedig, ha az illető magát irántok igazolni képes, azaz jogcímét azokhoz kimutatni tudja, neki vissza fognak adni; vagy utolsó esetben mint uratlan javak eladandók s a vételár a 208. § értelmében való czélokra fordítandó.

KIVÉTELES INTÉZKEDÉSEK.

CXV. §.

(*Fa-eladási igazolványok.*) «Ha valamely vidéken az erdei lopások igen gyakoriakká válnak, a közigazgatási bizottságnak — az erdőtulajdonosnak kérelmére, vagy a nélkül — felterjesztett javaslata folytán a belügyminister elrendelheti, hogy azon területen, valamint azokon is, a hol a lopott erdőtermékek eladatni szoktak, ily termékek eladása és vétele csak azon föltétel alatt legyen eszközölhető, hogy az eladó, az eladni szándékolt erdőtermék jogos szerzését annak — a községelőjáróság által láttamozott — bizonyítványával igazolja, kitől azon erdőterméket szerezte.

A bizonyítványban körülírandó: az eladni szándékolt erdőtermék neve, minősége, nagysága, száma és mértéke.

Azon esetben, ha a közigazgatási bizottság a jelen szakaszban meghatározott felterjesztést, az érdeklettek kérelme nélkül rendelte el, ez iránti határozata az illető megye területén körözendő, és a törvényhatósági épületnek a határozatok kifüggesztésére szolgáló helyén kifüggesztendő. Minden érdeklítettnek joga van, a kifüggesztéstől számított 15 nap alatt, fölebbezni a belügyministerhez. Ha pedig a közigazgatási bizottság az érdekletteknek a jelen §-ban meghatározott kivételes intézkedés elrendelése iránti kérelmüket mellőzendőnek találja, a folyamodóknak az esetben is joguk van, a megtagadó határozat ellen, ugyancsak 15 nap alatt szintén a belügyministerhez felebbezni, a ki — ha az intézkedésnek akár mellőzését, akár elrendelését szükségesnek látja, ez iránt a közigazgatási bizottság határozatának megváltoztatásával is intézkedhetik.»

A jelen szakasz erdei lopások megakadályoztatása céljából való különös intézkedést tartalmaz.

Jogot ad ugyanis a belügyministernek arra, hogy egyes vidékekre nézve elrendelhesse, miképp erdei termékek eladása s vétele csak azon föltétel alatt legyen eszközölhető, ha az eladó az eladni szándékolt erdő-termék jogos szerzését annak bizonyítványával igazolja, kitől azon erdőterméket átvette.

Minthogy e ministeri rendelet a forgalmi szabadság megszorítása, azért mindenkor külön folyamodni kell. Kérheti ily rendelet kiadásának eszközölését a közigazgatási bizottság útján az erdőtulajdonos.

De fölterjesztést tehet az iránt a ministernek maga a közig. bizottság is saját elhatározásából az esetre, ha valamely vidéken az erdei lopások igen gyakoriakká válnának.

Ily rendelet létezésekor az erdei terméket eladni szándékozó egyén attól, kitől ő szerezte, bizonyítványt kérni tartozik, a melyben az erdei termék neme, minősége, nagysága, száma és mértéke körülírandó s kiteendő, hogy mi czímen szállott át az a fölött való rendelkezés joga az eladni akaróra.

E bizonyítványnak a község előjárósága által láttamoztatnia kell; azaz az illető község részéről azon záradékkal látandó el, mikép e bizonyítvány az előjáróságnak bemutatott.

A közig. bizottság a belügyminister által kiadott rendeletet tehát az illető törvényhatóság területén körözteti, azaz közhírré téteti; úgyszintén kifüggesztendő az a törvényhatósági épületnek (megye- vagy városház) azon részére, mely törvényhatósági határozatok s átlag véve közhírré teendő intézkedések kifüggesztésére használtatni szokott.

De szükséges erre nézve ily módu közhírré-tételt* — megelőzőleg is eszközölni akkor, ha a közig. bizottság e kérdéses belügyministeri rendelet kieszközlése iránti felterjesztését saját elhatározásából, az illető érdeklettek, az erdőbirtokosok minden kérelme nélkül határozta intézni a ministeriumhoz.

Ez előzetes közhírré-tétel arra szolgál, hogy azok, kik netán érdekelvék s a kiadandó rendelet által magukat jogaikban megszorítottaknak látnák, ez alapon való sérelmeiknek elejét vehessék.

A kifüggesztéstől számított 15 nap alatt minden érdekelt félnek jogában áll ezen felterjesztési határozat ellen a belügyministerhez felebbezést intézni, vagyis folyamodni s kérni, hogy a körülményeket vizsgálat alá vévén, más módon intézkedni, illetőleg a fölterjesztésnek helyt adni ne méltóztassék.

E törvényszakas az közig. bizottságnak jogot ad arra is, hogy, ha netán bizonyos erdőtulajdonosok ily ministeri rendelet kieszközlése iránt hozzá folyamodnak, a kérelmet saját körén belül visszautasítólag el is intézhesse.

Ily esetben, ha a közig. bizottság t. i., az érdekletteknek az e

* Ha egyszer a belügyminister végleg intézkedve a fatermékek ily módon való forgalmát valamely vidékre nézve megállapítja, e kormányrendelet — mint láttuk — okvetlenül közhírré teendő.

szakaszban érintett kivételes intézkedés iránti kérelmököt mellőzendőnek találja: hasonlóképen joguk van az elutasított folyamodóknak a megtagadó végzés ellen is felebbezhetni.

A felebbezési határidő ekkor is szintén 15 nap,

Számittatik e határidő a kérelmet megtagadó határozatnak az érdeklettekkel történt közlése után következő első naptól kezdve.

A belügyministernek az a joga van, — mint a törvény-szöveg mondja, — mikép, a mint épen jónak, indokoltnak találja, akár a közsig. bizottság elutasító határozatának megváltoztatásával is, — tehát teljesen szabadon intézkedhetik.

CXVI. §.

«A ki az előbbi §-ban megjelölt rendelet megszegésével erdőterméket elad vagy vesz, 2 frttől 10 frtig terjedő pénzbüntetéssel, s a mennyiben más erdei kihágás is forogna fenn, egyszersmind az erre rendelt büntetéssel is büntetendő.»

Az e szakaszbeli intézkedés az érintett ministeri rendeletnek, ha ilyen t. i. kiadatott, folyománya.

Ily rendelet ugyanis egyenes tilalmi meghagyást, parancsot foglal magában az iránt, hogy erdei terméket senkinek eladni s venni nem szabad, ha az eladni szándékozó egyén, annak, kitől azt szerezte, bizonyítványával nem igazolja szerzése címét.

Ha tehát valaki mind-ennek daczára, magának ily bizonyítványt nem szerevve, bocsát áruba valamely erdei terméket; vagy ellenkezőleg a ki ily bizonyítvány előkérése nélkül vesz a vidéken, melyre ily rendelet szól, ily terméket: ez megszegi a tilalmi parancsot s ez által szintén büntetendő cselekményt követ el.

Ezt pedig a törvény két forinttól húsz forintig terjedhető pénzbírsággal bünteti.

Ha pedig a cselekmény körül még más erdei kihágás is forogna fenn, p. o. az eladó az erdei terméket lopta, akkor egyszersmind a lopásra kiszabott büntetés is alkalmazandó.

Kérdés támadhat itt az iránt: maga a tulajdonos, ha saját erdeiből veszi az erdőterméket s így eredeti módon szerezte, ez kitől kérjen, ha áruba bocsátani akarja termékeit, a szerzésre nézve igazoló bizonyítványt; továbbá kérdés az iránt is: a mondott pénzbírság külön-külön alkalmazandó-e úgy az eladóra, mint a vevőre; amarra, mert magának a bizonyítványt megszerezni elmulasztotta; emerre,

mert áruba bocsátott erdőterméket igazolvány nélkül váltott vala magához ? !

Maga az erdőtulajdonos vagy birtokos p. o., a haszonbérlő, tulajdoni és rendelkezési joga kimutatására a község elöljáróságától, vagy szolgabíró vagy városi hatóságtól, mely előtt a körülmények leginkább ismereteseek, tartozik vásárra menve ily bizonyítványt eszközölni magának.

A második kérdést illetőleg azt kell mondanunk, hogy mennyiben az eladni akaró a bizonyítvány megszerzésének elmulasztása által már, a vevő is az által, hogy bizonyítvány nélkül vásárol, a maga részéről szintén megszegi az adásvevési tilalmi meghagyást: a ki-mondott büntetés mindenesetre mindkettőjökre külön-külön ki lesz szabandó.

HARMADIK FEJEZET.

A BIRÓSAGOKRÓL, AZ ILLETÉKESSÉGRŐL S AZ ELJÁRASRÓL ERDEI KIHAGÁSOK ESETÉN.

Bíróságok = azon közegek, egyedek, testületek, melyekre a hatalom át van ruházva arra, hogy erdei kihágások eseteinél a tényálladékokat megállapítván egyuttal a fennforgó esetre a törvény rendelkezéseit, a büntetést alkalmazzák.

Illetékesség = mint tudjuk, ezen közegek azon sajátsága, melynél fogva előforduló egyes esetekben közülök mint egyenlők közül határozottan csak az egyik és nem a más is lehet és van hivatva a ráruházott bírói hatalmat tényleg érvényesíteni.

Eljárás = összege, mint már fennebb is mondók, mindazon hivatalos cselekményeknek, melyek megkívántatnak, hogy valamely erdei kihágási ügy úgy a *tettesre*, mint *lényegére* s *körülményeire* nézve földerítettvén, abban döntő határozat, ítélet, és ne csak hozassék, hanem hogy, ha az elmarasztalt, a bűnösnek talált s büntetésre ítélt egyén az ítélet tartalmának, meghagyásának, a kiszabott idő alatt önként eleget tenni késik, vagy vonakodik, ellene egyuttal végre is hajtassék, — vagyis annak, a mi az ítéletben foglaltatik, valósággal érvény, foganat is szerzettessék.

CXVII. §.

(*Elsőfoku erdei kihágási bíróság.*) «Erdei kihágások eseteiben, a bírói hatóságot első fokban gyakorolják:

1. megyékben a szolgabírák;
2. rendezett tanácsu, valamint törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány, vagy a tanács által e részben megbízott tisztviselője;

3. Budapest mindenik kerületében az illető kerületi előljáró.»

E szakasz megállapítja: melyek legyenek hát országszerte azon hatóságok (hatalom letéteményesei), melyek (kik) erdei kihágási ese-

tek elbírálására a szükséges hatalommal felruháztatnak a törvény részéről.

E hatóságok, miután kihágási esetekben első sorban hozzájuk kell kinek-kinek fordulnia; az első lépést nekik kell megtenniök; az ügy fölött első ízben ők hivatvák dönteni: **elsőfoku hatóságoknak** neveztetnek.

A bírói hatalom e letéteményesei, alanyai:

1-ör. Megyékben: a szolgabírák, vagyis a megyei járások első közigazgatási tisztviselői.*

2-or. Rendezett tanácsu, valamint törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány (a rendőri ügyek első közege), vagy a városi tanács által e részben megbízandó valamely más tisztviselő.

A második pont szerint, a rendezett tanácsu, vagyis oly városokban, hol az előljárást a polgármester, rendőrkapitány, tanácsnokok, főjegyző, rendes fizetésű jegyzők, főügyész, rendes fizetésű ügyészek, árvaszéki elnök, pénztárnok, számvető, ellenőr, közgyám, levéltárnok, orvos, mérnök s más tisztviselők kepezik (1871. XVIII. törv. cz. 64. §.); továbbá törvényhatósági joggal felruházott városokban, melyek t. i. a törvény korlátai között *önkormányzatot* gyakorolnak; az állami közigazgatás közvetítését eszközlik; s közérdekű, sőt országos ügyekkel is foglalkozhatnak, azokat megvitathatják, azokra nézve megállapodásaikat kifejezhetik, egymással s a kormánnyal közölhetik s kérvény alakjában a képviselőházhoz fölterjeszhetik: ily városokban (1870. XLII. t. cz. 1. §.) az erdei kihágási elsőfoku hatóság (a majdan életbeléptetendő gyakorlat szerint), vagy a kapitány, a közesend és rend iránti felügyelettel megbízott első tisztviselőszemély — mint mondók, — vagy pedig bármelyik más hivatalnok, ki a bírósági hatalom gyakorlatára a tanács részéről fel lesz hatalmazva. A tanácsnak tehát joga van ez iránt intézkedhetni. Ha nem intézkednék: a bírói hatalmat a kapitány gyakorlandja.

* Ezek hivatalos körét az 1870. XLII. t. cz. 61. §. így írja körül: «Felügyel (t. i. a szolgabíró) a hatósága alatt álló községekre s gyakorolja azon jogokat s teljesíti azon kötelességeket, melyeket a törvény és szabályrendeletek ráruháznak. Utasításait, mennyiben a törvény kivételesen másként nem intézkedik, az alispántól és az alispán útján veszi s közvetlenül azzal érintkezik. Külön pecséttel bír a törv. hatóság czímerével s a járás (szakasz) nevét tartalmazó körirattal. Teendőinek pontos ellátására a törv. hatóság költségén irnokot tart s azzal saját felelősségére szabadon rendelkezik . . . »

Végül Budapesten minden kerületben az illető kerület előjárója az erdei kihágási elsőfoku bírói hatóság.

Erdei kihágások eseteiben tehát ezen egyének fogják első sorban teljesíteni a bírói tisztet.

CVIII. §.

(*Községi bíró.*) «Tíz forintot felül nem haladó lopások vagy ugyanezen összeget felül nem haladó kártételek eseteiben, az elsőfoku bíraskodás kis és nagy községekben, a szolgabírón kívül, a községi bírót is, akadályoztatása esetében pedig ennek helyettesét illeti.

Ez esetekben a sértett fél választásától függ: vajjon a szolgabíró vagy a községi bíró eljárását kívánja-e igénybe venni.

E választási jog azonban a panasztétellel megszűnik.»

E szakaszban, az érintett elsőfoku bírósági hatóságok mellé sorolja még a törvény a kis- és nagy-községek bíráit, akadályoztatásuk esetén helyetteseiket is.

Nagy-községek = azon községek, melyek rendezett tanácssal ugyan nem bírnak, de a törvény által rájuk ruházott teendőket saját erejükből teljesíteni képesek (1871. XVIII. t. cz. 1. § *b* pontja).

Kis-községek = azon községek, melyek a törvény által a községekre ruházott teendőket anyagi viszonyaik miatt saját erejükből teljesíteni nem képesek s e végett más községekkel kell szövetkezniök (1871. XVIII. t. cz. 1. § *c* pont).

A községi bírák egyébiránt ezen érintett nagy- és kis községekben csak oly erdei kihágási esetekben fogják gyakorolhatni a bírói hatalmat, melyeknél lopásokat és erdei kártételeket tekintve, a lopott dolog értéke, vagy az okozott kár összege a tíz forintot meg nem haladja.

A veszélyes cselekmények és mulasztások miatti bíraskodás tehát a községi bírákra kiterjesztve egyáltalában nincs.

Továbbá a községi bírák erdei kihágási bíraskodási hatósága a felekre nézve nem kötelező; mit úgy kell értenünk, hogy a kihágás által sértett félnek szabad választási joga van, melynél fogva a községi bíró mellőzésével egyenest a szolgabíróhoz fordulhat.

Mihelyt a sértett fél mégis panaszát a községi bírónál már előterjesztette, érintett választási joga azonnal megszűnik; vagyis ettől fogva többé nem áll hatalmában, a községi bíró elhagyásával, panaszát most már a szolgabíró elébe vinni.

CXIX. §.

(*Másodfoku erdei kihágási bíróság.*) «Erdei kihágási ügyekben a másodfoku birói hatóságot a főispánból (a fővárosban a főpolgármesterből), akadályoztatása esetében az alispánból, illetőleg polgármesterből vagy annak helyetteséből, mint — elnök és a közigazgatási bizottságnak két tagjából alakított bíróság gyakorolja.»

A jelen szakaszban gondoskodva van azon birói hatóságról, mely erdei kihágási ügyekben az elsőfoku birói közegek által már eldöntött esetek iránt, újabban is, t. i. ha az ügyek felebbezés folytán hozzá fölterjesztetnek, ítélni hivatva lesz.

Itt a birói hatalom már szoros értelemben hatóságra, azaz egyedek többségére, testületre van bízva; = társas bíróság. Minden ítelet szavazat-többség által fog megállapíttatni.

E társas bíróság áll megyékben a fő-, akadályoztatása esetén az alispánból vagy ennek helyetteséből (főjegyző) mint elnökből s a megyei közigazg. bizottság két tagjából.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban áll az ugyancsak a főispánból, akadályoztatása esetére a polgármesterből, vagy helyetteséből (a legidősb tanácsnok) és szintén a közig. bizottság két tagjából.

Budapesten is ezek képezik az erdei kihágási bíróságot, csak-hogy elnökül a főpolgármester-, illetőleg alpolgármester-, vagy helyettesének fog működni kelleni.

CXX. §.

(*Másodfoku erdei kihágási bíróság alakítása.*) «A másodfoku erdei kihágási bíróság alakítása céljából, a közigazgatási bizottság a közgyűlés által választott vagy a jelen törvény 26. §-ában megjelölt erdészeti szakértő tagok közül, — négy rendes és négy póttagot választ, a kik közül, lehetőleg felváltva — kettő a főispán (főpolgármester), akadályoztatásuk esetében az alispán, illetőleg a polgármester elnöklete alatt, mint társas bíróság képezik az erdei kihágási másodfoku bíróságot.»

E társas bíróság megalakítása a közig. bizottságok teendője.

Történik olyképen, hogy minden közig. bizottság nem azon tagjai közül, mely tagok a bizottságnak mint állami tisztviselők tagjai, hanem a törvényhatóságok által a közig. bizottság tagjaiul megválasztott személyek sorából, vagy — mennyiben a belügyminister a

törvényhatóságok indokolt felterjesztésére ezt engedélyezné — azon a közig. bizottságon kívül álló erdőügyekben jártas tagok közül, kik az erdőtörvény szerint a közig. bizottságok teendőiül kijelölt kötelesek végzésére kiküldendő albizottságba beválasztatnak, évről-évre fog választani négy rendes és négy póttagot, kik azután ketten-ketten, lehetőleg fölváltva fogják az érintett közigazgatási tisztviselők elnöklété alatt gyakorolni az erdei kihágási másodfoku birói hatalmat.

CXXI. §.

(*Semmiségi panasz.*) «A jelen törvény 158. §-ában meghatározott semmiségi panasz esetében a Curia, mint legfőbb ítélőszék határoz.»

Ezen szakaszban hallgatólag ki van jelentve, mikép erdei kihágási esetekben két forumon kívül több hatóság intézkedni nem fog.

Minden erdei kihágási ügyben ennél fogva, ha a felek az elsőfoku ítélettel meg nem elégednének, lehet még egy második ítélet hozatalát eszközölni. E második ítélettel azonban minden erdei kihágási ügy elintézettnek, eldöntöttnek, tartandó.

Mennyiben mégis azon összefüggés folytán, melyben erdei kihágások a vétségek, illetőleg a büntettekkel állani fognak, előfordulhat, hogy az erdei kihágási hatóságok oly ügyben hozandnak majd ítéletet, mely ügy a rendes büntető bíróság által lett volna tárgyalandó s elintézendő, mi fölött — a jelen törvény szerint, — a királyi ügyészségek hivatása örködni: ily esetben, ha a másodfoku erdei kihágási bíróság is, a kir. ügyész indítványa ellenére az ügyet valóban az erdei kihágási hatóság körébe tartozónak nyilvánítaná, van még egy forum, mely elé az erdei kihágási ügyek kerülhetni fognak.

E forum a magyar kir. Curia mint legfőbb ítélőszék, melyre hivatkozhatni egyedül a kir. ügyésznek van joga s melynek ily alkalmommal, mennyiben a hivatkozással az erdei kihágási hatóságok eljárásának megsemmisítése kéretik, *semmítő-osztálya* fogja az ügyet tárgyalni s az erdei kihágási bíróság s a kir. ügyész közti vitás kérdést eldönteni.

CXXII. §.

«Az erdei kihágási másodfoku bíróság üléseire, a királyi ügyész meghivandó.

A kir. ügyész távolléte azonban az eljárást és határozathozatalt nem akadályozza.»

E szakasz a másodfoku erdei kihágási bíróság elnökének kötelességévé teszi, hogy az erdei kihágási másodfoku bíróság üléseire a kir. ügyészt is, ki a közíg. bizottságoknak egyébiránt hivatalból szintén tagja, mindenkor meghívja.

A törvény e követelményének elég van téve, mihelyt erről, t. i. az ülés kitűzött határidejéről, az értesítés a kir. ügyészséghez elküldetik.

Az, hogy a kir. ügyész az ülésen jelen is legyen, a másodfoku erdei kihágási bíróság intézkedései érvényéhez nem kívántatik; távolléte sem az eljárást, sem a határozathozatalt nem gátolja.

CXXIII. §.

(*Másodfoku erdei kihágási bíróság székhelye, egybehívása.*) «A másodfoku bíróság ülései a törvényhatóság székhelyén tartatnak.

Az ülésekre az elnök meghívja a tagokat s az értesíti a kir. ügyészt is, az ülés tartásának napjáról, órájáról és helyéről.»

Itt a törvény a helyet határozza meg, hol az erdei kihágási másodfoku bíróság üléseit tartsa.

E hely a törvényhatóság székhelye; vagyis azon város, hol a törvényhatósági közigazgatási centralis hivatalos helyiségek és tisztviselők vannak.

Itt újabban is kimondva találjuk a kir. ügyészre nézve azt, mit már imént mondtunk, t. i. hogy az ülésekre meghívandó.

Ez az elnök teendője, a ki a tagokat is meghívja, értesítvén úgy ezeket, mint a kir. ügyészt az ülés tartásának napjáról, órájáról és helyéről.

Hely = azon hivatalos helyiség, hol a tagok a törvényhatóság székhelyén az ülés megtartására megjelenni tartoznak.

CXXIV. §.

(*Erdei kihágási bíróságok jegyzőkönyveinek vezetése.*) «A jegyzőkönyvvezető teendőit az elsőfoku bíróságnál — a kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról szóló törvény 5. §-ában megjelölt személyek végezik.

A másodfoku bíróságnál a jegyzőkönyvvezetésre a törvényhatóság jegyzői személyzetéből, az elnök rendel ki tagot.»

E szakasz arról intézkedik, hogy az erdei kihágási bírói hatóságok részéről tartandó bíraskodási eljárás fölött kik vezessék a főveendő jegyzőkönyveket?

A mi az elsőfoku bíróságot: tehát szolgabírákat, városi kapitányokat, vagy a tanács által megbízandó más tisztviselőket, Budapesten a kerületi előljáróságokat, kis és nagy községekben a községi bírákat illeti, ezek eljárása körében a jegyzőkönyv-vezetők tendőket szolgabíraknál, ha kéznél vannak, a szolgabírói írnokok; ellenesetben kis és nagy községekben, ezeknél akkor is ha a bírák maguk járnak el, emitt a tanács egy vagy más tagja, vagy jegyzője, vagy helyettese — amott (kis községekben) az előljáróság tagjai közül valamelyik s ha az előljáróságnak erre alkalmas más tagja nem volna, a körjegyző vagy helyettese; rendezett tanácsu, úgyszintén törvényhatósági joggal felruházott városokban a közgyűlés által e célra kirendelt egy vagy más közig. tisztviselő; Budapesten a kerületi előljáróság személyzetének egy vagy más tagja. (V. ö. 1877. XXII. trv. cz. 5. §.)

Ez intézkedés különben olyan, melynek tulajdonképi irányát leginkább a gyakorlati élet szabja meg.

A másodfoku bíróságnál a jegyzőkönyvvezetők teendőik ellátására nézve az erdőtörvény már nem hivatkozással, hanem egyenest intézkedik. Kimondja, hogy a másodfoku bírósághoz a jegyzőkönyv vezetésére az elnök rendel ki tagot a törvényhatóság jegyzői személyzetéből.

CXXV. §.

(*Erdei kihágási bíróságok tagjainak eskütétele.*) «Úgy az elsőfoku, valamint a másodfoku erdei kihágási bíróság tagjai e hivatásukra nézve, — a mennyiben a kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról szóló törvény értelmében fel nem eskettettek volna — külön esküt tesznek le.

Az idézett törvénynek a községi bíraskodással megbízott közegekre vonatkozó rendelkezése, az erdei kihágások eseteiben eljáró községi bírákra is alkalmazandó.

A másodfoku bíróságnak a jelen szakasz intézkedései alá nem eső tagjai, a közigazgatási bizottság ülésén, szintén a fennidézett törvényczikk 7. §-ában megállapított esküt teszik le.»

Az erdőtörvény az erdei kihágások fölött ítélendő bírósági személyeket külön hivatalos eskü letételére kötelezi.

Az eskü, melyet a tagok tenni tartoznak, a következő:

«Én N. N. esküszöm, (fogadom) hogy a királyhoz és az alkot-

mányhoz hű leszek és hogy mindazon ügyekben, melyekben, mint bíró eljárni s ítélni hivatva leszek, igazságosan a törvény és lelkiismeretem szerint fogok eljárni (1877. XXII. t. cz. 7. §.)

A törvény mindazáltal az eskü letételét csak azoktól kívánja, kik erdei kihágási bíraskodási hatalommal felruházva, a kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról szóló törvény értelmében netán megeskettette még nincsenek, mert, mennyiben ez utóbbi bírói hatalom gyakorlása végett a kérdéses esküt talán már letették, tisztán erdei kihágási bíraskodási hatalmuk gyakorlata szempontjából tőlök az eskü külön nem kívántatik.

Ügyszintén pótolja ez esküt a községi előljárókra nézve, az általok már letett hivatali, illetőleg előljárói eskü (1877. XXII. törv. cz. 7. §. befej. pontja).

Mínt hogy végül a közig. bizottságnak azon tagjai, kik a bizottság részéről a másodfoku bíróság alakítása céljából választatnak, akár legyenek ezek egyszersmind a közig. bizottság tagjai, akár a közig. bizottságon kívül álló, szakértő egyének, kik a törvényhatóság által belügyministeri engedély folytán az erdei ügyek vitelére megkívántató albizottságba küldetnek ki, a másodfoku bíróság üléseiben mint bírák lesznek hivatva dönteni: a törvény ezektől is megköveteli, hogy a fennebbi esküt a közigazg. bizottság ülésén letegyék.

Ezektől szintén csak föltételeesen kívántatik meg, mert, mennyiben netán mint békebírák, ily esküvel már különben is le volnának kötve, tőlök külön, az erdei kihágási bíraskodásra vonatkozólag, ily eskü nem igényeltetik.

Kérdés támadhat az iránt: vajjon szükséges-e ez eskü a másodfoku bíróság elnökei- és jegyzőkönnyvezetőinél?

Nem szükséges, mert az elnökök és jegyzők, mint különben is alkalmazott hivatalos személyek tisztí esküjök által már úgy is kötvék, az utóbbiaktól továbbá még azért sem, mert az eskü szövege egyenesen bírói eljárásról és ítélestről szól, a jegyzőkönnyvezetés pedig sem a bírói eljárás, sem az ítéles fogalma körébe nem sorozható.

Itt döntendő el az a kérdés is: vajjon a másodfoku bíróságnál jegyzőkönnyvezetői minőségben működő egyéneknek tulajdonítandó-e szavazati jog vagy sem?

Határozottan nem, mert a 120. §. a bíróság tagjaiul egyedül az elnököt s közig. bizottság két-két tagját említi; és mert a 154. §. a

jegyzőtől, még ha az előadói tisztet vinné is az ülésekben, a szavazati jogot világos szavakkal megvonja.

CXXVI. §.

«Az elsőfoku erdei kihágások bírósága egy másik hasonló bíróságnak erdei kihágási ügyben hozzá intézett megkereséseit teljesíteni köteles.»

E szakasz szabályozza az erdei kihágási bírósági közegeknek egymás iránti kölcsönös viszonyát.

Ez abban áll, hogy az elsőfoku erdei bírósági közegek egymással érintkezhetnek, és hogy az egyik a másiknak erdei kihágási ügyekben hozzá intézett megkereséseit teljesíteni tartozik.

E részben az érintkezés e bíróságok között mindenestre *közvetlen*; azaz minden megkeresés egyenest az illető közeghez, tehát a törvényhatóság vagy tanács mellőzésével, intézhető.

CXXVII. §.

(*Rendőri közegek közreműködése.*) «A rendőri közegek kötelesek az erdei kihágási bíróságnak hivatása körében kiadott meghagyásait s ha más törvényhatóságnak lennének közegei, megkereséseit pontosan teljesíteni.»

Itt a rendőri közegek egyenest az erdei kihágási bíróságnak hatásköre alá rendeltetnek.

Mihelyt tehát az erdei kihágási bíróságok bármelyikétől a rendőri közegek közvetlen előjáróihoz valami meghagyás, természetesen szintén csak a bíróság hivatáskörén belül, intéztetik, ez köteles azon meghagyás végrehajtásáról gondoskodni.

Meghagyás azonban csak az illető, a saját törvényhatóság rendőri közegeihez intézhető.

Azon esetre, ha a rendőri közegek más törvényhatóság szolgáltatásban állanak, nem meghagyásnak, hanem megkeresésnek van helye, s azok ennek szintén pontosan megfelelni tartoznak.

Mennyiben ily meghagyás, vagy megkeresés közvetlenül valamely alárendelt rendőri közeghez intéztetik, ez azt — ha különben valami más elodázhatlan missiója nincsen, — okvetlenül nyomban szintén teljesíteni köteles.

CXXVIII. §.

«A felesketett erdőtisztek és erdő-őrök az elkövetett erdei kihágás, és az ezt elkövetett személy nyomozásánál, szintén mint rendőri közegek járnak el.»

A törvény itt az erdőtiszteket s erdőőröket, de csak hivatalukra fölesketetteket, rendőri közegeknek nyilatkoztatja, minek természetes következménye, hogy ezeket egyttal a büntetőtörvény intézkedéseinek ugyanazon oltalma alá helyezi, a melyben a rendőri közegek részesíttetnek.

Az erdei kihágásnak s azt elkövetett személynek nyomozásánál tehát az erdőtisztek és erdőőrök iránt kiki azon előzékenységgel viseltetni tartozik, melyet a rendőri közegek hivatalos eljárása követel.

Őket tévútra vezetni, útjukba, teendők végzése elé akadályokat gördíteni; annál kevésbbé nekik tetteg ellenszegülni; vagy őket veszélyes fenyegetésekkel illetni, bűnpártolás vagy erőszak büntettének elkövetése súlya alatt ép oly kevésbé szabad, mint ha tulajdonképi rendőri közegek volnának.

Az erdei kihágásnak s az azt elkövetett személynek nyomozásánál. E kitétel magában foglalja mindazon teendőket, melyeket az utána-járás arra nézve: minő erdei kihágás, minő mérvben, ki által, hol, mikor s mily körülmények között követtetett el; hol található a tettes, s hová rejtettek a netán eltulajdonított erdei termékek stb. — igényel.

CXXIX. §.

«Az előbbi szakaszban megjelölt személyeknek, az erdei kihágás vagy a kihágást elkövetőnek nyomozásában foganatosított és hatáskörükbe eső cselekményei hatályára és hitelességére nézve, a törvényeknek és szabályoknak a rendőri közegekre vonatkozó intézkedései alkalmazandók.»

A jelen szakasz intézkedik az iránt: minő hatálya és hitelessége legyen a felesketett erdőtisztek és erdőőrök azon cselekményeinek, melyeket ők az erdei kihágásnak vagy a kihágást elkövetőnek kutatásában, saját hatáskörükben, foganatosítanak.

Mi az erdőtisztek s erdőőrök hatásköre? Első sorban felvígázni az erdő épségének állapotára és arra, hogy az erdő állagában

(fa, gyümölcs s egyéb termékek) semmiféle kár ne okoztassék; hogy oly veszélyes cselekmények vagy mulasztások el ne követtessenek, melynél fogva akár tűzvész, akár más bárminő szerencsétlenség (p. o. gödrök ásása folytán embernek vagy állatnak megsérülhetése stb.) származhatnék.

Teendőjük, továbbá, mivelhogy első sorban csakugyan ők lehetnek és vannak is oly helyzetben, hogy leghamarabb juthatnak az erdei kihágásoknak, ha azok elkövették, tudomására, azonnal mindent megmozgatni, hogy a kihágás tényének körülményei kipuhathatassanak; hogy a kár értéke fölvétessék; hogy a tettes kitudására a kellő intézkedések foganatba vétessenek; névszerint hogy a tettes, mennyiben útbaigazító jelenségek vannak, üldöztessék, s utóléretvén, szoríttassék a kártérítés iránti biztosításra stb.

Tapasztalataikra nézve, annál is inkább, mert fölesketvék, az erdőtisztek s erdőőrök adhatnak a hatóságoknak oly fölvilágosítást, a mely mellett, mint vallomás mellett, az igazság jogi vélelme szól; azaz nekik, mennyiben akár a kár nagyságára, akár a tettesre vagy az erdei kihágás egyes körülményeire nézve valamit állítanak, ez állításaikat még külön is bizonyítani nem kell.

Minden e részbeli cselekményeik tehát, a mi azoknak akár hatályát (p. o. bekisérnek valakit az erdőből a község házához, a községi előljárásnak csak ép úgy kell a bekisértre nézve eljárni, mintha a bekisértést rendőri közegek eszközölték volna, s oly módon is kell őket minden lehető támogatásban részesíteni) akár hitelességét, adataik valóságát illeti: úgy ítélendők meg, mintha maguk a rendőri közegek teljesítették volna.

Szóval miben törvényeink, de főleg a törvényhatósági szabályok a rendőri közegeket részesítik, ugyanazon tekintetekben kell részesíteni az erdőtisztek- és erdőőröket is.

(V. ö. az 1840 : IX. t. cz. 21. és 31. §§-aival).

CXXX. §.

(*Illetékesség.*) «Az eljárás rendszerint a tettes lakhelyének, illetőleg tartózkodási helyének bírósága előtt indítandó meg. Ha azonban a tettes közvetlenül a kihágás elkövetésén éretett, vagy ha tőle zálog vétetett, vagy ha ő zálogot adott, az eljárás a tett elkövetésének bírósága előtt is megindítható.

Tettenkapás az is, ha a tettes nem éretett ugyan közvetlenül a kihágás elkövetésén, hanem a közvetlen rajtaérés kikerülése vé-

gett megfutamodván, vagy elrejtőzvé, folytonos üldöztetése közben elfogatott, illetőleg fölfedeztetett; úgyszintén, ha folytonos üldöztetése közben, az őt üldöző rendőri közeg (127. és 128. §§.) vagy több üldöző által, avagy az üldözésben részt nem vett; de többek által felismertetett, habár menekülése vagy elrejtőzése sikerült is volna.»

Az eddigiekben ismerjük már az erdei kihágási hatóságokat és közegeket, melyek hivatvák egyrészt a kihágás körül biráskodni, másrészt a hatóságoknak a kihágás kipuhatólása és a tettes kézrekerítése szempontjából segítségére lenni.

Itt azon mozzanat van megállapítva, a melytől adott egyes kihágási esetben tulajdonképen függ: hogy az erdei kihágási hatóságok közül melyek előtt kezdehessék meg tehát a büntetési eljárás?

A törvény két ilyen mozzanatot érint.

Első mozzanat a kihágást elkövető tettes lakhelye. A tettes lakhelyére nézve biráskodással ellátott bírósági közeg rendszerint azon hatóság, mely előtt az eljárás megindítandó, = illetékes kihágási hatóság.

Lakhely = azon puszta, vagy község, vagy szolgabirói járás (szakasz), vagy város, melynek területén a tettes állandóan megtelepedve van.

Ha a tettesnek valamely területhez ily állandó viszonya nincs: akkor azon hely kihágási bírósága illetékes, a mely helyen a tettes időről-időre tartózkodni szokott; hol tehát leginkább megfordul, foglalkozik, összeköttetésekben áll.

Ellenben: ha a tettes a kihágáson rajta éretett; ha tőle zálog vétetett (valamely tárgy az okozott károk megtérítésének biztosítására), vagy ilyet önmagától adott: akkor az eljárás a tett elkövetésének színhelyére nézve birói hatalommal felruházott hatóság előtt is megindítható.

A lehetőség, melylyel itt a törvény szól, föltennünk engedi, hogy azért, ha a sértett fél akarja, még ez esetben is fordulhat a lakhelyre nézve illetékes bíróhoz.

A tettenkapással a törvény azonosítja ezen eseteket: *a)* a tettesnek üldöztetés-közben való elfogatását; *b)* a rejtkehelyen, hová a fölfedeztetés elkerülése végett bujt, való fölfedeztetését; *c)* üldöztetés-közben való fölfedeztetését, eszközöltetett legyen a fölismerés egy vagy több rendőri közeg, erdőtiszt vagy erdőőr, — akár több olyanok

által, kik nem üldözték ugyan, de üldöztetés-közben látták, habár elrejtőznie vagy menekülnie sikerült volna is.

CXXXI. §.

«A tettes vagy tettesek, avagy ezek egyikének illetékessége a részesek illetékességét is megállapítja.»

E szakasz úgy értelmezendő, hogy erdei kihágást elkövető tettes, vagy tettesek illetékessége, jobban mondva, a körülmény, hogy több tettes közül csak egyre is valamely bíróságnak illetékes eljárási köre már megállapított, az illetékességet a többi tettesre, valamint a kihágásban részesekre is, (fölbojtó, segédek, orgazdák, bűnpártolók) szintén megállapítja, habár ezeknek lakhely vagy tettenkapatás szerinti illetékes bírósága más volna is a már bepanaszolt egy tettes vagy tettesek illetékes bíróságánál.

CXXXII. §.

«Ha az erdei kihágást elkövető ellen az eljárás folyamában, más büntetendő cselekmény jelensége is felmerül: az erdei kihágás miatti eljárás azonnal félbeszakítandó és az iratok további eljárás és ítélelhozatal végett azon bírósághoz teendő át, mely azon másik büntetendő cselekményre nézve illetékes.»

A törvény itt az eljáró erdei kihágási bíró azon teendőjét szabja meg, melyet követni tartozik akkor, ha a tettes ellen a megindított eljárás folyamán oly jelenségek merülnek föl, melyek biztos következtetést engednek általa végrehajtott valamely más büntetendő cselekményre, p. o. útonállásra, gyujtogatásra.

Ily esetben a bíró tartozik az erdei kihágás miatti eljárást azonnal félbeszakítani és tartozik az iratokat, melyek az általa addig tett cselekményekről szólnak további eljárás s ítélelhozatal végett azon bírósághoz áttenni, mely ezen másik büntetendő cselekményre illetékes.

Melyik legyen e bíróság, az a büntetendő cselekmény mivoltától függ. Mindenesetre fenytő bíróság leszen.

A kérdés: a sértett fél erdei kihágás miatti kártérítési panaszával ilyenkor hová forduljon, a kihágási bíró elé-e, vagy a rendes polg. bíróság elé, a szerint oldandó meg, vajjon azon kárt kívánja-e a sértett fél megtéríttetni, melyet az erdei törvények kiszabnak, s melyek

az erdei kihágási bíróság eljárását föltételezik, vagy mellőzve az erdei kihágás minőségét, egyszerű kártérítési keresettel óhajtja-e igazait keresni a károsító ellen, mikor is az ügy a polgári bíró elé tartozik.

CXXXIII. §.

(*Illetékességi összeütközések.*) «Elsőfoku erdei kihágási bíróságok illetékességi összeütközése esetében, ha valamennyinek másodfoku bíróságát, ugyanazon közigazgatási bizottság képezi, a határozati jog ezt illeti.

Ha pedig az illetékességi összeütközésben levő erdei kihágási bíróságok másodfoku bírósága nem ugyanaz, úgyszintén másodfoku erdei kihágási bíróságok illetékességi összeütközése esetében az illetékesség kérdésében a belügyminister határoz.»

Minthogy a törvény határozottan körülírja az illetékesség alapját, mely rendszerint a lak- vagy tartózkodási hely, s ritkább esetekben a tettenkapatás, s a mit a törvényben ezzel azonosítva találunk: épen nem fog gyakran előfordulni, hogy a hatóságok közt a bírói hatalom gyakorlatára nézve összeütközés forduljon elő.

Legfőlebb is a tartózkodási hely miatt merülhetnek fel némi nehézségek, mennyiben valakinek lehet három-négy tartózkodási helye is.

Mindazonáltal, hogy ilyes viták fölmerülte esetére is legyen oly hatóság, mely az ide tartozó versengéseket elintézza, a törvény erre nézve is provideál.

Ha az elsőfoku kihágási bíróságok, p. o. szolgabírák, vagy szolgabíró és mezei rendőrkapitány, ugyanegy törvényhatóság területén, lennének a versengő felek, úgy, mennyiben valamennyinek másodfoku bírósága *ugyanegy*: ezt a másodfoku erdei kihágási bíróság fogja köztük eldönteni, megállapítván, hogy az eljárás a versengők közül melyiket illesse.

Ellenkezőleg, ha p. o. valamely törvényhatósági joggal felruházott város és valamely megyei törvényhatóság elsőfoku erdei kihágási bíróságai között forog fenn a vita, s így mindkettőnek más és más másodfoku bírósága van, a versengés eldöntése ekkor már a belügyministert illeti, épen úgy mint az esetre, ha az illetékességi összeütközés két másodfoku erdei kihágási bíróság között ütne ki.

CXXXIV. §.

«Rendes bíróság és erdei kihágási bíróság közötti illetékességi összeütközés esetében, az illetékesség fölötti határozat az 1869. IV. t.-cz. 25. §-a alapján a ministeriumot illeti.»

Gyakrabban fog előfordulhatni, már csak azon oknál fogva is, mert hisz az erdei kihágásokat a vétségtől s büntettektől csakis az okozott kár mennyisége választja el, hogy illetékességi összeütközés támadhat erdei kihágási bíróság s a rendes bíróság között. Ebben az esetben a kérdés elintézésére az összministerium van hivatva.

Az erdőtörvény által az 1879. évi IV. törvényczikknek e szakaszban érintett 25. §-a így hangzik:

«A bíró s közigazgatási hatóságok közt * fölmerült illetőségi összeütközések elintézésére, a törvényhozás további intézkedéseig, a ministerium felhatalmaztatik.»

CXXXV. §.

«Erdei kihágások esetében, a mennyiben a jelen törvény mást nem állapít meg, a kihágásokra nézve hatályban levő eljárás továbbra is fenntartatik,»

A törvény magát az eljárást, vagyis azon bírósági cselekményeket illetőleg, melyek megkivántatnak az erdei kihágás anyagi s alanyi tényálladékanak teljes megállapítására, mi nem egyéb, mint bírósági megerősítése annak, hogy valamely kihágás (p. o. lopás) csakugyan — ez s ezen tettes által (alanyi tényálladék) ily s ezen körülmények stb. között elkövetett, tüzetesen nem intézkedik.

Fenntartja a kihágási esetekre jelenleg gyakorlatban levő eljárást vagyis azon rendtartást, melynél az eljáró bíró a *nyomozó rendszer* értelmében jogosítva van maga is mindazon eszközöket a törvény korlátain belül ** megragadni s felhasználni, melyek sikerre vezetni alkalmatosak.

Mihelyt ugyanis a sértett fél által vagy ennek nevében a bíróságnál valamely erdei kihágás miatt panasz tételik, kötelessége a hatóságnak a fölmerült s kimutatott gyanúkok alapján a nyomozatot

* Az erdei bíróságok is ide tartoznak.

** Így pl. kínvallatás vagy hosszabb elzárás stb. által a gyanús egyént vallomásra bírni stb. nem szabad.

azonnal megindítani s folytatni mindaddig, míg az ügy földériteve nincsen.

Ennek folytán a netáni tetteket, ki ellen a jelenségek szólnak; nemkülönben a tanúkat megidézettéven kihallgatja; birói szemlét, szakértői felvételt, a fennálló szabályok s gyakorlat szemelött tartásával házmotozást rendelhet; a gyanúst elővezettetheti, vizsgálati fogságot szabhat ki reá; * — szóval mindent tehet, a mit birói tisztének gyakorlása magával hozhat.

Oly esetekben pedig, midőn az eljárás hivatalból indítandó, mihelyt bárhonnét hivatalosan értesül az erdei kihágás elkövetéséről, a nyomozatot azonnal köteles megrendelni s foganatosíttatni.

Az eljárás rövid szóbeli. Egyes birósági cselekmények fölött mindazáltal jegyzőkönyvi följegyzés viendő.

Mennyiben a jelen törvény mást nem állapít meg.

Ily kivétel mindenekelőtt, hogy eljárás rendszerint csak a sértett fél panasza folytán indíthatatik; hogy a vizsgálati fogság csak az esetben rendelhető el, ha az ismeretlen vagy az országban állandó lakással nam biró vádolt megszökésétől lehet tartani; hogy e fogság 48 óránál hosszabb ideig egyáltalán nem tarthat; hogy minden ítélet birtokon belül felebbezhető.

CXXXVI. §.

(Eljárás iránti indítványtétel.) «Azon esetekben, melyekben a jelen törvény rendeletei szerint, az eljárás csak a sértett fél panaszára indítható meg: a panasz a büntetőtörvények rendelkezései szerint erre jogosított személyeken kívül, a sértett fél erdőkezelő tisztje által is — külön meghatalmazás nélkül előterjeszhető.

Az erdőkezelő tiszt jogosítva van továbbá a sértett felet, az eljárás további folyama alatt is, a bíróság előtt képviselni, és a megengedett jogorvoslatot használni.

A panasz szóval is előterjeszhető.

Ha a panasz írásban terjesztetik be s ahhoz több erdei kihágást s kihágót tartalmazó jegyzék mellékeltetett, az indítvány mindazon kihágási esetekre és személyekre, melyek a jegyzékben, mint ilyenek megjelölve vannak, kiterjesztettnek tekintendő.»

A szabály erdei kihágásoknál az, hogy az eljárást rendszerint csak a sértett fél panasza folytán lehet megindítani.

* De csak, ha az erre vonatkozó törvénybeli megkiváncatóságok fennforognak. L. E. T. 144. §.

Az eljárásnak hivatalból való megindítása -- kivétel.

Már most azon esetekben, melyekben az eljárás csak a sértett fél panaszára tehető folyamatba, a panasz az illetékes bíróság elé terjesztethetik mindenekelőtt maga a sértett fél által, ha ez 16-dik évét már betöltötte.

Kiskoruaak, pazarlók helyett, miután kiskorunál a kellő rendelkezési képesség hiányzik, pazarlóknál pedig ez meg van szorítva, törvényes képviselőik, tehát első sorban a kiskoru atyja, gyámja, pazarlónál ennek gondnoka.

Ha pedig a sértett fél ellen ennek törvényes képviselője, vagy gondnoka követte volna el a büntettet, vagy vétséget; ily esetben a bűnvádi eljárás hivatalból indítandó meg. (Bünt. törv. 113. §.)

A jelen szakasz értelmében így áll a dolog az erdei kihágásra nézve is.

Szintén törvényes képviselőben álló személynek kívánja a jelen törvényszakasz tekintetni erdei kihágásoknál a sértett fél erdőkezelő tisztjét is, kinek meg van engedve, hogy a sértett fél nevében ennek külön meghallgatása nélkül is előterjeszthesse panaszát nemcsak, de sőt az erdőkezelő tiszt jogosítva van a sértett felet az eljárás további folyamában is a bíróság előtt képviselni, s belyette a törvény által engedett jogorvoslatot használni; ha tehát az ítélet meghozott, az erdőkezelő tisztnek jogában áll azt a másodfoku bírósághoz felebbezhetni.

A panasz írásbeli előterjesztését a törvény nem kívánja. Magától érthető, hogy a hatóság a szóbeli panaszról mindenesetre jegyzőkönyvet tartozik fölvenni.

Mindazonáltal ha írásban terjesztetik elő a panasz, s ahhoz melléketül oly jegyzék, irat, van kapcsolva, melyben több erdei kihágásról s tettesről van szó: az indítvány az eljárásra nézve mindazon kihágási esetekre és mindazon személyekre is, melyek s kik a jegyzőkönyvben foglalvák, kiterjesztettnek tekintendő.

Ez föltevés a törvény részéről, melynek hatályát az illető az által rekesztheti ki, hogy panaszában egyenest kimondja, mikép a jegyzékben netán foglalt ez s ez esetre és személyekre az eljárást kiterjesztetni nem kívánja.

CXXXVII. §.

(*Hivatalból indított eljárás.*) «Azon erdei kihágások esetében, melyekben a jelen törvény (109., 110. és 116. §§.), szerint hivatalból eszközözlendő az eljárás: tartozik az illetékes bíró, a neki följelentett vagy hivatalos tudomására jutott kihágást illetőleg, külön indítvány nélkül is megindítani az eljárást.»

Míg azon erdei kihágásoknál, melyekben ez e miatti eljárás csak a magán felek panasza folytán indíthatatik meg, a kihágási bíróság minden egyes esetben bevégni tartozik a panaszos följelentését, s e nélkül a bírónak az ügyre nézve bírósági cselekményeket foganatosítani nem szabad, habár a kihágásról még oly biztos tudomása volna is: azon eseteknél, hol a törvény ez eljárást hivatalból megindíthatni rendeli, a dolog épen megfordítva áll.

A ki a törvény rendelete ellenére az erdei égések elhárítására szolgáló óvrendszabályokat mellőzi, az ellen; úgyszintén a közigazg. hivatalnokok ellen is, kik erdőégésnél az általuk teljesítendő teendőket mulasztják vagy képtelenül nem foganatosítják; nemkülönben a kik az erdei termékek adásvevésére nézve bizonyítványt kívánó ministeri rendelet ellenére cselekszenek: az illetékes erdei hatóság, mihelyt, mint azt fennebb is mondók, bármely módon az erdei kihágás tudomására jutott, akár az neki följelentetett, akár midőn valahol hivatalos minőségben eljárván, eközben erről értesül, az eljárást külön indítvány, vagyis a sértett fél panasza nélkül is, megindítani köteles.

Az azonban mégis megkívánatik, hogy az erdei kihágás tudomására *hivatalosan* jusson az illető.

Ha tehát valahol, fölteszem poharazás közben, történnék elbeszélése annak, hogy ez és ez itt és itt tüzet gerjesztett az erdőben s kevésben mult, hogy tűzvész nem keletkezett, a bírót ily értesülés nem kötelezheti arra, hogy az eljárást megindítsa; de sőt arra sem, hogy hivatalos értesülés végett maga tegyen valamely irányban kezdeményezést.

CXXXVIII. §.

(*Kártérítési igények leszállíthatása.*) «Oly erdei kihágási ügyekben, melyekben az érték, illetőleg a kár nagysága állapítja meg az erdei kihágási bíróság illetékességét s az érték, illetőleg kár nagyobb volna, mint a mely az ezen bíróság illetékességére nézve

a jelen törvény 69. és 118. §§-aiban meg van állapítva, joga van a sértett félnek az elsőfoku bíróság ítéletének hozataláig, megtérítési, illetőleg kártalanítási igényeit, a 69. §., illetőleg a 118. §-ban meghatározott összegre vagy azon alul is leszállítani; erdei lopások esetében azonban csak akkor, ha a lopott tárgy értéke 50 forintot meg nem halad.

Az ekként eszközölt leszállítás a bíróság illetéktelenségét megszünteti.»

Lopásoknál, erdei kártételeknél nagyrészt az összeg nagysága szerint látjuk eszközöltnek a bírói hatáskör megállapítását.

Tíz forintig — lopásoknál és kártérítéseknél — a községek bírái is fel vannak a törvény szerint erdei kihágási bírósági hatalommal ruházva.

Ezenfelül is — mind a lopás, mind a kártétel kihágást csak úgy képez, ha a lopott dolog értéke vagy az okozott kár a harmincz forintot felül nem haladja.

Mihelyt tehát a megszabott határvonalak átlépvek, a községi bírónál (tíz forinton felül) a többi erdei kihágási bíróságoknál (harmincz forinton felül) az ügyre vonatkozó kihágási bírói hatalom egyenest megszűnik.

A törvény jelen intézkedése a sértett panaszos félre nézve azon könnyítő, kisegítő eszközt foglalja magában, melynél fogva akkor, ha ő már a bírói hatóságok egyike, vagy másika előtt, az illetékesség alapjaihoz képest, az eljárás megindítását szorgalmazza s e megindítás megis történik és az eljárás folyamában kitünnék, hogy valójában oly összegről van szó, melyre az eljáró bíróság bírói hatásköre ki nem terjed, nehogy a félnek más bírói hatóság ele kelljen újabb panaszával mennie, megengedtetik, hogy kártérítési igényét annyira leszállíthassa, mennyire az eljáró bíróságnak hatásköre a törvényben megállapítva van.

Teheti ezt az elsőfoku ítélet hozataláig bármily állásában az ügynek.

A határozat után, melyben a bíró kinyilvánítja, hogy magát az ügy eldöntésére jogosítottnak nem tartja, ily leszállításnak, irányában többé helye nem lehet.

Valamint, nehogy a tettes lopásra úgy, mint büntettre nézve tulajdonképi, t. i. fenyítőbírósága elől elvonassék s ilyenénkép erdei kihágásoknak, — lopásoknál — ezek büntetté való minősítésére, vagy jobban mondva e minőségökből való kivetköztetésére mintegy — a magán személy is befolyással bírjon: a törvény ily, csakis lopási,

esetekben leszállításnak helyet, ha az az eltulajdonítani akart tárgy értékénél fogva * már büntettet képezne, vagyis az érték túlhaladná az ötven forintot, — egyáltalában nem ad.

Ilyképen, ki községi bíró előtt érvényesíti panaszát, ha időközben észreveszi, hogy igénye a lopott tárgy értékénél, vagy az okozott kárnál fogva tizenkét forint, de kijelenti, mikép beéri a tíz forinttal : ez által eléri azt, hogy ügyét ezen bíró által is befejeztetheti s nem kell újabb panaszszal a szolgabíró elé fordulni.

CXXXIX. §.

(*Ismeretlen vagy külföldi tettesek.*) «Ismeretlen egyének vagy külföldiek, tettenkapás vagy folytonos üldöztetés esetében, a legközelebbi község előljárósága elé; ha pedig az erdei kihágás bírója közelebb volna, ez elé vezetendők.»

E szakasz bizonyos egyedekre vonatkozólag különös intézkedéseket tartalmaz:

Ilyenek 1-ör az *ismeretlenek*, tehát olyanok, kikről a vidéken nem tudják (bár belföldiek) kik és hová valók.

2-or. azok, kik magukat *külföldieknek* állítják, tehát más állodalomnak alattvalói, polgárai.

Ha ily egyének tetten kaptak, vagy folytonosan üldöztetvén elfogatnak : a legközelebbi község előljárósága elé vezetendők.

Ide azonban mégis csak akkor, ha az erdei kihágás bírója ** közelebb nem esik. Ez utóbbi esetben azok által, kik elfogják, az ismeretlenek és külföldiek ehhez lesznek vezetendők.

Ehhez képest tehát az első bírósági cselekvény illetékességét sem a lak- sem a tartózkodási hely, mi ismeretlen egyénnél s külföldinél elő sem fordulhat, de a tettenkapás s üldöztetés-közben való elfogatás sem, hanem egyenest valamely községi előljáróságnak közelsége határozza meg.

CXL. §.

(*Kihallgatás.*) «A községi előljáró, az elővezetett személylyel azonnal jegyzőkönyvet vesz fel s ha ez kilétét s azt igazolja, hogy az országban állandó lakással bír, azonnal szabadon bocsátandó; ellenkező esetben pedig, az erdei kihágási bíróságnak haladéktalanul átadandó.»

* Ki kell ezt terjesztenünk azon esetekre is, melyekben a lopás tekintet nélkül a tárgy értékére, már büntettet képez.

** Kinek hatósága területén a tett elkövetett.

Itt a községi bírónak kötelessége van megállapítva azon esettel szemben, midőn erdei kihágás miatt ismeretlen vagy külföldi személy vezetetik elébe.

A bíró tartozik az elővezetettel azonnal jegyzőkönyvet venni fel.

Ebben kiemelendő mindaz, a mi az elővezetett kihallgatása körül történik; névszerint a ki-léte s tartózkodási vagy lakhelye iránti kérdésekre nézve, ha igazolta-e kilétét s lak- vagy tartózkodási helyét.

Ha kilétét s azt, hogy az országban állandó lakással bír, igazolnia sikerül: azonnal szabadon bocsátandó.

Ha erre nem képes, annál inkább azok, kik magukat külföldieknek vallják, még ha igazolni tudják is, haladéktalanul az erdei kihágási bírósághoz általkisértetendők.

A községi előljárásnak a fennebbi szakaszban szabott bírói teendője tehát csakis arra szorítkozik, hogy constataltassék az ismeretlen egyén személyisége s hogy szabadságában kelleténél tovább ne korlátoztassék.

Tovább, névszerint az erdei kihágás tényállásának kipuhatólásába, a kártérítés, bírság kérdéseibe s több effélébe a községi előljáró, ki elé valaki vezetetik, nem bocsátkozhatik.

CXLI. §.

«Az erdei kihágási bíró tartozik a hozzá elővezetett vagy a községi előljáró által átküldött személyt azonnal kihallgatni s a kihallgatásról jegyzőkönyvet felvenni. Ha az elővezetettnek előadása az ellene felhozott gyanút elhárítja, vagy ha az állítólag általa okozott kár valószínű összegére nézve biztosítékot ad vagy alkalmas kezest állít, azonnal szabadon bocsátandó.»

Az előbbi szakaszból láttuk, hogy az ismeretlen, vagy a külföldi egyén letartóztatásakor a legközelebbi községi, vagy ha az erdei kihágási bíróság még közelebb volna, azonnal ehhez vezetendő.

A községi előljáró köteles, ha az elővezetett magát igazolja öt tüstént szabadon bocsátani, föltéve, hogy az országban állandó lakással bír.

Ellenesetben az elővezetett a községi bírótól az erdei kihágási bírósághoz átteendő.

Akár már most a községi előljárástól kisértetett legyen az erdei kihágási bírósághoz valaki, akár — mert emez legközelebb esvén — az ismeretlen, vagy külföldi egyenest elébe vezetetik: szintén tartozik vele jegyzőkönyvet venni föl.

A további teendők a jegyzőkönyvbe fölvevett kihallgatás eredményétől függenek.

Három eset fordulhat elő.

Lehet a kihágási bírósághoz kísértnek, vagy vezetettnek az ellene felhozott gyanú-okokat teljesen elhárítania magától, azaz tisztázni magát: hogy semmiféle erdei kihágást el nem követett.

De meglehet, hogy ezt tenni nem képes s így ez okból az állítólag általa elkövetett s okozott kár valószínű összegére nézve biztosítékot adni hajlandó; azaz készpénzt, vagy más egyéb értéket tesz le oly czélból, hogy ha kimutatatik, miszerint valóban követett el kárt, ez abból fedeztessék; illetőleg ez úton kijelenti, hogy azt megteríteni hajlandó.

Végül lehet, hogy nem adhat ugyan nyomban ily biztosítékot, de állít oly egyént, ki érte jótállani kész s magára veszi a felelősséget mind az elővezetettért mind a kárért.

A törvény rendeletéből az ismeretlen, még a külföldi is, mind a három * esetben azonnal szabadon bocsátandó.

CXLII. §.

(*Letartóztatás.*) «Letartóztatható és a 139. és 140. §§. rendelkezései szerint elővezetendő a tetten kapott vádlott az esetben is, ha a rendőrség vagy az erdő őrizetére szolgáló személyzet tagja által, a kihágás abbanhagyására felszólíttatván, a felszólításnak nem felel meg.»

A 140 és 141-ik §§-ok intézkedései határozottan ismeretlen, vagy külföldi egyénekről szólnak.

E részben e szakasz már különbséget nem tesz.

Egyenest letartóztathatónak mondja ki és elővezetendőnek mindazt, a ki tetten kaptott, habár ismerős és belföldi volna is; de csak ha — a kihágás abbanhagyására felszólíttatván, e felhívásnak nem engedelmeskedik.

A felszólítónak vagy a rendőrség közegének, vagy az erdő őrizetére szolgáló személynek kell lennie.

Az e személyek iránti engedetlenség tehát azonnali letartóztatásra, elővezetetésre szolgál alapul. Ha nem bír a tettessel, addig követi, míg valamely községben szükséges támogatást nem nyer,

* Megjegyzendő, hogy kiletét mind e három esetben igazolni tartozik

Az erőszakot elkövető tettes minő büntettet visz ez úton végbe,
— láttuk.

CXLIII. §.

«Elővezetést rendelhet el az erdei kihágási bíróság azon esetben, ha a megjelenésre megidézett vádlott a kitűzött időben a bíróság előtt meg nem jelent s elmaradását alapos mentséggel nem igazolja.»

Joga van az erdei kihágási bíróságnak azt is elrendelni, hogy valaki elővezettség, akkor t. i., ha a vádlott a bíróság előtti megjelenésre megidézett, a kitűzött időben egyszer már meg nem jelent s azt, hogy miért mulasztotta el a megjelenést, alapos okkal igazolni nem képes.

Alapos ok lehet betegség, vagy valamely más szerencsétlenség, vagy valamely rá nézve igen fontos esemény.

CXLIV. §.

(*Vizsgálati fogság.*) «Vizsgálati fogság, erdei kihágási ügyben csak az esetben rendelhető el, ha az ismeretlen vagy az országban állandó lakással nem bíró vádlott megszökésétől lehet tartani.

A vizsgálati fogság 48 óránál hosszabb ideig egyáltalán nem tarthat és a büntetésbe beszámítandó.»

Vizsgálati fogság alatt értendő valakinek szabadságától való megfosztatása s őrizet alá helyzetése azon időre, míg ezt a kihágás kipuhatólása iránti eljárás egy vagy más tekintetből megköveteli.

Ily tekintetül a jelen törvény csak a vádlott ismeretlen voltát s azon körülményt ismeri el, ha annak az országban állandó lakása nincs s a vizsgálat befejeztéig leendő szabad lábon való hagyatásakor, megszökésétől lehetne tartani.

És ekkor sem szabad e fogságnak két napnál tovább tartónak lennie.

Az ily fogság továbbá a büntetésbe mindig betudandó; azaz bírságnál a bírság a fogság beszámításával alább szállítandó. Egy napi elzárás æquivalense három forint.

CXLV. §.

«Az előbbi szakaszban meghatározott idő előtt is, azonnal megszüntetendő a vizsgálati fogság, mihelyt a letartóztatott vádlott kiletét és azt igazolja, hogy az országban állandó lakással bír, vagy

pedig, ha kilétének igazolásán felül, a vád tárgyat képező kihágásból származott kárnak és büntetésnek valószínű összegére nézve biztosítékot ad, vagy alkalmas kezest állít.»

E szakaszban az erdei kihágási bíróságnak határozott kötelességüül van téve a vizsgálati fogságot, ha az elrendeltetett s alkalmaztatott volna, azonnal megszüntetni.

Így az esetre, ha a letartóztatott vádlott igazolja kilétét és azt, hogy az országban állandó lakással bír.

Másodszor, ha a vád tárgyat tevő kihágásból származott kárnak és büntetésnek (pénzbírság) valószínű, tehát megközelítőleg fölvett, összegére nézve vagy zálog- vagy kezességi biztosítékot nyújt.

A törvény szövege azt mondja : *kilétének igazolásán felül.*

Megkivántatik tehát az igazolás a személyiségre nézve akkor is, habár a kár iránt biztosítékot adnánk, mert különben egyes esetekben a gyanús s veszélyes egyének, zálog vagy kezesség útján, sokszor kisiklanának az igazságszolgáltatás kezei közül.

CXLVI. §.

(*Kihágásnál használt tárgyak lefoglalása.*) «Ha a kihágás megállapítása- vagy folytatásának megakadályozása végett szükséges, a rendőri közegek, illetőleg az erdő-örök jogosítva vannak, a kihágást elkövetőnél létező azon eszközöket, melyekkel a kihágást elkövette, annak kocsiját, szánját és vonó marháját, valamint a kárban talált állatokat lefoglalni.

Az ekként lefoglalt tárgyak, — ha csak azok a sértett fél által egyesség folytán a tulajdonosnak vissza nem adattak — állatoknál legfeljebb 48 óra — egyéb tárgyaknál pedig legfeljebb 14 nap alatt az esetben is átadandók a község előljáróságának, ha vádlott nem is vezetettnek elé.

Az átadás alkalmával jegyzőkönyv veendő fel, melyben a vád tárgyat képező kihágás körülményesen az okozott kár összegének megjelölése mellett körülírandó s egyszersmind a lefoglalt tárgyak is, a leltár felvételére megállapított szabályok szerint, feljegyzendők.»

Itt a rendőrség-, illetve az erdőörökre jelentékeny jog ruháztatik.

Jog t. i., melynél fogva a kihágást elkövetőnél létező eszközöket, melyekkel a kihágást elkövette, lefoglalhatják.

Ez a lefoglalás egyébiránt csak tettenkapatás esetén és akkor fog leginkább történni, midőn az illető üldöztetvén utóléretik.

Ellenkező esetben ez a házmotozásnak, vagy a személy kikutatásának egészen a rendőrök önkényére való bízására vezetne.

Különben is tág kör engedtetik a rendőri, illetőleg erdőri köze-

geknek, mert, első sorban így is tőlök fog függni annak megfontolása : mennyiben szükséges a tettesnél találtató eszközök lefoglalása a kihágás megállapítása, vagy folytatása megakadályozására !

Ily lefoglalható eszközök lehetnek a tettesnek kocsija, szánja, melyre p. o. a lopott erdei termék rakva van ; vagy vonó marhája, vagy a tilosban talált állatok stb.

A törvény kötelezi a lefoglaló rendőri közegeket, illetve erdőőröket, hogy a lefoglalt, kárból behajtott vagy igavonó állatokat legfölebb negyvennyolcz óra alatt, más tárgyakat pedig legfölebb tizen-négy nap alatt a község előljáróságának okvetlenül átadni el ne mulasszák.

Többire a tettesnek szabadságában áll a sértett féllel az ügyet egyezség által elintézni, mely esetben lefoglalt tárgyait visszakaphatván, azoknak a község őrizetébe való átbecsátása természetesen fölöslegessé válik. Azon tárgyak kiadása iránt tehát a sértett fél rendelkezhetik.

Kérdés támasztható itt a község előljárósága tekintetéből : hogy t. i. melyik község előljáróságának adandók át a lefoglalt tárgyak ?

Mindenesetre azon községének, a melynek határában az erdőterület fekszik, hol a kihágás elkövetett.

A midőn a rend- vagy erdőőri közegek az előljáróságnak a lefoglalt tárgyakat átadják, erről egyuttal jegyzőkönyvet is tartoznak az illetők fölvenni.

E jegyzőkönyvben első sorban körülményesen megérintendő az elkövetett kihágás, megjelöltetvén egyszersmind az okozott kár valószínű összege.

Továbbá a lefoglalt s átadott tárgyak is leltárszerűleg följegyzendők és körülírandók. *Leltárszerűleg* = a tárgyak t. i. sorszámmal jelölten külön-külön lesznek megnevezendők s saajátságaikkal együtt körülírandók — kitétetvén lehetőleg a megközelítő érték is.

CXLVII. §.

(*Lefoglalt tárgyaknak megőrzése.*) «Az előző szakasz értelmében lefoglalt tárgyak megőrzése és fenntartása a községet, a rendelkezési jog azonban a kihágási bíróságot illeti.»

A tettesektől lefoglalt s a község előljáróságának átadott tárgyak fölött örködni, azok gondját viselni s fenntartani, a tettes rovására, a község köteles.

Kiadásait ennél fogva a tettes ellen a község magától érthetőleg igénybe veheti.

Rendelkezni fölöttek, hogy mi történjék velök, mennyiben a sértett féllel a tettes megállapodásra nem jut, — csak a kihágási bíróság rendelkezhetik; azon időtől t. i., a mint a fél panaszát a bíró elébe viszi, mert ettől az időtől fogva maga a sértett fél sem rendelkezhetik ügye fölött feltétlenül, miután nemesak iránta való elégtétel, de egyszersmind büntetés, pénzbírság is forog fenn.

CXLVIII—CXLIX. §§.

(*Lefoglalt tárgyaknak kiadása.*) «A lefoglalt tárgyak kiadandók a tulajdonosnak — ha az a kár valószínű összegéért biztosítékot ad.

(149. §.) Biztosíték-adás nélkül is visszaadandó a lefoglalt tárgyak azon része, melynek értéke a kár, a költségek és a pénzbüntetés valószínű összegét felülmulja.»

Az erdei kihágási bíróság rendeletére a tárgyak tulajdonosuknak azonnal kiadandók, mihelyt az a kár valószínű összegére nézve biztosítékot ad.

A 148. § tisztán csak a kár összegét említi. Kapcsolatban mindazáltal a 149. §-szal, ezt úgy kell magyaráznunk, hogy a kár összegénél mindig a fennforogható pénzbírság és költségek is számba veendők.

Sőt, ha bár biztosíték nem adatik is, a lefoglalt tárgyak annyiban okvetlenül visszaadandók, mennyiben az okozott kárt, költségeket és a pénzbüntetést, ezek valószínűség szerint megállapítandó összegére nézve, értékökben felülhaladják. Ez értékföllet erejéig ki kell szolgáltatni azokat.

Ha p. o. lefoglaltatik két ló, s egy szekér s a kár, a költségek, a pénzbüntetés valószínű összege együttvéve hatvan forintnál többre nem rúg, a tárgyak ellenben megérik a 140 forintot (egy-egy ló 60 frt, szekér 20) úgy az egyik ló s a szekér, ha a másik ló által a 60 frt fedeztetik, mindenesetre minden biztosíték nélkül is kiadandó.

A kiadatást a község előljáróságára nézve a tárgyak tulajdonosa iránt — az erdei kihágási bíróság rendeli el.

CL. §.

(*Tettes üldözése.*) «A tetten-kapott vagy folytonosan üldözött tolvaj által eltulajdonított erdei termékek, a rendőri vagy erdei közegek által onnan vehetők el, hová azok elhelyeztettek.

(*Házkutatás.*) Ezen eseteken kívül az erdei termékek kutatása céljából, a házmotozás elrendelése és foganatosítása tekintetében, a fennálló szabályok és a törvényes gyakorlat irányadók.»

Rejtette legyen el a tolvaj az erdei terméket bárhová; vagy idegenítette legyen bár el azokat: a jelen szakasz szerint a rendőri közegeknek, vagy erdőőröknek jogukban áll azokat onnét elvenni, hová helyeztettek, ha ez iránt semmi kétség nincsen.

Ép ennélfogva a rend- vagy erdőőri közegek ezen joga is csak a tettenkapott vagy folytonosan üldözött tolvaj által elhelyezett, vagy oly termékekre vonatkozik, melyeken menekülés-közben túladott.

A tetten nem kapott, vagy nem üldözött tolvaj által elhelyezett termékeket tehát bárhonnét s bárkitől elvenni mindaddig nem szabad, míg azoknak ebbeli minősége kimutatva nincsen.

Az erdei kihágás kinyomozása céljából szükséges azon bírósági cselekmény tehát, mely *házmotozás* neve alatt ismeretes s melynek célja akár a tettes, akár az általa netán eltulajdonított tárgyak előkerítése csak úgy engedendő meg, ha arra, hogy a tettes valahol elrejtve tartózkodik, vagy lopott erdei termékek valahol elhelyeztettek, alapos gyanú-okok forognak fenn s ha az erdei kihágási bíróság erre vonatkozó egyenes parancsot, rendeletet ad ki.

Ha mindazonáltal a késedelem netán veszélylyel járna s a tettes vagy az erdei termékek kézrekeríthetése ekként meghiusulhatna, a házmotozás ekkor a rendőri tisztviselő vagy községi előljáróság parancsára is eszközölhető.

A megbízott közegek azonban ez esetben is lehetőleg írásbeli igazolvánnyal ellátandók.

Továbbá a háznak vagy valamely személynek is megmotozása mindenkor lehetőleg csendben s minden mellőzhető zaj kerülésével s a házi béke és nyugalom kímélése mellett kellő illemmel foganatosítandó.

Azért éjnek idején házmotozás csak a legritkább esetekben lesz végrehajtható.

Minden ily házmotozáshoz végül a kifürkészendő szoba, lak-, vagy házrész birtokosa vagy családjának egy tagja, vagy a ház lakói közül valaki, vagy a szomszédok valamelyike meghívandó s az mindig jegyzőkönyv fölvételével eszközözendő.

A netán talált gyanús tárgyak mindenesetre hatósági őrizet

alá adandók, vagy lezárolandók ; azaz zárt s hivatalos pecséttel ellátott helyre teendők.

CLI. §.

(*Erdei kihágások tárgyalása.*) «Az erdei kihágások soron kívül, a leggyorsabban tárgyalandók és intézendők el és ott, a hol az erdei kihágások gyakoriak, azok elintézésére legalább minden hónapban, tárgyalási napok tartandók.»

E szakasz az erdei kihágási bíróságnak kötelességévé teszi az erdei kihágási eseteknek minden más egyéb teendők mellőzésével való gyors elintézését.

Ezt jelenti a törvény szövegében foglalt eme kitétel „soron kívül“. Míg más egyéb ügyeknél a beérkezés sora követendő, itt mindenekelőtt az erdei kihágási ügy leendő elővétele rendeltetik.

Sőt rendeli a törvény egyenesen azt, hogy ezen kihágási esetek eldöntésére minden hónapban külön tárgyalási napok tüzendők ki. Ez azonban csak csak oly vidékeken lesz szükséges, hol gyakrabban fordulnak elő erdei kihágási esetek.

CLII. §.

(*Felebbezés.*) «A ki magát az elsőfoku bíróság ítéletével sértve találja, ez ellen a másodfoku bírósághoz felebbezhet.

A felebbezés az ítélet kihirdetésétől, vagy — ha az írásban közöltetett volna, a kézbesítéstől számítandó 48 óra alatt, akár szóval, akár írásban jelentendő be.

A 48 óra letelte után bejelentett felebbezés hivatalból visszautasítandó.

Törvénykezési szünnapok nem számíttatnak.»

Itt erdei kihágási esetekben használható perorvoslatokról van szó.

Annak, ki magát az erdei kihágási elsőfoku bíróság ítéletével sértettnek érzi: joga van hivatkozhatni a másodfoku erdei bíróságra a végből, hogy ez az ügyet vizsgálat alá vevén, mennyiben a hivatkozó fél panaszát indokoltnak találná, annyiban jobb, előnyösebb ítéletet hozzon.

E jog a felebbezési perorvoslat.

Ez a feleket minden elsőfoku ítélet ellenében megilleti.

Érvényesítésére pedig negyvennyolcz óra van adva. Lehet azt eszközölni szóval vagy írásban.

A negyvennyolcz óra az ítélet kihirdetésétől számítva folyik, ha a felek az ítélet előszóval való kihirdetésénél jelen vannak ; különben ha az ítélet nekik írásban kézbesítettik, akkor ez a határidő a kézbesítés utáni naptól számítva kezd járni. Maga a kézbesítés napja számba nem vétetik.

Ha tehát valakinek az ítélet pl. dec. 18-án kézbesítettett, joga van felebbezését dec. 20-ának estéjéig a szokott hivatalos órák lefolyta előtt beadni.

Ez a negyvennyolcz óra oly természetű, hogy ha lejár a nélkül, hogy ez idő alatt a felebbezés benyujtatható, a felebbezhetés joga ránk nézve elveszett.

A törvény egyenesen mondja, hogy a negyvennyolcz óra után bejelentett felebbezés hivatalból visszautasítandó, azaz kijelentendő a félnek, hogy az ítélet erejét a másodfoku bíróra való hivatkozással most már függővé tenni nem lehet.

Oly napok mint vásár- vagy ünnep-napok, midőn a bíróságok rendszerint szintén szünetelnek a negyvennyolcz órába be nem számítatnak. Ez úton ez a negyvennyolcz óra a félnek javára természetesen hosszabbá válik. Így pl. kinek az ítélet szombaton kézbesítettik, joga van felebbezését még a közvetlen reákövetkező kedden benyujthatni.

CLIII. §.

«A törvényes időben szóval vagy írásban bejelentett felebbezés az ítélet végrehajtását megakaszthatja.»

A kellő időben bejelentett felebbezésnek kétrendbeli hatása van.

Első hatása, hogy az ügy mindenesetre felterjesztendő a másodfoku erdei kihágási bírósághoz, minek következménye, a mi egyéb-iránt a felebbezési perorvoslat fő eredményéül szokott tekintetni, hogy a hozott ítélet mindaddig, míg a másodfoku bíróság részéről is netán jóváhagyó eldöntés nem történik, a felekre kötelező erővel nem bír; tehát annak végrehajtását, az ítéletben foglaltak teljesítését a felektől követelni nem lehet. Ez a felebbezés 2-odik hatása.

CLIV. §.

(*Erdei kihágási ügyek tárgyalása a másodfoku bíróság előtt.*) «A másodfoku bíróság az ügynek az előadó általi tüzetes, a cselekmény minőségére, a netalán okozott kár nagyságára, vádlott

bűnösségére vagy ártatlanságára, valamint a súlyosító és enyhítő körülményekre részletesen kiterjedő előadványa — s az esetben, ha a kir. ügyész jelen van, annak meghallgatása — után határoz.

Az előadó előterjeszti egyszersmind az ítélet vagy végzés tervét is.

Az előadói tisztet a bírák, vagy szükség esetén az elnök által e célra kirendelt törvényhatósági jegyző teljesíti. — Ez utóbbi azonban szavazattal ez esetben sem bír.»

E szakasz rövid utasítás a másodfoku bíróságnak a hozzá felebbezett ügyben való eljárására nézve.

A másodfoku bírósághoz érkezett ügy kiadatik a bírósági előadónak, ki azt tanulmányozza s arra nézve a bíróság ülésében előterjesztést tesz.

Az előadásnak tüzetesnek, tehát minden fontosabb körülményre kiterjedettnek kell lennie. Nevezetesen magában kell foglalnia, hogy minő erdei kihágási cselekményről van szó; mily nagy az okozott kár, bűnös-e és mennyiben a vádlott; vagy a körülményekhez képest tette vajjon nem áll-e betudáson kívül s nem tekintendő-e teljesen ártatlannak;* ha bűnös a vádlott: melyek azon körülmények, melyek tette beszámítására enyhítőleg, vagy súlyosbítólag hatnak?!

Így pl. eddigi feddhetetlen élete; ha magatartása által a tett elkövetése után a kárt nyomban lehetőleg jóvátenni iparkodik; ha önmaga jószántából jelentkezik a hatóságnál: ezek mind enyhítő körülmények. Ellenben visszaesés; az előtt már más súlyosabb vétésnek vagy büntettnak elkövetése; a tettnek éjjel vagy különös merészséggel való végrehajtása; szövetség a kihágás elkövetésére — súlyosbító körülményekül szolgálnak.

Az ülésre, tudjuk, a kir. ügyész is meghívandó; ámbár elmaradása az ügy elintézését nem akadályozza.

Ha a kir. ügyész jelen van, az első szó az előadó után őt illeti.

Kötelessége nézetét a szakelőadói előterjesztés iránt kifejtteni.

S a bíróság, csak miután a kir. ügyészt is meghallgatta, foghat az ügy fölötti határozathozatalhoz.

Az előadónak tiszte egyébiránt nem szorítkozik csupán az ügyállás előterjesztésére. Neki javaslatot is kell a bíróság elé tárni az iránt, hogyan vélné jónak, törvényesnek az ügy elintézését; vagyis az előadónak előadmányához kapcsolnia kell az ítéleti, vagy végzési tervezetet is.

* Pl. nem félelem vagy örültségi roham folytán követte-e el?

A jelen törvényszakasz határozza meg azt is: kik viselik a másodfoku bíróságnál az előadói tiszteletet.

Előadók lehetnek a bíróság tagjai maguk, vagy az elnök által e célra kirendelt törvényhatósági jegyzők.

A jegyzőnek azonban, a mint ezt már fennebb kiemeltük, szavazati joga az ülésben nincsen.

CLV. §.

«Az előadó után a kir. ügyész indokolt előterjesztésében tartozik nyilatkozni az iránt, vajjon a vád tárgyát képező cselekmény nem képez-e a rendes bíróságok hatósági körébe eső büntetendő cselekményt?»

Ha a kir. ügyész azon nézetben van, hogy a törvény a jelen §-ban meghatározott irányban megsértetett, az eljárás megszüntetését s az ügynek az illetékes bírósághoz való áttételét indítványozza.»

Imént mondtuk, hogy a bírósági ülésben az első szó az előadó után a kir. ügyészt illeti.

A kir. ügyésznek nyilatkozatában ki kell terjeszkednie arra: vajjon a vád tárgyát képező cselekmény, azaz az erdei kihágási elsőfoku bíróság által kihágásul eldöntött ügy nem *vétség-* vagy sőt *büntett-* s így nem tartozik-e tulajdonképen a rendes bűnügyi bíróságok hatásköréhez.

Azon esetre, ha a kir. ügyész úgy találná, hogy a kihágási bíróság az ügy tárgyalása és eldöntése által birói hatáskörén túlment, mit a kir. ügyész indokolt előterjesztésben igazolni is tartozik: indítványt tesz az iránt: hogy az ügynek további tárgyalása azonnal megszüntessék s a kihágási elsőfoku bíróság értesíttessék az ügyiratoknak a rendes bírósághoz való áttételéről.

Az áttételt közvetlenül a másodfoku bíróság eszközli.

CLVI. §.

(*Királyi ügyész előterjesztése és indítványtéttele.*) «Az esetben, — ha a kir. ügyész az iratokból, és az előadmányból azon meggyőződésre jutna, hogy az elsőfoku bíróság megsértette az eljárásra nézve fennálló valamelyik lényeges szabályt, vagy hogy a cselekmény erdei kihágást képez ugyan, de arra a jelen törvénynek nem azon rendelkezése lett volna alkalmazandó, mely alá azt az elsőfoku bíróság foglalta: e körülményekre is tartozik előterjesztésében kiterjeszkedni s ennek megfelelő indítványt tenni.»

A kir. ügyész van hivatva egyuttal a fölött is örködni: vajjon az erdei kihágási elsőfoku bíróság eljárásában mindenben és mindenütt szemelött tartotta-e a törvényt, a fennálló szabályokat s törvényes gyakorlatot.

E részben tehát, mennyiben erdei kihágási ügyek másodfoku elbírálás alá kerülnek, a kir. ügyész a kihágási bíróság eljárása törvényszerűségének *ellenőrzője*.

Ha a kir. ügyész ennél fogva a kihágási ügyiratokból és a szakelőadó előadmányából azon meggyőződésre jutna, hogy a kihágási bíróság az eljárásra nézve szabott valamelyik lényeges szabályt megsértett (pl. vizsgálati fogságot rendelt el, vagy házkutatást foganatosított a nélkül, hogy első esetben ily fogságnak helye lett, a második esetben a nélkül, hogy a kellő rendszabályok szemmel tartattak volna, mert pl. tanúul senki a ház lakói közül meg nem hívatott stb.): tartozik nyilatkozatában erre is kiterjeszkedni s ez iránt indítványt tenni.

Mennyiben jóvátétel ily esetekben szolgáltatatható már nem lenne: az indítvány hihetőleg csak utasításra szorítkozhatik az iránt: hogy a kihágási bíróságok jövőre hasonló szabályellenes dolgoktól őrizkedjenek.

Úgyszintén, ha azt látná a kir. ügyész, — hogy a cselekmény kihágás ugyan, de az erdőtörvény nem azon intézkedése szerint lett volna eldöntendő, mely alá azt a kihágási bíróság vonta: tartozik, miután itt más indítvány alig képzelhető, az elsőfoku bíróság ítéletének feloldását sürgetni s indítványozni, hogy utasíttassék az elsőfoku bíróság a törvény tulajdonképi rendelkezése értelmében leendő újabb ítélet-hozatalra.

Azért szükséges az elsőfoku bíróságot ily esetben új ítélet hozatalára utalni, mert lehet, hogy a törvény kellő rendelkezésének alkalmazása mellett is oly ítéletet hozhatott volna már első esetben is a bíróság, mely ellen a felek felebbezési jogukat érvényesítik vala.

Ha már most maga a másodfoku bíróság bocsátkoznék az ügy eldöntésébe, az elsőfoku bíróság szerepét venné kezébe s mivelhogy másodfoku bírósági rendelkezések ellen felebbezésnek helye nincs: a felek elüttetnének, közvetve megfosztatnának felebbezési joguktól.

Az pedig nem lehet a törvény czélzata, hogy mit egyik kézzel nyújt, azt a másikkal elvegye.

A másodfoku bíróság tehát egyuttal semmitő hatalommal is fog birni világos törvenymellőzési okok esetén.

CLVII. §.

(Királyi ügyész előterjesztése fölötti határozat-hozatal.)

«A másodfoku bíróság mindenekelőtt a kir. ügyésznek a 155. §-ban körülírt előterjesztése fölött határoz s ha a kir. ügyésznek azon nézetéhez járul, hogy az elsőfoku bíróság hatósága körén túl terjeszkedett, az eljárást megsemmisíti s az ügyet a rendes bírósághoz teszi át; egyszersmind erről az elsőfokban eljáró bírót is értesíti.

A másodfoku bíróságnak ezen határozata, melylyel a fennforgó ügyet az erdei kihágási bíróság hatósági körébe nem tartozónak állapítja meg, mind a királyi ügyész- és a felekre, mind pedig a bíróságokra nézve végérvényes s ez utóbbiak ellenkező felfogása indokából, az eljárás és elintézés nem tagadható meg s az ügy nem utasítható vissza.»

A másodfoku bíróság mindig a kir. ügyész előzetes meghallgatásával köteles határozatot hozni.

Ha már a kir. ügyész az ügyiratokból s a szak-előadmányból azon meggyőződést meríti, hogy az ügy a rendes bíróság hatásköréből elvonatott: akkor a bíróságnak első sorban az ügyész e részbeli indítványa fölött fog dönteni kelleni; mit a dolog természete követel, de mit a törvény is világos szavakkal rendel.

A bíróság osztva a kir. ügyész nézetét: az elsőfoku bírósági eljárást megsemmisíti s az ügyet egyenest a rendes bírósághoz teszi át. Az első bíróságot pedig erről egyszerűen csak értesíti.

A törvény a másodfoku bíróságnak ezen határozatát mind a kir. ügyészre (ki, maga tevén az indítványt, az ellen a dolog természetéhez képest következetesen többé nem is szólhatna) mind a felekre, mind pedig magára a rendes bíróságra nézve végérvényesnek, sőt olyannak mondja, melyre vonatkozólag ez utóbbiak, habár ellenkező felfogással lennének is az ügy iránt, az eljárást s annak elintézését meg nem tagadhatják.

Vagyis más szóval — az erdei másodfoku bíróságtól a rendes bírósághoz áttett ügyben e bíróság minden körülmények között eljárni s ítéletet hozni köteles.

CLVIII. §.

(Királyi ügyész részéről semmiségi panasz bejelentése.)

«Ha a másodfoku bíróság a kir. ügyész indítványa ellenére, az ügyet az erdei kihágási bíróság hatósági körébe tartozónak nyilván-

nítaná: a kir. ügyésznek jogában áll, a határozat, illetőleg az ítélet kihirdetésekor, az ellen semmiségi panaszát szóval vagy ugyanazon napon esti 6 óráig írásban bejelenteni s az indokok bővebb kifejtését, — bejelentés utáni 24 óra alatt, írásban benyújtani.»

Ezen szakasz azon eshetőségről intézkedik, mely bekövetkezik, ha a kir. ügyész azon indítványa, hogy az ügy a rendes bírósághoz áttétessek nem találkozik az erdei kihágási másodfoku bíróság nézetével s ez az ügyet az erdei kihágási hatóság hatáskörébe tartozónak nyilvánítaná.

Ilyenkor két eset állhat elő: a kir. ügyész t. i. megnyugszik s az ügy megy a maga rendes kerékvágásában tovább; a másodfoku bíróság az ügy érdemében határoz s határozatát foganatosítás végett leküldi az elsőfoku bírósághoz; — vagy ellenkezőleg perorvoslattal él a kir. ügyész indítványa mellőztetése folytán.

Jogában áll tehát, de erre a törvény nem kötelezi, az ítélet ellen semmiségi panaszt jelenteni be s ekként az ügyet a kir. Curia semmitő osztályához felülvizsgálat végett felterjesztetni.

A kir. ügyész e hivatkozása semmiségi panasz, mert egyedüli célja az erdei kihágási bíróság intézkedéseinek megsemmisítése.

E panasz bejelentésére két mód van, vagy szóval eszközölhető az ítélet kihirdetésekor nyomban; vagy az ítélet kihirdetése napján esti 6 óráig benyújtható írásban.

Indokainak, vagyis azon adatoknak és tényeknek tüzetesebb kifejtését, melyek a kir. ügyészt mellőzött indítványa megtételében ka-lauzolták s a mellőztetés fölött semmiségi panasz bejelentésére hívták föl, a törvény szerint, a bejelentéstől számítandó további 24 óra alatt* eszközölheti.

Megjegyzendő, hogy miután a törvény az erdei kihágási másodfoku bíróság határozatainak az esetre, ha a kir. ügyész jelen nincs, vele írásban való közlését nem rendeli: a kir. ügyész az erdei kihágási másodfoku bíróság eljárását s általában az erdei bíraskodás menetét ilyenkor megakasztani csak úgy akaszthatja meg, ha a másodfoku bíróság üléseiben részt veszen, melyekre mindenkor meghívandó és meg is hívatik.

* A bejelentésre következő napon okvetetlenül beadandó.

CLIX. §.

(*Semmiségi panasz esetébeni eljárás.*) «A kir. ügyész által emelt semmiségi panasz folytán, az ügyiratok a legfőbb ítélőszékhez terjesztendők.

A legfőbb ítélőszék elbirálása csupán a kir. ügyész által a 158. § értelmében semmiségi panaszszal megtámadott kérdésre szorítkozik s a mennyiben a semmiségi panaszt alaposnak találja, a 157. § esetében az egész eljárást megsemmisíti s az iratokat a rendes bírósághoz való áttétel végett, a másodfoku erdei kihágási bírósághoz visszaküldi.»

Mi a hatása a kir. ügyész által érvényesített semmiségi panasznak?

E kérdésre felelettel a jelen törvényszakasz szolgál.

Tartozik az erdei kihágási másodfoku bíróság, a bejelentett (habár bővebben tán nem indokolt, mert megtörténhetik, hogy az indokolás elmarad)* panasz következtében, az ügyiratokat mind a legfőbb ítélőszékhez (magy. kir. Curia) fölterjeszteni.

Addig tehát, míg a Curiánál azon fölmerült kérdés: vajjon valóban a rendes bíróság elé tartozik-e az ügy, el nem döntenek: ez érdekére nézve pihen, vagyis abban semmi további lépés nem történhetik.

A kir. Curiának a semmiségi panasz folytán való egész teendője csakis az érintett kérdés megvitatására szorítkozik; egyesegyedül e fölött határoz.

Ha a semmiségi panaszt alaposnak találja, akkor az egész addigi eljárás, mind az első, mind a másodfoku bíróságé t. i., megsemmisül s az iratok a másodfoku bírósághoz kerülnek vissza a végből, hogy az ügyet az elsőfoku bíróság egyidejű értesítése mellett tegye át a rendes bírósághoz.

Ellenkezőleg — ha az erdei kihágási bíróság eljárása ellen a Curia, a semmiségi panasz következtében semmi észrevételt nem tesz, azt helyben hagyja s a panaszt elveti: az iratok ekkor is további intézkedés végett a másodfoku, ettől az elsőfoku bírósághoz küldetnek vissza.

CLX. §.

«A kir. ügyésznek a 157.** §. alapján tett előterjesztései mellőzése miatt perorvoslatnak helye nincsen.»

* Az sem szenved kétséget, hogy a kir. ügyész bejelentését visszaveheti.

** Itt tulajdonkép a 156. §. értendő.

A törvény e szakaszában bővebb megerősítése foglaltatik a törvényhozás azon rendeletének, hogy erdei kihágási ügyekben a másodfoku bírósághoz való felebbezésen kívül, egy esetet, a fennebbit t. i. kivéve, semmiféle perorvoslatnak helye nincs. (121. §.)

Ha tehát a kir. ügyész úgy találná, miszerint az erdei kihágási bíróság saját hatáskörét túl nem lépte ugyan, de nem az erdőtörvény értelmében járt el, annak nem a fennforgó esetre alkalmazandó kellő intézkedését vette zsinórmértékül; vagy eljárásában netán valamely lényeges szabályt mellőzött, megsértett stb: ha a másodfoku bíróság az ügyész e részbeli indítványát talán mellőzné is, az ügymenetet további perorvoslattal meg nem akaszthatja, mivelhogy e szakaszban egyenest ki van mondva, hogy a kir. ügyész illeten előterjesztésének mellőzése miatt — perorvoslatnak hely nem adatik.

CLXI. §.

(*Pótvizsgálat elrendelése.*) «A törvényes időben felebbezett ügyben joga van a másodfoku bíróságnak, ha a vizsgálatot nem találja kielégítőnek, annak pótlását az első bíróság ítéletének feloldása nélkül is elrendelni.

A másodfoku erdei kihágási bíróságnak határozatai a 158. §-ban foglalt eset kivételével, végérvényesek.»

Itt a törvény némi útbaigazítást tartalmaz arra nézve, minő a viszony az első és másodfoku erdei bíróság között?

Nem szükséges, hogy a másodfoku bíróság a hozzá felebbezett ügyben azonnal érdemileg járjon el. Ha netán hiányokat tapasztalna, azoknak kiegészítését is elrendelheti s az iratokat pótlás végett az első bírósághoz visszaküldheti, — amint mindez az első bíróság alárendeltségi viszonyából folyik.

Teheti mindezt a nélkül, hogy az első bírósági ítéletre ennek csak legkisebb hatása is volna. Az első bíróság ítélete marad mindaddig, míg a másodfoku bíróság az ügy érdemében is nem döntött. Ezt jelenti a törvény e kitétele, „*az első bíróság ítéletének feloldása nélkül*“.

Szükséges azonban, hogy a felebbezés kellő időben beadatott legyen.

Így nemcsak az elsőfoku bíróságnak, hanem a másodfokunak is kötelessége a határidők szigorú megtartása fölött örködni s ha

netán az elsőfoku bíróság az időn túl benyújtott felebbezést vissza nem utasította volna, vissza kell azt a másodfoku bíróságnak utasítania.

Ugyane szakasz második, azaz végpontjában újabban is megerősítése foglaltatik azon elvnek, melyet a 120. és 160. § értelmezésénél is már határozottan kijelöltünk, hogy t. i. egy eseten kívül (158. §). erdei kihágási ügyekben a másodfoku bírósághoz intézett felebbezésen túl semmi perorvoslattal élni nem lehet.

Más szóval az erdei hihágási másodfoku bíróságok ítéletei *végérvényesek*.

CLXII—CLXIV. §§.

(*Pénzbüntetés és kártérítési összeg behajtása.*) «Ha a jogerejűvé vált ítélettel elmarasztalt fél, a kártérítés és a pénzbüntetés összegét az ítéletben meghatározandó határidő alatt be nem fizeti, végrehajtásnak van helye.

A végrehajtásnak közigazgatási úton elrendelése és foganatosítása iránt, az eljárás elsőfoku erdőbíróság hivatalból intézkedik.

(*Ügyrendtartás.*) A végrehajtás iránt egyébként a jelen törvény, a perrendtartás, valamint az 1876. évi XV. törvenyzikknek az egyenes és közvetett adók stb. végrehajtás útján behajtásáról szóló rendelkezéseire való tekintettel, a következő 164. §-ban érintett ügyrendtartás részletesen intézkedik.»

(163. §.) «A végrehajtást teljesítő közeg eljárásának szabályszerűsége ellen felmerült panasz felett első fokban a közigazgatási bizottság s másodfokban a belügyminister határoz.»

(164. §.) «Az ügyrendtartást a belügyminister egyetértőleg a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerrel rendeletileg állapítja meg és teszi közzé.»

Jogerejű az ítélet akkor, midőn az semmiféle perorvoslattal többé már meg nem támadható s így a felekre nézve tartalmilag kötelezővé vált.

Erdei kihágási ügyekben e szerint jogerejű lesz az elsőfoku bíróság ítélete, ha abban a felek megnyugosznak s nem appellálnak; minélfogva az elítelt félre szabott kötelezettség teljesítésének ideje lejártával, ha a fél önként eleget nem tesz, az hatóságilag végrehajtható; vagy ha a felebbezésre a törvény által kiszabott határidő lejár a nélkül, hogy a felek felebbezési jogukkal éljenek. A másodfoku bírósági ítélet, ha a kir. ügyész részéről a mondott egy esetben semmiségi panasszal meg nem támadtatik, valamint minden más alkalommal, mihelyt meghozatott *jogerejű*.

Ha megtörténnék, hogy az elkésve beadott felebbezést visszautasító végzés ellen akarna valaki perorvoslattal élni, határozottan visszautasítandó, mert a törvény világosan csakis elsőbírósági ítélet ellenében adja meg a felebbezhetés jogát.

Mihelyt az ítélet jogerejű, az azontúl végre is hajtható; vagyis az elmarasztalt fél arra, hogy az ítéletben foglalt meghagyás kötelességének eleget tegyen, szorítható.

A teljesítésre rendszerint bizonyos határidő szabatik.

Ha e határidő teljesítés nélkül lejár, úgy kényszer útján való foganatosításnak, vagyis a tulajdonképi (a bírói) végrehajtásnak nyílik meg útja.

S ez iránt, a jelen szakasz értelmében, az eljáró elsőfoku bíróságnak, mind a végrehajtás elrendelése, mind annak foganatosítása tekintetéből, *hivatalból* kell intézkednie.

Nincs tehát szükség arra, hogy a sértett fél lépéseket tegyen a végrehajtás kieszközlésére. Ennélfogva az elmarasztalt fél mind a kártérítés összegét, mind a pénzbüntetést az eljáró bíróságnál letenni, vagy a kártérítési összeg kifizetését mindenestre igazolni tartozik akkor midőn a pénzbüntetést fizeti, nehogy késedelem esetén ellene a végrehajtás elrendeltessék.

Mind az elrendelés, mind a végrehajtás egyébiránt közigazgatási úton, azaz a rendes igazságszolgáltatás közegei mellőzésével, eszközöltek.

Különben mind-ez iránt ügyrendtartás lesz kidolgozandó: azaz megállapítandók lesznek az ide vonatkozó szabályok, melyeknek elkészítését s közrebocsátását kötelességszerűleg a belügyministerium fogja közvetíteni a földművelés- ipar- s kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg.

Ez ügyrend megállapításánál a ministerek a jelen törvénynek, a perrendtartásnak (1868. LIV. törv. cz.) s az 1876. évi XV. törv. cikknek, az egyenes és közvetett adóknak, illetékeknek, az egyenes adók módjára beszedendő kincstári követeléseknek és egyéb tartozásoknak végrehajtás útján való behajtásáról szóló (e törv. III. része) rendelkezéseire kötelesek figyelemmel lenni.

A bírói végrehajtás menetét a belügyminister által kidolgoztandó s közrebocsátandó ügyrend fogja tehát tüzetesebben meghatározni.

Ha a végrehajtást foganatosító közeg eljárása ellen, netáni sza-

bályszerűtlensége miatt majd panasz emeltetik: e panaszok fölött első sorban a közig. bizottság maga és második fokon a belügyminister fog határozatot hozni.

Kérdés támasztható e részben az iránt: vajjon a közig. bizottság e teendőjét is ruházza-e azon albizottságra, melyet az e törvény által reáruházott kötelességek végzésének szempontjából joga van alkotni?

Mennyiben a törvény már előbb kimondja (26. §.) hogy a közig. bizottság a jelen erdőtörvényben meghatározott teendői (általában szól) végrehajtására saját kebeléből egy külön, háromtagu bizottságot választ es a jelen szakasz is ily teendőt tartalmaz, mindenesetre az ily panaszok elintézése is méltán bízható lesz a szóbanforgó albizottságra.*

* Megjegyzendőnek tartom itt, hogy az erdőtörvény értelmében az eljárásra illetékes s az eddigiekben ismertetett kihágási hatóságok sem mint első folyamodásu, sem mint felsőbb hatóságok semmiféle ügyekben nem járhatnak el, melyek 1880. évi juliushó 18-a előtt tétettek folyamatba; úgyszintén nem járhatnak el oly cselekvényekre vonatkozólag sem, melyek juliushó 1-je után jelentettek ugyan fel, azonban juliushó 1-je előtt követték el. V. ö. a belügyminist. 1880. aug. 13-án 37,635. s a belügy- és földm.- stb. min. 1880. jul. 31-én 37,635. sz. a. k. rend. (Rend. Tára 1880. évi foly.)

1851

1865

HARMADIK CZÍM.

A KOPÁR TERÜLETEK BEERDÖSÍTÉSÉRŐL.

Kopár területek alatt azon földrésztetek értendők, melyek tényleg mezőgazdasági kezelés által jövedelmező állapotban nem tartanak, sőt ez vagy épen nem, vagy csak tetemesebb s a jövedelmet fölfülmúló kiadások útján volna lehetséges.

Az ily részletek legfőlebb is csak legelőül szolgálnak; a legtöbbször azonban még e célra sem valók.

Beerdősítés pedig nem más, mint azon munkálatok összege, melyek megkivántatnak, hogy valamely területen mesterséges úton erdő hozassék létre.

Ily kopár-területek jobbára minden országban s hazánkban is előfordulnak s azok beerdősítése többek jóléte, közegészségi viszonyok, vagy mint a törvény mondja, közgazdasági szempontok * végett kívánatosnak mutatkozhatnak. Ez okból ezen munkálatok teljesítését vagy nemteljesítését nem bizhatni épen csak az illető magánosok tetszésére: minélfogva a törvényhozó hatalom szükségesnek találta nálunk is megállapítani egyuttal az idetartozó intézkedéseket is, melyek az erdőtörvény jelen czímében egybefoglalvák.

E czímnél tehát a beerdősítésre vonatkozó jogszabályokkal foglalkozandunk.

CLV. §.

(*Beerdősítendő területek.*) «Oly kopár területek, melyeken hegyomlások, hó- vagy kő-görgetegek megakadályozása, szélvészkek és vizek rombolásának, valamint a futóhomok továbbterjedésének meggátlása végett, a talaj megkötése közgazdasági szempontból

* Oly tekintetek, melyeket leginkább a mezőgazdaság tüntet föl, pl. hogy valamely termékeny talaj ez úton az állandó műveltetés számára (futóhomok ellen) megtartassék stb.

szükséges, beerdősítendő s azontúl, a 2-ik, illetőleg a 4-ik § szerint kezelendők.

(*Beerdősítendő területek meghatározása.*) «A beerdősítendő területeket a kir. erdőfelügyelő előmunkálatai alapján, az érdekelt földbirtokosok, községek és törvényhatóságok, valamint az illetékes közigazgatási bizottság meghallgatása után, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister határozza meg s azok beerdősítését, ha azt az érdekelt — vagy az érdekelték önként tenni nem akarnák, esetről-esetre a törvényhatóság útján a 177. § értelmében elrendelheti, még pedig ha több törvényhatóság területén fekszik a birtok, akkor a szükséges intézkedések megtételével, valamint a további felügyelettel, ezek egyikét megbízza és a többit erről értesíti.

A beerdősítés kötelezettsége első helyen azt vagy azokat terheli, kinek vagy kiknek birtoka általa megvédeniük.»

E szakasz kijelöli *először* is: mely kopár-területek legyenek tehát azok, melyek beerdősítendőek.

A beerdősítés kötelezettsége ennél fogva átlag véve nem minden kopár-területre, hanem e területek csak bizonyos osztályára terjesztetik ki.

Ez osztályt képezik azon földrészletek, melyek hegyomlásoktól, hó- vagy kőgörgetegektől, szélvészektől és vizektől fenyegetvék, valamint a futóhomokkal borítottak s ilyenek közelében léteznek.

Az erdők az omlásnak indult földet, mi leginkább magasabb hegyek meredek oldalain történhetik, feltartóztatják s ez által az alantabb létező területeket a hegyomlás által való elpusztítástól megőrzik.

Hasonlóképen állunk szemközt a hógörgetegekkal, értve ezek alatt a meredek, síma felületű, hegyoldalokra tornyosuló hótömegeket, melyek lecsusszanása, épen mint földomlásoknál, mennyiben útjában álló sziklatöredékeket is magával ragadni képes, ugyanolyan veszélylyel fenyeget.

Magasabb hegyek meredek oldalairól sokszor kisebb-nagyobb mennyiségű szikladarabok, kövek is le-leszakadnak, melyek nagyobb tömege az úgynevezett görgetegeket alkotja * E görgeteg-kövek rendszerint különböző sziklafajokból állván, szilárd, kemény anyaguknál fogva az elporladással sokáig dacolnak, s azután is még a talajt terméketlenné teszik, a televény-földet előlik; minél fogva már művelés alatt álló mezőségeket ily görgetegek ellen mindenesetre óvni kell.

* Tulajdonképi görgetegek vagy toománykövek a víz által tovább mozgott kő-alkatrészek; kopott alakjokat azon surlódástól nyerik, melyet ép e tovamozgattatás-közben szenvednek.

Hogy szélvészerek és viharok is gyakran, ha nincs a mi útjokban kissé feltartóztassa s erejüket mintegy megtörje, emberi lakházakban, egyéb épületekben mily romlást okozhatnak, a köztapasztalás sajnosan tanítja; valamint igazolja azt is, hogy e részben kivált a szál-erdők igen sok esetben hathatós védelmet biztosítanak.

Épen így található biztos oltalmat a folyamok és vizek partjai mentében levő erdők, fák, bokrok jelenlétében, ha azok kellő állapotban tartatnak, mennyiben tömött bokrok vesszőin a hullámok ereje megtörik, a bokrok gyökerei pedig a bokrok gyakori vágása következtében tömöttebbé válván és mindig mélyebbre hatván, a partokat minden irányban körülkarolják, s így magukat a partokat vízmosás s a vidéket az ár-kiszakadás s pusztítás ellen védhetik.

Hogy pedig ugyancsak az erdők, fák, bokrok, gyökereik által a laza föld szilárdításához hozzájárulnak, de sőt gátat vetnek a homok terjedése útjába, mert a szeleket is feltartóztatják, nehogy a homokot fölkavarhassák, a szárnyaikra vett porszemeket pedig tovaragadják: kétségen kívül álló tény.

Csak helyeselhető tehát a törvényhozás gondoskodása, mely által bizonyos esetekben részint hegyomlások, hó- és kő-görgetegek megakadályoztatására, részint szélvészerek és vizek rombolásának, valamint a futóhomok tovaterjedésének meggátlása végett meghatározott területek beerdősítését eszközöltetni kívánja s intézkedéseket léptet életbe, melyek az idevonatkozó munkálatokat megkönnyíteni, elősegíteni hivatvák.

A beerdősítés elrendelése a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszternek van fenntartva.

A miniszter fogja meghatározni esetről-esetre azon kopár-területeket, melyek beerdősítési munkálat alá veendőek.

Az előmunkálatokat, vagyis a beerdősítést kívánó és sürgető területek fölvételét, kimérését, a beerdősítési kötelezettség kimondását indokoló kimutatásokat stb. a kir. erdőfelügyelők hivatvák elkészíteni.

A beerdősítés elrendelését megelőzőleg tartozik a miniszter az ily beerdősítendő területek birtokosait, községeket, törvényhatóságokat, valamint az illetékes közigazgatási hatóságot is, azt t. i., a melynek törvényhatósága területén a beerdősítendő tér fekszik, kihallgattatni.

A beerdősítésnek hivatalból való elrendelése esetére, mint alább

látandjuk, a beruházásokhoz s a munka előmozdításához az állam is hozzájárulni tartozik.

Különben első helyen e kötelesség azt vagy azokat terheli, kinek vagy kiknek birtoka a beerdősítés által védelemben részesül.

Ha a beerdősítendő kopár tér több törvényhatóság területén fekszik, akkor a szükséges intézkedések megtételével, valamint a további felügyelettel a minister a törvényhatóságok egyikét megbízza s a többit arról értesíti.

Az illetén beerdősített területek aztán vagy mint *véderdők* vagy mint futóhomok megakadályozására szolgáló területek lesznek kezelendők. (V. ö. a törv. 2. és 4-ik §§-aival).

CLXVI. §.

(*Beerdősítési társulatok alakítása.*) «A beerdősítendő terület tulajdonosának jogában áll az erdősítést kizárólag önjerején eszközölni.

Ha az illető terület tulajdonosa azonban e jogával élni nem kíván és kimutatható, hogy a beerdősítés által a szomszéd birtokok is részben vagy egészben megóvatnak a hegyomlások, hó- vagy kő-görgetegek, szélvészkek és vizek rombolásának vagy a futóhomok terjedésének veszélyétől, melynek különben ki vannak téve, akkor, ha valamely területnek beerdősítése a 165. §. értelmében elrendeltetett, az érdekelt birtokosok társulattá alakulni kötelesek.

A társulatok megalakítását a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek ebbeli leirata alapján, a közigazgatási bizottság, mint erdőrendészeti elsőfoku hatóság (25. §.) küldöttség kirendelése által eszközli.

Ezen küldöttség, melynek a kir. erdőfelügyelő hivatalból tagja, az érdeklött feleknek, valamint szükség esetén részrehajlatlan szakértőknek is meghallgatásával és a birtokosok által, ha ez követeltnék, kötelességszerűleg bemutatott térképek nyomán, az érdekelttség fokának megállapítása iránt, a felek barátságos megegyeztetését megkísérli, siker esetében a társulatot megalakultnak nyilvánítja; ellenkező esetben pedig az érdekelttségben való részvétel kötelezettségét, valamint az érdekelttség fokát hivatalból állapítja meg s erről a közigazgatási bizottságnak jelentést tesz.»

Ha a minister valamely terület leendő beerdősítését kimondja, megrendeli, ennek foganatosítására joga első sorban a terület tulajdonosának van.

A tulajdonos a beerdősítést kizárólag önjerején eszközölheti; azaz a szükséges beruházásokat és kiadásokat egyedül a magából teszi és viseli.

Ez azonban csak jog, de magára a tulajdonosra nézve nem egyuttal kötelesség is.

Ha jogával élni nem kíván, ezt ki kell jelentenie.

S ha adatokkal igazolható, hogy a beerdősítés által a szomszéd birtokok is részben vagy egészben megóvatnak azon veszélyektől, melyek elhárítása végett a beerdősítés elrendeltetett, az érdekeltek s köztök, mennyiben a beerdősítés által a tulajdonos is nyerhet, ő is, társulattá alakulni kötelesek.

Ez már nem jog. Ez teher, melyet az érdekeltek maguktól el nem távolíthatnak, míg a beerdősítés által oltalmazandó területek birtokosai maradnak.

A társulat megalakítását, ha a minister az alakulás szükségét kimondja, a közig. bizottság eszközli, olyképen, hogy e végre saját kebeléből küldöttséget rendel ki.

E küldöttségnek feladatául első sorban az érdekelt felek összehatózó érdekeinek lehető kiegyenlítése van kitűzve.

Tartozik az érdekelt felek között egyezséget kísérteni meg az iránt, ki mennyiben és mennyire óhajtja magát kötelezni a beerdősítéshez való hozzájárulásra.

Ha ez sikerül: a küldöttség a társulatot rögtön megalakultnak jelenti ki.

Ellenben ha a kísérlet sikert nem aratott, ez esetben a küldöttségnek magának kötelessége az érdekelt felek érdekeltségi viszonyának megállapítása.

Teszi ezt azon alapon, mely kiindulás pontját képezi a netáni barátságos egyezségnek is: t. i. a feleknek, valamint a szükség esetében alkalmazandó részrehajlatlan szakértőknek nyilatkozatai, nemkülönben a birtokos által bemutatott térképek nyomán.

Az alakító küldöttségnek a kir. erdőfelügyelő hivatalból tagja.

Eljárásáról ez a küldöttség a kiküldő bizottságnak jelentést tenni tartozik.

CLXVII. §.

«A közigazgatási bizottság a jelentés alapján és ha követeltetnék, egyes érdekelt felek ellenvetéseit meghallgatva, a társulat alakulása iránt határoz.

(*Felelbezés.*) A meg nem elégedő fél részére 30 napon belül nyitva áll, a reá nézve sérelmesnek vélt határozat ellenében a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez való felelbezés, a ki végérvényesen határoz.»

Az esetre, ha a küldöttség kénytelen a birtokosoknak a beerdősítés iránti érdekeltsége fokát hivatalból megállapítani: a társulat megalakítása egyelőre függőben marad.

A megalakítás ily előzmény mellett határozottan a közig. bizottságra hárul.

Ez azért van, hogy, ha valamely érdekelt fél a küldöttség által kimondott érdekeltségi fokra s így a hozzájárulási arányra nézve észrevételeket tenne, ezek szempontjából is intézkedni lehessen. Köteles a közig. bizottság ugyanis ezen észrevételeket meghallgatni, s ha alaposak azokra való tekintettel; nemkülönben, többire nézve, a küldöttségi jelentés alapján, melyet az a közig. bizottság elé tenni tartozik, határozni a társulat alakulása fölött.

A meg nem elégedő fél még e határozat ellen is harmincz napon belül a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez fordulhat. A határidő a határozatnak az illető fél részére történt kézbesítéstől számítandó.

A minister végérvényesen határoz.

CLXVIII. §.

(*Beerdősítési társulatok szervezése.*) «Ha a 30 napon belül felebbezés nem jelentetett be, avagy a felebbezésre a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministernek, a közigazgatási bizottság határozatát helybenhagyó végzése leérkezett, az alakulás rögtön foganatosítandó.

A társulat tényleges megalakulása végett, a közigazgatási bizottság egyik tagját az érdekeltek összehívására megbízza, ki a gyűlést megnyitván, annak tagjait a szervezkedésre felszólítja.

(*Társulati tisztviselők választása.*) A gyűlés először is elnököt, pénztárnokot általános szótöbbséggel, munkavezetőt és szükség esetében választmányi tagokat, viszonylagos szótöbbséggel választ, alapszabályait és ügyrendjét megállapítja s mindezeket jóváhagyás végett, a törvényhatóság útján, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministernek felterjeszti.

Minden erdősitő társulatnak a kir. erdőfelügyelő hivatalból véleményező tagja.»

A harmincz nap eltelte előtt beadott felebbezésnek hatása itt abban nyilvánul, hogy a közig. bizottságnak a beerdősítés iránti társulattá való alakulás dolgában hozott határozatát, foganat tekintetéből, felfüggeszti.

Ha ellenben a törvényben szabott ezen harmincz nap lejár a nélkül, hogy valaki a közig. bizottság határozata ellen felebbezne,

akkor a bizotts. határozata rögtön végrehajtandó; azaz a társulati alakulás foganatosítandó.

A második eset lehet, hogy az ügy a beadott felebbezés folytán a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister elé terjesztetik föl.

Ekkor ismét vagy az történhetik, hogy a minister a közigazg. bizottság határozatát helybenhagyja s ez iránt a bizottsághoz leír; vagy lehet, hogy a közig. bizottság határozatát módosítja.

Akár az, akár ez forduljon elő, minthogy a minister a beerdősítési társulat tekintetéből végérvényesen határoz, mihelyt intézkedése a közig. bizottsághoz érkezik, a társulat megalakítása a min. intézvény értelmében eszközözendő.

Ez következőleg vitetik végbe:

A közig. bizottság tagjai egyikét megbízva, hogy az érdekelteket összehívja.

E kiküldött tagnak teendője a meghívottak gyűlését megnyitni s őket az alakulásra — miután kinek-kinek érdekeltségi foka már meghatározva van — felszólítani; vagyis határozatilag kimondani: hogy a társulat megalakultnak tekintendő; minélfogva szükséges, hogy azonnal elnök, pénztárnok, munkavezető, ha kívánatos, választmányi tagok — választassanak.

E választás vagy fölkiáltás, vagy egyenkénti szavazás által történik. Nyílt legyen-e ez utóbbi vagy titkos — miután a törvény nem mondja — az alakuló gyűlés belátása- és elhatározásától függ.

Az elnök, a pénztárnok szavazás útján való megválasztása érvényéhez az érdekeltek szavazatainak általános többsége szükséges; ellenben a munkavezető- és választmányi tagokéhoz a viszonylagos többség is elég.

Az alakuló gyűlés feladata kidolgozni és megállapítani a társulati alapszabályokat és az ügyrendet.

Alapszabályok = azon elvek, melyekben a társulat tagjainak s tisztviselőinek jogai s kötelességei; *ügyrend* pedig = azon utasítás, melyben a beerdősítés teendőire vonatkozó jogok és kötelességek érvényesítésének módja, a *kezelés*, van körülírva s megállapítva.

Mind a választási eredményt, mind az alapszabályokat s az ügyrendet jóváhagyás végett a törvényhatóság útján (megye, vagy törvényhatósági joggal felruházott város) — hová mind-ez, — az alakuló gyűlés megtartására küldött közig. bizottsági tag által a közig. bizottsághoz intézett jelentés kapcsában történt bemutatás után, —

e bizottságtól átteendő, — a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterhez kell felterjeszteni.

Mihelyt egy-egy beerdősítő társulat megalakult, annak a kir. erdőfelügyelő hivatalból tagja. Az ő feladata a társulat üléseiben véleményével és tanácsával a társulat céljai elérésére közreműködni.

CLXIX. §.

(*Elnök teendői.*) «Az elnök az előző § értelmében esetleg választott választmányjal együtt, különben pedig önállólag intézi a társulat minden ügyeit; intézkedik a részletes műszaki tervezet elkészítése iránt; megállapítja a munkák sorozatát s a végrehajtási időket; elkészíti az évi költségirányzat tervezetét s mindezen munkálatát megerősítés végett, a társulat közgyűlésének előterjeszti, a közgyűlés által megszavazott összegeket kiveti és behajtás végett az illető közegeknél a kellő lépéseket megteszi, a társulat vagyona fölött őrködik és azt nyilvántartja.»

E szakasz azon alapelveket fejt ki, melyek szerint a társulat szervezete s az ügyrend általában véve megállapítandó.

A társulati közgyűlésnek hivatása a részletes műszaki t. i. azon tervek jóváhagyása s megerősítése, melyek szerint a beerdősítési munkálat keresztülviendő. Az állapítja meg végleg a teljesítendő munkák sorát és rendjét, a végrehajtási időket, az évi költségelőirányzatot.

A javaslattétel mindez iránt a társulati elnök feladata, ki önállólag, ha pedig választmány is rendeltetik mellé, ezzel karöltve intézi a társulat összes ügyeit.

Neki kötelessége a fennebbi terveket s munkálatok sorrendjét s az évi költségvetést s a végrehajtandó munkák idejét javaslatba hozni a közgyűlés előtt; ő veti ki a közgyűlés által költségvetésileg s egyébként megszavazott összegeket; ő teszi meg azok behajtása végett az illető közegeknél a kellő lépéseket (bemutatja t. i. a hátralékok pontos jegyzéket az adóhivataloknak); s őrködik a társulat vagyona fölött; ő tartja nyilván az erre vonatkozó kezeléseket, miért mindenestre szintén felelős.

Az illető közegek, melyek által a kivetett összegek behajtandók, mint látni fogjuk, az illető adóhivatalok.

CLXX. §.

(*Társulati tisztviselők.*) «A társulat tisztviselő-személyzete áll: az elnökből, pénztárnokból és munkavezetőből, — a mennyi-

ben azonban a társulat pénzbeli ereje nem engedi, hogy külön munkavezetőt tartson, a műszaki teendőket más alkalmazásban levő munkavezetőre vagy erdészre is bízhatja.»

Itt a törvény a társulat tisztviselői személyzete körét állapítja meg.

Társulati tisztviselők: az elnök, pénztárnok s a munkavezető.

Hogy a beerdősítés végett alakult társulaton a törvényhozás némileg könnyítsen, meg van engedve, hogy az esetre, ha pénzbeli ereje nem engedné külön munkavezető tartását, a műszaki teendőket más, alkalmazásban levő munkavezetőre, vagy erdészre is bízassa.

A műszaki teendők: vetőmagvak gyűjtése; a talaj megmunkálása; vetőlyukak készítése; a vetés idejének meghatározása; a fa-magvetés; a vetések tatarozása (kijavítása); a faültetés; erdőkertek, faiskolák alakítása; csemeték megválasztása; az ültetés idejének kitűzése; a csemetéknek a földből való kiemelése; szállításuk; ültetés előtti gondozásuk; megnyesésük; a netáni dugványozás s homlítás körüli munkák vezetése s eszközöltetése stb. iránti gondoskodásból áll.

E részben különben a munkavezetőnek az irányt a közgyűlés által már megállapított műszaki tervek nyújtják.

CLXXI. §.

(Közgyűlés.) «Minden erdősítő társulat köteles évenként legalább egy közgyűlést tartani és ennek jegyzőkönyvét az illetékes törvényhatóság útján, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek felterjeszteni.»

E szakaszban a társulati közgyűlések tartásának kötelezettsége van megszabva.

Minden társulatnak kötelességül van téve évenként legalább egyszer közgyűlést tartani; azaz össze kell a társulati tagokat hívni a végre, hogy a társulati elnök által előterjesztendő ügyekben határozatokat hozzanak.

Az ily közgyűlések folyamáról s tárgyalt ügyeiről rendes jegyzőkönyvek vezetendők s ezeket az illetékes törvényhatóság (ha több volna, az, mely a miniszter által a felügyelettel megbízott) közvetítésével mindenkor fel kell terjeszteni a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter ele.

CLXXII. §.

«A közgyűlés főbb teendői: az erdősítés menetéről és folyamatáról az elnök által beadandó jelentés fonalán a legközelebb foganatba veendő munkálatok iránt intézkedni; a részletes műszaki tervezetet, a munkák sorozatát s a végrehajtási időket, úgyszintén az évi költségelőirányzatot megállapítani; a befolyt évi számadásoknak társulati, de nem választmányi tagok által leendő átvizsgálását elrendelni; a számadást a társulati tagokkal átnézhetőség végett alkalmas módon közölni; a választmány vagy egyes társulati tagok által előterjesztendő indítványok, javaslatba hozandó alapszabály-változtatások, ügyviteli rendelkezések fölött tanácskozni, tisztviselőit választani.

Ha a társulat valamely tagjának egy vagy más ügyben kifogása lenne, panaszát a jegyzőkönyvbe lett bemondás útján hozza illetékes tudomásra.»

A törvény jelen intézkedése a 169. § kapcsában tüzetesebben intézkedik azon teendők iránt, melyek, mint ilyenek, egyrészt az alapszabályokban, másrészt az ügyrendben egész részletességgel kifejtendők s megszabandók lesznek.

Igy a közgyűlés főbb teendői gyanánt említetik, hogy mindezekelőtt intézkednie kell a legközelebb foganatba veendő munkálatok iránt.

Erre az alapot az elnök által a közgyűlés elé terjesztendő és az erdősítés addigi menetéről szóló jelentés fogja nyújtani.

A közgyűlés fog intézkedni továbbá az évi számadások átvizsgálásáról. E célra a törvény kívánja, hogy az átvizsgálás a társulat tagjai által ugyan — de nem (ha esetleg választmány is van) a választmány kebeléből vettek alkalmazása mellett fogatosítottassék. Úgyszintén gondoskodni fog arról, hogy a számadások a társulati tagokkal is átnézhetőség végett, alkalmas módon, vagy a számadási kimutatások-, vagy a teljes számadásoknak valamely helyen közszemlére való kitétele útján közöltessenek.*

Ugyancsak a közgyűlés fog a választmány vagy egyes társulati tagok által előterjesztett indítványok s javaslatba hozott alapszabály-változtatások, ügyviteli rendszabályok fölött tanakodni s a tisztviselőket időről-időre, vagy, ha egyik elhal, vagy hivatalát leteszi stb. megválasztani, helyét pótolni.

* Oly teendő, melynek mikép való teljesítése bizvást az ügyrendre bízható.

A tagok tehát indítványozási, kezdeményezési joggal bírnak.

Hogy mi módon terjesztessenek majd elő az ilyen indítványok, javaslatok : minderről szintén az alapszabályoknak, vagy az ügyrendnek fog kelleni részletesen intézkednie.

Nemkülönb van a tagok mindegyikének sérelmi jogozata is.

Ha a társulat valamely tagjának egy vagy más ügyben valami kifogása lenne, panaszát a közgyűlés jegyzőkönyvébe való fölvétel útján juttathatja a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister tudomására.

A törvényhatóság ily ügyekben intézkedhetni vagy maga, vagy köz. bizottsága által csak úgy fog, ha arra a ministertől netán utasítatik, mennyiben a törvényhatóságnak ily társulati ügyek körüli teendője csak az, hogy a társulati közgyűlések jegyzőkönyveit a minister elé juttassa.

A törvény e kitétele : „*hozza illetékes tudomásra*“ itt mást nem jelenthet.

CLXXIII. §.

(*Költségjárulékok befizetése, illetőleg behajtás* .) «A költségjárulékot a társulati tagok a társulat pénztárába fizetik be, A félévenkénti hátralékokra nézve azonban rendeltetik, hogy azok közigazgatási úton az egyenes adó beszédésére fennálló szabályok szerint, az adóhivatalok által szedessenek be.

Az elnök gondoskodni fog, hogy e hátralék kimutatása az adóhivataloknak pontosan benyújtassék.

Ezen hátralékok után 6°/_o késedelmi kamat jár, melynek ⁵/₆-od része a társulat, ¹/₆-od része pedig az adóhivatalok javára esik.

Az adóhivatalok az ilykép beszedett hátralékokat évnegyedenként a társulati pénztárakba minden kifogás mellőzésével át-szolgáltatandják.»

A tagok a reájok az elnök által a költségeloirányzat keretén belül kivetett költségjárulékokat tartoznak a meghatározott időre a társulati pénztárba beszolgáltatni.

Az idő, mely alatt azt tenni tartoznak közvetlenül meghatározva nincs, mennyiben csak annyi van mondva, hogy a félévenkénti hátralékokat közigazgatási úton az adóhivatalok szedjék be — az egyenes adó beszédésére fennálló szabályok szerint.

A ki tehát a tagok közül a költségjárulékot a befizetésre (közgyűlésileg vagy elnökileg) szabott időn túl még fél év alatt sem fizetné le, kiteszi magát annak, hogy az adóhivatalok részéről először megintés által figyelmeztetik s ha ennek sikere nem volna, végrehajtás,

— ingóságainak a rendes igazságszolgáltatás közegei mellőzésével való lefoglalása s elárverezése, sőt ingóságok hián az ingatlanokra vezetendő jelzálogi biztosítás által stb., — fog ellene intéztetni s a hátralékos összeg az okozott költségekkel együtt kényszer útján rajta megvétetni.

Ha valaki az adóhivataltól e részben megintést fog kapni, nehogy további kellemetlenségeknek menjen eléje, czélszerű lesz a hátralékok kifizetését is itt, t. i. az adóhivatalnál, eszközölni, bár e részt a tagok szabadválasztási joga, mely szerint a befizetést még azontúl is a társulati pénztárnál teljesíthetik, el nem enyészik.

A társulati elnök kötelessége a pénztárnoktól nyerendő hátralék-kimutatásokat az adóhivatalokkal a hátraléki összegek behajtása kedvéért közölni.

A hátralékok után a törvény késedelmi kamatul 6% állapít meg, melyből $\frac{5}{6}$ rész a társulat s $\frac{1}{6}$ rész az adóhivatalok javára esik.

A mit az adóhivatalok beszednek, tartoznak azt a társulat pénztárába beszolgáltatni és pedig olyképen, hogy a mi általok három hó lefolyta alatt behajtatik, azt e három hó elteltével a társulat pénztárába átküldeni kötelesek.

CLXXIV. §.

(*Kisajátítási jog.*) «A megalakult társulatnak a kisajátítási jog megadatik és az az 1868. évi LV. t. cz. értelmében gyakorlandó; a kisajátítandó ár azonban ott, hol katasteri tiszta jövedelem állapított meg, annak húszszorosát meg nem haladhatja.

(*Vadászati jog.*) A vadászati jogot azon esetben, ha a kisajátított terület a tulajdonos birtoka által körül van véve és 100 holdat meg nem haladó birtokrész, — a földbirtokos gyakorolja mindaddig, míg a következő §-ban megállapított visszaváltási joga tart.»

A beerdősítési társulatoknak a törvény jelen szakasza igen jelentékeny jogozatot tulajdonít t. i. a kisajátíthatás jogozatát.

Megadatik, úgymond a szöveg, a megalakult társulatnak a kisajátítási jog és ez általa az 1868. évi LV. t. cz. értelmében gyakorlandó; vagyis, miután a beerdősítési társulatnak a kisajátítás jogát maga a törvény adja meg a vállalatra, melynek czéljából a kisajátítás, azaz idegen ingatlan dolog tulajdoni jogának kibecsültetés útján való megszerzése szükséges, erre külön engedély már nem kérelmezendő; többire azonban, névszerint az előmunkálatok körül előforduló

akadályok elhárításánál s kártérítések kérdéseinél, a kisajátítási terv elkészítésénél, a terv megállapítását célzó eljárásnál, a végleges kártalanításnál s a kisajátított birtok előbbi tulajdonosát illető jogoknál és kötelességeknél stb. mind ugyanazon szabályok követendők, melyek s a mint azok az idézett törvényben vasutak — valamint közutak építésére, csatornákra, folyók szabályozására, vizek és mocsarak lecsapolására, futóhomok megkötésére, hidak, kikötők építésére, táv-írdák felállítására, parti rakhelyek, parti rakterek készítésére, végre hidak erősítésére szükséges területek kisajátítása iránt megállapítvák.

Az erdőtörvény e részt egyetlenegy korlátozást állít fel, azt t. i., hogy a kisajátított terület ára ott, hol a telekadó meghatározása szempontjából a terület tiszta jövedelme (katasteri tiszta jövedelem) már megállapított, e tiszta jövedelem huszszorosát meg nem haladhatja; hol tehát a tiszta jövedelem p. o. tizenkét forint, a kisajátított terület ára kétszáznegyven forintnál több nem lehet ($12 \times 20 = 240$).

A vadászati jogot, vagyis a szabadságot — a kisajátított területen tartózkodó és tenyésző vadak: nyulak, rókák, madarak stb. fegyver által vagy más alkalmas úton való birtokba vételére, a törvény a volt földbirtokos részére tartja fenn.

Ez azonban két föltételhez van kötve.

Az első az, hogy a kisajátított terület a tulajdonos birtoka által legyen körülveve; másodsor hogy az 100 holdat meg ne haladjon.

Megjegyzendő továbbá, hogy ez esetben is ez a jog a volt földbirtokos részére csakis addig marad fenn, míg a beerdősítés után a beerdősített terület visszaválthatására a törvényben a volt tulajdonos javára szabott határidő le nem jár.

CLXXV. §.

(*Visszaváltási jog.*) «A magánbirtokos vagy jogutódai jogosítva vannak, a kisajátított és beerdősített területnek visszaváltása iránt, a beerdősítés befejezésére következő év első napjától számítandó hat év alatt nyilatkozni.

A visszaváltás a kisajátítási árnak s a beerdősítési költségeknek 6% kamattal leendő megtérítése mellett, törlesztés útján, legfeljebb tíz év alatt történhetik.»

Azon idő, — mely alatt a kisajátított terület volt tulajdonosa vagy jogutódja, — azaz azon egyén, ki vagy egyetemes utódlás (örökösödés) vagy egyes jogátruházások, p. o. eladás vagy elajándékozás

útján az előbbinek nyomába s helyére lép (így p. o. ha azon jószág-részt, melytől a beerdősítésre szükséges tér kisajátítás folytán elszakított, tulajdonosa másra ruhazza át, mert eladta, vagy adományozta) — jogosítvák a beerdősített területet visszaváltani, illetőleg a visszaváltás iránt nyilatkozni — : hat esztendő.

Ezen idő folyni kezd a beerdősítés befejezésére következő év első napjától kezdve.

Ha tehát a beerdősítés p. o. 1890. márczius elsejével befejeztetnék, úgy a hat esztendő, mely alatt a volt tulajdonos a beerdősített terület visszaváltása iránt nyilatkozni tartozik, 1896. január elsejétől fogva számíttatni.

Az egész visszaváltási eljárásnak, illetőleg műveletnek aztán, a visszaváltási kijelentéstől fogva legfölebb tíz év alatt be kell fejeztetnie; vagyis a volt tulajdonosnak ez időtartamon belül * vissza kell térítenie az erdőterületnek kisajátítási árát s a beerdősítés költségeit ezen összeg 6°/_o kamataival együtt.

A kamatok mindenesetre szintén azon időtől fogva fognak folyni, a mely időben a volt tulajdonos s a beerdősítési társulat közt a visszaváltási ügylet végleg megkötött.

CLXXVI. §.

«Az ily területek tulajdona a visszaváltásra nem jogosult más személyekre az előbbi §-ban említett határidő előtt telekkönyvileg csak akkor kebelezethetik be, ha igazoltatik, hogy a visszaváltásra jogosult ebbeli jogával a törvényes határidő alatt élni nem kíván.»

E szakasz a telekkönyvi hatóságra nézve állapít meg telekkönyvi átkeblezéseknél szem előtt tartandó intézkedést.

Az eszközölt kisajátítás után a kisajátított terület tulajdoni joga átmegegy a kisajátítást eszközölt, beerdősítési társulatra; följegyezethetvén a volt tulajdonos visszaváltási joga.

A terület a társulat tulajdona levén, természetesen egyszersmind a társulat szabad rendelkezése alatt is áll.

E szakasz ép e részben tartalmaz némi korlátozást.

Biztosítottván a volt tulajdonos s jogutódjai részére a visszaváltási jog, melynek egyébiránt telekkönyvi bejegyeztetését, ámbár

* Teheti mindazonáltal egyszerre is.

czélszerű volna, a törvény nem követeli, nem rendeli, egyuttal a területnek a társulat által netán más javára való tulajdoni átkebeleztetését csak akkor engedi meg a fennebbi mód szerint számítandó hat év eltelte előtt (hat esztendő után szabad a társulatnak bárkire általruházni a területre vonatkozó tulajdoni jogot), ha kimutattatik, hogy a visszaváltásra jogosult vagy utódja ebbeli jogával a visszaváltási határidő alatt élni nem kíván.

Ily, beerdősítés céljából kisajátított s beerdősített területek telekkönyvi bekebeleztetésénél tehát mások javára, a telekkönyvi hatóságnak figyelmeznii fog kelleni a volt tulajdonosoknak az őket megillető s a beerdősítéstől számítva hat éven át tartó visszaváltási jogára.

CLXXVII. §.

«A beerdősítéseket az állam előmozdítja:

a) a beerdősítés alá vett területeknek adómentesség-tételével 1875. VII. t. cz. 6. § c) pont;

b) mag- és csemetéknek ingyen kiosztásával;

(Az állam által nyújtott kedvezmények.) c) pénzkölcsönökkel azon esetben, ha az erdősítés hivatalból rendeltetik el, és az egyesek és társulatok hitelesen kimutatják, hogy a munkát önjerejükön teljesíteni képtelenek;

d) pénzsegélylyel azon esetben, ha a beerdősítés végrehajtása hivatalból elrendeltetnék és az érdekeltek képesek bebizonyítani, hogy a beerdősítés folytán elért előny csekélyebb lesz, mint a beerdősítésre fordított munka és költség.

Ez esetben az állam köteles az elérendett érték és a beerdősítésre fordítandó költség közötti különbözetnek megfelelő tőkeösszeget, a munka előhaladásának megfelelő aránylagos évi részletekben, visszafizetésre való igény nélkül, államsegélyképen engedélyezni.

A törvényhozás évről-évre fogja meghatározni azon összeget, mely a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által, egyetértőleg a pénzügyministerrel, beerdősítési czélokra kölcsön- és államsegélyképen fordítható lesz.

A határidőt, mely alatt egyes esetekben a beerdősítés teljesítendő, az érdekelt földbirtokosoknak és a közigazgatási bizottságnak meghallgatása után, — úgyszintén az állam által esetleg nyújtott pénzkölcsön visszafizetésének, vagy az államsegély folyóvátételének feltételeit is: a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister a pénzügyministerrel egyetértőleg határozza meg.»

A jelen szakasz az államnak a beerdősítések előmozdítására gyakorlandó befolyásáról s annak az állam által eszközölhető módjairól szól.

Általános elvül van kimondva, hogy az állam s kormánya a beerdősítéseket közgazdasági szempontból pártolni tartozik.

Ez elvnek kifolyását képezi a kisajátítási jognak e célra való megadása is.

A módok közt, melyek által az állam s kormánya még kiválólag támogatni fogják a beerdősítési vállalatokat, *első helyen áll* : a beerdősítés alá vett területeknek adómentessé-tétele.

Az 1875. évi VII. törv. cz. ide vonatkozó 6-ik szakaszának *c)* pontja így hangzik : «Ideiglen adómentesek erdősítések a másnemű művelésre tartósan nem használható területeken, jelesen : futóhomokon, köves, vagy vízmosásos silány szántóföldeken, vagy legelőkön, erdei kopár tisztásokon, az erdősítés befejezésétől * kezdve, az erdősítés nehézségéhez és költségéhez mérten 20.—40 évig, mely idő letelte után ily területek akkori minőségük szerint megadóztatandók. A letarolandó erdőtalaj újra befásításával e kedvezmény nem jár.»

A *második mód* : a vetésre használandó magnak s ültetésre való csemetéknek ingyen való kiosztása.**

A *harmadik mód* : a pénzkölcsön, vagyis azon összegnek, melyet mint beruházást a beerdősítés igényel, kölcsönül való átengedése. E harmadik mód azonban már föltételhez van kötve ; névszerint pénzkölcsön csak akkor adatik, hogy ha az erdősítés hivatalból rendeltetik el a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister részéről s ha egyesek és társulatok kimutatják, hogy önerejükön a munkát teljesíteni képtelenek.

Ezen pénzkölcsön visszafizetésének föltételeit : nevezetesen mennyi idő alatt, minő részletekben s kamatokkal-e, vagy kamat nélkül stb. térítendő vissza : a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister van hivatva a pénzügyministerrel egyetértőleg meghatározni.

Az állam általi előmozdítás *negyedik* módja még : a pénzsegély. E mód is bizonyos föltételekhez van kötve.

Pénzsegély ugyanis szintén csak akkor adható, ha a beerdősítés először hivatalból rendeltetik el ; másodsor, ha az érdekeltek bebizonyítják, hogy a beerdősítés folytán elérhető eredmény csekélyebb lesz, mint a beerdősítésre fordított munka és költség ; azaz ha iga-

* A beerdősítés befejezése ennél fogva, az adómentességre való igény különbeni elvesztése mellett, annak idején (az adómentességi alap bekövetkeztétől számított egy év alatt) az illető adóhivatali közegeknél (kir. adófelügyelő) bejelentendő.

** Erről gondoskodni a földm., ipar- és keresk. minister feladata lesz.

zolják, hogy a beruházási összeg meg nem térülhet a beerdősített terület hasznot-hajtósága által.

A segély mennyiségét a törvény szabja ki.

Kipuhatólandó a különbség, mely a beerdősítésre fordított munka és költség s az elérhető eredmény közt fennforog.

A mit az állam ily esetben segélykép adhat, az az ezen különbözetnek megfelelő tőkeösszeg lesz.

Ezt az állam a visszafizetésre való minden igény nélkül nyújtja, a szerint meghatározandó aránylagos évi részletekben, a mint a beerdősítési munka évről évre előre halad.

Ezen államsegély folyóvá-tétele feltételeinek meghatározását is az említett ministerek egyetértő intézkedés útján fogják eszközölni.

Úgyszintén e ministerek hivatása lesz megszabni a határidőket is, melyek alatt egyes esetekben a beerdősítést teljesíteni fog kelleni. A földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister ez intézkedéseket megelőzőleg egyuttal az érdekelt földbirtokosokat s a közíg. bizottságot is, melynek területén a beerdősített terület földrészlet létezik, meghallgatni tartozik.

A kormánynak a kölcsön- és segélyképen nyújtható összegek tekintetéből egészen szabad keze nem lesz, mert a törvényhozás fogja évről-évre meghatározni azon maximal-összeget, mely a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister által a pénzügyministerrel egyetértőleg évenként kölcsön- és államsegélyképen fordítható lesz beerdősítési célokra.

NEGYEDIK CZÍM.

AZ ERDEI TERMÉKEK SZÁLLÍTÁSÁRÓL.

ELSŐ FEJEZET.

SZÁLLÍTÁS SZÁRAZON.

Szállítás alatt azon foglalkozást értjük, melynek czélja bizonyos dolgoknak egy helyről a másra való áthelyeztetésök.*

Ha e foglalkozásnál a vizek, folyamok, folyók, csatornák, patakok stb. hordozó, hajtó ereje igénybe véve nincs, hanem arra vas-pályák, közútak stb. használatnak fel: a szállítás szárazon való szállításnak; amaz első esetben azonban, midőn arra a víz mozgató, hordozó ereje, természete is közreműködik, a szállítás vizen való szállításnak neveztetik.

A törvény itt az erdei termékeknek, tehát minden bizonyos erdőtől nyerhető, akár még természeti, eredeti állapotban létező, akár már bizonyos mértékben feldolgozott anyagoknak, szereknek: fa, gyümölcs, ásványok, földek, szén stb. úgy szárazon, mint vizen leendő szállítása felől intézkedik.

Az első fejezet szól a szárazon,
a második a vizen való szállításról.

CLXXVIII. §.

(Általános határozat.) «Minden földbirtokos tartozik megengedni, hogy idegen erdei termékek bármily művelési ághoz tartozó földjein, illetőleg magán-útjain átszállíttassanak, ha azok az erdőtől különben — vagy épen nem, vagy csak tetemesen nagyobb költséggel lennének elhordhatók, azon feltétel alatt, hogy a termékek szállítója a netalán okozandó károk, költségek, és a használt

* Leggyakrabban azért, hogy a fogyasztók azokhoz könnyebben jussanak.

magánútak és hidak előbbeni jó karba helyezésére szükséges kiadások megtérítésére nézve, az illetékes elsőfoku erdőrendészeti hatóságnál megfelelő pénzbeli biztosítékot tesz le.

A fuvarosoknak a szállítmányt szabatosan megjelölő igazolvánnyal kell ellátva lenniök.»

A törvény e szakaszban, tekintettel az erdei termékekre, ezek szállítása szempontjából a törvényes szolgalmak egyik fajtát állapítja meg, mely szolgálomnak értelmében minden földtulajdonos vagy birtokos tartozik megengedni és túrni, hogy idegen erdei termékek földjein, illetőleg, — ha ilyenek vannak, az ő magán útain tovább szállíttathassanak.

E szolgalmat tehát minden erdőbirtokos, vagy annak képviselője minden idegen mezei telekre nézve igénybe veheti, tartozék az illető tulajdonos azon földje bármely gazdasági-mívelési ághoz, legyen az névszerint akár szántóföld, akár rét, akár legelő vagy bármi más...

Gyakorolhatása mindazonáltal két föltételhez van kötve.

Megkivántatik *először*, hogy a termékeket az erdőből különben vagy épen nem, vagy csak tetemesen nagyobb költséggel lehetne elhordatni; mit mindenesetre, ha az idegen telek tulajdonosa kétségbe von, a szolgálmi jogot igénybe-vevő a maga részéről kimutatni, igazolni köteles.

Szükséges *másodszor*, hogy a termékek szállítója biztosítékot adjon az iránt, hogy az idegen telek tulajdonosának, * minden — őt a szolgalom gyakorlata által érhető hátrányokra nézve kártalanítani hajlandó.

A biztosítékot, a törvény rendeletéből, megfelelő pénzüsszegnek előzetes letétele képezi azon hatóságnál, mely a károk s megtérítendő összeg fölött határozni hivatva van.

E hatóság *az erdőrendészeti elsőfoku hatóság*, vagyis azon közigi bizottság, melynek törvényhatósága területén a szolgálommal terhelendő telek fekszik.

A biztosítéknak *elegendőnek* kell lennie; azaz ki kell terjednie mindenekelőtt a netán okozhatott károokra; a telek tulajdonosa részéről a gyakorlat folytán szükségessé váló költségekre, p. o. ha magán útjait e czélból kijavíttatnia kellene; és a használt magán utak és hidak jókarba-helyeztetésére szükséges kiadások megtérítésére.

A két fél érdekében álló lesz tehát a szállítás megkezdése előtt

* Műnyelven: „*Damni infecti cautio*“.

a szállítás által igénybe-veendő földvonal állapotának hiteles, mindkét félre egyenlőn bizonyító erővel bíró fölvétele.*

A szállítást tényleg eszközlő egyéneknek, a fuvarosoknak igazolvánnyal kell ellátva lenniök, azaz írásbeli bizonyítvánnyal, melyet nekik a szállítási üzlet tulajdonosa, a vállalkozó fog kézbesíteni, s melynek célja, hogy ezek azzal bárki előtt a szállítás tárgyát kimutathassák; miért is azon igazolványnak a szállítmányt szabatosan meg kell jelölnie.

CLXXIX. §.

«Az átszállítás szüksége, iránya, tartama, módozatai és lehető legkevesebb károsítással való keresztülvitele, valamint a biztosítási összeg iránt, a felek meghallgatása, s a körülmények megvizsgálása után, a közigazgatási bizottság határoz. A határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterhez felfolyamodásnak van helye.

A földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter köteles a felfolyamodást 40 nap alatt elintézni; az esetben azonban, ha a ministerium részéről ezen idő alatt intézkedés nem tétetnék: a közigazgatási bizottság határozata végrehajtható.»

Itt már világosan ki van mondva, hogy melyik hatóság fog a szolgálat ügyében intézkedni, határozni.

A közig. bizottság. Ez fogja tisztába hozni az átszállítás szükségét; megszabni a szállítás irányát, vagyis a szállítási vonalat; meghatározni az időt, mely alatt a szállításnak történni, s melyen túl terjednie nem szabad; megállapítani a szállítás módozatait: vajjon szánon vagy szekéren, vagy csúsztatva stb. eszközöltessék-e és mikor a termékek továbbmozdítása; gondoskodni, hogy a szállítás keresztülvitele mikép lesz foganatosítható a legkisebb költséggel; végül meghatározni, mily nagy legyen a leendő biztosítéki összeg.

E részben a közig. bizottságnak szükséges lesz a körülményeket figyelmesen megvizsgálni vagy megvizsgáltatni s a feleket ez irányban tüzetesen kihallgatni.

Mind-ennek megtörténtével a közig. bizottság határoz.

Határozata ellen felfolyamodásnak van helye a földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter elé.

A határozat a feleknek írásban kézbesítendő.

* A fennebbiekből világos, hogy ennek is netáni költségei már a szállító rovására esnek.

A törvény ugyanis azt mondja, hogy felfolyamodásnak a kézbesítéstől (kihirdetésre tehát nincs szükség) számítandó tizenöt nap alatt van helye.

Ugyane szakasz második bekezdésében a miniszternek kötelességül van téve, mikép a felfolyamodást negyven nap alatt elintézza.

Ha nem teszi, ha ez idő alatt a miniszter egyáltalában nem intézkedik: a közíg. bizottság által hozott határozat jogerőre emelkedik s végre lesz hajtható; azaz a felek szoríthatók, hogy a hozott határozathoz alkalmazkodjanak.

CLXXX. §.

(*Átszállítás befejeztének bejelentése.*) «A szállítás befejezése a szállító által az alispánnak (törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesternek) bejelentendő, ki a földbirtokost erről 8 nap alatt hivatalosan értesíti.

A szállító által fizetendő kártérítési összeg megállapítására az illető felek mindenekelőtt barátságos egyezsége utasíttatnak; ha ez a szállítás befejeztének, a tulajdonossal írásban történt közlése után, 15 nap alatt sikerül vagy ez idő alatt az illetékes bíróság előtt kártérítési kereset nem indítatott, — a biztosíték a szállítóknak visszaadatik; ha pedig a kártérítési kereset a fennebbi határidő alatt beadatott, akkor a biztosíték azon bírósághoz, mely a kártérítési keresetre nézve illetékes, hivatalból letéteménykép átteendő.»

A szállítási szolgalmat igénybe-vevő a biztosítékot a végből adja, hogy abból foganatosíttassék az idegen mezei telek tulajdonosa iránt ennek kártérítési követelése.

A károk, költségek, kiadások stb. a szállítás megkezdése előtt teljes bizonyossággal s egész összegökben tudva még nincsenek.

Mindez számbelileg csak a szállítás befejeztével lesz alaposan kimutatható.

E célra a törvény rendeli, hogy a szállítók a szállítás befejezését, megyékben az alispánnál, törvényhatósági joggal ellátott városokban a polgármesternél bejelentésük.*

Az alispánnak és polgármesternek kötelessége a szállítás befejeztéről a szállítás eltérésére szorított földbirtokost *nyolcz nap* alatt értesíteni.

Ez a végből kívántatik meg, hogy a földbirtokos a maga felszámításait megtegye.

* Amnyi példányban a hány értesítendő fél van.

Minélfogva legcélszerűbb, ha az alispán vagy polgármester értesítésében a földbirtokost egyuttal utasítja is, hogy kísértse meg a szállító által megtérítendő összeg iránt a barátságos egyezségre lépést.

Hatósági közreműködés e részt egyáltalában nem kívántatik.

A barátságos egyezség e szerint hatóságon kívüli ugyan, de mindamellet, ha létrehozott, a szállítás befejezéséről vett hatósági értesítés utáni *tizenötöd napra* be kell jelentetnie a végre, hogy ez esetben — a felekre az egyezség levén kötelező — a szállítónak a biztosíték visszaadassék.

Az egyezség nem sikerültével a megtérítésre igényt tartó birtokosnak azt kell az alispánnál, illetőleg polgármesternél igazolnia, hogy a tizenöt nap lefolyta előtt kártalanítási keresetét az illetékes (rendes polgári) bíróságnál megindította.

Ez esetben a szállító által letett biztosíték további rendelkezés alá a kártérítési bírósághoz tételik által.

Ha e bejelentést tenni; valamint ha átlag véve a keresetet a kártalanításra az illető a törvényes tizenöt nap alatt beadni elmulasztja: * — a letett biztosíték tizenöt nap mulva a szállítónak visszaadandó.

A biztosíték időközi kezelése iránt a törvény nem intézkedik ugyan; de ép az imént mondottakhoz képest célszerű lesz a közüg. bizottságnak már a letételkor annak megőrzésével s a további törvényes intézkedéssel az alispánt, illetőleg polgármestert megbízni.

* Kártérítési igénye, kereseti joga azért továbbra is fennmarad.

MÁSODIK FEJEZET.

SZÁLLÍTÁS VIZEN.

CLXXXI. §.

(Általános határozatok a tutajozás- és usztatásra.) «A tutajozás a hajózható folyókon, valamint azon folyószakaszokon vagy patakokon, melyeken mesterséges vízépítmények létesítése nélkül, eddig is tényleg állandóan gyakorlatban van, a fennálló folyó, csatorna és tói hajózási rendszabályok megtartása mellett, mindenki által szabadon gyakorolható.

Azon nem hajózható folyókon, folyószakaszokon és patakokon pedig, melyeken annak előmozdítása érdekében, mesterséges építmények létesítettek, csak hatósági engedély mellett gyakorolható.

A fa-usztatás a hajózható folyók azon szakaszain, melyek hajózásra tényleg használatnak, általában nem gyakorolható; a nem hajózható folyókon, folyószakaszokon és patakokon pedig, csak az alább meghatározott feltételek alatt szerzett engedély mellett eszközölhető.»

A törvény itt átlag véve intézkedik — tutajozás- és fa-usztatásról.

Tutajozás alatt erdei termékeknek egymással összekötött kisebb-nagyobb teriméjű szálfákon (talp, tutaj) való szállítása értendő, folyamok, folyók, csatornák, patakok vizein.

Usztatás pedig egyes fadaraboknak a vízre való bocsátása a végből, hogy a tovább folyó víz ereje mindaddig ragadja, míg azok a vízből bizonyos meghatározott helyen ki nem halásztatnak.

A törvény a tutajozást hajózható folyókon, valamint oly folyószakaszokon, vagy patakokon, melyeken a nélkül, hogy e végre mesterséges vízépítményeket létesíteni kellett volna, az eddig is tényleg gyakoroltatott, mindenkinek megengedi.

Tutajozásra tehát hajózható folyókon s a körülírt folyószakaszokon vagy patakokon mindenkinek joga van a nélkül, hogy e részben engedélyért bárkihez is fordulnia kellene, vagy tutajozás iránti jogosítvány megszerzésére lépéseket tenni tartoznék.

A törvény itt nem kíván többet, mint azt, hogy személy- és vagyonsbiztonság szempontjából az illető folyókon, csatornák- vagy tavakon fennálló hajózási rendszabályok megtartassanak.

Szükséges, hogy először is minden tutaj a netán megszábot nagyságban és módon készített, a tutajozásra alkalmas egyénekek ellátva legyen, kik azt igazgatni, vezetni, s a fölött örködni tudjanak, hogy, akár legyen az mozgásban, akár álljon valahol, általa a hajózás ne akadályoztassék; s hogy sem hajóknak, sem parti lépcsőknek, horgonyjegyeknek, vagy jelzőknek stb. kárt ne okozzon, de másrészt saját biztonsága is megoltalmaztassék; hogy egyik a másikat megelőzni csak oly helyütt előzhesse meg, hol a víznek erre elég szélessége van; hogy sűrű ködös időben és éjjel lámpák kifüggesztése által adassék alkalom a veszély kikerülésére; szóval szükséges, hogy mindazon vízrendszabály megtartassék, melyek az illető folyó- vagy csatornára nézve kötelező erővel bírnak.

Ellenben azon folyókon, melyek nem hajózhatók, továbbá azon folyószakaszokon és patakokon, melyeken tutajozni csak mesterséges építmények létesítése folytán lehetséges, a szállítás e neme, erre nézve kinyert engedély nélkül, nincsen megengedve.

A törvény követeli, hogy ily esetekben a tutajozásra engedély kéressék. Az ily-módu szállítás tehát oly helyeken csak hatósági engedély mellett gyakoroltathatik.

Hasonlókép intézkedik a törvény a fa-usztatás iránt is, mennyiben a vizen való szállítás e fajtát oly folyókon, melyek nem hajózhatók, általában véve, valamint egyes folyószakaszokon és patakokon is, csak előzetes engedély szerzése mellett teszi lehetővé.

Hajózható folyókon s folyószakaszokon, hol a hajózás tényleg gyakoroltatik, a fa-usztatást a törvény egyenesen tilalmazza.

CLXXII. §.

(Engedélyező hatóság.) «A fa-usztatásra vagy tutajozásra és az e célra szolgáló vízépítmények felállítására az engedélyt az illető törvényhatóság, vagy törvényhatóságok meghallgatása mellett, a közlekedési miniszterrel egyetértőleg, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter adja meg.»

Mind a tutajozásra, mind a fausztatásra nem-hajózható folyókon s oly folyószakaszokon és patakokon, hol a tutajozás előmozdítása érdekében mesterséges építmények létesítették, a szállítás e

fajaira vonatkozó engedély megadására a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister van jogosítva, ki e hatalmát a közmunka- s közlekedési ministerrel egyetértőleg, kell, hogy gyakorolja.

Engedély egyébiránt nemcsak a tutajozás- és fa-usztatásra, hanem a tutajozás czéljából netán létesítendő építmények keresztülvitelére is megkívántatik. Az engedély megadására jogosított hatóság itt is a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister egyetértve a közmunka- s közlekedési ministerrel.

A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister tartozik az engedély megadása előtt ez iránt az illető törvényhatóságot; vagy ha a szállítás, illetőleg építkezés több törvényhatóság területére volna kiterjesztendő, ezek valamennyiét meghallgatni.

CLXXXIII. §.

«A tutajozásra vagy fa-usztatásra az engedély csak annak adható meg, a ki az okozható károokra nézve elegendő biztosítékot képes nyújtani.»

Az engedély megadásának első kelléke s fő feltétele, hogy az, ki tutajozásra vagy fa-usztatásra engedélyért folyamodik, oly vagyoni helyzetben legyen, vagy oly összeköttetésekkel bírjon, melyeknél fogva rá nézve lehetségessé válik, hogy az okozandó károk iránt elegendő biztosítékot nyujthasson.

CLXXXIV. §.

«Olyan folyókon vagy patakokon, melyek mentén, árvédelmi czélokából szabályozási munkák hajtattak végre, vagy vannak folyamatban: az engedély csak azon esetben adható meg, ha az usztatás gyakorlása által az árvédelmi építkezések nem veszélyeztetnek.»

További kelléke s föltétele az engedély megnyerhetésének, hogy ily szállítás által az árvizek lehetősége ne szaporíttassék. Ez okból oly folyókon vagy patakokon, melyek mentén árvizek elleni oltalom czéljából szabályozási munkák hajtattak végre; vagy ily munkák vannak folyamatban, az engedély csak azon esetre adathatik meg, ha az usztatás gyakorlása által ezen építkezések nem veszélyeztetnek.

Hol tehát védtöltések vannak emelye, ott fa-usztatás csak úgy engedhető, ha azon árvédelmi töltések ennek gyakorlata folytán megkárosítások- és rongolásoknak ki nem tétetnek.

CLXXV. §.

«Az engedély a vállalat és befektetendő tőke nagyságával arányban álló időtartamra, legfeljebb azonban 50 évig terjedhető időre adható.»

Ezen szakaszban meg van szabva azon legnagyobb időtartam, melyre a tutajozás- s a fa-usztatási engedély szólhat.

E legnagyobb időtartam ötven esztendő.

Ötven év lefolytával tehát a kapott engedély önként megszűnik s annak netáni további kiterjesztése végett az engedély újból való megnyerése iránti lépések útján mozogni fog kelleni.

Különben az engedély tartamának mennyiségét, az ötven éven belül, szabályozni fogja az erdei termékek szállításának vállalata s az abba befektendő tőke nagysága úgy, hogy t. i. ha remélhető, miszerint a vállalati befektetési tőke p. o. 10—15 év mulva hasznaival együtt megtérülhet; vagy a vállalat (szénégetési) öt év alatt befejeztetik: akkor az engedély 10—15, illetőleg ötnél többre nem fog megadatni, hanem határozottan csak ezen időtartamra fog concedáltatni a minister által.

CLXXVI. §.

(*Engedély-okmány kellékei.*) «Az engedélyben: a) megállapítandó azon famennyiség, melyet az engedélyes évenként leszállítani jogosítva van;

b) világosan felsorolandók, megállapítandók azon vízépitmények, melyek a tutajozás vagy usztatás céljából, nemkülönb azok, melyek a partbirtokosok vagy a víz másnemű használatára jogosítottak érdekében létesítendőek;

c) esetleg megállapítandó azon évi járulék, melyet az előtte már engedélyt nyert engedélyeseknek a 191. § a) pontja értelmében fizetni tartozik; és

d) meghatározandó azon határidő, a meddig tervszerinti berendezésük befejezendő.»

E szakasz megállapítja mindazon pontokat, melyekről a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister által adandó engedély-okmánynak világosan kellend intézkednie.

Ide tartozik *először*, hogy abban kimondassék azon fa-mennyiség, melyet az engedélyes, azaz azon egyén, ki a maga számára az engedélyt kieszközli, évenként a vizen leszállítani jogosítva lesz.

Másodszor. Egyenként föl kell abban sorolni s szabatosan körül-

írni azon vízépítményeket mind, melyek a tutajozás, vagy usztatás céljából létesítendők.

Sőt, mennyiben ily engedély mások megrövidítésére s kárára nem adathatik: meg lesznek állapítandók egyuttal azon építmények is mind, melyeket az engedélyesnek a partbirtokosok, vagy a víz másnemű használatára jogosítottak érdekében fel fog állítania kelleni.

A víz másnemű használatára jogosítottak; mert lehet p. o. hogy a vízen malmok, hámrok stb. vannak, melyek érdekei megóvása végett szintén bizonyos építmények lesznek létesítendők. Minthogy ezeket is az engedélyes tartozik foganatosítani, az engedély-okmányban ezen kötelezettségek is felsorolandók.

Harmadszor. Határozottan azért, mert az engedély mások megrövidítésével nem adható, meg lesz állapítandó s az engedély-okmányban kiteendő *azon évi járulék* (pénzösszeg) is, melyet az engedélyes az előtte már jogosultságot nyertnek az az által netán tett befektetések részbeli megtérítése fejében fizetni tartozik.

Negyedszer. Meg kell az engedély-okmányban határozni azon időt is, mely alatt a teendő építmények tervszerinti berendezésének be kell fejeztetnie.

CLXXXVII. §.

«A tutajozás vagy usztatás csak a berendezés teljes befejezése után kezdhető meg.

A szállítandó tutajfák és épületfák a szállító bélyegével megjelölendők.

A tűzifa csak kötetlen hasábokban szállítható.»

Itt szabja meg a törvény a tutajozás- vagy usztatásra nyert engedély tényleges gyakorolhatásának kezdőpontját.

A törvény szerint e pont *nem lehet más, mint azon idő*, melyben az engedély-okmányban megjelölt építmények s általában a tutajozás, vagy usztatás céljából szükségessé vált berendezések teljesen befejezvék.

E szakaszban ezen kívül a törvény a szállítási jogosultakra vonatkozólag azon különös kötelezettséget szabja meg, hogy a szállítás alá vett tutaj-fákat, a melyekből a szállítási eszközül szolgáló tutajok (talpak) kisebb, nagyobb keretben összefüzetnek; nem különben az azokra rakott épületi fákat saját bélyegével ellátni tartozik.

Tűzi fát szállítani lehet tutajokon is, és ekkor annak eszközlése

kötött, azaz inkább felhalmozott *hasábokban* is történhetik; a fausztatásnál azonban ilyennek szállítása máskép, mint kötetlen hasábokban, a dolog természetéhez képest, nem is eszközölhető.

CLXXXVIII. §.

(Szállítási engedély oly vizekre, hol az usztatás vagy tutajozás gyakorlatban van.)

«Oly vizen, melyen fa-usztatás vagy tutajozás gyakoroltatik, vagy a melyen erre engedély már adatott ki, újabb engedély csak a jelenlegi jogélvezők, illetőleg engedményesek meghallgatása után adható; még pedig:

1. a mennyiben kitűnik, hogy az illető víz az eddigi jogélvezők számára szállítani engedélyezett famennyiségen felül, még több fa leszállítására is alkalmas: ezen többlet erejéig, történt legyen a kérelmezés akár a fa-usztatás berendezésére kiszabott határidőn belül, akár az usztatási jog tetteges gyakorlatba-vétele után;

2. az esetben, ha az illető víz csak a tényleges jogélvezők számára adott engedélyben foglalt famennyiséget képes leszállítani, de bebizonyíttatik, hogy az engedmény birtokosai, a berendezés befejezésétől számított öt éven át, egyszer sem szállították az engedélyben foglalt összes fatömeget: akkor azon tömeg leszállítására adható újabb engedély, mely az illető engedményesek által valamely évben szállított legnagyobb famennyiség és az engedélyezett összeg közti különbözethetnél nem nagyobb; végül,

3. ha valamely víz a tényleges jogélvezők számára szállítani engedélyezett tömegnél több fa-anyag leszállítására alkalmas, az illetők azonban a berendezés befejezésétől számított öt év alatt, az engedélyezett tömeget egyszer sem szállították le: ez esetben szállítási engedély adható azon tömegre, mely a szállításra engedélyezett és a tetteges leszállított tömeg közötti különbözethetből, valamint az engedélyezett tömeg határán felül elszállítható mennyiségből áll.

Ily esetben a jogosítottak mindenikének usztatási idő szabattik, mely alatt az usztatást, kártérítés terhe alatt, befejezni tartozik.»

Ezen szakaszban a viszony van közelebbről megállapítva, mely engedélyt előbb nyert szállítók s későbbi engedélyesek között a tutajozás s usztatás tartama alatt fenn fog állani.

Azokra nézve ki van mindenekelőtt mondva, hogy későbbi engedélyezés előtt véleményök szintén meghallgattassék; észrevételeik és netáni igényeik a minister elé juttassanak.

Oly vizen tehát, hol fausztatás, vagy tutajozás gyakoroltatik; vagy a melyen arra engedély már adatott: újabb engedély csak a jelenlegi jogélvezők meghallgatása után adható.

A törvény szerint kik az engedményesek?

A későbbi engedélyesek ellenében mindenestre a tényleges jogélvezők; mindenekelőtt ezek tehetnek a szállítandó fa-mennyiség szempontjából kifogást újabb engedélyezés ellen s a hatóság nagyobb fa-mennyiség leszállítására a később folyamodóknak engedélyt nem adhat, mint a mennyire nézve ezek kimutatják, hogy a víz az eddigi jogélvezők számára szállíttatni engedélyezett fa-mennyiségen túl még szállítani képes.

Az közönyös a kérvényezés mikor történik, vajjon (jövőre nézve) akkor-e, midőn az usztatási folyamat tényleg már megkezdett, vagy még megkezdése előtt, a fa-usztatás berendezésére szabott határidőn belül.

Továbbá ha ily többlet, melynek leszállítására a víz képesnek állították, kimutatható nem volna; azaz kitünnék, hogy a tényleges jogélvezők részére szállíttatni engedélyezett fa-mennyiség a maximum, mit a víz elbír: akkor az új kérvényezők jogosultságot csak úgy nyerhetnek, ha bebizonyítják, hogy a tényleges jogélvezők a berendezés befejeztétől számítva öt éven át egyszer sem szállították az engedélyekben foglalt összes fatömeget s ez esetben az újabbi kérvényezőknek az engedély csakis azon különbözet szállítására adható, mely a tényleges jogélvezők által valamely évben szállított legnagyobb s azon famennyiség közt fennforog, melyet nekik szállítani jogukban állna.

P. o. ha szállítani 400 ürkőb méter tűzi fa volna engedélyezve évenként, az illetők abból azonban azon évben melyben legtöbbet szállítottak többet mint 250 métert szállítani képesek nem voltak: akkor az új kérvényezőknek többnek szállítására mint mennyit a $400 - 250 = 150$ méter közti különbözet tesz ki, engedély nem adható.

Ha a víz, melyre vonatkozólag újabb engedély kéretik, képes azon fa-mennyiségnél, melyre az engedély szól, nagyobb fatömeget is leszállítani, azok mindazonáltal, kik már engedélylyel bírnak, a nekik engedélyezett fa-mennyiséget egyszer sem szállították a berendezés befejeztétől számított öt év alatt: akkor a későbbi engedély magában foglalhatja azon különbözetet, melyet imént kimutattunk; azon felül pedig még azon tömeget is, melynek leszállítására a víz képesnek igazoltatik.

Az utóbbi pontnak a törvény szövegezése folytán értelme az is lehetne: mintha a berendezéstől számított öt év alatt usztatott fa-mennyiség mint kivonandó s az engedélyezett fatömeg öt évi összege

mint kisebbitendő közti egész különbözet volna 5 évi tartamra osztva szemelött tartandó. Ez esetben — ha p. o. évenként leszállítható 400 méterre volna engedély, de abból évről évre csak 300 szállíttatnék, s öt évet véve le kellett volna szállítani 2000 métert ($400 \times 5 = 2000$), tényleg azonban csak 1500 métert szállítottak: az újaknak engedély további öt-öt évre 500 méterre s még azon felül évenként oly fatömeg szállítására volna adható, melyet a víz ereje megbirna. S ha a víz ennek leszállítására, sőt többre is képes: ez értelmezéssel is a fennebbivel ugyanazon egy eredményre jutunk.

Ha újabb engedélyezés által illetéknép több jogosított között szállítási viszony állapítattik meg: minden jogosítottnak, a már tényleges jogélvezőket, vagy az engedményeket sem véve ki, usztatási határidő szabatik, mely alatt az usztatást befejezni tartoznak, mit ha nem tennének a többire nézve, kiknek usztatási határidejük ez által korlátozást szenvedhetne, kártérítési szolgáltatásra kötelezve lesznek.

CLXXXIX. §.

(Szállítási engedély oly vizekre, hol az usztatás vagy tutajozás kizárólagos joggal gyakoroltatik.) «Ha a jogtulajdonos időhöz nem kötött kizárólagos jogot képes kimutatni: másnak újabb engedély, a jelen törvény kihirdetése után számított 50 év alatt, csak a kizárólagos jogtulajdonos beleegyezésével adható.

A kizárólagos usztatási vagy tutajozási joggal bírók azonban kötelesek a szállítás tekintetében, az illető usza-vízre utalt erdőbirtokosoknak, — a mennyiben azokkal a fa-usztatás teljesítésére nézve megegyezni nem tudnának s a mennyiben saját fájuk leszállítása ez által nem akadályoztatnék: az usztatást vagy tutajozást megengedni, vagy azoknak a szállításra előkészített fakészleteit, a helyi árak mellett megvenni, vagy a költségek megtérítése mellett leusztatni.

Ha az illető usza-vízre utalt valamennyi erdőbirtokos fája nem lenne leszállítható, akkor az elsőség azt illeti, kinek fája a kizárólagos usztatási vagy tutajozási jog birtokosának leszállítandó fakészletéhez legközelebb esik.»

A törvény ebben azon különös esetet veszi intézkedése alá, hol a jogtulajdonos időhöz nem kötött kizárólagos jogot képes kimutatni, azaz igazolni, bizonyítani tudja, hogy a fa-usztatás jogosultsága minden mások kizárásával egyesegyedül öt magát illeti.

Ha ily kizárólagosság igazolva van: újabb engedély a jelen törvény kihirdetésétől (1879. június 14.) számítandó ötven év alatt csak a kizárólagos jogtulajdonos beleegyezésével adható.

Azon esetre mégis, ha ily kizárólagos tulajdonosok újabb enge-

dély adásába beleegyezni nem akarnának; vagy a fausztatás teljesítésére nézve az újabb kérvényezőkkel önként megegyezni nem tudnának: a törvény őket arra kötelezi, hogy azon erdőbirtokosoknak, a kik szállítás tekintetében szintén azon *usza-vízre*, usztatásra szolgáló folyószakaszra, vagy patakra vannak utalva, vagy megengedjék a tutajozást vagy az usztatást *mennyiben saját fájuk elszállítása ez által nem akadályoztatnék*; * vagy azoknak elszállításra előkészített fakészletét megvegyék, vagy maguk leszállítsák; ez utóbbi esetben az usztatási költségek megtérítése mellett.

A fakészlet megvételét tekintve alapul a helyi vétel-árak szolgálnak; vagyis azon összegek, melyekért ott helyben bizonyos fa-mennyiség kapható.

Ha többen vannak oly erdőbirtokosok, kik ugyanazon usza-vízre utalvák s valamennyiök fája a kizárólagossággal ellátott usza-vízen leszállítható nem volna: akkor az elsőség úgy a megengedés, mint a vétel, vagy a költségek megtérítése fejében való leszállítás tekintetéből azon erdőbirtokost illeti, kinek fája a kizárólagos usztatás- vagy tutajozási jog tulajdonosának leszállítandó fakészletéhez legközelebb esik.**

CXC. §.

(*Többeknek együttesen adott usztatási engedély.*) «Ha ugyanazon vizen többeknek adatik usztatási engedély: mindenik engedélyesnek usztatási idő szabandó meg, mely alatt az usztatást kártérítés terhe alatt befejezni tartozik.

Az egyes engedélyeseknek megszabandó usztatási idő megállapításánál az elsőség a korábbi jogélvezőket illeti; a többi szállítani óhajtókra nézve a kellőleg felszerelt folyamodvány benyújtásának ideje, az ugyanazon időben beadott folyamodványoknál, a szállítandó fa nagyobb becsértéke ad elsőséget.»

E szakasz megújítja azon intézkedést, melyet a 188. szakasz végső pontjában már láttunk.

Rendeli ugyanis, hogy, ha ugyanazon vízre többeknek adatik usztatási engedély: mindenkinek usztatási idő szabandó, mely alatt az usztatást befejezni tartoznak; ellenesetben kártérítésre szoríthatók.

* Ennek igazolára az új kérvényezőket terheli.

** Arra kell tehát törekedni, hogy az illető saját fakészletét a jogosult szállítási telepéhez legközelebb juttathassa.

Az elsőség ily esetben is, mindenekelőtt azokat illeti, kik már korábban jogélvezők voltak.

Ha ilyenek nincsenek: akkor az elsőséget a kellőleg fölszerelt folyamodvány benyújtásának időpontja adja meg.

E részből tehát a folyamodványok kellő felszerelésére mindenkor tekintettel kell lennünk, mert különben megeshetik, hogy ámbátor valaki korábban adta legyen be kérvényét, ha az kellő felszereltetés hiából kiegészítés végett visszaadatik, más valaki, ki később nyújtott be, de kellően ellátott kérvényt, minket megelőz s az usztatási határidő szempontjából az elsőséget a maga számára fogja megnyerni.

Ha a folyamodványok mind ugyanazon egy időben (egy nap*) adattak be, az elsőség azon kérvényezőt illeti, ki nagyobb famennyiség usztatására kéri az engedélyt.

CXCI. §.

(*Szállítók kötelezettségei egymás irányában.*) «Az, ki oly vizen nyer szállítási engedélyt, melyen az usztatás vagy tutajozás már gyakorlatban van, tartozik:

a) az addigi jogélvezőknek, a vállalat berendezésére tett költségek megtérítése fejében, a szállítandó famennyiség és használati idő arányában, az engedélyben megállapítandó évi járulékot fizetni; úgyszintén a fenntartási költségeket, valamint az esetleges kártérítéseket is, az engedélyben megállapítandó részben viselni;

b) a szállítás czéljából általa netán újabban létesített folyó- vagy patak-szabályzások, vagy más a szállításra szolgáló építmények használatát, a raktári helyiségek és mesterséges kikötők kivételével, a szállításra korább jogosultaknak ingyen, — a későbbi engedményeseknek pedig ezen § *a)* pontja szerint megengedni. Az általa létesített építmények költségeinek, a szállításra korább jogosultak által leendő megtérítésére, igényt nem tarthat.»

Még e szakasz is a több rendbeli jogosultak között fennálló viszonyzattal foglalkozik.

Ha valaki oly vízre nyert szállítási engedélyt, melyen mások már tutajoznak: úgy az új engedélyes az eddigi jogélvezőknek *először* a szállítandó famennyiség és használati idő arányához képest tartozik az előbbi jogélvezők által a berendezésre tett költségek megtérítése fejében bizonyos járulékot (megszabott pénzösszeget) fizetni,

** Lehetne még a beadványi számok sorrendére is reflectálni, — de ily minutiákig menni nem tanácsos.

melynek mindenkor az engedély-okmányban kell megállapíttatnia; *másodszor* a fenntartási kiadásokhoz is hozzá kell járulnia; *harmadszor* az esetleges kártérítéseket is részben viselnie kell, mire nézve a hányad ugyancsak az engedély-okmányban leszen meghatározandó; *negyedszer* tartozik a szállítás végett általa netán létesített folyó- vagy patak-szabályozások, vagy más a szállítás könnyébbítésére szolgáló építmények használatát a szállításra korábban jogosultaknak *ingyen*, az utóbbi (utána következő) engedélyeseknek ellenben ugyanazon igények mellett megengedni, a melylyel a korábbi jogosultak ellene bírnak.

Azon raktári helyiségek és mesterséges kikötők mindazonáltal, melyeket valamely engedélyes szállított erdőtermékei elhelyezésére, megőrzésére, valamint a tutajok megállapodására, a kirakodásra nézve készítettett, ezen utóbbi szolgálat alá nem tartoznak, (az előbbi jogélvezők azok ingyen való használatát igénybe nem vehetik).

Megjegyzendő, hogy azon használatért, melyet az újabb engedélyes a korábban már jogosultságot szerzett egyedeknek, általa létesített folyó- vagy patak-szabályozásokra vagy a szállítás előmozdítására való építményekre nézve megengedni tartozik, még fenntartási költségek megtérítése czímén sem tarthat igényt valami viszon-szolgáltatásra.

CXCL. §.

(*Engedélyért folyamodás s annak kellékei.*) «A tutajozásra vagy fa-usztatásra szükséges engedély iránti folyamodás, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnál nyújtandó be.

Folyamodó köteles a szállítandó famennyiséget és annak választékát (sortiment) kimutatni és kérvényéhez a folyó vagy patak azon szakaszának tervrajzát mellékelni, melyen a tutajozás vagy usztatás érdekében vízműveket létesíteni kíván.

Ezen tervrajzban úgy a már létező vízepítmények, különösen malomgátak, minden csatornák, véd- és szabályozási művek, valamint az usztatás vagy tutajozás céljaira felállítani szándékolt vízepítmények, nemkülönben a folyó vagy patak medrét vagy vízjárását módosító munkálatok világosan feltüntetendők.

Köteles végre folyamodó tüzetesen kimutatni azt, miként szándékozik a tutajozás vagy fa-usztatás érdekeit a folyón vagy patakon létező malmok vagy más iparüzletek, vagy az öntözési telepnek a víz használata iránt korább szerzett jogaival összeegyeztetni.»

E szakaszban a törvény a tutajozás- vagy fa-usztatási engedélyért való kérvénynek egyenesen a ministeriumnál leendő benyújtását rendeli el.

Időnyerés volna, miután a hatóságok úgysis meghallgatandók, ha a benyújtás ezek (p. o. a kérvényező lakhelye szerint illetékes törvényhatóság) útján történnék* s ezek köteleztetnének az adandó engedély iránt azonnal nyilatkozni, sőt az érdekelt feleket is azonnal meghallgatni, s a folyamodványt így felszerelve küldeni fel a földmívelés-, ipar- s keresk. ministerhez, hogy ez azután az érdekelt többi hatóságok stb. meghallgatása iránt intézkedjék.

A törvény egyuttal megállapítja azon kellekeket, melyekkel a kérvénynek ellátva kell lennie.

Kötelezi a folyamodót arra, hogy folyamodványában kimutassa a szállítandó famennyiséget és annak választékát, t. i. minő fanemet: tűzifát, épületfát, deszkákat, leczeket, zsindelyt stb. szándékozik-e szállítani akarni.

Továbbá köteles a kérvényező folyamodványához a folyó vagy patak azon szakaszának tervrajzát mellékelni, melyen a tutajozás vagy usztatás érdekében vízi műveket létesíteni kíván.

A tervrajz tekintetéből is meg van szabva, hogy mit kell foglalnia magában.

Föl kell tüntetni benne a már létező vízi építményeket, kiváltkép a meglevő malomgátákat, esatornákat, véd- és szabályozási műveket; valamint azon vízi építményeket is, melyeket a kérvényező az usztatás vagy tutajozás céljai előmozdítása végett felállíttatni szándékszik; nemkülönben azon munkálatokat is, melyek a folyó vagy patak medrét vagy folyását módosítani volnának hivatva.

Köteles a folyamodó tüzetesen kimutatni azt is, miképen gondolja a saját érdekeit a tutajozás- vagy fausztatásra nézve összeegyeztethetni azon jogokkal, melyek az usza-víz irányában mások részéről már megszereztek.

Így nevezetesen, ha a folyón vagy patakon malmok vagy más iparüzletek, vasgyárak, hámorok, zuzdák stb. léteznek vagy öntözési telepek vannak, melyek a víznek rétek, szántóföldek, kertek öntözésére való használatát szintén már megszerezték: kiemelendő a folyamodványban, hogy a tutajozás, usztatás érdekét e jogokkal miképvéljük összeegyeztethetni.

* A körülmény, hogy néha a kérvények beadásának ideje dönt az elsőre nézve, akadály nem lehetne, mert az idő így is ellenőrizhető.

CXCIII. §.

«A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister e folyamodványt mellékleteivel együtt véleményezés végett leküldi az érdekelt törvényhatóságnak vagy esetleg törvényhatóságoknak.»

Minthogy a minister a tutajozás vagy fausztatás iránti engedély megadása előtt az illető törvényhatóságot vagy törvényhatóságokat is meghallgatni tartozik, s minthogy a törvény az ily engedélyért való kérvények beadását egyenesen a ministeriumnál magánál rendeli eszközölnök: e szakasz tekintettel arra kimondja, hogy mit tevő legyen a földművelés-, ipar- s keresk. minister a nála benyújtott kérvénnyel.

Tartozik a folyamodványt mellékleteivel együtt véleményezés végett leküldeni az érdekelt törvényhatóság- vagy törvényhatóságoknak.

CXCIV. és CXCV. §.

«Ha olyan vizen való tutajozásra vagy usztatásra kéretik az engedély, melyen a tutajozás vagy fausztatás a folyamodvány beadását megelőző legalább öt egymásután következő éven át nem gyakoroltatott, vagy ha a tutajozás vagy usztatás volt ugyan a gyakorlatban, de az engedélyért folyamodó az usztatás céljából az illető folyón, vagy patakon új vízepítményeket szándékozik létesíteni, az érdekelt és jelesen a folyó vagy patakon létező malom vagy más iparüzletek és az öntözési telepek tulajdonosai, a törvényhatóság alispánja vagy hasonló állásu tisztviselője által, a folyamodványnak a törvényhatósághoz leérkezése után 8 nap alatt, kézbesítés útján értesítendőek.

A tervek a kihirdetési napon túl, közszemlére 30 napig kitéve maradnak.

Minden a tervezetre vonatkozó nyilatkozatok és észrevételek az illetékes hatósághoz ezen idő alatt nyújtandók be.

Később beadatott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.»

(195. §.) «Ha oly vizen való tutajozásra vagy usztatásra kéretik az engedély, melyen tutajozás vagy usztatás már gyakoroltatik, vagy a melyen erre engedély már adatott és újabb vízepítményeket a folyamodó létesíteni nem szándékozik, azok, kik a tutajozást vagy usztatást tényleg gyakorolják, vagy erre engedélyt nyertek, a törvényhatóság alispánja vagy hasonló állásu tisztviselője által, a folyamodványnak a törvényhatósághoz leérkezése után, 8 nap alatt kézbesítés útján értesítendőek.

A tervek az értesítés napján túl 30 napig általuk megtekinthetők.

Minden, a tervezetre vonatkozó nyilatkozatok vagy észrevételek ezen idő alatt nyújtandók be.

Később beadott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.

A 30 nap eltelte után az összes iratok és tervek az érdekel-

tek részéről beérkezett nyilatkozatokkal együtt, legfeljebb további 15 nap alatt a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterhez felterjesztendő, ki az engedély tárgyában, a 182. § szerint végérvényesen határoz.»

A törvény e két szakaszban azon teendőket sorolja föl és határozza meg, melyeket a törvényhatóság, illetőleg törvényhatóságok a tutajozás vagy fa-usztatás engedélyezéséért való kérvénynek a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministeriumtól hozzájuk történt érkezése után teljesíteni tartoznak.

Az érdekelt törvényhatóságok e teendői tekintetéből különbséget kell tennünk mindenekelőtt a két eset között: vajjon oly vízen való tutajozásra vagy usztatásra kéretik-e engedély, melyen fa-usztatás már gyakoroltatik; vagy melyen még ilyenemű szállítás fogantatás sítva nincsen.

Továbbá különbség teendő még: vajjon, ha oly vízre kéretik engedély, melyen a tutajozás vagy usztatás gyakoroltatik, vagy melyre ily engedély már adatott: szándékszik-e vagy nem a folyamodó az illető folyón vagy patakon az usztatás céljából új vízi műveket létesíttetni.

Ha oly vízre való tutajozásra vagy usztatásra kér valaki engedélyt, melyen a szállítás e módjai a kérvény beadását megelőző *legalább* öt egymásután következő éven át nem gyakoroltattak; vagy ha a tutajozás vagy usztatás volt ugyan gyakorlatban, de az engedélyért folyamodó az usztatás céljából szándékozik az illető folyón vagy patakon új vízi építményeket létrehozni: ekkor a törvényhatóság alispánja vagy más hasonló állású tisztviselője, törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester,* a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministertől érkezett folyamodványra nézve a folyó vagy patak mentében levő községek előljáróit, valamint a folyón vagy patakon létező malom- s más iparüzletek s öntözési telepek tulajdonosait a kérvény beérkezéséről s tartalmáról kézbesítés útján értesíti.

Az értesítvényben mindenesetre kiteendő, hogy a létesítendő vízművek tervezete bizonyos (a helyet közelebről meg kell határozni) helyen a kézbesítéstől számítandó harmincz napon belül köz-

* Budapest itt egészen kérdésen kívül áll, mert ott oly víz, melyre ily concessióra szükség volna, nincsen.

szemlére ki van téve a végből, hogy az érdekeltek közül kiki megtekinthesse s az adandó engedély elleni netáni nyilatkozatait, vagy egyéb észrevételeit ugyancsak az érintett idő alatt beadhassa.

Annak kitétele nem elkerülhetetlenül szükséges ugyan, mert hisz ez tulajdonkép törvénybeli intézkedés, a törvényt pedig kinek-kinek tudnia kell: célszerűség szempontjából mindazonáltal mindenestre előnyös leszen.

Ez értesítést az alispánnak vagy polgármesternek nyolcz nap alatt kell a folyamodvány beérkezte után kiállíttatnia.

Jól megjegyzendő, hogy a törvény az esetre, ha a folyó- vagy patak mentén létező községek, malom- és más iparüzletek s öntözési telepek tulajdonosai a kézbesítéstől számított harmincz napot elmulasztják nyilatkozataik vagy észrevételeik benyújtására felhasználni, erre vonatkozó joguk elévülését rendeli, mert világosan kimondja, hogy a netán a tervek közszemlére lett kitétele után harmincz nap mulva beadott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.

Az alispán, polgármester részéről ezen eljárás követendő mindenha, akkor is, ha oly vizen való tutajozásra vagy usztatásra kér valaki engedélyt, melyen tutajozás vagy usztatás már gyakoroltatik, vagy melyen erre engedély már adatott, a folyamodó azonban újabb vízépitményeket létesíteni nem szándékozik.

Az eltérés csak abban áll, hogy itt sem a folyó vagy patak mentében létező községeket, sem a malom- s egyéb iparüzletek vagy öntözési telepek tulajdonosait nem, — hanem egyesegyedül csak azon jogosultakat kell a leérkezett kérvényről értesíteni, kik a tutajozást vagy usztatást tényleg már gyakorolják vagy arra engedélyt nyertek.

Mindkét esetben egyébiránt, mihelyt a netán az érdekeltek által teendő nyilatkozatok s észrevételek benyújtására rendelt határidő lejárt; a kitüzött harmincz nap eltelt, tartozik a törvényhatóság az összes iratokat, a terveket, az észrevételeket a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez fölterjeszteni.

A fölterjesztésre a törvény a törvényhatóság részére legfeljebb tizenöt napot enged (a harmincz nap leteltétől számítva).

Az így fölterjesztett ügyben a földművelés- ipar- s kereskedelmi minister a közmunka- s közlekedési ministerrel egyetértőleg határoz.

CXCVI. §.

(*Szállítási jog megszűnése.*) «A fa-usztatás vagy tutajozás joga megszűnik:

a) ha az idő, melyre az engedélyezettett, lejárt;

b) ha a jogosított a vállalat berendezését az arra megszabott idő alatt elmulasztotta.»

A jelen szakasz azon módokról szól, melyek által a fa-usztatási, vagy a tutajozási jog megszűnik.

Ide tartozik mindenekelőtt azon időnek, melyre a jog engedélyezettett lejárt; másodsor a mulasztás, melyet az engedélyt nyert elkövet az által, hogy a vállalat berendezését az arra az engedély-okmányban megszabott idő alatt nem teljesíti, végre nem hajtja.

Ezen esetekben, valamint a jogról való lemondás, a jog abbanhagyása, esetén is, bár erről a törvény nem szól, a jog általában véve elenyészik.

Hasonlóképen megszűnik, ha a tutajozás vagy fausztatás megkezdésétől számítva három év alatt az engedélyesnek újabb biztosítási építmények létesítésére rendelet adatván, ő ennek eleget nem teszi. (199. §.)

Vannak esetek, hol a jog csak a jogosultra nézve szűnik meg pl. a jogosult halálával, midőn a jog maga az addig jogosult örököseire száll át.

CXCVII. §.

«Az esetben, ha a szállítási jog a jelen törvény kihirdetése előtt bármi cím alatt 50 évnél hosszabb vagy határozatlan időre szereztetett meg, a szállítási jog, a jelen törvény kihirdetésétől számított 50 év után megszűnik, még az esetben is, ha a jog annak idejében kizárólagosan szereztetett volna meg; ezen utóbbi esetben azonban, a volt kizárólagos jogtulajdonos az újabb engedély megnyerésére előjoggal bír.»

Tudjuk már, hogy a tutajozásra vagy fa-usztatásra adott engedély ötven évnél hosszabb időre nem terjed.

A törvény ez intézkedése a jelen szakaszban újabban is megerősítetik.

Kimondatik itt, hogy ötven év alatt a szállítási jog még akkor is elenyészik, ha az a jelen törvény kihirdetése előtt (1879. június 14-e) bármi cím alatt ötven évnél hosszabb vagy teljesen határozatlan időre szereztetett volna is meg s ha a megszerzés a jogosult-

ságnak netáni kizárólagosságát is megadja és biztosítja vala a szerző részére.

Kárpotlásul az ilyen esetben annyit a törvény mindazáltal mégis enged, hogy a volt kizárólagos jogtulajdonosnak az újabb (a további) engedély megnyerésére előjoga legyen, melynél fogva ha az ötven év leteltével (1879. jan. 14. számítva) az engedély többeknek adatnék is meg, a szállítási elsőség mindig őt illeti és lennének bár olyanok is, kik kellően fölszerelt kérvényeiket netán korábban adják vala be, vagy ha vele egyidejűleg, de a szállítandó fa netán nagyobb mennyiségére kérné is valaki az engedélyt, a szállítási elsőséget mégis a jogot határozatlan időre megnyert s kizárólagossággal felruházott volt jogosultnak részére fenntartandónak kell okvetlenül, ép ez előjog értelmében, nyilvánítanunk, természetesen ha azért ő is folyamodik.

CXCVIII. §.

(Kisajátítási jog a vizen való szállítás érdekében.) «A kisajátítási jog a jelen törvény értelmében engedélyezendő tutajozás és fa-usztatás czéljából szükséges folyó- vagy patak-szabályozások, vagy másnemű vízépítmények végrehajtására, vagy az usztatott és tutajozott fának a gereblyéknél való kifogására és elhelyezésére szükséges területek megszerzésére, az 1868. évi LV. törvenyczikk értelmében, az engedélyesnek megadatik.»

A kisajátítási jogról már fennebb szóltunk; ott, hol a törvény a beerdősítés által igényelt idegen területnek a beerdősítési társulat részéről való megszerezhetése iránt intézkedik.

Ezen jog itt a tutajozás- és fa-usztatásra engedélyt nyert személyeknek is ugyancsak az 1868. évi LV. törv. cikk értelmében szintén megadatik a nélkül, hogy az erre való engedélyért még külön is folyamodni kellene oly területekre nézve, melyeket a szállítás gyakorlatára szükséges vízépítmények foganatosítása igényel; ily területek pl.: a folyó vagy patak szabályozására, vagy az usztatott és tutajozott fának a gereblyéknél való felfogására, felfogó csatornák készítésére stb. szükséges földek.

CXCIX. §.

(Szállítók kötelezettségei partvédelmi tekintetben.) «A fa-usztatást vagy tutajozást gyakorlók tartoznak azon partrészeket, épületeket, víz- és útépítményeket, melyek a tutajozás vagy fa-

usztatás által veszélyeztetnek, saját költségükön védművekkel biztosítani.

A mennyiben az engedélyben felsorolt ilyenmű vízépítmények azon célra, hogy a veszélyeztetett partrészeket, épületeket, víz- és útépítményeket, a tutajozás vagy fa-usztatás által való károsítástól megóvják, a gyakorlatban elégteleneknek bizonyulnának, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a közmunka és közlekedési ministerrel egyetértőleg, a tutajozás vagy fa-usztatás megkezdésétől számítandó három évig újabb biztosítási építkezések létesítését vagy a meglévők átalakítását az engedély különbeni megszüntetésének terhe alatt elrendelheti.

A tutajozási vagy usztatási engedély megadása után, mások által saját céljaikra felállított épületeket és vízépítményeket a tutajozás vagy fa-usztatás általi megkárosítás ellen tulajdonosaik, nem pedig az usztatást gyakorlók tartoznak megvédeni.»

A jelen szakasz még azon megterhelhetést szabja meg, melylyel a tutajozás- vagy fa-usztatási engedély az előbb már felsorolt kötelezettségeken túl jár.

Az engedélyes ugyanis nemcsak berendezni tartozik vállalatát; nemcsak összeegyeztetni köteles érdekeit más jogélvezők s a folyó vagy patak mentében levő vízművek s iparvállalatok tulajdonosai igényeivel stb., hanem mindezen felül az engedélyesek, ha többen vannak valamennyien közösen, tartoznak még azon partrészeket, épületeket, víz- és útépítményeket, melyeket a tutajozás vagy fa-usztatás netán veszélyeztet, saját költségükön *védművekkel*, vagyis oly készülékekkel* ellátni, melyek a nevezett vagyonalkatrészeket a szállítás fenyegető károsítása ellen megoltalmazni képesek.

Tudjuk, mikép ezek tervileg egytől egyiglen mind kimutatandók s az engedély-okmányban felsorolandók.

Mennyiben mégis későbbi tapasztalás igazolná, hogy az engedélyezés alkalmával megszabott ilyenmű vízépítmények nem elegendők; a nevezett dolgokat a tutajozás vagy fa-usztatás által előidézett károsításoktól meg nem óvják: a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministernek hatalmában áll, a közmunka s közl. ministerrel egyetértőleg, elrendelni, hogy a szükségéseknek bizonyult védelmi építményeket az engedélyesek foganatosítsák.

E kényszer mindazáltal az engedélyesek ellenében *csak három évig* alkalmazható, számítva azt a tutajozás vagy fa-usztatás tényleges megkezdésétől.

Három év elmultával az engedélyeseket ilyesmire többé szo-

* Töltések, sarkantyúk s egyéb part-erődítések stb.

rítani nem lehet; vagyis három éven túl már az oltalmazandó dolgok tulajdonosai saját költségükön kénytelenek a netán szükséges védművek létesítését eszközöltetni.

Különben maga az engedélyesek ellen három éven belül alkalmazható kényszer nem egyenes kényszer, hanem csak közvetett; mi úgy értendő, hogy az engedély abbahagyása árán az elrendelt meghagyás teljesítésétől az engedélyesek szabadulnak.

A törvény is mondja, hogy a meghagyás teljesítése esetére az engedélyezett jogosultság megszűnik.

Hogy három év lefolytával a védendő dolgok tulajdonosai maguk tartoznak vagyonuk oltalma iránt intézkedni, ezen szabály kapcsolatos a törvényben világosan kifejezett azon elvvel is, mely szerint azon épületeket és vízépítményeket, melyeket a tutajozás- vagy fa-usztatási engedély megnyerése után mások saját céljaikra állítanak fel, tulajdonosaik tartoznak, nem pedig a szállítást gyakorlók, megvédelmezni — a tutajozás vagy fa-usztatás által netán felmerülhető megkárosítások ellen; azaz a törvényes három év múlva minden idegen vagyonalkatrész e kategóriába tartozand.

CC. §.

(*Másnemű vállalkozók kötelezettségei, a vizen való szállítás érdekeivel szemben.*) «A zsilip-, gát- és malomtulajdonosok, vízépítményeiknek a tutajozók vagy usztatók költségén és a hatóság által megengedett módon leendő olynemű átalakítását, hogy ez által a tutajozás vagy usztatás lehetővé tétessék, nem gátolhatják.

Ha a tutajozás vagy usztatás másként eszközölhető nem lenne, kötelesek beleegyezni abba, hogy üzletük bizonyos, az usztatási engedélyben előre meghatározott vagy a szükség szerint a hatóság által később megállapítandó időszakban és tartam alatt szüneteljen; mely szünetelésért a tutajozást vagy usztatást gyakorlók a hatóság által megállapítandó kártérítést a szünetelés beállta előtt előre megfizetni kötelesek.»

Ezen szakasz azon intézkedést tartalmazza, melynélfogva oly egyének, kiknek az usza-vízen *zsilipeik*, t. i. a víznek öntözés céljából, vagy más végből az öntöző csatornába, vagy egyéb árokba való bocsáthatására, vagy elrekesztésére szolgáló készülékeik; *gátjaik*, vagyis a víznek egyrészt feltorlasztására, másrészt a túlságos sok víznek eltávolítására emelt készítményeik; végül *malmaik* vannak: túrni tartoznak, miszerint abbeli vízépítményeiket a tutajozók vagy

usztatók saját költségükön átalakítható olyképen, hogy ez által a tutajozás vagy usztatás lehetővé tétessék.

Meg kell jegyeznünk, hogy ezen átalakítás tervezete az illető törvényhatóságnak bemutatandó s az csak a hatóság általi engedélyezés után hajtható végre.

A tulajdonosok beleegyezése, miután a tutajozók vagy usztatók e joga törvénybeli szolgálat természetével bír, egyáltalában nem kívántatik meg.

A törvénybeli eme szolgálat további következménye, hogy az érintett vagyonalatrészek tulajdonosai azon esetre, ha az a tutajozás, vagy fausztatás kárára, hátrányára szolgálna, abban hagyni tartoznak mindent, a mit különben mint tulajdonosok tetszés szerint végbe vihetnének; pl. hogy az usztatáskor a szükséges vizet öntöző csatornáikba bocsássák stb.

Névszerint tartoznak üzletüket bizonyos az usztatási engedélyben előre meghatározott, vagy a szükséghez képest a *hatóság* által később megállapítandó időszakban és időtartam alatt szüneteltetni.

Itt kétséges, hogy a törvényhozó hatalom mily hatóságot akar érteni?

Az érintett vízépitmények átalakítását engedélyező hatóság a törvényhatóság

Igen! de a szállítási engedélyt minden egyes esetben a ministerium adja.

Ha tehát az üzlet-szüneteltetési szolgálat már eleve az engedélyezéskor szükségesnek fog mutatkozni: a szünetelési időszakot s időtartamot, valamint az ezért a szállítást gyakarló által fizetendő kártérítést a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister állapítja meg; ellenkezőleg ha a szüneteltetési szolgálat később válnék szükségessé: itt már mindenesetre kérdés támadhat az iránt, melyik hatóság legyen az időszak s időtartam megállapítására hivatott: vajjon a közg. bizottság, vagy maga a törvényhatósági közgyűlés vagy a ministerium avagy végre mennyiben kártérítésről is van szó: a polg. perekben ítélő bíróság.

Legczélszerűbb volna az ily ügyet a törv. hatósághoz s onnét való felebbezés folytán a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ministerhez utasítani.

Meg kell jegyeznünk, hogy a zsilip-, gát- s malomtulajdono-

soknak a hatóság által megítélt szüneteltetési kártérítést a szállításra jogosultak a szünetelés beállta előtt előre lefizetni tartoznak.

CCl. §.

(*Szállítás által okozott, más részről pedig a szállítóknak okozott károk megtérítése.*) «Az usztatás vagy tutajozás által okozott károkért a vállalkozó teljes kártérítéssel tartozik; ha azonban a kár nem csupán tutajozás vagy usztatás miatt támadt, akkor annak csak aránylagos része térítendő meg a vállalkozó által.

Azok, kik az usztatási vagy tutajozási jog gyakorlására szolgáló építményeket, utakat, partokat stb. megrongálják, vagy a jogosan gyakorolt usztatást és tutajozást akadályozzák, az illető jog birtokosának mindenben teljes kártérítéssel tartoznak.»

A törvény itt a tutajozás- vagy fa-usztatási szállítással foglalkozókat minden az ezen üzleti vállalatból másokra netán háromolható károkért felelősekké teszi.

Kötelezi a vállalkozókat teljes kártérítésre.*

Teljes kártérítés: azaz szolgáltatása mindannak, mi a károsító esemény nélkül a kártszenvedetteké lett, vagyonuk alkatrészévé vált volna. (Tényleges kár és megszűnt nyereség.)

E kártérítési kérdéseknél mindenkor tisztába lesz először is hozandó: vajjon a kár egészben a tutajozás vagy fa-usztatás által okoztatott-e vagy sem? Ha a szállítás nem okozta egészben, úgy a kárnak csak azon része lesz a tutajozás-, vagy fausztatási engedélyesek részéről pótlendő, a mely a szállítási eseménnyel összefüggésben áll.

Másrészt a törvény azokat is teljes kártérítésre szorítja, kik ellenkezőleg a szállítási vállalatnak bármi részében hátrányt okoznak.

Okozható az az usztatás- vagy tutajozási jog gyakorlataira szolgáló építményeknek, utaknak, vízpartoknak megrongálása vagy a jogosan gyakorlott usztatás vagy tutajozásnak akadályoztatása által.

A jogellenesen gyakorlott szállítás betiltása az illetőnek szabadságában áll.

A kártérítést azon személy, kinek vagyonában a rongálás okoztatott, vagy ki joga érvényesítésében gátoltatott, fogja követelhetni; nemkülönbén jogutódai is — az illetékes polg. bíróság előtt.

* Ily ügyekben a rendes bíróságok ítélnék. (E. T. 204. §.)

CCII. §.

(*Szállítók jogai a partbirtokosokkal szemben.*) «A fa-usztatásra vagy tutajozásra jogosítottak s azok munkásai, a mennyiben ez a szállítás eszközlése szempontjából elkerülhetlenül szükséges, közvetlen a víz partján fekvő földeken szabadon járhatnak.

Az okozott károkat azonban a vállalkozók a föld birtokosának megtéríteni kötelesek.»

A törvénynek ezen szakasza is az usza-víz parti telkeinek tulajdonosai vagy birtokosai ellen való szolgalmat állapít meg.

E tulajdonosok tulajdoni joga korlátozva lesz az által, hogy nekik nem szabad megakadályoztatniok közvetlenül a víz partjain fekvő földeken a járás-kelest, mennyiben az a szállítás eszközlése szempontjából a szállításra jogosítottak s azok munkásaira nézve elkerülhetlenül szükséges.

E szó *elkerülhetlenül* képezi az intézkedés súlypontját; azaz ez azt jelenti, hogy a szolgalmat, a szolgalmi jogok természetéhez képest általában véve, a tulajdonosok minél kisebb megterheltségével és megszorításával érvényesítendő.

Ki van itt egyébiránt világosan mondva, mit különben szintén a dolog természete hoz magával, hogy a földeken okozott károkat a szállításra jogosultak a tulajdonosok- vagy birtokosoknak megtéríteni tartoznak.

E kártérítések kérdésében sem intézkedik tovább a törvény; világos tehát, mikép, per esetén, ez is az illetékes polg. bíróság által leszen elintézendő.

CCIII. §.

(*Usztatás megkezdése.*) «A fa-usztatók kötelesek a szállítás megkezdését legalább 8 nappal megelőzőleg mindazon törvényhatóságoknak bejelenteni, melyeknek területén az usztatás eszközöltetni fog; kötelesek továbbá a fa-usztatók a leusztatandó anyagok útjába eső malomgát- és zsilip-tulajdonosokat, az usztatás indításáról legalább 24 órával előbb értesíteni.

Oly kisebb vizeknél azonban, melyeken az usztatás megkezdése közvetlenebbül van az időjáráshoz kötve, az usztatásnak (a kedvező körülmények be nem állta esetében) a bejelentett napon meg nem kezdése, mulasztásnak nem tekinthető, ha az a 8 napnak letelte után beállott legelső kedvező vízállásnál megindíttatik.»

Itt a szállításra jogosítottak azon kötelezettsége van megállapítva, melynél fogva a szállítás megkezdését bejelenteni tartoznak.

E bejelentési kötelezettség teljesítendő mindazon törvényhatóságok iránt, melyeknek területén a szállítás tényleg eszközöltetni fog.

A bejelentés tehát megyékben az alispánnál, törv.-hatósági joggal felruházott városokban a polgármesternél teljesítendő.

A törvény a bejelentés módozata iránt nem intézkedvén, lehető lesz azt élőszóval is és nem csupán csak írásban foganatosítani.

Ha szóval tétetik a bejelentés, a bejelentő öngazolthatása végett bejelentésének jegyzőkönyvi fölvételét kívánhatja.

A bejelentés mindig a szállítás megkezdése előtt nyolcz nappal foganatosítandó.

Továbbá kötelesek a szállításra jogosultak mindazon érdekelteket is értesíteni a szállítás megindításáról, kiknek az usza-víz azon részén, melyen a leusztatandó anyagok szállítatnak, malmaik, gátjaik, zsilipjeik vannak.

Igazolthatás szempontjából itt már mindenestre írásbeli értesítés lesz kívánatos, s a jogosult követelhetni fogja, hogy az érdekeltek neki elismerést adjanak az értesítés megtörténtéről.

Ez utóbbi értesítés a törvény szerint a szállítás foganatba-vételét huszonnégy órával megelőzőleg foganatosítandó.

Mindazáltal oly kisebb vizekre nézve, melyeken az usztatás közvetlenebbül van az időjáráshoz kötve, vagyis az usztatás tulajdonkép csak nagyobb esőzés után eszközölhető, s tartósabb esőzés levén kilátásban, a jogosult a szállítást azon napon, melyre a törvényhatóságoknál azt bejelentette, meg nem kezdi vagy kezdheti: ez eljárása mulasztásnak nem veendő; — megkivántatik mégis, hogy az előzetes bejelentésre szabott nyolcz nap lefolytával a szállítás az arra beállott legelső kedvező vízálláskor megindíttassék.

A malmok, gátak és zsilipek tulajdonosait azonban minden körülmények között a szállítást huszonnégy órával megelőzőleg kell a jogosultaknak értesíteniök, minthogy a törvény az iménti kivételt csak a hatóságoknál való bejelentés dolgában állapítja meg.

CCIV. és CCV. §.

(*Usztatás befejezése.*) «Az usztatás befejezését, a fausztatók az azt követő 8 nap alatt, úgy a törvényhatóságoknak, valamint mindazon községeknek is tartoznak bejelenteni, melyeknek területén az usztatás történt.

A községek kötelesek újabb 3 nap alatt, az érdekelt partbirtokosokat hirdetmény útján felhívni, hogy az usztatás által netalán szenvedett káraikra nézve, ha keresetet akarnak indítani — a mennyiben ezt még nem tették volna, — az illetékes bíróságnál 15 nap alatt, az alább leírt következmények terhe alatt megtegyék.

A hirdetmény szokásos módon közzéteendő s a község házá-
nál 15 napon át nyilvánosan kifüggesztendő.

A megtörtént kihirdetésről jegyzőkönyv veendő fel, melyben a hirdetmény szóról-szóra beigtatandó, s úgy a községi bíró, valamint a községi jegyző és két helybeli lakos által, kik a kihirdetésnek tanui voltak, aláirandó.»

(205. §.) (*Kártérítési kereset.*) «A ki a hirdetés után következő 30 nap alatt kártérítési igénye iránt a keresetet meg nem indítja, az kereseti jogát elveszti.»

Nemcsak az usztatás megkezdését, hanem egyszersmind annak bevégzését is tartozik a szállítási jogosult bejelenteni.

Ebbeli köteleességéről a jelen szakasz intézkedik.

Ki van e bejelentési köteleesség terjesztve a törvényhatóságokon túl, melyek területén az usztatás gyakoroltatott, egyuttal azon községekre is, melyek az usza-víz mentében fekszenek s parti telkeik által az usztatás iránt érdekelve vannak.

A bejelentés községekre nézve, kell, hogy a községek előljáróinál történjék.

A határidő az usztatás bevégzésétől számítandó nyolcz napon van megszabva.

Mihelyt a községi előljárók a bejelentést kapták, kötelesek innét számítva három nap alatt, hirdetmény és közhírrététel útján, mint az községekben szokásos, mindazon partbirtokosokat, kiknek földjeik a part mentében vannak, s kik ennélfogva, ha egyéb által nem is már maga a földjeiken való járáskelesi szolgálat érvényesítése által, megkárosítottak, felhívni arra, hogy, ha a nekik netán okozott károkra nézve keresetet indítani akarnak, azt az illetékes polgári bíróságnál, tehát a jogosultak személyes (lakhelyök szerinti) bírói hatósága előtt a kihirdetéstől számított tizenöt nap alatt megtegyék, ha netán előbb már nem eszközölték volna.

A törvény itt a 205. §-szal, melyben a kártérítési igény benyújtására a fennebbi kihirdetéstől számított harmincz napot enged, ellentmondásban áll, melyet ez utóbbi szakasz javára kell eldönteni; azaz csak mennyiben a harmincz nap is elmúlnék a nélkül, hogy az illető, kártérítési igénye iránt keresetet indítana, meggy az veszendőbe rá nézve, vagyis évül el, megszűnik, úgy, hogy később azt meg nem indíthatja még akkor sem, ha netán oly körülmények által volt is

abban gátolva, melyek méltányossági szempontból az illetőt igazolhatnák, — mert az erdőtörvény igazolási kérvényről nem intézkedvén, annak helyet nem ad.

Ez ellenmondásról még meg kell jegyeznünk, hogy ámbár a törvény a kártérítésre igényt tartókat a szállítás befejezéséről azzal rendeli figyelmeztetni, mikép — mennyiben ha még nem tették — kereseteiket a hirdetmény kibocsátásától számított tizenöt nap alatt adják be, mindazáltal nem akarja, mikép mihelyt a tizenöt nap lejárt, a nélkül, hogy a kártérítési kereset megindított volna, a kereseti jog azonnal elévültnek vétessék, hanem a 205. §-ban azt a határidőt még tizenöt nappal megtoldja s így mindenesetre elég időt ad kinek-kinek netáni igényei érvényesíthetésére.

A szóban-forgó felhívási hirdetmény iránt a községeknél jegyzőkönyv veendő fel, melybe a hirdetményt szórólszóra be kell iktatni.

Elkészülvén a jegyzőkönyv, azt a községi bíró, a községi jegyző és két helybeli lakos, kik a kihirdetés eszközléséről saját tapasztalásukból tanuskodhatnak, azaz erősíteni képesek, hogy a kifüggesztendő s kifüggesztett hirdetményt látták, a közhírretételt hallották, aláírni kötelesek.

CCVI. §.

(*Büntető határozatok.*) «A ki engedély nélkül fát usztat vagy oly folyó- vagy patak-szakaszokon, melyeken engedély kívánatik meg (181. §.) tutajoz, vagy a ki engedély nélkül vagy a hatósági rendelettől eltérőleg vízépítményeket állít fel, vagy az usztatás és tutajozás céljaira szükséges építkezéseket, folyó- és patak-szabályozási munkálatokat tesz (182. §) : erdőrendészeti áthágást követ el, s 100—1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki az usztatás megkezdését vagy annak befejezését kellő időben be nem jelenti (203. és 204. §§) 10—100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.»

A jelen szakasz megállapítja azon cselekményeket s mulasztásokat, melyek által valaki erdei termékek vizen való szállítása tekintetéből, a törvény intézkedéseivel magát összeütközésbe juttathatja, s ennél fogva szintén erdőrendészeti áthágás miatti eljárás alá vétehetik.

Ily áthágást képeznek ezen cselekmények: engedély-nélküli fa-usztatás; tutajozás oly folyó- vagy patakszakaszokon, hol azt engedély nélkül gyakorolni nem szabad, ha az illetőnek ily engedélye

nincs; vízépítmények engedély nélküli felállítása; hasonlóképp ily építményeknek a jóváhagyott s engedélyezett tervtől eltérőleg való végrehajtása, * usztatás és tutajozás céljaira szükséges építkezések létrehozatala, ha rá engedély nincsen; végül szállítás végetti folyó- és patakszabályozások és idetartozó munkálatok szintén akkor, ha azokra engedély nem eszközöltetett volna.

Ezen erdőrendészeti áthágásokat a törvény száz forinttól ezer forintig terjedhető bírsággal rendeli sújtani.

Ellenben a mulasztások, melyek szintén erdőrendészeti áthágásokul jelezvék, a következők: az usztatás megkezdésének, — valamint befejezésének kellő időben való be nem jelentése.

A törvény az érdekelt malom-, gát- és zsiliptulajdonosok értesítéséről itt világosan ugyan nem intézkedik, a mennyiben mégis az ezekre is vonatkozó szakaszokra utal, következtetnünk kell, hogy az értesítés elmulasztása is erdőrendészeti áthágásnak veendő, annál is inkább, mert ellenkező esetben a törvény azon rendelete minden szentesítés nélkül maradna s teljesítése határozottan a szállításra jogosultaktól függne.

A mulasztások büntetése tíz forinttól száz forintig terjedhető pénzbírság.

CCVII. §.

«Ha az engedély nélküli építkezés vagy az usztatás és tutajozás céljaira engedély nélkül foganatosított folyó- és patakszabályozás másokra nézve káros: tartozik az építkező, a pénzbüntetésen kívül, az előbbeni állapotot saját költségén helyreállítani, különben az, az ő költségén eszközölni.»

Itt a törvény még azon kötelességet is megszabja, mely szerint az imént érintett cselekményeknek, névszerint engedély-nélküli építkezésnek vagy az usztatás és tutajozás céljaira engedély nélkül foganatosított folyó- és patakszabályozásoknak másokra való káros voltuk esetén az engedély nélkül építkező, vagy a szabályozási munkálatokat végrehajtató fél saját költségére azon állapotot helyreállíttatni köteles, melyben a folyó vagy patak és medre a keresztülvitt munkálatok előtt volt.

Ha ezt a vállalkozó önként tenni nem akarná, arra nemcsak

* Engedélyező hatóság itt s az előbbi esetben a törvényhatósági közgyűlés.

szorítható, de az a hatóság részéről — és természetesen az ő költségére — az érdekelt s az építkezések káros voltát igazoló személyek kérelmére hatóságilag is eszközendő.

A hatóság, mely ily ügyekben dönteni fog, a törvényben világosan megjelölve nincsen; magától érthető mégis, hogy mennyiben vízépítményekre és szabályozásokra nézve a törvényhatósági közgyűlések illetékesek, ily esetekben is annál inkább azok fognak majd eljárni, mert hisz az erdőtörvény az 1840-ik évi tizedik törvény-cikknek, mely a vizekről és csatornákról szól, különben is csak azon intézkedéseit törli el, melyek azzal ellenkezésben állanak.

Különben azon összefüggésből, melyben itt az előbbi állapotba való visszahelyeztetés a pénzbírsággal helyezve van, azt is lehetne némileg következtetni, mintha a törvényhozás ez ügyekre is az erdőrendészeti hatóság hatáskörét akarta volna megállapítani.

Mindez iránt majd a gyakorlat folytán fölmerülő esetek alkalmából fog világos intézkedés tétetni.

Az ily építkezések által másoknak netán már okozott károk megtérítése kérdéseiben a rendes polgári bíróságok illetékességét kell az erdőtörvény 60. §. analogiájánál fogva is, hangsúlyoztatnunk.

OTODIK CZÍM.

AZ ORSZÁGOS ERDEI ALAPRÓL.

A jelen címnek két szakasza erdei célok előmozdítására szolgáló oly *vagyon* létesítéséről és fentartásáról intézkedik, a melynek jövedelme erdőrendészeti áthágások esetén, ha az eljárásnak eredménye nem volna, vagyis ha az illető vádlott fölmentetik, az eljárás költségei fedezésére, beerdősítési * s más egyéb erdőgazdasági célokra ** fordíthatassék s használtathassék.

CCVIII. §.

(*Erdői alap képezése.*) «A jelen törvény alapján a kártérítésen felül fennmaradt behajtható pénzbüntetésekéből és az elkobzott tárgyak eladásából befolyt összegek egyötöd-részben az illető községi szegény-, vagy betegápolási-alap, négyötöd-részben a képezendő országos erdei alap javára fordíttatnak.»

E szakasz megjelöli a forrást, honnét az erdei alapot képezendő vagyoni alkatrészek első sorban veendők lesznek.

Alkotják a forrást az erdőtörvény által megállapított, s az erdőrendészeti és az erdei kihágási hatóságok által egyes esetekben kiszabott pénzbüntetések, bírságok, mennyiben a tettesek ellen behajthatók, s mennyiben, mint a törvény rendeli, *a kártérítésen felül* fennmaradnak.

Kártérítés alatt itt az erdőrendészeti áthágások s az erdei kihágások útján másoknak okozott hátrányok pótlása, jóvátétele értendő.

Mindenesetre különös, hogy a károkat a törvény itt a pénzbüntetésekkel hozza összeköttetésbe, mert, mint láttuk, a kárt a törvény

* Hogy a kormány évről-évre kölcsön- és segélykép mily összeget fordíthasson e célra — a törvényhozás határozza meg.

** Szak- és pályamunkák díjazása stb.

kihágásoknál a hátrányt szenvedetteknek mindenütt különkülön megtéríttetni rendeli, s a pénzbüntetés mindig még azon felül rovatik ki, vagy a kár a birságoló hatóságoknál — erdészeti kihágási ügyekben* — szóba sem kerülhet.

A pénzbüntetés tehát nem lehet hivatva, hogy károk megtérítésére szolgáljon, minélfogva, ha behajtható, egészen megmarad, s egészben azon czélokra fordítandó, melyek a törvény e szakaszában érintvék; vagyis levonatván belőle csupán csak azon egy ötöd rész, melyet a törvény az illető községek szegény- vagy beteg-ápolási alapja javára szán, többiben az egészen az erdei alapé lesz.

Az illető szegény- vagy beteg-ápolási alap azon községnek ilyenmű czélokra szolgáló vagyon-összege, a melynek területén az erdőrendészeti áthágás, vagy az erdei kihágás elkövettetett.

Minden pénzbüntetés tehát öt egyenlő részre osztandó, s négy ily (ötöd) rész esik az országos erdei, egy (ötöd) rész ellenben az illető szegény- vagy beteg-ápolási alapnak javára.

A második forrást, honnan az országos erdei alapot képező s gyarapító vagyoni alkatrészek kerülni fognak, fogják képezni azon bevételek, melyek majd erdei kihágások alkalmából elkobzott tárgyak eladásából befolyznak.

E bevételek hasonlóképen szintén öt egyenlő részre lesznek osztandók, s e részekből is ugyancsak a fennebbi arányban fognak részesülni az országos erdei alap s az illető községi szegény-, vagy beteg-ápolási alapok.

Ezek lesznek az országos erdei alap rendes bevételei.

Rendkívüliekül felemlíthetők: a törvényhozás által évről évre beerdősítési czélokra megszavazandó összegek; * magánosok részéről az országos erdei alap javára tehető netáni alapítványok; ajándékozások; örökösödés, hagyomány útján tehető szerzések stb.

CCIX. §.

(*Erdői alap kezelése.*) «Az erdészeti czélokra szolgáló országos erdei alapot a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter kezeli.»

* E. T. 60. §-a.

** Bár ez évről évre ismétlődően rendesnek is vétethetik.

Az ilyenentkép létesülendő alapot a törvény a földművelés- ipar- s kereskedelmi minister kezelése alá rendeli. ¹

Melyek legyenek külön a czélok, melyekre az alap tiszta jövedelme (a kezelési s egyéb kiadásokon túli része a jövedelemnek) fordíttatni fog, azt a jelen törvény, kivéve az erdőrendészeti áthágások s kihágások eseteiben leendő eljárás költségeinek fedezését olyankor, midőn azok máshonnét meg nem téríthetők, egyenként ki nem jelöli.

Azoknak egyes esetekben megállapítása tehát s az azokra fordítandó összegek ² utalványozása szintén a minister hatásköréhez tartozónak tekintendő. ³

A kezelés fogalmába itt a jövedelmek hováfordítása iránti felhatalmazás is befoglalandó, melyet a minister a törvényhozástól nyert akkor, midőn az az országos erdei alap kezelését reá ruházta.

A kezelés egész szervezetéről, menetéről a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministernek kell gondoskodnia. ⁴

¹ Ez alapnak kezelése iránt lásd a földmív., ipar- és keresk. minister 1880. aug. 6-án 22,562. sz. a. kiadott „*Utasítás*“-t az országos erdei alapot kezelő m. kir. pénztárak számára. (Rend. Tára 1880. foly.)

² A beerdősítésnél tekintettel a törvényhozás által megszavazandó maximumra.

³ Ez iránt lásd a földm., ipar- és keresk. minist. 1880. évi nov. 29-én 36,776. sz. alatt kibocsátott «Szabályzat»-át az erdei alap rendeltetéséről. (Rend. Tára. 1880. évi folyam.)

⁴ Lásd a fennebb tett megjegyzéseket.

HATODIK CZIM.

ZÁRHATÁROZATOK.

Ezek neve alatt itt oly intézkedésekkel találkozunk, melyek a törvény életbe-léptetésére; bizonyos erdők tekintetéből az életbeléptetésig is foganatosítható hatósági cselekményekre; az e törvényben érintett tárgyak és viszonyok iránt intézkedő előbbi törvények érvényére; és azon közegekre vonatkoznak, mely közegekre az erdőtörvény keresztül-vitele bízva van.

CCX. §.

(Az erdőtörvény hatályba léptének határideje.) «A jelen törvény életbeléptetésének idejét, annak kihirdetése napjától számítandó egy év alatt, a kormány külön rendelet által határozza meg.

Azon közbeneső időre, míg ezen törvény 2. és 18. §§-ainak rendelkezései életbe fognak lépni a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a mennyiben tudomására jönne annak, hogy a 2., 4., 5, és 17. §§-ban az állam felügyelete alá helyezett erdőkben észszerűtlen, és az erdő-állagot megtámadó üzem folytattatnék, azt esetrőlesetre rendeleti úton betiltja s a tulajdonosnak, az erdőfelügyelőnek és a közigazgatási bizottságnak meghallgatásával azon erdők számára ideiglenes gazdasági tervet állapít meg.»

E szakasz bekezdésében a kormány (tehát a ministerek, kikre a végrehajtás bízott) fel van hatalmazva, illetőleg kötelezve arra, hogy a törvény életbeléptetésének idejét a kihirdetéstől számítandó egy év alatt külön rendelet által határozza meg. *(Ez iránt lásd a Bevezetésnél való hivatkozást.)*

Ennek tehát, mennyiben a törvény a határidőt a kihirdetéstől számítandó egy évre szabta, 1880. június 14-éig okvetlenül meg kelle történni, miután a kihirdetés 1879. június 14-én foganatosított.

A második bekezdés a földművelés-, ipar- s kereskedelmi minister részére mintegy utasítás az iránt, hogy addig is, míg meg lesznek állapítva, hogy mely erdők tekintendők véderdőknek (2. §.) s míg az

állam különös felügyelete alá helyezett erdőkre nézve a megkívántató üzleti tervek elkészülnek (10. §.): *mit tehet, illetőleg tegyen* azon erdők tekintetéből, melyek jövőre, mint véderdők meghatározott használati mód s általában csak rendszeres üzemtervek mellett lesznek kezelendők; továbbá melyeknél a törvény az irtást és tarvátatot vagy csak az irtást tilalmazza, mi ha mégis történnék, avagy ha az erdőterület rendeltetésével ellenkező másnemű vágat eszközöltetnék, a törvény az okozott hiány pótlását rendeli; valamint — *mit tehet és tegyen* azon erdők érdekében is, melyek az államot, törvényhatóságokat, községeket, egyházi testületeket s egyházi személyeket, köz- vagy magán-alapítványokat, a hitbizományokat, közbirtokosokat, a bányáipar s egyéb iparvállalatok céljaira alakult részvény társulatokat tulajdonul illetik.

Fel van a nevezett minister hatalmazva arra, hogy — ha értesülne, miként azon erdőkben * az erdőállagot megtámadó üzem folytattatnék, ezt esetről-esetre rendeleti úton, tehát egyszerű ráparancsolás által, tiltsa el s az ideiglenes gazdasági üzemtervet, azon erdőket illetőleg, állapítsa meg.

Szükséges mégis, hogy a minister e tervek iránt a tulajdonosokat, a kir. erdőfelügyelőt, s az illető közigazg. bizottságot meghallgassa.

CCXI. §.

(*Hatályon kívül helyezett törvények.*) «Az 1807. évi XXI. t. cz. és az erdélyi részekben fennálló erdészeti szabályok, ezen törvény életbeléptetésével hatályon kívül helyeztetnek, az azoknak értelmében elrendelt zárlatok, — a mennyiben azok magán-erdőbirtokosokra vonatkoznak, — a jelen törvény kihirdetésétől számítandó egy év alatt, — a mennyiben pedig a jelen törvény 17. §-ában említett erdőkre intéztettek, — azon időponttól fogva feloldottaknak tekintendők, a melyben zár alatt levő erdőrésze nézve a jelen törvényben megszabott gazdasági terv érvénybe lép.»

Tulajdonkép ** egyetlen egy régebbi törvényünk van csak, mely az erdők fenntartásáról (*De conservatione Sylvarum*) intézkedik.

* Ez azonban csak a magánosok 2. és 4. §§-beli erdeire, a 17. §-beli birtokosoknak ellenben csak oly erdőterületeire vonatkozik, melyek zárlat alatt nincsenek, mert ha igen: úgy ezekre a zárlat a rendszeres üzemterv megállapításáig különben is fennmarad.

** Az 1852. dec. 3-iki patenssel hazánkra nézve is életbeléptetett osztr. erdőtörvény ide nem tartozik, mert nem alkotmányos úton keletkezett — ám-bár 1858. jan. 1-étől hazánkra nézve is érvénybeléptetett.

Ez az 1807. évi XXI. még latin nyelven szóló törvényczikk.

Az erdélyi részekben külön erdészeti rendszabályok valának hatályban.

Mind az idézett törvény, mind e szabályok a czélszerűtlen erdőkezelést, kivált erdőpusztítást az által akadályoztatták, hogy ily esetek felmerültével a törvényhatóságok a tulajdonosok rendelkezési jogát felfüggeszték s ezt az erdőkezelésre kirendelt gondnokokra bízták.

A hatóság ez intézkedése *erdei zárlatnak* neveztetik.

A törvény jelen szakasza szerint, mihelyt a törvény az arra a kormány által kijelölt határidőben életbe lépett, az idézett törvényczikk s az erdélyi részekbeni szabályrendeletek nyomban eltörlötteknek voltak tekintendők; az azok értelmében elrendelve volt zárlatok pedig hatálytalanokká lőnnek olyképen, hogy mire az ezen törvény életbeléptetésére szabott határidő bekövetkezett, akkorra magánbirtokosokra nézve azok már teljesen megszűntek, mert e zárlatok erejét a törvény kihirdetésétől számított egy év alatt végkép elveszíték. Azon erdőkre vonatkozólag ellenben, melyek az államot, törvényhatóságokat, a községeket, egyházi testületeket s egyházi személyeket, köz- és magán-alapítványokat, a hitbizományokat, közbirtokosokat, a bányaipar- és a más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatokat illetik, e zárlatok csak azon időponttól fogva szűnnek majd meg, a midőn a zár alá helyezett erdőrészre nézve a törvényben megszabott gazdasági rendszeres üzemterv, mely szerint azok jövőre kezelendők lesznek, életbe lépend.

CCXII. §.

«Az 1807. XX. t. cz., valamint a mezei rendőrségről szóló 1840. IX. t. cz., úgyszintén a vizekről és csatornákról szóló 1840. X. t. cz. intézkedései, — a mennyiben a jelen törvényvel ellenkeznek — hatályon kívül helyezettnek.»

E szakasz a fennidézett törvényczikk mellett érvényen kívül helyezetteti még az 1807. évi XX. törvényczikket, mely a futóhomok által okozni szokott károk elhárításáról s a futóhomokkal borított területek hasznosításáról intézkedik. (*De damnis per fluens sabulum avertendis et de modo, plagas eodem occupatas utiles reddendi.*) Úgyszintén „*A mezei rendőrségről*“ alkotott 1840. évi IX. törv.-czikket; valamint „*A vizekről és csatornákról*“ szóló 1840. évi X. törv.-czikket is.

Az 1807. évi XX. törv.-cikk is minden fenntartás nélkül eltöröltetik.* Ellenben a másik két törvénycikket az erdőtörvény csak azon részekre nézve nyilvánítja érvényteleneknek, melyek elősorolt intézkedéseivel ellentétben állnak.

Ide tartoznak az 1840. évi IX. t.-cz. köréből minden, az erdei kihágások (1. 9. 12. 13. §§.); elbíraltatásuk (4. 5. 6. §§.); a bírságpénzek hovafoordítása (4. 43. §§.); az 1840. évi X. t.-cz. keretéből pedig minden, a fa-usztatás és tutajozás céljaira vonatkozó építkezések** iránti törvényszakaszok (5. 8. 13. 15. §§.)

CCXIII. §.

«A jelen törvény végrehajtásával a földművelés-, ipar- és kereskedelmi, továbbá az igazságügyi, pénzügyi, belügyi és közmunka- és közlekedési ministerek bízhatnak meg.»

E szakasz a törvény végrehajtására hivatott *közegekül* elősorolja a földművelés-, ipar s kereskedelmi, továbbá az igazságügyi, pénzügyi, belügyi és közmunka- s közlekedési ministereket.

Az ő feladatuk tehát megtenni mindazt, mit a törvény egyes szakaszai a törvény teljes életbeléptetése végett reájok ruháznak, s minek az egyes ministerek, mint az illető helyeken, az eddig tett kormányrendeletekre való hivatkozással, fölhoztuk, sokban már meg is feleltek.

* A szövegből ugyan ennek is fenntartás melletti eltörlése látszik, — minthogy azonban tárgya iránt az új törvény *teljesen* intézkedik — nézetünk szerint, *az* egészben eltöröltnek veendő.

** Az engedélyt ezekre jövőben nem a törvényhatósági közgyűlés, de a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister adja meg.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ.

1851

/1866/

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ.*

- A**dás (*biztosíték adása*) 170. 173.
 Adás (*pénz kölcsön-adása*) 203. 204.
 Adó (közégségi) 24.
 Adófelügyelő 53.
 Adóhivatalok 199. 200.
 Adókedvezmény 5. 7.
 Adómentesség 5. 7. 66. 203. 204.
 Ágak 116. 117. 129. 130.
 Agyag 118. 119.
 Akadályozás (*usztatásé és tutajozásé*) 231.
 Akademia 53. 54.
 Alakítás (*beerdősítő társulaté*) 192.
 Alakítás (*másodfoku erdei kihágási bíróságé*) 153.
 Alap (*erdei kihágási bíróság illetékességéé*) 160. 162.
 Alap (*betegápolási*) 238.
 Alap (*országos erdei*) 48. 83. 238. 239.
 Alap (*szegényalap*) 238.
 Alap (*tanulmányi, vallási*) 38. 1. jegyz.
 Alapítványok 26. 27.
 Alapszabályok 194. 195.
 Alárendeltség (*rendőri közegeké*) 158.
 Alfa 30.
 Alkalmazás (*erdőkezelő és erdőőrző személyzeté hivatalból*) 43.
 Alkatrészek (*erdőtörvényé*) 2.
 Alkatrészek (*talajé*) 132.
 Alispán 66. 153. 209. 223.
 Állam 26.
 Államsegély 203.
 Állítás (*kezesé*) 170. 173.
 Állítás (*vizépitményké*) 212. 235.
 Alom 14.
 Alomgyűjtés 13. 78.
 Arány (*rovarkárok megakadályozására tett munkálatok közös költségeinek aránya*) 22.
 Árok 130. 131.
 Árszabályzatok 110. 111.
 Átalakítás (*gátaké, malmoké, zsilipeké, általában véve vizépitményké*) 229.
 Átalakítás (*pénzbüntetés átalakítása*) 103.
 Áthágások (*erdőrendészetié*) 72. 235.
 Átmetszet 130. 131.
 Átszállítás (*szüksége fölött a közigazgatási bizottság határoz*) 208.
Bányaipar 31.
 Becsü (*szakértői*) 138.
 Beerdősítés 11. 73. 189.
 Befejezés (*fausztatásé*) 233.
 Befejezés (*usztatásé kártérítés terhe alatt*) 216. 219.
 Befizetés (*beerdősítési - társulati járulékoké*) 199.
 Behajtás (*állatoké erdőke*) 127. 128.
 Behajtás (*beerdősítési - társulati költségjárulékoké*) 199.
 Behajtás (*erdőrendészeti áthágási eseteknél eljárási költségeké*) 82.
 Behajtás (*kártérítéseké és pénzbüntetéseké*) 186.
 Bejegyzés (*helyreigazításoké, pótlásoké erdei naplókba*) 67.
 Bejelentés (*áthágásoké*) 88.
 Bejelentés (*átszállítások befejezése iránt*) 209.
 Bejelentés (*erdőőrök vagy tiszték kilépéséről*) 69.
 Bejelentés (*kir. ügyész semmisségi panaszáé*) 182.
 Bejelentés (*usztatás befejezése iránt*) 233.
 Bekeblezés (*erdősítő társulatok részéről mások javára csak mikor eszközölhető*) 202.
 Be-nem-jelentés (*erdőtiszték és erdőőrök szolgálatból való kilépésénél*) 78.
 Beszüntetés (*vágatásé*) 78.
 Betiltás (*törvényellenes erdőkezelésnél*) 55.
 Beutazás (*erdőkerületké*) 58.

* A számok a lapokat illetik.

- Bevágás 129.
 Biróküldés 137.
 Biróság (*bűnrészesek illetékes bírósága*) 162.
 Biróság (*erdei kihágási elsőfoku*) 150.
 Biróság (*erdei kihágási másodfoku*) 153.
 Biróság (*ha közíg. hivatalnok megszegi kötelességét erdőégés esetén*) 137.
 Biróság (*zálogvétel esetén illetékes*) 160.
 Biróságok 150.
 Biztosítás (*épületek-, partrészek-, víz- és utéptményeké*) 228.
 Biztosítás (*erdőkezelésé*) 40.
 Biztosítás (*fatenyésztésé*) 28.
 Biztosíték (*pénzbeli, szállításoknál*) 207.
 Biztosíték (*elegendő biztosíték tutajozás- és usztatásnál*) 213.
 Bocsátás (*szabadon bocsátás*) 170.
 Bűkkmag 119.
 Bűnpártolás 121.
 Büntetések (*áthágások, [erdőrendészeti áthágások] eseténél*) 72—86. és 235—237.
 Büntetés (*bűnpártolásé*) 121.
 Büntetés (*ellenszegülésé*) 143.
 Büntetés (*erdei kártételeké*) 124—134.
 Büntetés (*erdei lopásoké*) 114—120.
 Büntetés (*erdőbirtokosé más által elkövetett áthágásért*) 82.
 Büntetés (*erdőégés oltásánál elkövetett mulasztásoké*) 135.
 Büntetés (*erdőben való jogtalan járás-kezelésé*) 142.
 Büntetés (*jogtalan hamu-nyerés végetti tüzeleké*) 141.
 Büntetés (*kísérleté*) 103. 122.
 Büntetés (*lopási kísérletnél*) 122.
 Büntetés (*megszegése esetén a faeladási igazolványok iránt fennálló rendeleteknek*) 148.
 Büntetés (*orgazdaságé*) 121.
 Büntetés (*veszélyes cselekmények- és mulasztásoké*) 138.
 Büntetés (*veszélyes cselekmény vagy mulasztás által okozott erdőégés esetén*) 141.
 Büntetés (*tüzeleké*) 135.
 Büntett 99. 100.
 Curia 154.
 Csemete 115. 125. 197. 203.
 Cselekmények 98. 135. 138. 235.
 Csusztató 130. 131. 138.
 Czél (*erdei naplóé*) 68.
 Czélok (*erdőgazdaságiak és erdészetié*) 238. 239. 240.
 Czélok (*erdőtörvényünk czéljai*) előszó VII.
 Czélzat (*törvényhozás czélzata*) előszó VII.
 Dolgozóhely 138. 140.
 Dolog (*eltulajdonított dolog értékének meghatározása iránti intézkedés*) 110. 111.
 Égés (*veszélyes cselekmény vagy mulasztás folytán erdőben támadt*) 141.
 Egybehívás (*erdei másodfoku bíróságé*) 155.
 Egyenruha 70. 71.
 Egyesítés (*erdőkezelés s erdőörzés egyesítése*) 42.
 Elévülés 84.
 Elévülés (*büntethetőség- s pénzbüntetésé*) 84.
 Elévülés (*erdei kihágásoké*) 112.
 Elévülés (*erdei kihágások büntetésére nézve*) 112.
 Elévülés (*kártérítési kötelezettségnél*) 112.
 Elévülés (*usztatás által okozott károk megtérítésére nézve*) 234.
 Eljárás (*erdei kihágások megtorlása iránt*) 107. 150.
 Eljárás (*erdőrendészeti áthágások eseteiben*) 87.
 Eljárás (*hivatalból indított, — erdei kihágásokra nézve*) 167.
 Eljárás (*kir. ügyész semmisségi panasza esetén*) 184.
 Elkobzás (*fegyver, fejsze, fűrész vagy erdőtermék szedésére alkalmas más eszközé*) 143.
 Ellenszegülés (*erdőből lett kiutasítás és erdei kihágás abbahagyására való felszólíttatásnál*) 143. 171.
 Elmulasztás (*erdőkezelő s őrző személyzet alkalmazásáé*) 43. 76.
 Elmulasztás (*beerdősítési munkálatoké*) 74.
 Elmulasztás (*üzemterv benyújtásáé*) 75.
 Élő-fa 129.
 Előirányzat (*költségvetési*) 196. 198.
 Előljáró (*községi*) 19. 88. 146. 169. 234.
 Előljáró (*kerületi*) 67. (9. 88. 89. l. jegyz. 150.
 Előmozdítás (*b erdősitésé*) 203.
 Előterjesztés (*kir. ügyészé*) 180.
 Elővezetés 172.
 Elrendelés (*erdőkivágatásé*) 21.
 Elrendelés (*pótvizsgálaté*) 185.
 Elrendelés (*végrehajtásé*) 186.
 Eltérés (*üzemtervtől*) 40. 80.
 Eltiltás (*irtásé, tarvátaté*) 5.
 Eltiltás (*tüzeleké*) 14.
 Eltulajdonítás (*hamué*) 141.
 Elvesztés (*kártérítési igényeké*) 234.

- Elvétel (*eltulajdonított erdei termékeké*) 175.
- Elvétel (*fegyver-, fejsze-, fűrész- vagy más eszköze*) 143.
- Elzárás 102.
- Engedély (*vízen való szállításra*) 211.
- Engedély (*usztatásra többek részére*) 219.
- Építkezések (*árvédelmi*) 213.
- Érczésás 132.
- Erdő (*meghatározása*) 1.
- Erdő (*közép-, sarj-, szálerdő*) 29.
- Erdő (*laza talaju*) 126. 127.
- Erdő (*véderdők*) 5.
- Erdőbirtokosok (*magán*) 65.
- Erdőfelügyelők (*kir.*) 52. 53.
- Erdőfelügyelőségek 53. 1. jegyz.
- Erdőörök 42. 159.
- Erdőségek (*kincstári, koronai uradalmiak*) 37.
- Erdősítés (*be-, újra-erdősítés*) 11. 73. 80. 189.
- Erdőtisztek 40. 159.
- Erdőtisztek (*régebben alkalmazottak*) 60.
- Ergettyű 131. 138.
- Erőszak (*hatósági kezegek ellen*) 143.
- Értékszabályzatok 110.
- Értesítés (*iparüzletek, malmok és öntözési telepek tulajdonosainak értesítése*) 223.
- Érvényesítés (*másoknak erdei áthágások által okozott károk megtérítésére nézve*) 86.
- Eskübizonnylat 65.
- Eskü (*ígéreti*) 63.
- Esküminta (*erdőtisztek s erdőöröké*) 62.
- Esküminta (*erdei kihágási bíróságoké*) 156.
- Eskütétel 62. 156.
- Eszközök (*fa-usztatásra szolgálók*) 131.
- Evijárlék 220.
- Fa** (*erdei kihágási tárgy*) 114.
- Fagyóker 118. 119.
- Fagyöngy 118.
- Faiskola 124. 125.
- Falevél (*erdei lopás tárgya*) 117.
- Fanedv 120.
- Fanemek (*fajok*) 1.
- Faragás (*épületfa-, szerszámfa- egyéb használatra szánt fáé*) 138. 140.
- Fa-usztatás 211.
- Favágók 15.
- Fegyver (*lőfegyver jelentősége erdei lopásoknál*) 100. 101.
- Feladat (*erdőfelügyelő feladata*) 54.
- Félbeszakítás (*erdei kihágási eljárásé mikor történjék*) 162.
- Felebbezés (*beerdősítési társulat alakítása ellen*) 193.
- Felebbezés (*erdei áthágási elsőfoku határozat ellen*) 93.
- Felebbezés (*erdei kihágási elsőfoku bírósági ítélet ellen*) 177.
- Felebbezés (*kik élhetnek vele erdei áthágásoknál elsőfoku bírósági ítélet ellen*) 94.
- Felebbezés (*költségviselési arány iránti határozat ellen*) 22.
- Felebbezés (*rovarkárok megakadályozása végett tett hatósági intézkedések ellen*) 21.
- Felelősség (*családfelek-, gazdák-, gyámok-, gyárosok-, gondnokok-, iparosoké erdei kihágások eseteiben*) 108.
- Felelősség (*erdőbirtokosé, ha másnak erdejében áthágási cselekményt enged meg*) 82.
- Felelősség (*erdő rendészeti áthágásoknál bíróság és költségekre nézve*) 80.
- Felelősség (*közig. tisztrviselőké*) 137.
- Felelősség (*megbízás, parancsolás folytán*) 141.
- Fel-fa v. föl-fa 30. 115.
- Felfolyamodás (*erdőtermékek szállítása ügyében hozott közig. bizottsági határozat ellen*) 208.
- Felhívás (*pártbirtokosoké*) 234.
- Feljegyzés (*lefoglalt tárgyak leltárszerű feljegyzése*) 174.
- Felmerülés (*büntetendő cselekmények jelenségeinek felmerülése*) 162.
- Feltakarás (*gyökereké*) 129.
- Feltüntetés (*a folyó vagy patak medrét vagy vízjárását módosító munkálatoké*) 221.
- Felügyelet (*vadászatra*) 61.
- Felvétel (*jegyzőkönyveké erdőrendészeti áthágásoknál*) 92.
- Felvétel (*jegyzőkönyvi ismeretlen v. külföldi személy kihallgatásakor*) 169.
- Fennsik (*havások fennsikjai*) 7.
- Fenntartás (*erdőké*) 3.
- Fenntartás (*kihágásokra hatályban levő eljárás további fenntartása*) 164.
- Fenyőmag 118.
- Figyelembevétel (*becsértéké*) 219.
- Fogság (*vizsgálati fogságnak erdei kihágásoknál mikor van helye és mikor szüntetendő meg*) 172.
- Forda, fordulat 29.
- Főispán 43. 57. 93. 153.
- Főkapitány 62.
- Föld (*lopás tárgya*) 118. 119.

- Föld-ásás 132.
 Főpolgármester 153.
 Fű 118. 119.
 Fűrész-gödör 138. 140.
 Furás (*fának megfurása*) 129.
 Futóhomok 10. 72. 124. 190. 243.
Galy 116.
 Gereblye (*vas-*) 133.
 Gereblyék 227.
 Gomba 119.
 Gondatlanság 103.
 Gondnok (*kicsoda*) 81.
 Grabener 120. 1. jegyz. 140. 1. jegyz.
 Gubacs 118.
 Gyám (*kicsoda*) 81.
 Gyanta 120.
 Gyantanyilások 130.
 Gyepásás 132.
 Gyep-hant 119.
 Gyökér (*fa-*) 118.
 Gyökerek 12.
 Gyökérirtás 12. 78.
 Gyűlés (*köz*) 197.
 Gyümölcs 118.
 Gyűrűzés 129. 130.
Hagyaték (*pénzbüntetés a hagyatékot csak mikor terheli?*) 83.
 Hagyoncz 115.
 Hajtópénz (*kártérítésen és pénzbüntetésen felül fizetendő*) 128.
 Halál (*erdőbirtokosé, nem akadályozza erdőrendészeti intézkedések foganatosítását*) 83.
 Halmaz (*erdei kihágások többsége*) 108.
 Hamuzsir 138. 140.
 Használat (*erdei mellékterményeké*) 28. 33.
 Használat (*erdőké*) 4. 28.
 Használat (*folyó- vagy patakszabályozások és más építményeké*) 220.
 Használat (*vasgereblyéé*) 133.
 Hatály (*erdei kihágási ügyben közbevetett felelőssége*) 178.
 Hatály (*erdőtisztek és örök nyomozási cselekményeié*) 159.
 Hatály (*rovarká)ok megakadályozása végett elrendelt erdő kivágatása elleni felelőssége*) 21.
 Határidő (*erdőrendészeti tárgy. jegyzőkönyv beterjesztésére*) (lásd idő).
 Határidő (*erdőtörvény hatályba léptére*) 241.
 Határidő (*gazdasági üzemtervek elkészítésének és benyújtásának határideje*) 34. 35.
 Határozat (*általános szár. zon való szállítás iránt*) 206.
 Határozat (*elsőfoku erdőrendészeti áthágás esetén*) 93.
 Határozatok (*általánosak erdők fenntartására nézve*) 3.
 Határozatok (*általánosak erdei kihágások iránt*) 95.
 Határozatok (*általánosak vizen való szállítási esetekre vonatkozólag*) (tutajozás, usztatás) 211.
 Határozatok (*különösek, erdők fenntartása iránt*) 26.
 Határozatok (*különösek, erdei kihágásokra nézve*) 114.
 Határozatok (*büntető*) 235. 236.
 Határozathozatal (*kir. ügyész előterjesztése fölött*) 182.
 Hatóság 46. 87.
 Hatóság (*elsőfoku erdőrendészeti*) 46. 87.
 Hatóság (*másodfoku erdőrendészeti*) 52. 87.
 Hatóság (*tutajozás s usztatás engedélyezésére*) 212.
 Hatóságok (*erdőrendészeti*) 46.
 Hatóságok (*erdőtörvény végrehajtására*) 244.
 Havasok 7.
 Házkutatás 176.
 Hegyek (*magasb hegyek*) 7.
 Hegygerinczek 8.
 Hegyoldalok s ezek lejtői 8.
 Hegytetők 8.
 Helyezés (*letétbe*) 209.
 Helyreállítás (*előbbi állapoté*) 236.
 Hid 131.
 Hitbizományok 27.
 Hógörgetegek 5. 190.
Idő (*erdei napló beküldésére*) 67.
 Idő (*érdekeltek értesítésére, hogy tutajozás vagy usztatásra engedély kérik*) 223.
 Idő (*felelősségre*) 93. 177. 193.
 Idő (*felfolyamodásra átszállítási határozat ellen s idő e felfolyamodás elintézésére*) 208.
 Idő (*földbirtokosoknak átszállítás befejezése iránti értesítésére s a szállítókkal való barátságos egyezség létrehozatalára*) 209.
 Idő (*kártérítési igények érvényesítésére*) 234.
 Idő (*kártérítési kereset indítására*) 234.
 Idő (*lefoglalt tárgyak átadására*) 173.
 Idő (*partbirtokosok felhívására usztatás befejezése után*) 234.

- Idő (tárgyalási jegyzőkönyv felterjesztésére áthágási eseteknél) 92.
- Idő (tutajozási s usztatási tervek közszemlére való kitétele — azok iránti észrevételezés — és az ügyiratok felterjesztésére) 223.
- Idő (újraerdősítésre) 73.
- Idő (usztatás befejezésének bejelentésére) 233.
- Idő (usztatási-szállítás foganatba-vételének bejelentésére s malomgát-, zsilip-tulajdonosok értesítésére) 232.
- Idő (usztatásra szabott) 219.
- Idő (vizsgálati fogság ideje) 172.
- Időjárás (száraz) 14.
- Igazolás (gyakorlati erdei szolgálaté) 54.
- Igazolványok (fa-eladásiak) 146.
- Igazolvány (kitől kérjen ilyet maga a termelő) 148.
- Igazolvány (szállítmányról szóló) 207.
- Igény (földbirtokosok kártérítési igénye) 206. 232.
- Igény (munkabér megtérítésére) 20. 22.
- Illetékesség 87. 88.
- Illetékesség (erdei kihágások esetén való bírósági eljárásra nézve) 160. 162.
- Indítványtétel (erdei kihágási eljárás iránt) 107.
- Indítványtétel (kir. ügyésze másodfoku erdei kih. bíróság előtt) 180.
- Indítványtétel (kit illet s hogyan teendő) 165.
- Intézkedés (erdőfelügyelő közvetlen intézkedései) 55.
- Intézkedés (hatóság részéről rovarkárok megakadályozására) 21.
- Intézkedés (kivételes intézkedések erdei kihágások iránt) 147.
- Iparvállalat 31.
- Iparüzletek 221.
- Irtás 5. 10. 72. 78.
- Ítélet (jogerejű) 186.
- Járás-kelés (tilos uton kocsival) 142.
- Járás-kelés (utánnövések közt) 142.
- Javaslatétel (kir. erdőfelügyelőé) 56.
- Jávör-lé 120.
- Jel (távolsági) 130. 131.
- Jelentéstétel (közig. bizottságé erdők állapótáról) 47.
- Jelek (nyilvános jelek) 13.
- Jelvény (külső jelvény erdei személyzetnél) 70. 71.
- Jelzés 129. 130.
- Jog (belügyminister határozati joga) 186.
- Jog (előjog usztatási, tutajozási engedélyre) 226.
- Jog (képriselletési) 91.
- Jog (kötelességszerű felügyeleti jog) 109.
- Jog (kisajátítási) 200. 227.
- Jog (erdőtisztek panasztételi joga) 165.
- Jog (rendekezési, lefoglalt tárgyak fölött) 174.
- Jog (erdőtiszté, szolgabiróé, illetőleg városi kapitányé, községi előljáróé tűzoltás vezetésére) 19.
- Jog (társhatóságokkal való levelezésre) 49. 1. jegyz.
- Jog (törvényhatóság véleményezési joga) 223.
- Jog (tutajosoké vagy usztatóké partbirtokokkal szemben) 232.
- Jog (tüzelesi jog favágók-, kőfejtők-, pásztorkoké) 14. 15.
- Jog (vadászati jog) 200.
- Jog (visszaváltási jog) 201.
- Jog (visszakereseti-, gazdák-, gyámok-, gyárosok-, gondnokok- és iparosoké) 108.
- Jogozatok (különösek) 5.
- Kapitány (elsőfoku erdei kih. biró) 150.
- Kártételek (erdeiek, ezek fajai s büntetéseik) 129—133.
- Kátrány 140.
- Kedvezmények (állam által nyújtottak) 203.
- Kellékek (erdei napló kellékei) 67.
- Kellékek (meghatalmazásai) 91.
- Kellékek (visszállítási engedélyért való folyamodványai) 221.
- Kellékek (visszállítási engedélyi okmányoké) 214.
- Képezés (országos erdei alapé) 238.
- Kérdés (előzetes) 113.
- Kerítés 130. 131.
- Kert 10. 72.
- Kerületek (erdő-kerületek) 52. 53.
- Készítés (erdőgazdasági üzemtervek készítése) 34.
- Kezelés (erdőkezelés) 4.
- Kezelés (erdei alapé) 239. 240.
- Kiadás (lefoglalt tárgyaké) 175.
- Kiegészítés (tárgyalásé) 93.
- Kihágás (kényszerűsügből elkövetve) 106.
- Kihallgatás (ismeretlen vagy külföldi tettesé) 169.
- Kihirdetés (érték- s árszabályzatoké) 110.
- Kihirdetés (tutajozási, usztatási terveké) 223.

- Kihirdetés (usztatás befejezése) 234.
 Kijelölés (beerdősítendő területeké) 190.
 Kijelölés (véderdőké) 5.
 Kilépés (szolgálatból) 69.
 Kimutatás (erdei személyzeté) 28.
 Kimutatás (hátralekőké) 199.
 Kinevezés (erdőfelügyelőké) 52.
 Kinevezés (erdőszemélyzeté) 43.
 Kirendelés (községek tömeges kirendelése) 22.
 Kirendelés (községi lakosoké) 19.
 Kísérlet (erdei kihágások- s lopásoknál) 103. 122.
 Kitorlés (bejegyzéseké) 67.
 Kötüntetés (szolgalmé) 28.
 Kiutasítás (erdőből) 143.
 Kivetés (költségeké) 22.
 Kivétel (a közönséges kihágási eljárás alól) 165.
 Korhadék 118. 119.
 Korom 140.
 Koromkészítés 138.
 Kőásás 132.
 Kőfejtők 15.
 Kőgöregetek 7. 190.
 Kölesön 238. l. jegy.
 Kölesönadás 203.
 Költségek (fenntartásiak. Ezeket részben az újabb engedélyes viseli) 220.
 Költségek (közigazgatásiak) 24.
 Kör (községi bíróé, kihágások elbírálásánál) 152.
 Kör (megbízatásé) 110.
 Kötelesség (előadóé) 179.
 Kötelesség (elsőfoku kih. bíróságoké) 158.
 Kötelezettség (földbirtokosoké) 206.
 Kötelezettség (gát-, malom- és zsílip-tulajdonosok kötelezettségei) 229.
 Kötelezettség (azoké, kik kizárólagos szállítási joggal bírnak) 218.
 Kötelezettség (szállítóké egymás irányában) 220.
 Kötelezettségek (szállítókéi partvédelmi tekintetben) 227.
 Kötelezettség (szállítási vállalkozóké földbirtokosok iránt) 232.
 Kövek (tolomány-kövek) 190. l. jegy.
 Követelés (fegyverviselési jogosultság kimutatásáé) 144.
 Közeg (kir. szakközeg) 44.
 Közégek 46.
 Közégek (hatósági közégek) 144.
 Közégek (közbiztonságiak) 66.
 Közreműködés (rendőri közégeké) 55. 158.
 Közégek 26.
 Községek (nagy és kis közégek) 152.
 Kültagok (szakértő kultagok) 50. 153.
Lázár 23. 31. 118. l. jegy.
 Lefoglalás (erdei kihágásnál használt tárgyaké; névszerint: állat, kocsi-, szán- és vonó-marháé) 173.
 Legeltetés 12. 13. 124—127.
 Legeltetés (futóhomokon álló, tilalom alatt levő, vagy véd-erdőkben; avagy faiskolákban, ültetvények vagy erdei vetések közt) 124.
 Lehámózás (élőfáé) 129.
 Lehasítás (kéregé) 116.
 Leszállítás (büntetésé) 127.
 Leszállítás (kártérítési igényeké) 167.
 Letartóztatás (mikor van helye?) 171.
 Létesítés (biztosítási építkezéseké) 228.
 Létesítés (vízépítményeké) 214. 221.
 Letéteményes (bírói hatalom letéteményesei) 151.
 Letörés (ágaké, galyaké) 116.
 Lopás 95. 114. s köv. lap.
 Lopás (közbirtokos által elkövetve) 97.
 Lopás (mikor büntett) 100.
 Lud 124.
Mag 118.
 Magánerdőbirtokosok 65.
 Magánerdők 69.
 Magfa 115.
 Magkiosztás 203.
 Magleverés 118.
 Malomgátak 221.
 Malmok 221.
 Marhahajtás (tilos úton) 142.
 Maximum (elzárásé) 102. 108.
 Maximum (törvényhozás által megszavazandó) 240. l. 2. jegy.
 Meder 131.
 Megakadályozás (rovar-pusztításoké) 21.
 Megállapítás (használati módé) 8.
 Megállapítás (eltulajdonított dolog értéké, hajtó-pénzé, kártérítési összegé) 110. 209.
 Megállapítás (tényálladéke) 90.
 Megállapítás (usztatási időé) 219.
 Megállapítás (ügyrendé) 194. 198.
 Megállapítás (ügyrendtartásé) 186.
 Megbélyegzés (szállítandó épület- s tutajfáké) 215.

- Megengedés (folyó-, patak-szabályozások használatáé) 220.
- Meghallgatás (erdőtulajdonosoké) 5. 8. 241.
- Meghallgatás (közigazgatási bizottságé) 5. 8. 203. 241.
- Meghallgatás (szakértőké) 192.
- Meghatalmazottak 91.
- Meghatározás (beerdősítés idejéé) 203.
- Meghatározás (beerdősítendő területeké) 190.
- Meghatározás (eltulajdonított dolog értékeé) 110.
- Meghatározás (erdei kihágásoké) 95.
- Megindítás (büntető eljárásé) 107.
- Megjelölés (legeltetési tilalomé) 13.
- Megkezdés (elévülése) 112.
- Megkezdés (szállítása, fauszatásnál) 232.
- Megkezdés, (tutajozás, vagy usztatás csak mikor kezdhető meg) 215.
- Meg-nem-jelenés (feleké tárgyalásra) 91.
- Megörzés (lefoglalt tárgyaké) 174.
- Megrongálás (usztatásra szolgáló eszközöké) 130.
- Megsemmisítés (eljárásé) 182. 184.
- Megszakadás (elévülése) 85.
- Megszorítás (elzárás alkalmazásáé) 102.
- Megszorítás (vágatási területé) 78.
- Megszűnés (eljárásé, semmiségi panasz esetén) 182. 184.
- Megszűnés (tutajozási, usztatási jogé) 226.
- Megszűnés (visszaesés hatályáé) 100.
- Megszűnés (vizsgálati fogságé) 172.
- Megtartás (hajózási rendszabályoké) 211.
- Megtérítés (vizen való szállítás által okozott károk megtérítése) 231.
- Megvizsgálás (erdőké) 59.
- Mellékhasználat (erdőknél) 28. 33.
- Mellőzés (gazdasági üzemtervé) 39.
- Mész 119.
- Mészégetés 139.
- Minősítvény (erdőfelügyelőké) 53.
- Miűsítvény (erdőöröké) 61.
- Minősítvény (erdőtiszteké) 60.
- Mód (használati mód) 8. 28.
- Mód (kezelési, — állami, alapítványi bányatársulati, egyházi hitbizományi, iparvállalati, közbirtokossági, községi részvénytársulati, törvényhatósági erdők- s volt urbéreszek erdeinél) 27. 37.
- Módok (honpolgárság megszerzésére) 53.
- Módosítás (üzemtervé) 40.
- Moh 118.
- Mulasztás (veszélyes mulasztások) 98. 135.
- Munkák (szak- és pályamunkák) 238. 1. jegyz.
- Munkálatok (beerdősítési munkálatok) 74.
- Munkálatok (folyó-, patak-szabályozásiak) 213.
- Munkálatok (folyó-, patak-szabályozásiak engedély nélkül) 235.
- Munkálatok (rovarkárok megakadályozására szükséges munkálatok) 22.
- Mű (távolsági művek) 131.
- Műhely 140.
- Napló (erdei) 66. 67.
- Napló (erdei, magánerdőknél) 69.
- Nyírlé 120.
- Nyomozás (mit foglal magában) 159.
- Ok (alapos, mentő körülmény erdő-égés körüli kötelezettség mulasztására nézve) 136.
- Okmány (engedélyokmány vizen való szállítását illetőleg) 214.
- Okok (fontos okok üzemtervtől való eltérésre) 40.
- Oltás (erdő-égés oltása) 135.
- Orgazdaság 121.
- Övrendszabályok (tüzeléseknél szem előtt tartandók) 15.
- Örködés (hivatási) 47.
- Örök (erdő-örök) 42.
- Örzés (erdő-kezelés s örzés egy személyben egyesülhet) 42.
- Összeg (pénzbüntetési, legeltetési kihágás esetén) 124.
- Összeütközés (illetékességi; ennek elintézési módja) 163. 164.
- Összeütközés (erdőfelügyelő s közgazgatási bizottság között) 57.
- Panasz (jegyzőkönyvbe mondható) 198.
- Panasz (miképp terjeszhető elé) 165.
- Panasz (semmiségi) 154.
- Panasz (végrehajtás körüli) 186.
- Part 131.
- Parterőditések 228. 1. jegyz.
- Pásztorok 15.
- Perorvoslat (mikor nincs helye) 184.
- Polgár (honpolgár 53; csak ilyenek eskethetők fel erdőtisztek- s erdőörökül) 71. 1. jegyz.
- Polgármester 153. 209.
- Póznák (jelző, vagy utmutató póznák) 131.
- Rendeltetés (elkobzott tárgyaké) 145.
- Rendészet (erdőrendészet) 46.
- Rendszabályok (hajózási) 211.

- Rendszabályok (tüzelési övrendszabályok) 15.
 Rendszer (nyomozó) 164.
 Részesség 103.
 Rét 10. 72.
 Rovarkárok 21.
 Rovatozás 130.
 Segély 238. 1. jegyz.
 Sorrend 38.
 Sertés 124.
 Szabályok (rendőri kihágásokra vonatkozók) 104.
 Szabályzat (erdei alap rendeltetéséről) 240.
 Szakértők 90.
 Szakértők (kik nem lehetnek) 70.
 Szálfa 30.
 Szállítás (szárazon, vizen) 206.
 Szállítás (épület-, tutaj-, tűzifáé) 215. 216.
 Szán 173.
 Szántóföld 10. 72.
 Székhely (másodbírószágé) 155.
 Szénégetés 139.
 Szerszám 138.
 Szervezés (beerdősítési társulaté) 194.
 Szétbontás (ölberakott, szénégetésre összehordott fáé) 131.
 Szolgálat 34. 207.
 Szolgabíró 17. 19. 62. 67. 69. 88. 150. 152.
 Szőlő 10. 72.
 Szövetkezet 32. 1. jegyz.
 Szurok 139.
 Szükség (mellőzhetlen) 64.
 Szünetelés (üzleté) 229.
 Szünetelés (elévülési) 112.
 Szünetnapok (törvénykezések nem számíttatnak) 177.
Táblák (tilalmiak) 131.
 Talajalkatrészek 132.
 Tárgyalás (erdei kihágásoké) 177.
 Tárgyalás (erdei kihágási ügyeké, a másodfokú bíróság előtt) 178.
 Tárgyalás (erdőrendészeti áthágásoké) 90.
 Társhatóságok 49.
 Társulatok (betéti-, közkereseti részvénytársulatok) 31.
 Tartam (szállítási engedélyé) 214.
 Tartam (vizsgálati fogságé) 172.
 Tartás (jó-karbantartás) 28. 33.
 Tartás (közös erdőöröké) 42.
 Tartás (közös erdőtisztéké) 41.
 Tarvágat 5. 11. 73.
 Tarvágat (csak véderdőben tilos) 74.
 Távollét (kir. ügyészé) 155.
 Teendők (beerdősítési társulat elnökének teendői) 196.
 Teendők (erdei kihágási bíróságé) 170.
 Teendők (beerdősítő társulati közgyűlés főbb teendői) 198.
 Teendők (közigazgatási bizottságiak) 46. 47. 50.
 Teendők (műszakiak) 197.
 Telep (öntözési) 221.
 Teljesítés (erdei kihágási bíróságok megkereséséi) 158.
 Teljeskorúság 61. 62.
 Tényálladék 92.
 Termék (más egyéb erdei termék) 118. 130.
 Terpetin 120.
 Terpetin (Grabener meghatározása szerint) 120. jegyz.
 Tervek (gazdasági üzemtervek) 27. 28.
 Tervek (ideiglenes gazdasági tervek) 241.
 Tervek (közszemlére kitéve maradnak) 223.
 Tervrajz (folyó vagy patak-szakaszé) 221.
 Területek (beerdősítendő) 189.
 Területek (kopár) 189.
 Terület (irtott, beerdősítendő) 11.
 Tettenkapás 160. 161.
 Tettesek (ismeretlen vagy külföldiek legközelebbi előjáróság elé vezetendők) 169.
 Tisztek (erdőtisztek) 40.
 Tisztviselők (társulatiak) 196.
 Töltés 131. 228. 1. jegyz.
 Törlesztés (kisajátított terület áré) 201.
 Törvény (erdőtörvény) 1.
 Törvények (hatályon kívül helyezett) 242. 244.
 Tőzeg 119.
 Tulajdon (osztatlan erdőtulajdon) 45.
 Túllépés (alomhordási engedélynél) 133.
 Túllépés (faizási engedélynél) 133.
 Túlvgátás 78. 79.
 Tuskó 12. 115. 117.
 Tuskóirtás 12. 78.
 Tutajozás 211.
 Tutajozás (engedély nélküli) 235.
 Tüzelés 135.
 Tüzelések (szükséges tüzelések) 14. 16. 17.
 Tüzoltás 17.
Ut (ki erdőben új utat tör) 142.
 Utánnövények 143.
 Utasítás (az erdei alapot kezelő m. k. pénztárak számára) 240. 1. jegyz.

- Utastítás (erdőgazd. üzemtervek készítéséhez) 34. l. jegyz.
- Utastítás (erdőörök szakvizsgálója ügyében) 62.
- Utastítás (érték- és árszabályzatok kidolgozásánál követendő eljárás tárgyában) 112.
- Uosztatás 211.
- Uosztatás (engedély nélkül) 235.
- Ügyész (kir., — erdei kih. másodfoku bíróság üléseire meghivandó) 154.
- Ügyrend (beerdősítendő társulatoké) 195. 198. l. jegyz.
- Ügyrendtartás 186.
- Ügyrendtartás (belügyminister állapítja meg) 186.
- Üldözés (tettesé) 175.
- Ültetvények 125.
- Üzem (szállaló üzem erdőnél) 30.
- Üzemtervek (gazdaságiak) 27. 28.
- Vadászati-jegyadó (mentesség) 66.
- Vágás (törvény rendeletével ellenkező vágás) 11.
- Vágot (tar-vágot) 5. 11. 73.
- Vágóeszköz 133.
- Választás (albizottságé) 50.
- Választás (erdősítő társulati tisztviselőké) 194.
- Választás (választmányi tagoké) 194.
- Választék (fára nézve) 221.
- Véderdők 5. 8. 192.
- Végrehajtás (családjők, gazdák, gondnokok, gyámok, gyárosok, iparosok ellen) 108.
- Végrehajtás (hatósági, — rovarkárok megakadályozására szükséges munkálatokat illetőleg) 22.
- Végrehajtás (itéleté) 186.
- Végrehajtás (min. rendeletek és utastításoké) 47. 54.
- Vélemény (erdőfelügyelőé) 56.
- Vetések 125.
- Vétségek 99.
- Vezetés (erdei naplóé) 66.
- Vezetés (jegyzőkönyvekéi, erdei kihágási bíróságoknál) 155.
- Vezetés (névjegyzéké, erdő-örök s erdő-tisztekre nézve) 47.
- Viselés (fenntartási költségeké) 220.
- Visszaadás (biztosítéké) 209.
- Visszaesés 122.
- Visszaesés (lopásra nézve) 100.
- Visszaesés (orgazdára nézve) 121.
- Visszatartás (gazdasági tervekre) 47.
- Visszkereset 108.
- Vizsgálat (államvizsgálat) 53.
- Vizsga (erdőőri szakvizsgálat) 61.
- Zárhatózatok 241—244.
- Zárlatok 4. 242. l. és *) a. jegyz.

